

~~№ 29-11~~
~~16.~~

Став странајасса пролетаријјас, бтувчбј!

В. КАРПІНСКІЈ

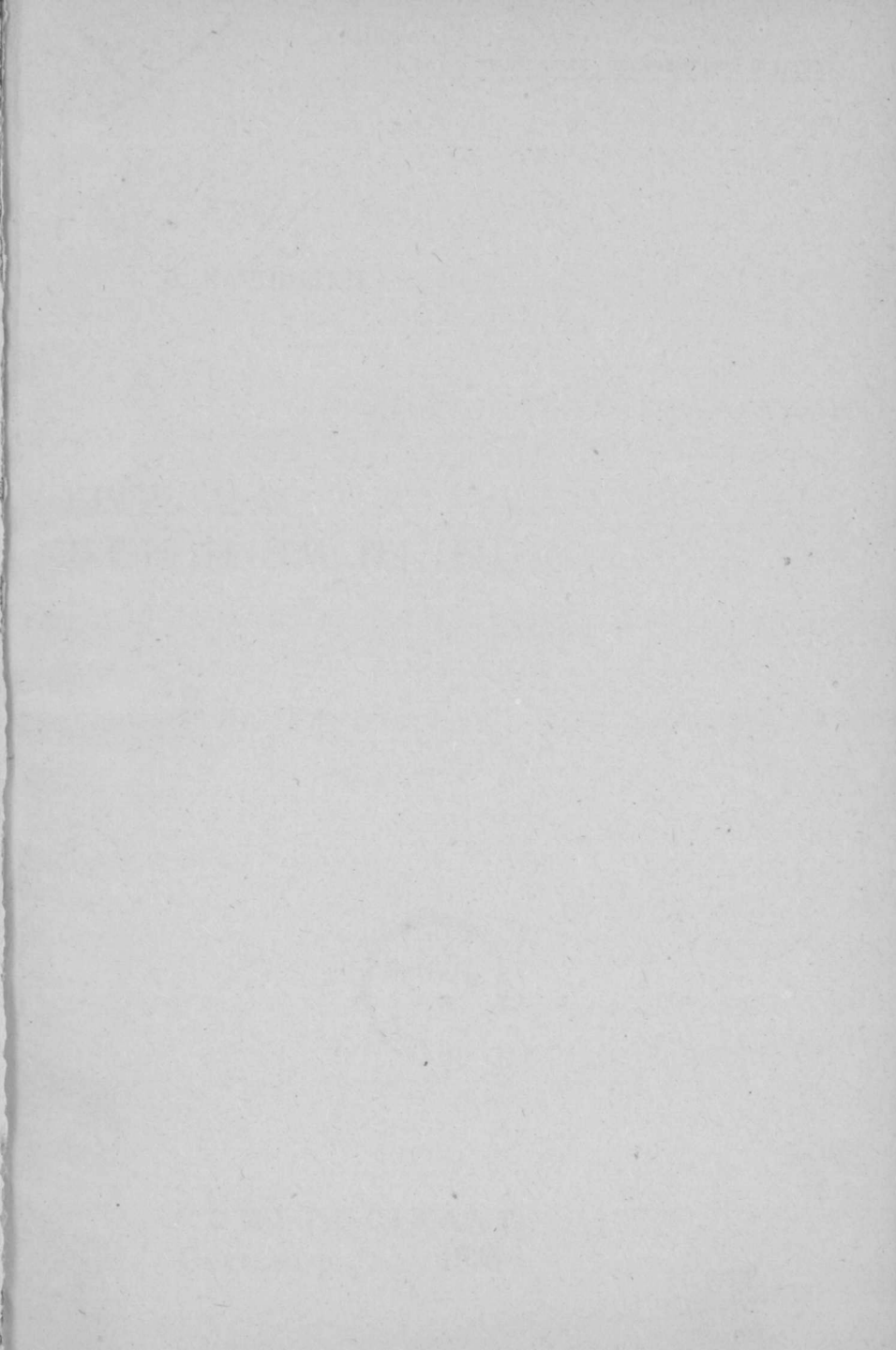
БЕСЕДАЈАС

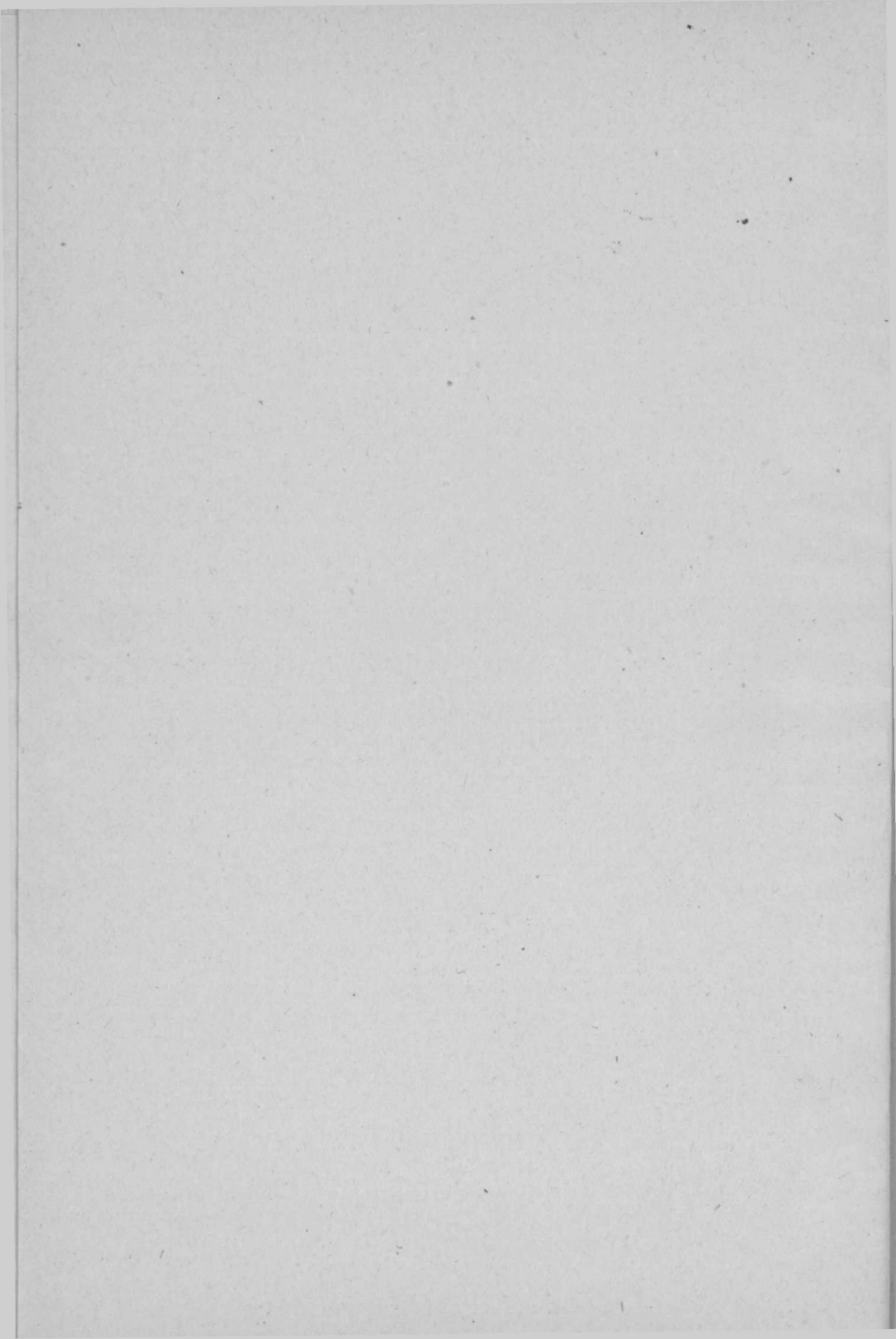
ЛЕНИНИЗМ ЈЫЛЫС

КОМІ ГОСІЗДАТ

1935

Став странајасса пролетаріјас, стувтѳ!

~~1120-11~~
16.

КОМИ-3
2-837/3

В. КАРПІНСКІЈ

БЕГЕДАЈАС
ЉЕЊИЊИЗМ ЈЫЛЫГ

3 КЊИГА

КОМИГОСИЗДАТ
Сыктывкар 1935

Редактор *Н. Улитин.*

Технический редактор *М. Шестаков.*

Сдано в производство 14/1. Подписано к печати 20/1-35 г. Издание № 17
Формат 62×94 1/16 12 п. л. 26000 зн. в п. л. Уполномоч. Облита № 6
Зак. № 1668. Тираж 4000

Типография Коми ГИЗ-а. Сыктывкэр, Коммунистическая, 2.

ВИТӦд БЕГЕдА

Jonmödam пролетарскöj веккӧдлӧмсӧ сиктӧн

Мыj жылыс лоӧ сорныс витӧд беседаын

Не ещаныс кывланныд тi тащӧм сор-
нијас:

— Но, ладнӧ: стрӧиталинныд колхозјас,
совхозјас. А ем-ӧмӧј сени кущӧмкӧ пӧ-
радок? Машинајассӧ жугӧдлӧны, щыкӧд-
лӧны. Гӧрӧны омӧла, idралӧны јешщӧ-
нин омӧлжыка. дај оз-і поџ бурмӧдныс.
Он саммӧј лӧсӧдны пӧрадокјассӧ кол-
хозјасад.

— Но, ладнӧ: крестяна ӧтувтчалисны
колхозјасӧ. Но крестяниныс-ӧмӧј та пон-
да социалистӧн лоі? Вӧлі сiјӧ мужик, сiџi
сiјӧ і колас.

Тажӧ јӧзыслыс-кӧ кывзыштны, артмӧ
сiџ, бытӧ сиктын социалистическӧј строі-
тельство куџа мијан став ужјасным во-
шисны весшӧрӧ. Артмӧ, бытӧ сиктын
лӧсӧдӧм социалистическӧј предпріјатије-
јасӧн ми огӧ кужӧј веккӧдлыны, ог вер-
мӧј перевоспитајтны колхозникјасӧс ве-
жӧртыс социалистјасӧ.

Тӧдӧј: таџi сорнитӧ мијан классӧвӧј
враг, кодi вежис ассыс кусӧ, враг, кодi
петкӧдлӧ ассӧ кукаџ код рамӧн.

Колö ердö петкöдны сылыс муфeр агитацијасö, жугöдны мијан уж успешлы ескытöмсö, кодöс сiјö зилö паскöдны.

Мијан вiтöд бесeданы ми i вiдлалам выл тактикасö, тышкасан выл пријом-јассö, кодјасöс öни примeнајтö кулак. Ми вiдлалам колхозјасöс да совхозјасöс организација да политика боксаң жонмöдöм жылыс вопрос, колхознöј сiктöн пролетарскöј большевiстскöј вескöдлöм вын-öдöм жылыс вопрос.

Ми сорнитам пролетарскöј диктатуралыс сiктса органјасö — сiктсöветјасöс — жонмöдöм жылыс да најö можас жылыс.

Ассыным вiтöд бесeданымöс ми тор-јöдам кык жүкөн вылö.

Медвоцда жүкөныс: Помöз бырöдны классöвöј врагöс.

Мöд жүкөныс: Став колхозјасöс вöчны большевiстскöјөн.

ПОМӨЗ БЫРӨДНЫ КЛАССӨВӨЈ ВРАГӨС

Враг вежіс ассыс тактікасө

Кужөмөн, лучкі организујтны овмөс, велөдчыны ужавны да вескөдлыны выль ногөн, кыпөдны уждыг производительностөсө — тајө јешщө абу-на ставыс, мыј мијанлы колө социализмөн вермөм могыс. Сіктын социализмлы тыр вермөмсө поңө перјыны сөмын секі, кор лоас јонмөдөма сіктөн пролетарскөј вескөдлөмсө, кор лоас қикөң венөма кулачестволыг воңса-сөмсө да ужалыг јөз пыщса бөрө колөм слојјас вылө сылыг вліјаніјесө.

Мі төдам, мыј 1927—1928 војасын һаң вөсна тышкасігөн кулакөс вөлі кучкөма јона чорыда. Кулачествоөс вылыс, кувмөныс чорыда кучкөма вөлі 1929—1930 војасын дорвыв коллективізаціја подув вылын сіјөс кың классөс бырөдан політикаөн.

Кулакөс бырөдан політикаыс мырөддөс кулаклыг сіјө производство средствојассө, код отсөгөн сіјө експлоатирујтлывліс гөљ јөзөс. Сіјө політикаыс орөдіс кулаклыг економическөј вужјассө, зыріс сіјөс производственнөј поңі-ціјаяс вылыс. Та јылыг тыдаланаа петкөдлө кулацкөј овмөсјасын көңајаслөн јона чінөмыс. 1928 воын кулакјас көңлісны-на 15 мільон гектар, а 1932 воын најө вермісны көңны сөмын 1 мільон гектар, дај сіјөс јонжыкасө Сојузса второстепеннөјжык рајонјасын. А өні налөн көңаыс і сыыс-һын еща.

Но сиктса буржуаѣјаѡс-кѡ кызвыннас бырѡдѡма-нын кыѣ классѡс, тајѡ јешщѡ оз-на ло, мыј кулаккыс воѣсаѡмсѡ ѣкѡѣ-нын пазѡдѡма. Абу, сылыс воѣсаѡмсѡ јешщѡ абу-на помѡѣ жугѡдѡма, но сјѡ ѡнѡ петкѡдчѡ выл ногѡн.

Војдѡр, кор колхозјасыс вѡлі еѡа-на, кулак зѡліс возѣејствуйтны крестана вылѡ „кѡкѡдѡмѡн“, ылѡга сорнѡјасѡн, повѣѡдны најѡс, быд ногѡн кутны колхозјасѡ пырѡмыс. А ѡнѡ положенѡјеыс јѡна вежсѡс. Крестана пыс јѡна унѣыкѡныс пырѡсны-нын колхозјасѡ. Крестанскѡј массаыс бура гѡгѡрвоѡс колхозјасыс выгѡдајассѡ да топыда на дѡрѡ кутчысѡ.

Кубанын, ѡтѡ медбѡрын муныс колхозын (Темѡр-гојевскѡј станѡца), колхознѡцајас брѡгадалыс јуалѡсны:

— Кыѣ ескѡ тѡ вѡѣдлѡнын сјѡ кулак вылас, кодѡ кутѡс ескѡ корны тѡјанѡс бѡр петны колхозыс да бѡр бергѡдчыны важ олѡмѡ?

Колхознѡцајас чујмѡсны, дај ѡеуна дѡзмѡсны тащѡм јуасѡм вылад, но ѡтсѡгласѡн, ѡтвылыс сетѡсны тащѡм вѡчакыс:

— Нѡјтѡм ескѡ, вѡтлѡм ескѡ тодмышкѡлѡмѡн, вѡстѡлѡм ескѡ кытчѡ колѡ.

Кулак гѡгѡрвоѡс, мыј колхозјаслы паныда, колхозјасыс петѡм вѡсна агѡтаѡцѡја нуѡдѡм нѡнѡмтор сылы буртор оз сет. Гѡгѡрвоѡсны тајѡс ѡ мукѡд контрреволюѡиѡннѡј елементјас.

„Муныс сѡветскѡј властлы паныд вескыд атакаѡн сјѡ господаыс оз-нын вермыны,—вѡсталѡ на јылыс Сталѡн јорт.—Најѡ да налѡн классјасыс кымыныскѡ-нын нуѡдлѡсны тащѡм атакајассѡ, сѡмын најѡс пыр лоѡ пазѡдѡма да руз-раз вѡчѡма. Сы понда јѡѡнственнѡ, мыј налы колѡ вѡчны,—сјѡ пакѡстѡгчыны да вредѡтны рабочѡјјасыс, колхознѡкјасыс, сѡветскѡј властлы, партѡјалы“.

Лѡк скѡрлунсѡ ѣбѡмѡн, кулак вежсѡ ассыс тышкасан ногјассѡ, ассыс такѡкасѡ. Тышкаѡмсѡ вуѣдѡс колхоз пыщкѡ. Петкѡдлыны ку-

Гуыс перјѳм наъ, кодѳс зѳблѳма кулак
Рыбыков (Војвыв Кавказ)

тис ассѳ колхозјас дор, сѳветскѳј власт дор сулалысѳн. Сіјѳ пунктис аслыс могѳн—сујсыны колхозјасѳ, совхозјасѳ, сѳветскѳј учреждѳніјасѳ, медем став вынјаснас да способјаснас торкавны социалистическѳј строитѳлстволы, колхозјас јонмѳдѳмлы, колхозјасын ужсѳ кужѳмѳн организујтѳмлы да доходсѳ лучкиа јуклѳмлы, медем пыщаныс кѳтны ѳтувја овмѳссѳ.

Ташѳмѳс медеасѳ тышкасан выл ногјасыс классѳвѳј враглѳн, ташѳм сылѳн выл тактѳкаыс. Тајѳ выл тактѳкасѳ і бостылысны нуѳдны олѳмѳ кулачестволѳн коласјасыс да мукѳд контрреволюционнѳј элементјас 1931 воѳ да торја-нын јона 1932 воѳ Украина степнѳј рајонјасын да Војвыв Кавказын. Најѳ нѳшта ѳтчыд бостылысны „видлыны сѳветскѳј властлыс јонлунсѳ“, колыны карјасѳс наътѳг, орѳдны рабочѳј класслыс колхознѳј крестанакѳд јитѳдсѳ, кѳтны колхозјасѳс.

Враг сувтöдiс ас воҗас тащöм моҗас: тоҗлыны колхозникјасöс ужын да госуҗарстволы наӊ сетöмын саботаж¹ нуöдöм вылö; организуҗтны вредительство колхозјасын да совхозјасын; ордны уж дисциплина колхозникјас пöвсыс да совхозјасса ужалысјас пöвсыс, организуҗтны колхознöҗ да совхознöҗ собственност гусавлöм.

Колхозса шленö пöрјасöмөн сүҗсöмөн кулакјас да кулацкöҗ агентјас куҗисны сени нуöдны колхозникјаскöд примернö тащöм сорнијас:

„Колхозыд, ферт, бур делö. Но мыҗла теныд сешöма зильныс уж вылас? Овмöсыд абу тенад, а каченнöҗ. Властыс i сiҗi теныд быдтор сетас“.

Либö мöдарö: „Властыс теныд ставсö мырдфас наӊ заготовка вылö“. „Кыскав аслыд гортад му вывсыс, а то нинöм тед оз сур“. „Честнöҗ ужөн öни овны он вермы“.

„Первоҗ аслыд, а мыҗ колас—госуҗарстволы“.

Тащöм сорнијас нуöдöмкöд öтщöщ кулакјас котырталисны колхозјасын саботаж да гусасöмјас, колхозјаслыс наӊ вöруҗтöмјас, меҗым збылысөн колны нантöг i госуҗарствоöс, i честнöҗа, сöлöмсаӊ ужалыс колхозникöс.

Подлöҗ кулацкöҗ ужыс уна колхозјасын сетис асыс быдтас. Пример пыды, Кубанын, Полтавскöҗ станицанын, 1932 воын му вылын турун јогјас пiö тырöм вöсна воши пöштiҗиҗын уроҗајыс. Ноҗабр тöлыс заводитчиг кеҗлö көҗöма вöли колхозјасөн сöмын комын прöцент гөгөр арса көҗа план серви, а öткаолысјас сiҗö кад кеҗлас көҗисны сöмын гектар нöлöд јукөнөн быд овмöс вылö. Госуҗарстволы наӊ сетан плансö тыртöма вöли сöмын 7 прöцент вылö, Темиргöевскöҗ станицаса колхозникјас ноҗабр тöлыс заводитчиг кеҗлö арса көҗа плансö тырҗисны сöмын 20 прöцент

¹ Саботаж—лоб ужыс öткаҗитчöм либö омöлыка сiҗöс вöчöм куш сöмын вiҗöдлöм вылö, уж ордöдм да кушöмкö способјасөн öбҗазательствојас тыртöмсö ордöдм.

вылө, а өткөн олысјас—куш сөмын 10 прөчент мында. 400 гектар дорыс унжык кукуруза,—станїцаас јона паскыда вөфитана культура,—колї кок јылас, идравтөг. Государстволы наң сетан плансө тыртөма вөлі сөмын 32 прөчент. Уж дїсциплїнаыс лої некытчө шогмытөм. Ужавны вермыс колхозчыкјас пыс 40 прөчентыс унжык қикөз ез петавлыны ужјас вылө, а кодјас петавлісны, ужалісны зев омөла: прїмер пыфдї, бригада, көнї 53 морт да 26 вөв, лунтырөн көзлывлїс сөмын гектар жын. Шландајтөм да уж вылө петтөм паскаліс вывтї јона: торја бригадајасын колхозчыкјас вїтөд јукөныслөн ($\frac{1}{5}$) қикөз ез вөв ужалөм трудофеныс, а којмөд јукөн гөгөр колхозчыкјаслөн вөлі ужалөма сөмын 1 трудофенсан 50 трудофенөз да сїз воқө.

Врефїтелство паскыда паскаліс колхозјасын да совхозјасын да вегїтө піскөдчїс і земледелїе куза Сојузса Народнөј комиссарїат өткымын централнөј органјасө. Москваын да мукөд карјасын вөлі арестујталөма врефїтель-специалистјассө быдса группајасөн, кодјас бостылісны орөдны вїзму овмөсын социалистїческөј строїтелствосө уна пөлөс „учонөј“ способјасөн. Лөсөдавлісны најө врефїтельскөј севооборотјас (напрїмер, шобдїлыс көза площафсө чїнтөмөн), лөсөдавлісны врефїтельскөј теорїајас (лапкыда гөрөм коланлун јылыс), органїзујтавлїсны машинајас, запаснөј частјас, тракторјаслы ломтас врефїтельскөја мөдөдөм (не колан срокјасө, тырмытөм лыд өтї местаө, колөм дорыс унжык—мукөд местајасө). Скөт пөвсө паскөдавлісны вужан (заразнөј) вїсөмјас, —напрїмер, ты пыцца ков вїсөмјасөн зарафїталїсны вїзјассө Холмогорскөј рајоныс, медем холмогорскөј племеннөј скөт пыр паскөдны сїјө вужана вїсөмсө став мукөд рајонјасө, порсјаслы прївајатлісны чума, вөвјасөс зарафїтавлїсны менїнгїт вїсөмөн. Органїзујтавлїсны врефїтелство воқ (сверхранний) гөрөм-көзөмын да сїз воқө.

Кулакјас да налы отсасысјас колхозјасын лөсөда-

лісны сурс лыда быдсама пөлс вредітелство нуодан
способјас медса прөстөјјассаңыс да медса „муфер“
способјасоҕ. Прімер пыҕы: шыҕјөдөмөн да јуктавтөҕ
віҕөмөн скөтсө вајөдлісны кок јывсыс устөҕ, трак-
торјассө сујавлісны рөвјасө, лібө јујасө, вөвлі і јук-
мөсө сујөмјас, машинајасө шыблавлісны көрт торјас,
көҕан машинајассө лөсөдавлісны чінтөм нормаөн кө-
ҕөм вылө, көҕавлісны мујассө телезнајасөн, сістав-
лісны һаң, градывв пуктас, шабді да мукөдторјас.
„Кваліфіцірованнөј“ вредітелјас отравлајтывлісны
јадөн тракторістјаслыг быдса сменајасөс, медым „шы-
бытны тајө седокјассө сталінградскөј жеребецјас сед-
лө вылыс“, кыҕ вескыда вісталіс өтї белогвардејеч
Бруховецкїј, рајонувса өтї колхозыс; пуктавлісны јадјас
скөтлы көрымө да јуанө. Тракторјасөс вредітелскөја
ремонтірујтлісны, сы понда машинајасыс регыдөн бөр
вөлі жугавлөны, петөны стројыс; вартан машина ба-
рабанјасыс чегјавывлісны уна даспіңјас; вредітөмөн
нуөдывлісны колхозјасын учот да бухгалтеріја, ме-
дым ҕугны колхознікјаскөд рөшщөт вөчөм, кокһөдны
һаң ҕөбөм, гусавлөм да мукөд торјас.

Общественнөј собственост гусавлөмсө нуөдыв-
лісны медвоҕ асныс кулацкөј да мукөд контррево-
лүціоннөј элементјасыс, кодјас піскавлісны колхозјасө
да совхозјасө. Һаңсө со да сурс лыд пудјасөн ҕөб-
лавлісны быдсама ногыс, шуам: вредітелскөја вартө-
мөн, көҕөм площаҕ да урожај јылыс ылөдлана лыд-
пасјас сетөмөн, гуса амбарјас лөсөдалөмөн, колөм
серті јона ғырысҕык общественнөј фондјас (сојөм-
јуөм да мукөдтор вылө) лөсөдалөмөн, „аванс“ пыҕы-
ҕы колхознікјаслы став һаңсө сеталөмөн да сіҕ воҕө.
Кањевскөј рајонувса „Гельмашстрој“ колхозын јура-
лыс сосөма 540 пуд һаң, „Краснөј партизан“ кол-
хозын јуралыс ҕөбөма кык сурс пуд, Комінтерн һіма
колхозын кулацкөј правленіеыс гусавлөма 12 сурс
пуд һаң. „Гігант“ совхозын (Азово-Черноморскөј
крај) 8-өд отҕеленіеын гусавлөмаөс 8 сурс пуд һаң
да сіҕ воҕө.

Но медыжыд вынсö ассыныс кулакјас пуктывлісны сы вылö, медым сујны колхозникјаслы да öткаолыс-јаслы јурвежöрас, мыј колхозыс да совхозыс вöрујтныс „абу грек“. Тащöм агітаціјанас кулак зіліс котыртны „расташщіловка“ — дугдывтöг массöвöја һаһ гусавлöм, мед көт і һеыжыд порціјасöн (колтајасöн, шепјасöн, чепјасö, вождöраö, сапöг піö да мукöдлаö вартöм һаһ пуктыштöмөн да мукöд ногөн), медым сöлöмсаһ ужалыс честнöј колхозникјасöс колны çикöç һаһтöг да сіçнас кістны колхозјасöс.

Колхознöј собственностисö таçинас гусавлöмыс кынçі кутісны һöшта колхозникјаслыс керкајасыс гусаены віçјас да мујас вылын ужаліг костіныс. Тајö гусасöмјаслөн вескыд могыс — орöдны колхозјасын віçму вывса ужјасöс. Тајö контрреволюціоннöј могсö банçитјас весігтö оз і çебны, оз соссыны: гусалöм прöдуктајасöс шыблалöны сетçö-жö керка дорас һајт піö, гусавлöм курöгјаслыс орјöдлöны јурјасöс да шыблалöны. Пöдушкајасыс пыркöдöны гөнсö да сіç вождö (Краснодарскöј рајонувса уна стаңиçајасын).

Тащöмöс классöвöј враглөн тышкасан выл һогјасыс, выл тактікаыс, кодјасöс кулакјас кутісны нуöдны торја јона 1932-1933 вога һаһ заготовка дырјі.

Вöтлыны врагöс міјан предпріјатіејасыс да учреждениејасыс

Гöгөрвоана, мыј буржуазнöј классјаслөн коласјасыс ас воçсасöмһаныс, асланыс вредітелствонас çік некущöма оз вермыны паdmöдны социалистическöј строітелствосö, çік һінöм оз вермыны вежны Советскöј Сојуз положенијеын да кыпалöм-паскалöмын.

Сöмын тајö һöти-на оз віçтав, мыј поçö ескö вöлі кокһида віçöдны колхозјасöс кістны бостчылöмјас вылö, вескыда саботаж да контрреволюціоннöј вредітелство котыртны бостчылöмјас вылö. Сіјö вöлі ескö рабочöј да крестана делöлы іçменаөн.

Політбюро да партія Центральнөй контролнөй комиссия пречидиум отувја заседаније вылын 1932 вова ноjabр толысын Сталин jорт шулис:

„Колхознөй крестанство ем рабочөй классөн сојузник. Тајө крестана пегыс жона унжыкөнныс лооны советскөй власты еиктын опоради (мыждөдөн). Сбмын тајө јешцө оз-на вгстав, мыј колхозникјас да колхозјас пөвсын оз вермыны лоны торја отрадјас, кодјас мунөны советскөй власты паныд, кодјас отсасөны вредителјаслы, отсасөны нань заготовкаын саботажлы. Вөли ескө бөбјалөм, коммунистјас-кө сјјөс төдвылас кутөмөн, мыј колхозјас лооны социалистическөй формаа овмөсөн, ез-кө вочавиңны тајө торја колхозникјас да колхозјас кучкөм вылө пасвартана воча кучкөмөн“.

Кулакјасөн котыртөм саботаж вөли чегөма решителнөй мерајас примитөмөн. Пример пыфди, Темиргојевскөй станицаөс лоі лецөма сөд пөв вылыс 1932 во декабр 16 лунө-нин. „Гөдпөввывса“ станицајасыс колхознөй масса гөгөрвоис, коді да кытчө најөс пыртис. Тајө станицајасын колхозјасас ужыс да пөрадокыс кутис ладмыны.

Азово-Черноморскөй крајын да Севернөй Кавказын виңму овмөс петө жужыд прорывыс. Та јылыс зев бура вгсталөны виңму овмөслөн вермөмјасыс сені 1933 да 1934-өд војасын.

Но выл ускөдчөмсө-кө классөвөј врагыс лоі пазөдөма сылы жона ыжыд уронөн, татыс нөти-на јешцө оз пет, мыј тышыс помасис-нин, мыј враг сесса воцасны оз кут.

„Колө кутны төдвылын, — вгсталө Сталин jорт, — мыј Советскөй госуларстволөн вын кыпалөмыс кутас чорчөдны кулыс классјас медбөрја коласјасыслыс воцасөмсө. Бурещ сы понда, мыј најө кулоны да олоны медбөрја лунјас, најө кутасны өти ног усласөмсань вуж-

ны мөднөга, чорыджыка, јосжыка ула-
сөмө, населеніе пыцца бөрынжык муныс сло-
јас дінө шыөдчөмөн (апелірујтөмөн) да совет-
скөј власты паныд најөс мобілізујтөмөн... Тајө,
ферт, нөтө абу страшиө. Сөмын ставсө тајөс ко-
лө кутны төдвылын, көсјам-кө мі помавны тајө
элементјасыскөд өдјө да торја жертвајастөг“.

Ужлөн да тышлөн выль условіејас

Кулацкөј саботајлөн став історіаыс да ськөд
тышкасан опытыс міјанлы колө бостны бур урок.
Міјанлы колө јуавны аснымөс:

Мыла өткымын лунвыв рајонјасса крестана, ко-
јас пөштө ставыс дорвыв пырісны колхозјасө да ко-
јас весігтө оз-і көсјыны кывзыны колхозыс петөм
јылыс кулацкөј сорнјас, — самөј сіјө крестана-кол-
хоҕһікјасыс уна станіцајасын шедісны кулацкөј ву-
гырө да муртса ез леҕны кістны колхозјассө пыщ-
саыс? Мыла-нө колхозјасөн перјөм победа дырјі
да буржык урожај дырјі классөвөј враглы удајтҕис-
на 1932—1933 воын мыјкө мында торкны һаң заго-
товітан план?

Помкаыс тани медвојдөр массајас пөвсын кулац-
көј агітаціја нуөдөмын. Кулак воспользујтҕис колхо-
һікјас частнособственіческөј самөн, зіліс пестыны
немөвөјса мужіцкөј частнөј озырмөдчөмлаң пырөд-
чөмсө, бостыліс паныд сувтөдны крестанінылыс ліч-
нөј выгөдасө колхоҕһікјас өтувја інтересјаслы, за-
вофітліс јөткыштны колхоҕһіксө сы вылө, медем
нажива бөрсө вөтлысөмөн сіјө пазөдіс колхозсө.

Таыс өтар унаыс кулацкөј да белогварфејскөј
элементјаслы удајтчывлис пырны һе сөмын колхозја-
сө, но і советскөј учреждєніејасө да партіјнөј ор-
гаңизаціјајасө. Војвыв Кавказын да Азово-Черномор-
скөј крајын партіјаөс весалөм ердөдіс классово-чуж-
дөјјасөн да перерождєнчєскөј элементјасөн партіјнөј
оргаңизаціјајас јона јөгөссөм. Откымыныс белогвар-

дејској элементјаслы удајтчывліс сујсыны весігтö районној организацијасö, пример, Армавірын. Тащöм јöз саяö çебсöмөн, кодјаслөн партијностыс вöлі сöмын сыын, мыј çептаныс новлöдлісны партијној билет, на саяö çебсöмөн і ужалісны öткымын кубанској станіцајасын вредітельској белогвардејчјаслөн, офіцер-карателјаслөн çоң шајкајас. Напрімер Теміргојевској станіцаыс вöлі ыстöма Војвылö 16 семја белогвардејч-палачјаслөн, 20 семја контрреволюціонној кыпöдчöмјас котыртысјаслөн да кыпöдчöмас участвуйтысјаслөн, 18 семја кулакјаслөн, 6 семја спекулант-тöргöвечјаслөн да мукöдјас.

„Со мыјла,—вісталö Сталин јорт,—революціонној суглуныд (бдітельностыд) лöö самöј сіјö качествоөн, коді торјөн јона колö öні большевикјаслы“.

Сöмын вöлі ескö çік невернö, кутім-кö мі помкаавны классöвöј врагыс паныд сувтöмјассö да торја районјасын классöвöј врагыс тыш чорçöдöмсö куш сöмын колхозчыкјас частносрбственническöј коласјасөн да колхозјасö, а көн-сурö і партијаö советској власты паныд сулалыс элементјасөн сујсöмөн. Лоі ескö öшыбкаөн да невернö крестана-колхозчыкјас вылö вештыны ответственностсö öткымын коммунистјасөн классöвöј врагы колана отпор сетны кужтöмыс, кыç колö колхозјасын уж котыртны кужтöмыс, государство воçын көсјысöмјассö тыртöм обеспечітны кужтöмыс.

„Оз крестана піыс ков корсны помкајассö һаң заготовка зельда мунöмыс,—вісталіс Сталин јорт,—а аскостыным, асланым радјасыс. Мі-öд сулалам власт дорас, міјан кыин-öд государстволөн средствојасыс, міјанöс пунктöма вескöдлыны колхозјасөн, міјанлы-і колö нуны сіктын ужалöмыс став ответственностсö çоңнас...“

Мірын абу дај ез-і вöвлы тащöм вына да

авторитетнөй власт, кыч мијан власт, советскөй власт. Мирын абу дај ези вөвлы ташөм јон да ташөм авторитетнөй партија, кыч мијан партија, коммунистическөй партија. Некод оз мешајт дај-и оз вермы мешајтны мијанлы нуөдны колхозјаслыс делөсө сиқи, кықи корөны сијөс колхозјаслөн интөресјасыс, государстволөн интөресјасыс. Мијанлы-кө оз пыр удајтчыв нуөдны колхозјаслыс делөсө сиқи, кықи корө сијөс ленинизм, ми-кө не ешаыс вөчавлывам грубөј, прөститны поэтөм уна өшыбкајас, шуам, нан заготовка куца, сыыс мыжаөс ми, куш сөмын ми“.

Медыжыд да основнөй помкаыс өктса фронт вылын временнөй прорывлөн сыын, мыј өткымын рајонјасын партијнөй организацијајас ез лоны колана вылаын, ез петкөдлыны революционнөй суслунсө, ез гөгөрвоны классөвөј врагыс выл тактикасө, ез гөгөрвоны сиктын классөвөј тышлыс выл условијассө, ез гөгөрвоны асланыс ужыс выл мојјассө.

„Мијан өткымын јортјас,—висталө Сталин јорт,—не ешаыс такөдөны аснысө сијөн, мыј бытөпө кулакјас абуөс-нин свет вылас, мыј кулакјасөс кыч классөс ликвидирүјтан политика нуөдөм вөсна советскөй власты паныд сулалыс элементјасөс сиктыс бырөдөма-нин... Но тајө, јортјас, вывти јона ылалөм. Кулакјасөс пазөдөма, но најөөс ылө-на јешщө абу бырөдөма (не добиты). Сыыс-на унжык,—најөс нөшта не регыдөн-на лоө бырөдөма, коммунистјас-кө кутасны жујјавны да бур сөлөмыс мөвпавны, мыј кулакјас асныс пырасны гуө, сиқ шуны асланыс стіхиянөј развөтөје пөрадокөн“.

Врагөс пазөдөма, сөмын сијөс абу-на јешщө қикөз бырөдөма,—со мыј колө чорыда бостны төдвылө сиктын ужалыс быд коммунистлм да лоны сусөн (бөителнөјөн).

Мукöд жортјас төдöны дај гөгөрвоöны, мыј клас-сöвöј враг нöшта ловја-на, сöмын оз кужны сјöс азчыны да ердö петкöдны, оз кужны сукöд вьль ногöн тышкасны.

„Враг гөгөрвоис вежөм обстановкасö, — висталö Сталин жорт, — гөгөрвоис вынсö да зумьд-лунсö вьль стрöмьг сиктын да, тајöс гөгөрвоöмөн, перестроитчис, вежис ассыс тактикасö, — колхозјаслы паныд вескыда атакасань вужис сјö лöна сапаөн¹ ужалöмö. А ми сјöс ег гөгөрвоö, вьль обстановкасö ег качалöј да војдөр моз клас-сöвöј врагсö корсам пыр-на сетыс, көни сјö абунин, војдөр моз пыр-на нуöдам кулачествокöд упрощеннöј тышлыг важ тактика, кор сјö, самöј тајö тактикаыс, важөн-нын важмис.

Корсöны классöвöј врагсö колхозјас ортсыыс, көрсöны сјöс эверскöј чужöмбанааöс, гырыс-пиңјасаöс, кыз голааöс, кодлөн кјјасас пишщаль (обрез). Корсöны кулакöс, кущöмөн төдам ми сјöс плакатјасыс. Сöмын сещöм кулакјасыс важөн-нын абуöс вылысас. Öнiја кадса кулакјас да кулаклы кивыв ужалысјас, сöветскöј властлы öнiја кадса паныд муныс элементјас сиктын — сјö унжык јукöныс „лöныник“, „јумов“ јöз, пöшти „свјатöјјас“. Најöс оз ков корсны кытыскö ылыг колхозсань, најö пукалöны самöј колхозас да ужалöны сені кладовщикјас, завхозјас, счетоводјас, секретарјас должностјасын да сiзи воэö“.

Кодјас тајö „лöна“ олыс „јумов“ кулацкöј колас-јасыс?

Тајö раскулачитöм кулакјас (а мыјкö мында јукöныс нöшта абунна i раскулачитöм), кодјасöс сöмын абунна ыстöма. Тајö — ссылкаыс пышјöм кулацкöј элементјас, кодјас эбсасöмөн олöны öнi асланыс

¹ Сапа — непријател позиция улö сјöс взорвитöм могыс кодјысöм.

рөдвуж ордас, а мукөд дырҗыс і „бур сөлөма“ кол-хоҗникјас ордын, кодјас таҗинассө предајтөны колхознөј фелөсө. Тајө—озыра олыс (зажіточнөј) крестана, кодјас сулалөны кулакјас дор. Тајө—буржуазнөј, белогварфејскөј інтеллигенціјалөн коласјасыс, кодјас олөны сіктјасын җебсасөмөн.

Сіктса быд коммунистлы колө кужны ердө петкөдны да нуөдны чорыд тыш тајө враҗасыскөд, ме-дым најөс җікөҗ обезвредитны.

Сіктыс тышкасан выл условіејассө да ужалан выл моҗјассө гөгөрвотөмыс тыдовтчысгө нөшта колхозјас вермөмлыс төдчанлунсө җік Һевернө донјалөмын. Уна јортјас дорвыс коллективизација рајонјасын тајө вермөм перјөмсө гөгөрволісны сіҗі, мыј колхозјасө-кө-пө пырісны крестана пыс јона унҗыкыс, сіҗ кө воҗө вылө фелөыс мунаснын ачыс, самоҗокөн, а коммунистјас вермасны „шојтчыштны“. Сталин јорт вісталіс, мыј таҗі колхозјаслыс вермөмсө гөгөрвоөмыс вывті јона өпаснөја ылалөм. Таҗинассө віҗөдөмыс рајонувса да областувса организацијасөс вәјөдө колхознөј олөмыс орөдчөмө, вәјөдө сетчө, мыј „пукалөны јөзыс канцеларіјасын да долыда җуртөны перөјасөн“, а колхозјасас кулакјас да белогварфејечјас вөчөны вредителскөј уж. „Самоҗок вермас өні пөгубитны став фелөсө“, —шуіс Сталин јорт.

Колхозјас перјисны тыр победа, і важ, частнособственніческөј овмөсө тужсө лоі пөдлалөма җікөҗ. Сөмын колхозјаслөн тајө победаыс нөті оз чінты, а мөдарө, сөдтө ответственностсө партіјалыс да советскөј властлыс колхозјасөс воҗө вылө кыпөдөм-паскөдөм вөсна. Колхозјаслөн тајө победаыс корө колхозјасөн вескөдлөмсө не слабмөдны, а јонмөдны.

Та јылыс вывті бура вісталіс Сталин јорт:

„Кытчөҗ сіктын вөліны унҗыкыс өткаолысјас, віҗму овмөс кыпалан-паскалан фелөө партіја верміс ассыс суітчөмсө ограничивәјтны өтсөҗ

бетан торја актјасөн, сөветөн либө предупреж-
деніеөн. Секи өткаоыгы аслыс лоө вөлі
төждыгны аслас овмөс пондаыс, секи-өд сылы
некод выlö вөлі вештыныс ответственногсө ов-
мөс вөснаыс, коді вөлі куш сөмын сылөн аслас
овмөсөн, дај некод выlö вөлі леґдыгны, ас вы-
лас кынґі. Секи өткаоыгы аслыс лоө вөлі төж-
дыгны гөра-көза јылыс, урожај ідралөм јылыс
да виґму овмөсас став ужјас јывгыс, оз-кө вөлі
көсјы колтчыны нантөг да леґдыгыны шыґјавны.
Отувја овмөсө вуґжөмөн фелөыс вуґвыјөныс
вежсис. Колхоз сіјө абу өткаоыглөн овмөс.
Колхоґникјас сизі і шуөны өні: „колхозыс менам
і абу менам, сіјө менам, сөмын ськөд өтщөщ
сіјө щөщ і Иванлөн, Філіпллөн, Мікајлөлөн да кол-
хозса мукөд шленјаслөн,—колхоз отувја“. Өні
сіјө, колхоґник, төрытја өткаоыс да талунја
коллеktivіст,—өні сіјө вермас вештыны ответст-
венногсө да вермас нафетчыны колхозса мукөд
шленјас выlö, төдөмөн, мыј колхоз сіјөс оз еновт
нантөг. Сы понда төждысөмыс сылөн, колхоґ-
никлөн, лоі ещажык аслас өтка овмөсын ужалан
кадын серғі, өд төждысөмјассө да ответствен-
ногсө овмөс вөснаыс јуклөма өні став колхоґ-
никјас костас.

Мыј-жө таыс петө? А таыс петө сіјө, мыј
овмөсын ужалөм вөсна ответственногыс өні өт-
ка крестанасаң вуґіс колхознөј руководство
выlö, колхозөн вескөдлыс јадро выlö. Өні крест-
тана корөны овмөс вөсна төждысөмсө да фел-
лөсө лучкіа куґжөмөн нуөдөм не агныс ассагыс,
а колхозөн вескөдлысјассаң, либө вескыдґыка,
не сымында ассагыс, мыјда колхозөн вескөд-
лысјассаң. А мыј тајө лоө? Тајө лоө, мыј виґму
овмөс кыпөдөм-паскөдөм фелөын партја өні оз-
нын вермы колтчыны сөмын торја актјасөн суіт-
чөм вылын. Өні колө сылы колхозјасөн вес-
көдлөмсө бостны аслас кіас, бостны

ас вылас ответственностьсö ужалом вöс-
на да отсавны колхозникяслы нуодны
воэо ассыныс овмөссö наука да тех-
ника подув вылын.

Но таё абу-на ставыс. Колхозыд ыжыд ов-
мөс. Но ыжыд овмөссö оз поэ нуодны
плантөг. Гырыс виэму овмөсясөс, кытчö ко-
тыртöма уна со, а мукöд дырjыс i уна сурс
овмөсяс, поэас нуодны сöмын планөвöя вескөд-
лом пöрадокөн. Татөг сылы лоас пöгöбитны да
киссыны. Со тiянылы жешчö выль öтi условије
колхознöй стрöй дырji, кодi вужвыjöныс торjалö
öткаоысяслыс поснi овмөссö нуодан условије-
ясыс. Поэö-ö лезны тащöм овмөс нуодöмсö, кычi
шулывлöны, ачысмунöм вылö, самоток вылö?
Гөгöрвоана, мыj оз поэ. Медем нуодны тащöм
овмөссö, колö сетны (обеспечитны) колхозö быт
колана елементарнöй грамотаа jözöс, код-
яс вермасны план сертi лөсöдны овмөссö да
нуодны сijöс организованныöя. Гөгöрвоана, мыj
колхознöй стрöителство делöö сöветскöй властөн
помала пыр суитчытөг, сөн помала пыр отсög
сеттөг ладмөдны тащöм овмөссö оз поэ.

А мыj тасаң петö? Тасаң петö сijö, мыj кол-
хознöй стрöй оз чинты, а содтö партiја-
лыс да правителстволыс тöждысöмсö
да ответственностьсö виэму овмөс кы-
пöдöм-паскөдöм куэа. Татыс петö, мыj
партiялы, көсjö-кө сijö вескөдлыны колхознöй
движенiеөн, колö суитчыны колхознöй олö-
мас да колхознöй вескөдломас эик став
поснi торjас. Татыс петö, мыj партiялы колö
не чинтыны, а уна пöv содтыны, jонмөд-
ны колхозjаскөд ассыс jитödjассö, сы-
лөн колö тöдны ставсö, мыj вöчсö кол-
хозjасас, медем ас кадын воны отсög вылö
да предупредитны колхозлы грэчитыс
öпасностьjассö“.

Колхоз кызі социалистическөй формаа овмөс.

Сиктыг ужалан выль условијессө да партијалыг выль мөгјассө гөгөрвотөмыс тыдовччис нөптә сыын, мыј уна јортјас қик невернө гөгөрвоөмаөс колхозјас жылыг Ленинлыг да Сталинлыг велөдөмсө.

Ми төдам, мыј тајө велөдөм серти колхозыс ем социалистическөй овмөслөн өти форма. Сөмын Ленин і Сталин сывкөд өтищөщ индивлісны, мыј колхозјасыд лооны социалистическөй предпріјатіјесөн не сизи аснаныс, а сөмын секи, кор наөн вескөдлөны пролетарскөй государство да коммунистическөй партија. Сталин јорт төдчөдліс колхозјасын протіворечіјеслыг емлунсө, колхозникјаслөн частнособственническөй да весігтө кулацкөй мөвп колласјаслыг емлунсө, кодјасөс венөм вөсна колө тышкасны. А өткымын партијнөй организацијас фелөсө гөгөрвоісны сизи, мыј колхоз-кө—социалистическөй овмөслөн форма, сизкө колхозникјасыс—„гөтөвөј социалистјас“, сизкө најө агныс-нын стрөітасны социализмтө.

Централнөй комітет јанвар төлысса пленум вылын (1933 воын) аслас речас Сталин јорт висталис, мыј тајө јона ыжыд да өпаснөй өшыбка. Сизө висталис:

„Міјан уна јортјас переоценітисны колхозјассө, кыз овмөслыс выль формаөс, переоценітисны вывти јона да пөртисны најөс образө. Најө решітисны, мыј сетөма-кө-нын колхозјасөс, кыз овмөслыс социалистическөй форма—сизкө тајөн сетөма-нын ставсө, тајөн обеспечітөма-нын колхозјаслыг фелөсө лучкиа нуөдөм, колхознөй овмөссө кужөмөн плаңирујтөм, колхозјассө образцөвөј социалистическөй овмөсјасө пөртөм. Најө ез гөгөрвөны, мыј колхозјасыс асланыс организационнөй строітельство боксаңыс јешщө јона-на жебөс да нуждајчөны партијасаң јон отсөгыс, кыз прөверітөм большевистскөй кадрјасөн најөс снабжај-

төм куҗа, сизі-і колхознөй делөјас нуөдөмын да быдлунја уҗын вескөдлөм куҗа. Но тајө абу ставыс, весігтө абу главнөјыс. Медыҗыд тырмытөм торјыс сыын, мыј мјјан уна јортјас переоценітісны вынјассө да позанлунјассө ассыныс колхознөкјаслыс, кыҗ візму овмөсын выл формаа организацијаслыс. Најө ез гөгөрвоны сјјөс, мыј колхозыс ачыс, мед көт сјјө і социалистическөј формаа овмөс — јона-на абу гарантірујтөма быдсама пөлдөс опасностјасыс да колхозөн вескөдлөмө быдсама пөлдөс контрреволюционнөј элементјас піскөдчөмыс, абу гарантірујтөма сыыс, мыј кушөмкө условіејас дырјі колхозјассө вермасны іспозујтны асланыс моҗјас вылө советскөј власты паныд сулалыс элементјас*.

Мыјын-нө тыдовчсіс колхозјассө кыҗ социалистическөј формаа овмөсөс переоценівајтөмыс? Сыын і тыдовчсіс, мыј уна коммунистјас ез каҗавны кулакјаслыс колхозјасө піскөдчөмсө, леҗісны классөвөј враҗлы нуөдны колхозјасын овмөс кістан уж, лічөдісны колхозјасөн вескөдлөмсө, ез пыдді пуктыны частнособственнөкөј коласјаслыс вынјассө, кодјас тојлалісны колхознөкөс госуларстволы һаң сеттөм вылө, ез гөгөрвоны колхознөј вузасөмлыс омөл боксө, коді вынсөдө колхознөкыс госуларственнөј објазателствојас тырттөм щөт вылө ассө частнөј озырмөдөмлаң піскөдчөмсө.

Уна коммунистјас һөті ез гөгөрвоны һаң вөсна тышкасөмлыс політөкөкөј, классөвөј боксө. Најө вөлі чајтөны, мыј делөыс мунө прөстө унҗык гектар лыд көқөм вөсна, унҗык һаң чукөртөм вөсна — і ставыс. Најө вунөдісны Ленинлыс індөдсө, мыј һаң вөсна тышкасөмыс ем кулак вылын победа перјөм вөсна тышкасөм.

Сталин јорт сетіс правілнө донјалөм колхозлы, кыҗ социалистическөј овмөслы. Сјјө маркеіст-

скöј ногөн төдмаліс торјаломсö организація форма да сіјö пыщкöс (софержаніје) костыс. Сіјö бостіс примерсö советјас исторіјасыс. Советјас лооны социалистическöј формаа государственнöј организаціяон. Советјас — рабочöј класслөн вывті ыжыд вермөмтор. Но советјасыд пыр-на-жö сөмын организація форма. I тајö формасö вöлі тыртöма зик не социалистическöј пыщкöсөн, шуам, Россіјаын 1917 вога февральскöј революція бөрті медвоzza төлысјаснас, кор советјасөн вескөдлісны міјан меншевикјас да есерјас; лібö Германіјаын 1918 во помасігөн, кор советјасөн вескөдлісны германскöј меншевикјас, социал-демократјас. Кыкнан тајö случаяс рабочöј да солдатскöј депутатјаслөн советјасыс вöліны контрреволюционерјаслы сажөдөн пролетарскöј революціялы паныд мунөм могыс. Сы понда контрреволюционерјасыс мукөд дырјыс кыпөдлывлісны лозунг: „коммунистјастөм советјас вöсна“.

Зик-жö ташөм тор колö виставны і колхозјас жылыс. Колхоз ем хожајственнöј организаціялөн социалистическöј форма. Но тајö куш сөмын форма, кодöс позö тыртны уна пөлөс пыщкöсөн.

„Колхозјас, — висталö Сталин јорт, — кыз социалистическöј формаа овмөс организація, вермасны петкөдлыны чюдесајас овмөс стрөитөмын, јурнуөдысјаснас-кө сен сулалөны збыль революционерјас, большевикјас, коммунистјас. I мөдарө — колхозјас вермасны пөрны мыкө дыра кад кежлө быдсама пөлөс контрреволюционнöј ужјас нуөдан вевтөдө, колхозјасөн-кө кутасны вескөдлыны есерјас да меншевикјас, пеглуоровскöј офицерјас да мукөд белогварђејечјас, војдөрса дөникінечјас да колчаковечјас... Төдса, мыј контрреволюционерјаслөн өтi јукөныс, например Војывыв Кавказын, ачыс зілө лөсөдавны мыкө колхоз кофјасөс да іспользујтö најөс ассыс гуса (подполнөј) организаціяјассö јавө (легальнөј) вевтөд пыдди. Төдса сіз-жö, мыј аңвисөветскöј эле-

ментјас уна рајонјасын, кѳнјасын најѳс абу-на јешщѳ ердѳ петкѳдѳма да абу-на пазѳдѳма, окол-таыс пырѳны колхозјасѳ, весѳгтѳ ошкѳны колхозјасѳ сы могыс, медем колхозјас пыщкас лѳсѳдны контрреволюционнѳј уж нуѳдан позјас. Тѳдса сѳжѳ, мыј сѳветскѳј властлы паныд сулалыс элементјаслѳн ѳтѳ јукѳныс ачыс сорѳитѳ ѳнѳ колхозјас вѳсна, сѳмын сещѳм условѳјеѳн, медем колхозјасас ез вѳвны коммунистјас. „Коммунистјастѳм колхозјас“ — со кущѳм лозунг новлѳдлѳны ѳнѳ сѳветскѳј властлы паныд сулалыс элементјас пѳын. Сѳжѳ делѳыс абу куш сѳмын колхозјасас, кыј социалистическѳј формаа организацијаын, но ставыс воужык сыын, кущѳм пыщкѳсѳн тыртчысѳ тајѳ формаыс, — делѳыс медвоз сыын, кодѳ сулалѳ колхозјасѳн јурнуѳдысјаснас да кодѳ вескѳдлѳ наѳн.

Колхозјас, лѳнѳнизм ногѳн виѳѳдѳмѳн, кыј ѳ сѳветјас, кодјасѳс бостѳма кыј организација формаѳс, ем ѳружјѳ, ѳ куш сѳмын ѳружјѳ. Тајѳ ѳружјѳсѳ колана условѳјејас дырјѳ поѳѳ вескѳдны революцијалы паныд. Сѳјѳс поѳѳ вескѳдны контрреволюцијалы паныд. Сѳјѳ вермас служѳтны рабочѳј класслы да крестаналы. Торја условѳјејас дырјѳ вермас сѳјѳ служѳтны рабочѳј класс да крестана врагјаслы. Став делѳыс сыын, код кѳын тајѳ ѳружјѳыс да кодлы паныд лѳѳ вескѳдѳма сѳјѳс“.

Колхозјас јылыс лѳнѳнскѳј велѳдѳмлыс Сталин јортѳн гѳгѳрвоѳдѳмсѳ да воѳѳ паскѳдѳмсѳ колѳ бостны јурвежѳрѳ сѳктын ужалыс быд коммунистлы. Сѳјѳс бура гѳгѳрвотѳг оз поѳѳ вескѳдлыны колхознѳј стрѳитѳлствоѳн.

Колхозѳникјас — социализм стрѳитысјас

Вужам сесса колхозѳникјас дорѳ. Гѳгѳрвоана, мы социалистическѳј овмѳс колхознѳј формалѳн аслыспѳ-

лӧслунјасыс, кодјас јылыс мi сорнiтiм, пунктӧны ассыс пасјассӧ колхознiкјас вылӧ.

Колхознiкјас — сiјӧ тӧрытја ӧткаолысјас. Налӧн нӧшта колӧны-на уна виӊӧдласјас, прiвычкајас, пырӧдчӧмјас, мыјјас емӧс ӧткаолыс поснi собственнiкјас-лӧн. Сӧмын ӧткаолыс крестанiн колхозӧ пырӧм бӧрын вескалӧ-нiн мӧд пӧлӧс обстановкаӧ, мӧд пӧлӧс производственнӧј, обшественнӧј условiејасӧ. Ӧтувја овмӧссӧ-ӧд стрӧйтӧма-нiн абу частнӧј овмӧс подув вылын, а ӧтувја собственностъ, ӧтувјӧн ужалӧм подув вылын. Економiческӧј (овмӧс) подулыс колхознiклӧн ӗик мӧд пӧлӧс ӧткаолыс дорыс.

Колхозӧ пырӧмӧн вежсӧны крестанiнлӧн ужалан, олан условiејасыс, да сiјӧ бытъ вајӧдӧ сылыс виӊӧдласјассӧ, прiвычкајассӧ, пырӧдчӧмјасӧ (стремленiејасӧ) вежӧмӧ. Јешщӧ Маркс да Енгелс-на гiж-лисны:

„Колӧ-ӧ торја јона пыдытi мӧвпалӧм, медым гӧгӧрвоны, мыј јӧз олан условiејаскӧд ӧтщӧщ, најӧ обшественнӧј отношенiејаскӧд, најӧ обшественнӧј овмӧскӧд ӧтщӧщ вежласӧны сiч-жӧ i налӧн мӧвпјасыс, виӊӧдласјасыс, гӧгӧрвоӧмыс, ӧтi кывјӧн — i налӧн вежӧртӧмыс“?

„Оз вежӧртӧмыс (сознанiе) јӧзыслӧн опрефелает налыс олӧмсӧ, а, мӧдарӧ, налӧн обшественнӧј олӧмыс опрефелаетӧ налыс вежӧртӧмсӧ“.

Таџикӧн вужвыјӧныс вежсӧ обшественнӧј чужӧмбаныс тӧрытја гӧла да шӧркодфе-ма олыс крестанiнлӧн колхозӧ пырӧм бӧрын.

Тӧдӧмысӧн, колхознӧј крестанiнлӧн выл, социалистическӧј обшества сляӧ пӧрны заводитӧмыс кутас вермӧм перјӧмјасӧн паскавны воӊӧ партија да советскӧј властъ вескӧдлӧм улын. Тӧдӧмыс, колхозно-социалистическӧј формаа овмӧс воӊӧ вылӧ паскӧдӧмкӧд гщӧщ, крестана-колхознiкјас вочасӧн кутасны пӧр-

ны социалистическӱ обшество стрӱйтӱмын вӱчӱмӱст-
чыс, тырвыӱӱ сознательнӱӱ ужалыс участникясӱ, се-
щӱмјасӱ-жӱ, кущӱмӱс і государственноӱ, социалисти-
ческӱ предпріятіејасса работникјас.

Сӱмын вӱлі ескӱ ӱшыбкаӱн чајтны, мыј крестан-
н-колхозниклӱн обшественно-классӱвӱӱ сам вежӱм-
мыс лоас пырыс-пыр, колхозӱ пырӱм вӱснаыс. Оз,
колхозӱ самӱӱ пырӱмнас вужвыӱӱнганыс вежӱммыс лӱб
ӱткаолыс крестаналӱн сӱмын-на овмӱсас: частнӱӱ
производство средствојасыс лӱбны обшествен-
нӱӱӱн. Тајӱн і лӱб лӱсӱдӱма условіејас колхозник-
крестаннлыс вежӱртӱмсӱ вужвыӱӱнганыс вежӱм вылӱ.
Но ачыс самӱӱ тајӱ вежӱммыс кутас мунны нӱжӱӱ-
никӱн, сы сертӱ,— кычӱ колхозын олӱмыс да ужалӱ-
мыс (ӱтувја уж, ӱтувја овмӱс, колхозлы паныда эле-
ментјаскӱд да вӱчӱдласјаскӱд тышкасӱм) кутас сетны
ассыс вліјаніеӱ колхозник психологіја вылӱ, сы
сертӱ, кычӱ колхоз кутас вынганны да кыпавны кычӱ
социалистическӱ предпріятіе, сы сертӱ, кычӱ колхозјас
кутасны машинічирујтчыны да кутас јонмыны наӱн
пролетарскӱӱ вескӱдлӱмыс.

Сталин јорт та вылӱ индыліс јешчӱ 1929 воын-на
аграрник-марксистјас медвојца конференціја вылын:

„Лӱі ескӱ ӱшыбкаӱн мӱвпавны сӱчӱ, мыј кол-
хозса шленјас пӱрисны-нн социалистјасӱ. Ез, нӱш-
та уна-на лоас ужавны сы вылын, медем
вежны (перевелатны) крестанн-кол-
хозникӱс, вескӱдны сылыс индивиду-
алистическӱ психологіјасӱ да вӱчны
сӱчӱс социалистическӱ обшествоса
збыль труженікӱн“.

Сталин јорт бура гӱгӱрвоана определітис кол-
хознӱӱ крестанстволыс положеніеӱ да аслыспӱлӱс-
лунсӱ 1933 во јанвар тӱлысса пленум вылын.

„Колхозникјасыд положеніе сер-
тӱыс абу-нн ӱткаолысјас, а коллекти-
вистјас, сӱмын вежӱртӱмыс налӱн ӱнӱ

нõшта важыс-на, частнособственнїческõј”.

Тақикõн ем кушõмакõ протїворечїе, кушõмакõ орõдчõм, колхозникјас общественно-хозајственнõј положенїе да најõ вежõртõм костын. Положенїеыс вежõс-нїн, лої социалїстическõј, а вежõртõмыс нõшта колї-на важыс, частнособственнїческõјыс.

Серт, абу став колхозникјасыс õткõдõс. На костын емõс і коммунистјас, емõс беспартїнõј колхозникјас, кодјас сõлõмсааныс сетчõмаõс социализм делõõ, социалїстическõј строїтелствоын ентузиастјас, колхозник-ударникјас, социалїстическõј орджысõмын участвујтысјас. Тајõ возмõстчыс колхозникјасыс лõбны коллективистјасõн не толкõ асланыс економическõј положенїе сертыс, но јонжыка лї омõлжыка-лї і асланыс вежõртõм сертыс. Сõмын колхозникјас ыжыджык массаыслõн вежõртасыс јїжõма-на јешчõ частнособственнїческõј виõдласјасõн, предассудокјасõн, зїлõмјасõн.

Мї тõдам, мыј јõзлõн вежõртасыс определајтчõ најõ общественнõј положенїеõн. А колхозникјаслõн вежõртасыс оз лõсав најõ общественнõј положенїелы. Мыјõн-жõ тајõс вїставны?

Фелõыс сын, мыј вежõртаслõн вежõсõмыс муноõ оз механическõја, оз пырыс-пыр, оз õтпыр общественнõј положенїе, јõз õлõм вежõсõмыскõд. Тајõс тõдчõдїс Сталин јорт:

„Тї, кыз марксистјас, долженõс тõдны, мыј јõзыслõн вежõртасыс аслас развїтїеас колтчõ најõ фактїческõј положенїеыс“.

Петкõдлам тајõс рабочõјјас прїмер вылын. Рабочõј класс обществоын аслас положенїе сертыс јонжыка бостчыс социалїстическõј идејаяс дорõ. Но социалїстическõј вежõртасыс рабочõјјаслõн капитализм условїејасын развївајтчїс јона нõжјõ, дај õнї-на Сõветскõј Сојузын ылõ-на абу став рабочõјјасыс социа-

лїстјас асланыс вежортас сертыныс. Міјан рабочөј клас-сыс-өд олө-нын не өтї дас во.

А міјан колхозјас да колхозникјас нөшта јона-на томөс. Асланыс арлыд сертыс почо шуны, најө јешцө „октабратајас“-на. 1932 вога тулыс кежлө міјан став колхозникјас пıыс вөліны воыс ічөтжык стажаыс 12 прөцент, өтї вогаң кык воөң стажаыс—жынıыс кымын, кык вогаң кујим воөң стажаыс—кој-мөд јукөныс да кујим воыс дыржыкга стажајасыс—7 прөцент гөгөр.

Нөтї абу фівө, мыј міјан колхозникјаслөн вежортөмыс јешцө ез-на ло, ез-на уфїт лоны соціалістї-ческөјөн.

Ыжыд өшыбка да вывті вреднөј лыддыны колхозникјасөс гөтөвөј соціалістјасөн. Јешцө колө-на тышкасны сы вөсна, медем перевоспітајтны најөс, медем вөчны став колхозникјасө најө вежортас сертыс соціалістјасөн.

Колхозникјасөс соціалістїческөја перевоспітајтөм вөсна тышкасөмыс ем торја форма классөвөј тышлөн. Вунөдны тајө могсө—сіјө лоө сетны тыр вөла ужавны кулаклы, кодї быдногыс торкалө колхозникјаслыс соціалістїческөј вежортас развітїјелы, кодї зілө віңны да ловөдны частнособственнїческөј коласјасө колхозникјаслыс. Таң вермасны вөчны сөмын оппортуністјас, классөвөј враглы отсасыјас.

Колө чорыда помнїтны партїја XVI сјездлыс тащөм індөд:

„Артелын оз помавсы, ештөдсы, а сөмын заводїтсө выл общественнөј дїсціплїна лөсөдан фелөыс, крестанаөс соціалістїческөј строїтелствоө велөдан фелөыс. Колхозјасын крестана дїкөң бырөдасны мелкособственнїческөј псіхологїјанысө, частнохөңјатвеннөј накоплеңїеөн горшасөм-сө, кодї налы вујїс, колї поснї частнөј собственнїкјас поколеңїејасгаң, сөмын колхозјас улө

гырыс, механиçированнõй овмõса база лõсõдõм куça уна во чõж чорыд уж нуõдõм бõрын, колхозникяс пыс кадряс лõсõдõм куça чорыд уж нуõдõм бõрын да колхозса став массалыг культурасõ кыпõдõм бõрын“.

Кыçи аçдам, сезд резолюцияын индõма и колхозникясõс, тõрытжа õткаольтясõс — сознательнõй коллективистясõ, социалистическõй обществоса шленясõ перевоспитајтан основнõй условијясõсõ.

Медвоçça условије — гырыс машиннõй техника. Сõмын гырыс машина, аслас технической свойствояс вõснаыс-нын, топыда јитõ вѣзму овмõсын ужалысјаслыг коллективјасõсõ да котыртõ налыг ужсõ выл ногõн, сїјõ-жõ подув вылын, кыçи и гырыс социалистическõй промышленностин. I тајõ ролсõ олõмõ пõртõны машинно-тракторнõй станцияяс.

Мõд условије — колхозлõн аслас кадряс. Тајõ кадрясыс лõсõдõбõны-нын аснас колхознõй движенїјенас, вõчõбõны самõй колхознõй практика вылас, најõ велõдõбõны лыдтõм-щõттõм курсяс вылын, школајасын, институтјасын. Но најõ вывтї ещаõс-на.

Мїјан социалистическõй промышленност вермїс кыпавны вõвлытõм судтаõç сы бõрын, кор рабочõјяс ас пыщсыныс кутїсны выдвїгајтны директорясõс, инженерясõс, техникясõс, мастерясõс, кутїсны лõсõдõны ассыныс команднõй состав, ассыныс производственно-технической интеллигенцияõс. Зїк таç-жõ и колхозјас кутасны кыпавны збыл социалистическõй гырыс производство судтаõç, том колхознõй движенїје кољасјастõг бырõдас ассыс став „челаф вїсõмјасõсõ“, — кор колхозникяс, пролетарїат да партија вескõдлõм улын, ас пыщсыныс вочасõн кутасны выдвїгајтны пыр унжык организаторясõс, вескõдлысјасõс, агрономясõс, животноводясõс, инженерясõс, техникясõс, счетоводясõс, бригадїрясõс да с. в.

Ыжыд тõдчанлун тајõ фелõбын кутõны коммунистическõй университетјас, кодясõс партија шуõм сер-

ти пöртöма высшöй сельско-хoзaйственнöй шкoлaяcö, кoдjaслөн öти oтдeлeнiя гөтöвитö квалiфицирoвaннöй кaдряcöс кoлхoзяcлы, машинно-тракторнöй станцияяcлы да совхозяcлы.

Зев ыжыд тöдчaнлун кутö нывбабaяcöс oбщественнöй да пpoизoдственнöй ужö жoна смелжыка кыскöм.

Револуцияöз нывбабалөн вöлины ещaöс пpaвaяcыс мужчина серти.

Ужалыс нывбаба вöли гортса рабына туын. Мужикöс увтыртлысны, а бабаöс—кык мында.

Фабрикаын либö му вылын ужалöмыс кынзи сijö вöли тырöма гортса ужөн, чeлaдöс быдтан ужөн.

Шоч мужик ез нöйтлы ассыс гөтырсö.

Сöмын сöвет власт öткoдaлiс пpaвaяcсö мужиклыс да нывбабалыс. Сöвет власт кутис кыскыны нывбабaяcöс oбщественнöй да гoсyдapствeннöй ужö.

Лeнiн шулис, мыj нывбабaяcöс кыскытöг оз пöчпaскöдны революция да тeчны социализм. Но сöмын öни, гырыс öтyвja oвмöс, машиннöй пpoизoдствo кыпaлöмөн, массaяcлөн кyльтyра да бyра oлöм кыпaлöмөн лöи пöчaнлун збыль вылö мeздыны нывбабаöс гортса рабствоыс.

Колхозяc вöчiсны бабаыс мортöс. Колхозясын нывбабaяc лöины тыр асшöрвыяöс (самoстoятeльнöйöс).

Колхозын нывбаба мужиккöд paдыс ужалöм вылö бoстö тpyдoдeнjaс i ачыс бoгтö на серти дoхoдcö. Нывбабаöс мужиккöд öни jитö оз öткaoлыслөн кaтopжнöй oвмöс, а социaлiстичeскöй oвмöсын уж, сeмja пышса öтyвja oлöм да чeлaд.

Яcлiяc, фeтскöй сaдjaс, oбщественнöй вoспитaнiя, oбщественнöй cтoлöвöjjяc, нaн пöжалaнiнjaс, пeслaсaнiнjaс—нajö пыр jонжыка мeздöны нывбабаöс гортса тöждысöмыс.

Уна колхозясын нывбабaяc сулалöны yдapнiкjaс

Ўзбекскў республикаын Сталин нїма колхозын хлопок
їбралан бригадаслыг кнїжкажассыг трудофенїас пасїџм
прџверажтџм

первої радїасын, ужалџны бригадїрїасын, колхоз прав-
ленїјеса јуралысїасын, фермаїасын јуралысїасын да с. в.
Оз еща нывбаба ужавны сїктсџветса јуралыс-
їасын.

Но унаџн-на оз тырмымџн донїавны нывбабаїас-
лыг тџдчанлунсџ социалистїческџ строїтелствоын даї
весїгас сєравлывлџны-на најџс.

Сталин јорт їндїс, мыї таїџ ыжыд џшыбка.
Сїїџ шуїс:

„Фелџыс танї абу сџмын сыын, мыї олысїас
пїын жынїыс лоџны нывбабаїас. Фелџыс медвоџ
сыын, мыї колхознџї двїжењїеыс вескџдлан уї-
їас вылџ кыпџдїс тџлка да суга ужалыс уна
нывбабаїасџс.

Нывбабајас колхозјасын—ыжыд вын. Виңны тајо вынсö спуд улын, лоö мыж вöчöмөн. Мијан мог сын, медем колхозјасын нывбабајасöс воңо јоткыны да леңны тајо вынсö ужо“.

Мијан мог—кыскыны нывбабајасöс социализм стрöитыс воңын муныс радјасö.

Кожмөд условіе — колхозникјас выло буржуазној влијанијејас венөм вöсна, налыс частнособственническöј коласјасö венөм вöсна решительнöј да пыркадса тыш.

Тырвыјожык ми видлалам тајо вoпрoсöсö воңынжык, көни сорныс кутас мунны политотдел могјас жылыс. Они сөмын индам, мыј основнојыс тани—советскöј государство динö да сы воңын обязательствојас динö, колхозној собственности динö да уж динö колхозникјаслыс социалистическöја относитчөм воспитайтөм.

I, медбөрын, нольод условіе — колхозникјаслыс культурној уровнеңсö кыпөдом вöсна тыш.

Культурној уровнеңыс колхозникјаслөн öни зев-на нöшта улын. Тирмана виставны, мыј колхозникјаслөн ыжыд прөчент-на абу тырмымөн грамотној. Колхозјасын оз тырмыңы грамотној јөз весиг трудофенјас гижалөм выло.

А öд колхозјаслы колöны оз прöстö грамотној јөз, но i агротехника, скöтвиңөм да виңму овмөслыс мукөд отрасльјасö тöдыс јөз, машинајасөн ужавны кужыс јөз,—колöны вылын квалификацияа быд сикас ужалысјас. Колöны јөз, кодјас кужöны разбирайтчыны классöвöј тышын, классöвöј враг гуса ужын, коммунистическöј партија да совет власт политикаын. Езöд прöста Лениныд шулы, мыј мијанлы колö быдса культурној революция, медем лоны тырвыјö социалистическöј странаөн.

Тајо став висталөмсыс петö јона төдчана основној кужим мог, кодјас мөда мөдыскөд топыда јитчөмаөс да кодјас сулалöны сиктјасын ужалыс коммунистјас да колхозној да совхозној став активистјас воңын:

Тодмышкавны классөвөј врагөс мијан
организаціјасыс да вөчны сіці, мед сіјө
нөти оз вермы вредитны;

став выныс тышкасны колхозјасөс да
совхозјасөс кыч социалистическөј пред-
пријатіејасөс јонмөдөм вөсна;

тышкасны став выныс колхозникјас вы-
лыс да совхозса рабочөјјас вылыс бур-
жуазнөј влијанијејас венөм вөсна, колхоз-
никјаслыс частнособственническөј колас-
јассө венөм вөсна, өтувја овмөсын ужалөм
вылын, общественнөј собственности вй-
рөм да зумымөдөм вылын, классөвөј враг-
јас коласјаскөд тышкасөм вылын став кол-
хозникјассө социалистическөј общество
возмөстчөмөн да вежөртөмөн строитыс-
јасө перевоспитајтөм вөсна.

Мӧд ЛУКӦН

СТАВ КОЛХОЗЈАСӦС ВӦЧНЫ БОЛЬШЕВИСТСКӦЈӦН

Машинно-тракторнӧј станцијас
да совхозјас бердса политотделјас¹

Ми тӧдам, кушӧма усложнитчисны сиктын ужалан да тышкаган условијесыс, кушӧма кыпаліс колхозјасӧн да совхозјасӧн былунја ужын большевистскӧј, зумыда вескӧдлыны колӧмыс.

Ташӧм вескӧдлӧмыслӧн коланлуныс лоас нӧшта жона гӧгӧрвоана, бостам-кӧ ми тӧдвылӧ сижӧ, мыј ӧни мијан виџму овмӧсын ужалӧны кык со комын сурс выл социалистическӧј хоџајственнӧј организација: 224,5 сурс колхоз, 5820 совхоз, 3470 машинно-тракторнӧј станција². Тајӧјас пӧыс кызвыныс ӗк-на томынӗк предпrijатijeјас, кодјасӧс лӧсӧдӧма толкӧ-на кымынкӧ во сајын. Налы колӧ отсавны вынсавны, венны најӧ олӧм медвоџа војаслыс жебинјасӧ да тырмытӧмјасӧ.

¹ Тајӧ јукӧнас лӧб висталӧма, мыј вӧсна вӧлі котырталӧма политотделјас, кушӧм могјас сулалісны на воџын да кызі тајӧ могјасӧс најӧ нудісны олӧмӧ. Сы вӧсна, мыј партијабн МТС-јас бердса политотделјас воџӧ сувтӧдӧм медгырыс могјасӧс најӧ нудісны олӧмӧ, ВКП(б) ЦК нојабрса (1934 во) пленум аслас решенијеын шуис МТС-јас бердса политотделјасӧс ӧтувтны (слитны) сижӧ местајасса райкомјаскӧд. Та јылыс ковмас проработатны торјӧн. Основнӧј материалӧн лӧб ВКП(б) ЦК нојабрса пленумлӧн „Виџму овмӧсын политотделјас јылыс“ шум—„ВКП(б) ЦК пленумлӧн резолюцијас“, Комі Издательство, 1934 во, лӧб „Вӧрлечыс“ 282 №, декабр 8 лун.

² Лыдпасјас 1934 вога сентябр 1 лун кежлӧ.

Тайо предпријатијаснас управлајтöмыс да вескöд-
лöмыс корö не сöмын хоҗајственникјас да специалістјас
јона ыҗыд кадрјасöс, но і політiческöј, југ-
дöдчана, организационнöј јона ыҗыд, мас-
сöвöј быдлунја уж. Быт колö разјаснитны мас-
сајаслы партiјалыс да сöветскöј властлыс постанов-
леніјассö да політiкасö; вiставлыны социалістиче-
скöј строітельство воҗын сулалан да овмöс куҗа ор-
ганизационно-технiческöј меропріјатијас нуöдан мог-
јас јылыс. Колö ердö петкöдны классöвöј врагöс да
сылы кiвыв ужалысјасöс, котыртны воҗмöстчыс кол-
хоҗникјасöс классöвöј врагјаслы паныд, антiобщест-
веннöј элементјаслы паныд тышкасöм вылö.

Массајас пiын тащöм уж нуöдтöг оз поҗ бура
сувтöдны ужсö нiöтi хоҗајственнöј предпријатијеын.
Промышленностын ужалыс мiјан хоҗајственникјас,
фабрикјасыс да заводјасыс дiректорјас, инженерјас ас-
ланыс хоҗајственнöј, админістративнöј ужас мыҗсöны
јон партiјној организацијајас вылö да на гöгöр котыртöм
беспартiјној паскыд массајас ыҗыд отсöг вылö.

Виҗму овмöсын абу-на јешщö сещöм гырыс да
јон партiјној организацијајасыс. Јона уна колхозјасын
весiгтö і партiјној јачејкајасыс ез вöвны. Беспартiј-
ној актiвöс вöлі котыртöма омöла. Партiјној јачејкајас-
сыс унҗыклаас ужавлісны сiктас, а ез колхозас, дај
јачејкаса шленјасыс јона унҗыкыс вöліны уна пöлöс
учрежденијасын служитысјас. Тащöм јачејкајасыс
омöла ужавлісны колхознöј производство вопросјас
вылын, да колхозјасас быдлунја, вескыда ужöн вес-
кöдлöмыс ез вöв. Сiктса партiјној организацијајаслөн
идејно-політiческöј уровнеыс абу тырмымөн. Јона
унаыс сiктын ужалыс коммунистјас не сöмын ез вер-
мывны обеспечитны колхозјасөн да совхозјасөн кола-
на партiјно-політiческöј вескöдлöмсö, но асныс вес-
кыда сурлывлісны классöвöј враг влiјаније улö да леҗ-
лісны вайöдны предпријатијассö кiсöмöҗ.

Рајон пастала ылö мöда-мöдсыс торјавлöм кол-
хозјасöс, совхозјасöс да сiктса партiјачејкајасöс рај-

онувса партійноҗ організаціяҗас ез вермывны тырмы-
мөн бостны асланыс вескөдлөм улас. Партіја район-
увса комитетҗас абу вөлі тырмымөн жітчөмаөс места-
јаскөд да ассыныс вескөдлөмсө медҗасө нуөдісны
пісменнөҗ діректіваҗас сеталөмөн да һеһыр кад кеҗ-
лө местаҗас ылө петавлөмөн. А таҗ оз поҗ вөлі ду-
гөдны, өдҗө вескөдны өшыбкаҗассө да һелучкіҗассө
улысса організаціяҗас уҗыс.

Тажө став вөснаыс совхозҗас да машинно-трактор-
нөҗ станціяҗас 1933 воөҗ медҗонасө нуисны куш сө-
мын хоҗаҗственнө-техніческөҗ уҗ, а машин-
но-тракторнөҗ станціяҗас унҗыкыссө вөліны куш
сөмын прокатнөҗ пунктҗасөн. да і таҗө уҗсө
совхозҗас да станціяҗас нуөдісны олөмас пөшти быд-
лаын кыҗ-сурө, локыніка. А крестанскөҗ масса ылө,
сіктөс социалистическөҗө пөртөм ылө совхозҗас да
машинно-тракторнөҗ станціяҗас јона ылө ез сетлыны
сіҗө став вліҗаніҗесө, кушөмөс һалы колө да вермө-
ны сетны, кыҗ руковоҗашщөҗ государственнөҗ соци-
алистическөҗ предпріҗатіҗеҗас, кодҗасөс вооружітөма ме-
да ыль техникаөн.

Став вісталөм условіҗеҗасыс, а торҗөн-һын классө-
вөҗ врагыс вліҗаніҗесө помөҗ вермыны быт колө-
мыс, і щөктісны коммунистическөҗ партіҗаөс лөсөдны
сіктҗасө торҗа організаціяҗасөс—машинно-трактор-
нөҗ станціяҗас да совхозҗас бердө поли-
тическөҗ отҗелҗас. Нәлөн мог—кыпөдны колан
выҗөҗ уҗсө сіктса партійнөҗ організаціяҗаслыс, віҗму
овмөсөн вескөдлан җелөсө, сіктса уҗалыс јөз мас-
саҗасөс социалистическөҗа перевоспітаҗтан җелөсө.

Політическөҗ отҗелҗас організуҗтчалөны быд ма-
шинно-тракторнөҗ станція бердө. Уҗалысҗасыс сен:
отҗелын начальник, обшһепартійнөҗ уҗ куҗа сіҗөс ве-
жыс, комсомольскөҗ уҗ куҗа сылөн отсагыс, һывба-
баҗас костын уҗ організуҗтыс да політотҗелса гаҗет
редактор.

Політотҗелса начальныкыс өтщөщ лөө станціяса

директорос вежысон да партія районной комитет бюроса шленон.

Крајувса (областувса) візму овмос управленіе бердо да національной республикајасса візму овмос народной комиссариат бердо котырталоны политическөј секторјас, а візму овмос Сојузса Народной комиссариат бердо лосодчыссө политическөј управленіе.

Политическөј отделјас лосодчыссөны сіз-жө і совхозјас бердо. Течыссөны најө пөшти сіз-жө. Совхозной трестјас бердын лосодсө политическөј јукон куза трестса директорос вежыслон должность. Совхозјас Народной Комиссариат бердса политическөј управленіе вескодло совхозјасса политотделјасон, трестјасса политическөј јукон куза директорјасос вежыјас выло мыжсомон. МТС-са политотделјасө моддөма 13 сурсыс унжык, а совхозјасө—5 сурсыс унжык зев бур, вылын квалификацияа ужалыјасос, кодјасос специальнө борјөма да проверитөма партія Центральной комитетон.

Кызи ужалоны политотделјас

Сталин јорт мөвп серти политотделјассө лосоддөма сы могыс, медым медвоз јонмөдны сиктјасыс партійной организацијасос, решителноја бурмөдны политическөј да хожајственной ужсө колхозной да совхозной јачејкајаслыс, политическөја јонмөдны машинно-тракторной станцијасос да совхозјасос, вынмөдны налыс сиктын политическөј рольсө да вліјаңіјесө.

Партія Центральной комитет да Центральной контрольной комиссія јанвар толысса (1933 во) отувја пленум резолюцијаын виставсө:

„Тақинассө, машинно-тракторной станцијас бердса да совхозјас бердса политическөј отделјас

долженос обеспечитны оніја кадөз сиктын мед-
жонасө хоҗајственно-техніческөј центрјасөн вөв-
лыс машинно-тракторнөј станціјасөс да совхоз-
јасөс кыҗи хоҗајственно-техніческөј центрјасө,
сіз-жө і політическөј да организацион-
нөј руководство да колхозникјас паскыд масса-
јас выlö вліјаніје сетыс центрјасө пөртөм“.

Політотделјасө лөсөдөма сы могыс, медем от-
савны машинно-тракторнөј станціјаса да совхозса ді-
ректорлы політическөја सदтыны (дополнитны)
сылыс ужсө предпріјатіеөн хоҗајственно-техніче-
скөј вескөдлөм куҗа, сөмын некушөма не вежны
(подменајтны) діректорөс. Діректор сајын колө
једіноначаліје предпріјатіеөн управлајтөмын. Асса-
ныс діректорлы быт колө отсавны політотделлы
да обеспечитны партіјалыс да політотделлыс шуөм-
јассө олөмө пөртөм.

Політотделын ужалысјаслөн ужыс пышкөс сер-
тыс лөө организаторскөј уж, агітаторскөј уж, ко-
дөс пыр нуөдөны большевикјас массајас пөвсын. Сө-
мын тајө ужыс нуөдчысөө оні выл условіјесын,
выл цельјасөн да неуна мөднога способјасөн.

Со, прімер, Грігоріопольскөј рајонувса (Украіна)
өті колхоз. Председательыс сені вөлі кулакјас пыс.
Сылы отсасіс подкулачникјаслөн топыда котыртчөм
группа. Колхозын паскаліс гусасөм да ужјас выlö
массөвөја петтөм. Колхозыс вөлі кіссө.

Кыҗ бостсісны делө дінө політотделын ужалыс-
јас? Најө заводітсісны сысаң, мыј корсісны честнөј
колхозникјасөс, кодјас сөлөмсаңыс сеччөмаөс кол-
хознөј делөлы, котыртсісны најөс ас гөгөрыс, кутіс-
ны нуөдны колхозникјас масса пөвсын агітаціја да
бөртінас-нін, актів выlö мыжсөмөн, колхозса шлен-
јас өтувја собранияе вылын вежісны правленіјесө.
Тақінас ужалөм бөрын ез толкө арестујтны ку-
лацкөј јуралысөө да весавны колхозсөө обществолы
паныд сулалыс элементјасыс, но масса пыс вөлі

выдвінітöма выль, збылыс колхознöй кадряс да лöсöдöма колана условіеяс колхозсö ловчöдöм вылö.

Мöд прімер. Б. Александровскöй машинно-тракторнöй станціа. Сы бердын—ремонтнöй бур мастерскöйяс, колана став оборудованіеөн, квалифіцірованнöй рабочöй вынөн. А ужыс муніс некытчö шогмытöм омöла: візму овмöс ужалан машинаяс да көлујяс ремонтірујтан планыс оз вöлі тырлы, прогулјасыс кыпавлісны 30-40 прöчентöз, некущöм дісціпліна ез вöв.

Мыј вöчісны політотфелын ужалысяс? Медвојдөр најö котыртісны ужсö партіјнöй да комсомольскöй ячєйкаяслыс, кодјас војдöрсö тöлысясөн абу чукöртчывлöмаöс. добітчісны мастерскöй ужлы план лöсöдöм, коді абу вöлöма. Котыртісны комсомольскöй кык ударнöй брігада. Лöсöдісны прогульшщікјасöс штрафујтöм да уж вылыс вöтлöм. Гөлöмсаң честнöја ужалысяс піыс беспартіјнöй актівöс котыртісны партіјнöй да комсомольскöй ячєйкаяс гөгөр. Ердö петкөдісны мастерскöйсö кістыс кык організаторöс. Небыр кад мысві мастерскöјын ужалыс рабочöјяс піыс жыңсаыс уңжыкыс јавітісны аснысö ударнікјасөн. Ужыс кутіс пуны.

Глубокінскöй машинно-тракторнöй станціа аслас колхозјасыскөд ез пєтавлы прорывыс. Медвоз політотфел котыртіс актівöс машинно-тракторнöй мастерскöјын ужалыс рабочöјјасыс да тракторістјасыс. Актів отсөгөн політотфел ердö петкөдіс, мыј машинно-тракторнöй мастерскöјын заведујушщöјыс—кулак, кужім слесар, норміровшщік, машиніст да öті тракторіст—кулакјас, разјезднöй механікыс—жежыд офіцер. Машинно-тракторнöй станціа аппаратын öті участокса заведујушщöј вöлöма кулак, мөд—жежыд офіцер, бухгалтерын—белогварфејеч, фєловодын— кулак. Төдöмыс, ставнысö најöс уж вылыс вöтлісны.

Сєсса політотфел кутіс відлавны колхозјассö. Колхознікјас петкөдісны сы сінвозö ассыныс став вісöмјассö, да сетыс тыдовтчіс, мыј öті колхозса

правленіеын кујим шлен—белогвардејечјас, молочно-товарној фермаон заведујтысын—хорунжіј, централној учотчікын—жежд бандіт, 1-ја бригадаын бригадірын—казачој атаман-карател, 3-өд бригадаыс бригадірыс—актівној белогвардејеч.

Улашкино колхозын председателын вөлөма пукало жежд офицер, овмөсөн заведујтысын—подхорунжіј да сіңи вожд.

Классөвој врагјасөс ердөдөмкөд өтщөщ политотдел кутис нуөдны колхозној массајас пийн паскыд уж,—да колхозјасыс ловчисны.

Никольској машинно-тракторној станціја укса уна колхозјасын кулалисны вөвјас. 1933 вога тувсов гора-көңа кешлө лөсөдчөмыс мунис омөла. Политотделын ужалысјас кутисны колхозној массајаслы разјаснајтны сөветској правительстволыс да партијалыс постановленіејасөсө ужалан скөт (вөвјас) жылыс, отсалисны колхозјасын закрепітны көрымсө бригадајаслы, лөсөдны вердан нормајас, омөлтчөм вөвјас бөрсө лөгөдны торја дөңөрітөм, вайөдны пөрадөкө сіңс-көлујсө, гора-көңа кешлө лөсөдчөм куңа смотр нуөдны, бура ужалөмыс коңухјасөс премірујтан фонд торјөдны да с. в. Тајө ужјасөсө нуөдігөн политотделын ужалысјас ердө петкөдісны вредительјасөс, кодјас нарошно висины уна дас вөв. Пөшти со кулакөс вөлі ердөдөма да вөтлөма колхозыс. I делөыс кутис муны бура.

Со кыңи ужалөны политотделској работнікјас. Мыјөн најө перјөны вермөмјасөс? Медвојдөр—колхознік дөрө матыстчыны кужөмөн, кың шуөны, накөд сөлөмсаңыс сорнітөмөн, јөзөс корсны кужөмөн, кодјас сөлөмнас висөны колхозној делө вөсна,—а сещөм колхознікјас быдлаын уна. Политотделјас кужөны шедөдны, медем асланыс колхоз пыцца нелучкіјас жылыс колхознікјас сорнітисны собраніејас вылы тыр гөлөсөн, кужөны массајасөс кыпөдны да котыртны најөс колхозјасөс, совхозјасөс зумьдмөдөм вөсна, бурмөдөм вөсна тышкасөм вылө.

Медвоҗаа могыс політотделјаслөн

Централнөј комітет јанварса (1933-өд во) пленум резолюцијаын партија сувтөдіс політотделјас воҗо ташом моҗ:

„Кыҗ машинно-тракторнөј станција-јасас да совхозјасас, сіҗі і наөн шымыр-тан колхозјасса став уҗас да олөмас обеспечітны партијнөј сін да контрол“.

Вермас-ө кымынкө морта політотдел справітчны ташом ыҗыд моҗон?

Серт вермас, кужас-кө сіҗө чукөртны, велөдны актївсө да аслас уҗын мыҗсыны на вылө. Со мыҗла політотделлөн медвоҗаа моҗ—котыртны ас гөҗөрыс актїв.

Партијалөн Централнөј комітет і воҗык не өтчыд індывліс колхознөј актїв выдвіҗәтөм да велөдөм куҗа уҗ вылө кыҗі сіктса партијнөј организацијајас воҗын сулалан зев төдчана політическөј моҗ вылө. Мыҗла сешөм төдчана тајө могыс?

Колхозса јөз абу өткофөс. На вылын төдчөны-на коласјасыс классјас вылө јуксөмлөн да классөвөј вліҗәңејаслөн, кодјас вөліны і емөс частнөј овмөсөн олыс сіктын. Воҗын мунысјасыскөд, јонҗыка вежөраҗыкјасыскөд, совет властлы җоннас преданнөј элементјаскөд орччөн тајө масса піас не еша ем бөрө колөм элементјас, классөвөј враг вліҗәңе улө көкнөда сурысјас. Колхозса партијнөј организацијалөн, а сіҗ-жө колхозса правленіјелөн могыс лоө сын, меҗым котыртны ас гөҗөрыс медвоҗ тајө воҗын мунысјассө, мыҗсыны на вылө, најө отсөҗөн вескөдлыны колхозса јөзөн, олөмө нуөдны партијалыс да совет властлыс індөдјассө, колхозса јөзөс велөдны социалістическөј ногөн олөмө.

Но кодөс-нө лыдфыны актївистјаснас?

Мукөд колхозјасын воҗмөстчөмсө арталөны собраніјејас вылын сорҗитөм лыд серті. Коді јонҗыка

Вөлөгдә МТС-са полтотделыс начальык нуёдө беседа
„Ударнык“ колхозса активкөд

сорнитө, сижө і активіст. Збылыссө, уж вылас ташцөм „активістјасыс“—кывнас болгысјасыс, унаыс нөти оз төдчыны, унаыс весіг лодыр тујын лыдфысөоны, а мукөд дырјыс весіг қик нинөм производствоас оз ужавны. Гөгөрвоана, мыј ташцөм „активістјастө“ колхозса јөзүд оз пыдди пуктыны і накөд колхозса овмөстө он јонмөд.

Овлө і локжык. Среднеј Волга вылын, Каменскөј рајонса „Ленин туј“ колхозын јачејкаыс воңын активө арталөма ставсө, кодјас дугдывтөг зыртыөны колхозса правленіеас. Тајө „актив“ пөвсас вөлөмакө 18 озыра олыс, некымын вөр да спекулант. Фастовскөј машинно-тракторној станціјаса полтотдел сиктса актив пөвсыс аққома 5 белогвардејечөс. Партияөс весалөм сиктјасын ердөдіс не еша белогвардејечасөс да кулакјасөс, кодјас сүјсөмаөс весігтө пар-

тіяб. Гөгөрвоана, мыј тащом јозыс, активістјас улд аснысө сујомөн, збылысө став вынјорнас да быдсама ногыс зілісны вредітны колхозјасыс.

Колхозса актив должен котыртчыссыны производственник-ударникјасыс, социалистическөј ордјысөм нуодысјасыс, бригадирјасыс, групповодјасыс да сіз воҙо, медвојдор журнуодана уж јукөдса производственникјасыс (машинајасөн, вөвјасөн ужалысјас). Быд активістлөн меуса ыжыд могыс—отсавны партијалы колхозјасөс овмөс да котыртчөм боксаң јонмөдөмын, партијалыс да совет властылыс хоҗајственнөј да политическөј меропріјатіејассө нуөдөмын. Щук тащом отсөг корө партија воҙын муныс став колхозникјасыс, кодјас көсјоны збылыс бырөдны колхозјасыс став суҗытөмјассө-нелучкијассө, частнөј собственностылыс коласјассө да кыпөдны өтувја овмөссө јона вылөжык.

Тащом активыдкөд ужалөмлөн меуса колана могыс—кыпөдны сылыс производственнөј да общественнөј ужсө, воспитатјны сыыс социалистическөј овмөс сознательнөја стрөітысөс. Партијнөј јачејка должен төдмавын тащом активсө, котыртны најөс колхозјасөс организација да овмөс боксаң јонмөдөм вөсна тышкасөмө, бөрын муныс колхозникјас пөвсса частнособственническөј зілөмјаскөд тышкасөмө, дугдывтөг содтыны најөс воҙын муныс колхозникјасөн, лөсөдны наыс колхозас решајущщөј вын, коді вермас колхозсө пөртны социалистическөј обществоса збылјачејкаб.

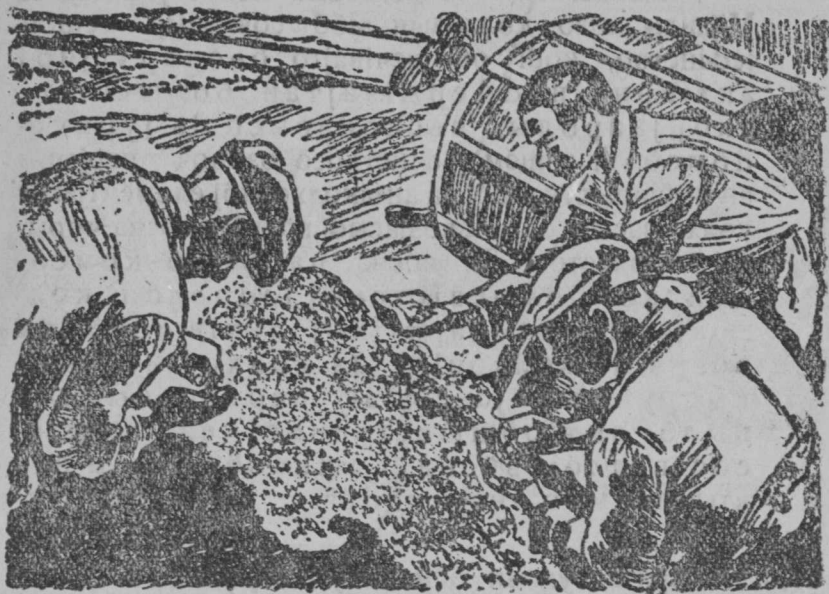
Коммунистјасы да комсомолецјасы колө сулавны тащом активыслөн журнуодыс пыдфi, кыскыны ас бөрсаныс став мүкөд колхозникјассө аслас прімерөн, производство вылас образцовөј уж петкөдлөмөн. Тащом активыс јачејкалы—медбур колхозникјасөн партијалыс радјассө содтан резерв. Колхоз-

са правленіјелы—колхозса журнуодан производствен-
нөј ужјас выло выдвіженецјаслөн реzerw.

Партіја Центральнөј комітетлөн пленум (январ
1933 во) політотделјасылыс аслас постановленіеын
торја јона төдчөдіс актівос лөсөдан да велөдан мог-
сө. Пленум резолюціяыс лыддам:

„Машінно-тракторнөј станціјајасса
да совхозјасса політотделјаслөн зев
колана медвоzza өчереда могөн лоө
колхознөј да совхознөј јачејкајасса
медбур актівістјасыс політотдел
гөгөр крепыд јадро чукөртөм да сіјө
јачејкајас гөгорыс советскөј власть вө-
сна тышкасомын прөвереннөј, предан-
нөј колхозникјасыс да совхозса рабо-
чөјјасыс беспартіјнөј актів лөсөдөм.
ЦК нөшта өтчыд чорыда індө, мыј тајө укын оз-
ков өтчыны лыд бөрса: неыжыд, но політика
боксаң чорыд да тышкавөмөн топыда јітчөм
јадроыс век кужас кыскыны ас бөрсаыс став
колхозникјасөс да совхозса рабочөјјасөс. Кол-
хознөј јачејкајасын да беспартіјнөј колхозникјас
пөвсын воспитательнөј да разјаснителнөј уж пас-
көдөмөн, політотделјас медвозын долженөс обес-
печітны актівысылыс політическөј кыпалөмсө.

Кулакјаскөд да колхозө сујсөм сіјө
агентуракөд тышын прөвереннөј, збы-
лыс возын муныс да актівнөј колхоз-
никјас щөтө політическөј өтделјаслы ко-
лө обеспечітны партіјнөј да комсомол-
скөј организацијајаслыс здоровөј быд-
мөм. Та дырјі політическөј өтделјас долженөс
тујдөбчыны сысаң, мыј партіјнөј да комсомол-
скөј организацијајасыс вермасны нүөдны ассы-
ныс рольсө—лоны сиктын большевістскөј јадроін
да кыскыны ас бөрсаыс колхозникјассө,—сөмын
сіјө условіејас дырјі, котыртчөмаөс-кө сетчө,

Бачуринскöй МТС-са політотделыс начальнік прöверајтö
кöјдыс фондлыс качествöсö

көт мед і ещаөн, но бөлшевікјас партіја
делöлы сөлöмыс преданнöјјас, клас-
сөвöј врагкөд когасөмын закалітчөм-
јас да ідејнө-чорыда јітчөмјас“.

Активөс котыртөмлөн да став партіјно-массөвöј
ужлөн целыс—колхозјасын да совхозјасын завојут-
ны унжыксө партіја дорö сознательнöја, честнöја
ужалөм вылө, социалистическöј стрöителство јылыс
партіјалыс да советскöј властлыс индöджассө созна-
тельнöја олөмө нүддөм вылө. Гөгөрвоана, тащөм це-
лө тышкастөг воодчыны оз поз. Вөлі ескө öшыб-
каөн тащөм цел вöсна тышкасөмнас повны торкны
ортсысан кажитчана јединствөсө, кодөс унаыс удајт-
чывлө лөсөдны асланыс целјасөн колхозјасө сүјсөм
кулакјаслы. Партіја индө:

„Міжанлы колö оз быдсама пöлöс жединство. Міжанлы колö колхозын лібö совхозын сещöм жединство, кодi обезпечивајтö беспартијнöј активöн поддејрживајтан большевистскöј јадролыс вескöдлöмсö да јурнуöдöмсö. А ташöм жединствосö оз поç перјыны антиобщественнöј да антиколхознöј элементјасöс колхозјасыс да совхозјасыс вöтлöм вöсна чорыда тышкастöг. Та вöсна партијно-комсомольскöј большевистскöј јадролөн колхозјасын беспартијнöј актив лöсöдöм вöсна да колхозјас да совхозјас пышкыс унжык јöзсö ас бердас кыскöм вылö антиобщественнöј элементјасöс вöтлöм вöсна тышкасöмыс ем зев колана мог öнија кадö“.

Политотделјас ужын основнöј могјасыс

Міжан сиктса социалистическöј предпріјатіејас став ужын да олöмын пуктыны партијнöј виçöдöм да контроль — сiјö лöвö виçму овмöсса быд уж бердö матыстчыны медвоç политика боксаң.

Öнија условіејас дырјi сиктын оз поç виçöдны делö вылас сiзи, мыј, шуам, көçöм сiјö ем прöстö көçöм, вартöм ем вартöм да с. в. Öд öни быдсама уж бердö кiсö нужöдöма классöвöј враг, i пример пыфi, көçöмыд вермас лоны оз көçöмөн, а дорвыв вредительствöөн. Öд делöмыс мунö öни оз частнöј, а общественнöј, социалистическöј овмöс јылыс, кодöс классöвöј враг зiлö быдсама ногыс кiстны. Öд сорныс мунö öни оз частнöј, а общественнöј, социалистическöј собственност јылыс, кодöс враг зiлö быдсама ногыс бырöдны.

Со мыј вöсна политотделјас долженöс велöдны коммунистјасöс, комсомолецјасöс, активöс виçму овмöсса быд ужö политическöј ногөн сибöдчöмö, быд уж јукöнын велöдны лоны революцион-

Котельниковскöй МТС політотделыг начальник агрономкөд
прөверітöны зерноуловітельыг ужсö.

нöй еуслуна öн (бдітөлнöйön), велöдны ердöд-
ны көза, вартөм ужыг вредітельясöс, машинаяс шы-
көдлысясöс, ужалан скötöс шыкөдлысясöс, бухгал-
терскöй кыгаясö фальшівöй лыдпасяс гіжалысясöс
да с. в.

Політотделяс долженöс вöтлыны колхозясыг да
совхозясыг обществолы паныд мунысясöс, вреді-
тельясöс, візны (предотвратит) көйдысяс, наң да об-
щественнöй мукöд ембур гусавлөмјасыг; буржыкјас-
сö, аснысö уж вылын петкөдлысясöс, прөверітөмјас-
сö індынытöдчанажык ужјас вылө; віқöдны ужалыс-
јасöс колана ногөн ужјас вылас сувтöдөм бөрса да
најöс бура іспользујтөм бөрса; віқöдны колхозјасын
да совхозјасын ужсö бура пунктөм бөрса (көйдыс ка-
чество, гөрөм-көқөм бура нуөдөм, бура вартөм, ужа-
лан скöt да машинајас бура дөчөрітөм да с. в.); до-
бітчыны колхозјасын доход јуклөмсö нуөдны сөмын
ужалөм серті да мукöд.

Політотделјас возын сулалан став тајö мөгјас пісыс
торја јона колö тöдчөдны общественнöй соб-

ственность хранитом да укрепитом, государство возын обязательствояс олөмө нуөдөм, ужалан дисциплина зумдымөдөм, виэму овмөсса ужаслыг качествомо кыпөдөм.

Политотделяс долженөс виставлены партијаса пленјаслы, комсомолецјаслы да став јөзлы социалистическөј общественнөј собственностьюс төдчанлунсө, коді ем советскөј, социалистическөј стројлөн подулыс. Петкөдлыны, мыјла кулак ассыс вредитан ужсө торја јона вескөдө талаңө. Петкөдлыны примерјас вылын, мыј колхознөј да совхознөј собственность виэом да укрепитом сајын сулалө быд колхозниклөн да совхозса рабочөјлөн оланог бурмөмыс. Петкөдлыны примерјас вылын, мыј общественнөј собственности виэтөг озвермы лоны ни колхозјасөс да совхозјасөс јонмөдөм, ни ужалан дисциплина кутөм, ни урожайность кыпөдөм да мукөд. Төдмөдавны советскөј законјасөн, кодјасөс леэома общественнөј собственности хранитом куэа контрреволюционерјаслы, лодырјаслы да накофдемјаслы паныд.

Политотделјас долженөс виставлены активлы да став јөзыслы, мыј колхозјасөн, колхозникјасөн да совхозјасөн аскадөн эоннас государство возын обязательствојас тыртөм лоө налы „медвоэча заповедөн“, кыэи шуис Сталин јорт, да медколана условијеөн колхозјас да совхозјас эоричалөмлы да кыпалөмлы. Петкөдлыны, мыјла кулак торја јона зилө, медем колхозникјас ез сетны һансө государствоы. Петкөдлыны фактјас да примерјас вылын, мыј сөмын сјө колхозјас да совхозјас сөвмөны, кыпалөны, лөсөдөны ужалысјаслы суэсана да культурнөј олөм, кодјас аскадын өкуратнөја тыртөны государство возын ассыныс обязательствојассө. I мөдарө, сјө колхозјасын да совхозјасын, көни эөбөны һансө, пөрјавлөны советскөј государствоөс, һанмын-

тöмсö саботіруйтöны, — сени ужалыг јöзыс лоöны кулакјас да белогварђејечјас кіјасын чачајасöн, лоöны бөрö, важ корыг олöмлаң шыбытöмаöс.

Політотделјас долженöс вiставлыны актiвыслы і јöзыслы обшщественнöјсоціалістическöјовмöсын јон уж дiсципліналыг тöдчанлунсö. Петкөдлыны, мыјла классöвöј враг торја јона зілö ордöны уж дiсциплінасö колхозјасын да совхозјасын, мыјла лодырјас да прогулшщікјас лоöны кулаклы вескыда отсасысјасöн. Петкөдлыны прімерјас вылын, мыј лоöны, мыјö сувтöны бура ужалыг кызвын јöзыслы лодырничество, прогулјас, лока ужалöм да обшществолы паныд сулалысјасöн ужсö саботіруйтöм. Вiставлыны бура советскöј законјасöс, кодјасос леçöма ужалан дiсципліна јонмöдöм вылö.

Тащöмöс основнöј могјасыс політотделјаслөн. Најöс оз поч дерт торјöдны мукöд могјасгыс. Но на вылö, кычi медтöдчана могјас вылö, колö торја јона вiçодлыны. Тајöјасöс могмöдöм санын сулалö став ужлөн успехыс.

Обшщественнöј собственности хранитöм да јонмöдöм

Обшщественнöј собственности хранитöмлөн да укрепитöмлөн тöдчанлуныс вывти ыжыд, та понда мi сувтлам тајö вопрос вылас подробнöја.

Партіја Централнöј комітет постановленіеын політотделјас јылыг шусö:

„Колхозникјас да совхозса рабочöјјас пöвсын політiко-разјаснителнöј став уж нуöдöмын зев тöдчана суросөн колö лоны обшщественнöј, колхознöј да совхознöј собственности вөрçөдтöм вöсна тышкасöм куца партијалыг да правітелстволыг меропрiјатіејассö паскыда јозöдöм-вiставлöм“.

Колхозјаслыс, кооперативјаслыс, государстволыс ембур гусавлөм лыдыс зев уна. Но колхозникјасыс да совхозса рабочөјјасыс уналаын-на ез гөгөрвоны, мыј гусавлөмјасыс — тајө классөвөј враг тышкасөмлөн въл пријом, въл тактика сылөн.

Колхозјаслөн правленіејасыс, совхозјаслөн директорјасыс, общественнөј организацијајас общественнөј ембур гусавлөм вълө частө виқөдөны кызі „ичөтик уголовнөј делө“ вълө. Мукөд дырјыс тазі шогмытөма виқөдөны весігтө властлөн меставывса органјасыс (сіктса советјас, мілицја, суд, прокурорјас). Зев частө гусасөмјас јывсыс делөјасыс зев дыр кујлөны воқө нуөдтөг, видлавтөг.

Гусасөмјас јылыс судјаслөн приговорјасыс унаыс овлөны зев небыдөс. Медгасө судитөны недыр кезлө мырдөн ужөдны, штраф мынтыны, да весігтө і условнөј мыждөмјас овлывлөны.

Откымын рајонјасын гусасөм јывсыс делөјасыс сетчысөны төварішщескөј судјасө. Уна колхозјасын гусасысјассө петкөдөны собраніејас вълө, јанөдөны сені, дивитөны, сөд пөв вълө гижөны да сің воқө. Тајө қикнин крыловскөј басна код, көні пөварыс јанөдө гусасыс каңөс, а каңыс кывзө да сојө.

Общественнөј ембур гусавлөм вълө виқөдны кызі неыжыд уголовнөј делө вълө — ем грубөј політическөј өшыбка. Тырмымөн лоө көт неуна төдмавны гусасысјассө, медем ақзыны наыс классөвөј врагөс, а не поснідик гусасысјасөс.

Збылыс-өд, кодјас гусасысјасыс?

Медвоқ — кулакјас, налөн семјаыс, налөн рөдвужыс, подкулачникјас, колхозјасыс вөтлөм кулак сама јөзјас, праваыс лішітөмјас да мукөд накодсемјас. Став случаяс дырјыс щук тајөјас і емөс гусавлысјасыс, либө асланыс ужөн кыскөны ас бөрсаыс щөщ өткаолысјас пөвсыс да колхозникјас пөвсыс тујтөм војтырсө (лодырјасөс, рвачјасөс), маты гөгөрсса спекулантјасөс да сің воқө.

Балташанскѣй рѣјонса (Татаріја) „Јанга-Турмыш“ колхозын тѣдмалѣны њ њ ідралігѣн ња њ вошѣмсѣ

Пѣшті оз паныдаслывлы случај, медым тырміза трудоуѣн лыд ужалыѣ колхозѣн к волі јітчѣма гусасѣмјасас.

Гусасѣмјассѣ котыртыѣјасон пыр вѣвлины кулакјас да обшчестволы паныд муныѣјас лѣбѣ вескыда контрреволюціоннѣй елементјас. Мукѣд дырјі кулаклы удајтчѣ гусасѣмас кыскыны стѣрѣжѣс, сдаткѣкѣс, прѣјомшщѣкѣс, весовшщѣкѣс, колхоз правлѣніјеса шленѣс. Но ѣелѣсѣ тѣдмалѣм бѣрын тыдовтчѣ, кыѣі правілѣ, мыј тајѣ јѣзыс, кодјас сујѣсѣмаѣѣ колхозас, — кулакјас да подкулачнѣкјас.

Гусасѣмјас соѣѣмыслы вывтѣ јона отсалѣ гусасыѣјассѣ збылвылас мыждытѣмыс.

Первојсѣ кулак бѣсгчѣ гусавлыны „њѣжјѣнѣкѣн“ да „ещанѣкѣн“, а кодыр аѣѣд сыыс мыждытѣмсѣ, заводѣгчѣ мыјвермѣмгыс нуѣдны органѣзованнѣй грабјож мујас вылыс, доѣјасыс, вартанѣјасыс, амбарјасыс да сѣізі воѣѣ.

Оз омѣлжыка отсав гусасѣмјасыслы і ембур хранитѣмсѣ да учѣтсѣ њекытчѣ тужтѣма пунктѣмыс. Унаыс овлѣ, мыј емб урсѣ њѣтѣ оз хранитны, лѣбѣ вѣчысыс учѣ,

лыбө оружжотом сижө, лыбө вичысјасас сујсөмаос клас-
сөвөј врагјас. Нан арталомсө мукөд дырјыс нуөдөны
„вчөдлөм сертї“, — муртавтөг, веситтөг, нансө нуоны
накладнөјјастөг, сетөм да примитөм нанјас вылас кви-
танцијасыс гижсөны неправилнөја, оз аскадын.

Гөгөрвоана, кущөм политическөј близо-
рукоств, кущөм тырмытөм классөвөј нырис,
классөвөј враг куца кущөм преступнөј по-
пустительство петкөдлөны советскөј обществен-
ностлөн да властлөн сещөм представителјасыс, кычї
колхозјаслөн „бур сөлөма“ председателјас, „синтөм“
прокурорјас, „став мыж прөстїтыс“ судјас, кодјас
общественнөј собственности гусавлөм вылас вчөдө-
ны кычї „ичөвиктор“ вылө да оз азыны гусасысјас-
сыс ужалыс јөзлыс врагјасос.

Колхозникјас пөвсын і веситтө сиктса јурнуөдыс-
јас актїв пөвсын абу-на нөшта тырвыјө гөгөр-
воөмыс общественнөј, социалистическөј
собственностилыс став төдчанлунсө, став
значенїјесө. Колхознөј да государственнөј собст-
венност вылө вчөдөны ылөсас сичї-жө, кычї крестана
вчөдывлісны помещшїк да кулак частнөј собст-
венност вылө: „сылөн уна, гусавны абу грек“. Лыбө
кычї вчөдывлісны казеннөј собственности вылө:
„казна ставсө лептас“.

Колө бура вставлыны массајаслы, өтї-кө, частнөј
да общественнөј, социалистическөј собст-
венност костыс вужвыјөна, принципалнөј
торјалөмсө да, мөд-кө, буржуазнөј властв
дырса государственнөј собственности да
советскөј властв дырса государственнөј
собственности костыс вужвыјөна принцип-
алнөј торјалөмсө.

Частнөј собственностис вөлі (а буржуазнөј стра-
најасын і өні-на ем) капиталистическөј строј-
лөн подув. Капиталистјас частнөј собственностисө
јөзөдлісны, шулісны „свјашшеннөјјөн да вөрчөдны
пөчтөмөн“, өд сижө сетліс буржуачїјалы „право“ да

поғанлун грабітны жӱзлыс ужсӱ, бостны ас кӱас, вла-
дѣйтны нѣвӱла улын ужалыс жӱзӱн лӱсӱдӱм ембурӱн.
Жӱк частнӱй собствѣнностъ вылас і сулаліс мӱжан эвер-
сама лӱбӱ эверсамасыс лӱкжык сӱжӱ капӱталістӱчѣскӱй
пӱрадокыс, код жылыс жӱзӱн лӱсӱдӱм пословица шуӱ:
„кӱјӱн кӱјӱнӱс оз сој, а морт мортӱс сојӱмӱн-сојӱ.“

Пролетаріјјаслы „свјашченнӱй да вӱрӱдны по-
тӱм“ тајӱ частнӱй собствѣнностыс вӱлі смекајтчӱмӱн,
ӱд пролетаріјјасыслӱн ужалан кӱ кынчыс нӱнӱм ез вӱв.

Поснӱ овмӱса собствѣннӱкјаслы частнӱй собствѣн-
ностыд бергӱдчӱ вӱлі тащӱм ас бокнас: мужӱкӱс
суфӱтлывлісны, а мукӱд дыржыс і розгаавлісны поме-
шӱкјаслыс мувӱцсӱ травӱтӱмыс, „барск ј“ вӱрын вӱра-
лӱмыс лӱбӱ пусӱ кералӱмыс, помещӱклы да кулаклы
ужжӱзыс мужӱклыс мырӱфывлісны ӱстаткӱ ембурсӱ.
Ужжӱз пыр, арендуйтӱм пыр, отработка пыр да мукӱд
тащӱм сама торјас пыр поснӱ овмӱса собствѣннӱк-
јассӱ мукӱд дыржыс експлоатӱрујлісны весігтӱ јон-
жыка батракјасӱс да рабочӱјјасӱс дорыс.

І сӱмын гырыс собствѣннӱкјаслы, капӱталістјаслы,
помешӱкјаслы, кулакјаслы частнӱй собствѣнностыс
вӱлі налыс озырлунсӱ хранӱтӱм, гӱла олысјасӱс грабі-
тӱм вылӱ „правасӱ“ налыс дорјӱм.

Частнӱй собствѣнностъ „непрӱкосновенностъ“ вылӱ
усласӱмјасыс (гусасӱмјас да мукӱд сещӱм сама тор-
јас) быт вӱлі лӱсӱдчысӱнны капӱталістӱ-
чѣскӱй стрӱнас аснас, кодӱ ужалыс жӱзсӱ вайӱдӱ
вӱлі корыс олӱмӱ да сӱжӱн чужтӱ „мыж вылӱ
муныс“ жӱзсӱ. „Собствѣнностылы паныда мыжјаскӱд“
чорыд тыш нуӱдӱмӱн буржуазіја зліс вужжӱдны част-
нӱй собствѣнностъ вӱрӱдотӱм прӱнціпсӱ — буржуазнӱй
общѣстволыс подувсӱ.

Капӱталістӱчѣскӱй стрӱж дырјӱ государственнӱй („ка-
ченнӱй“) собствѣнностыс збылысӱ вӱлі гырыс вла-
дѣлечјаслӱн собствѣнностӱн, вӱлі сӱжӱ
класслӱн собствѣнностъ, кодӱ ыжыдаліс госу-
дарствоас, — помещӱкјаслӱн да буржуазіјлӱн собст-
венностъ. Тајӱ собствѣнностсӱ хранӱтӱмыс вӱлі лӱӱ тајӱ

классылыс интересјассо хранітөм. Государствоыс зон немјасон пөдтіс да грабітіө јөзсө. Крестанаыс да рабочјасыс сіннаныс оз вөлі вермыны вічөдны государствосө, сіннаныс оз вөлі вермыны вічөдны сіјө јөзсө, кодјас хранітісны государственнөј собственностисө. Крестана лыбфывлісны, мыј гусавны суседылыс — сіјө позор, а гусавны государствоыслыс, обществолыс почө і колө, матө-кө мыјкө пуктөма. Уна крестана пөвсын өнөч-на колі важыс став государственнөј торјылыс недөверіјө да враждебност.

А өні ставыс вужвыјөныс вежсіс.

Государство мјан лоі пролетарскөјөн, рабоче-крестьянскөјөн. Мјанын абу протіворечіеыс государство интересјас костын да рабочөј, колхознікјас да ужалыс јөз интересјас костын. Государственнөј собственностиыс мјанын ем став ужалыс јөзлөн.

Зік мөд значеніеыс мјан государственнөј, общественнөј, колхознөј, кооператівнөј собственностилөн. Сіјө ем сурөс, подув советскөј стројлөн, социалистическөј обществолөн, кодөс мі лөсөдам. Быд ужалыс морт вескыда заінтересован общественнөј собственностисө јонмөдөмас да кыпөдөмас, аслас государствоыслыс овмөссө јонмөдөмас да кыпөдөмас. Государственнөј собственностисө мыјвермөмыс хранітөмыс лоө мјанын став ужалыс јөзлыс интересјассө хранітөм. Государственнөј собственности гусавлысјас вескыда мунөны паныд став ужалыс јөз интересјасы.

Колхозно-кооператівнөј собственности лоө ужалыс јөз өтүвтчөмлөн — колхозлөн, кооператівлөн, кооператівјас сојузлөн — собственностиөн. Тані нөшта јона тыдовтчө топыд жітөдыс, мөда-мөдгыс торјөдчытөмыс коллектів да сіјө быд шлен интересјас костын, общественнөј собственности хранітөм, јонмөдөм, паскөдөм да тајө собственностисө кутыс быд шлен (совладелец) интересјас костын.

Советскөј власт дырјі государственнөј, общественнөј собственностиыс не сөмын оз сет некодлы

право јозлыг ужсö експлоатирујтöм вылö, а мöдарö, бырöдö експлоатаціјасö. Производство средствojас вылö частнöј собственности бырöдöмыс да государственнöј собственности лöсöдöмыс бурещ і лоины мјанын меdca јона експлоатаціја нуöдыг классјассö — помещікјасöс да капиталистјасöс — бырöдöмөн. Зік общественнöј (колхознöј) собственности подув вылын мі öні вужнас бертам сиктын капитализмлыг колассö — кулачествоöс.

Сіјö овмöсын, кодöс лöсöдöма мјан общественнöј собственности подув вылын (государственнöј промышленности, совхозјас, колхозјас, кооперативјас) — существујтöны социалистическöј производственнöј отношеңіејас, сені експлоатаціја лоны оз вермы, експлоатирујгысјас да експлоатирујемöјјас абуöс.

Общественнöј собственности дырјі быріс мјанын безработіца да воыг-воö бурмö ужалыг јöзлөн олöмыс.

Общественнöј собственности ем подув мјанөн стрöитан общественнöј, социалистическöј выль пöрадоклөн, код дырјі пыр кежлö зікöз бырö експлоатаціја јылыг, сузсытöм да корыг олöм јылыг весіг казтылöмыс.

Общественнöј собственности гусавлыгылы некущöм дорјöм мјанын абу дај оз і вермы лонысö. Мјан общественнöј стрöј дырјі быд честнöј морт вермö ужавны.

Аслас гіжöдјасын да речјасын Ленин унаыг індывліс общественнöј собственностилыг значеңіесö гөгөрвоöдöм вылö да сіјöс гусавлыгјаскөд пöшшадатöм кос нуöдöм вылö. Социалистическöј стрöительство нуöдны заводітчігөн, 1918 воö, кор странаын јона оз вöлі сузсы наң да ломтас, Ленин гіжліс:

„Ташöм каднас — а істінно-коммунистическöј обществолы тајö пыр вернö —

быд пуд һаһ да ломтасем збылыс сьвја-
тыһа, вылынжык сјјө сьвјатыһајасгыс, кодјасөн
дурмөдөны дуракјаслыс јурјассө муыввса рабство
пыдди царство небеснөј көсјысыс попјас“.

Ленин вывті чорыда видьвліс пролетарскөј фік-
татуралыс сјјө органјассө, кодјас классөвөј враг діһө
оз вөлі петкөдлыны көрткөд чорыдлунсө. Ленин
шулывліс на јылыс, мыј најө „јонжыкасо кісөл көдөс
көрт көд дорыс“. Ленин позорітіс „мелкобуржуазнөј
разгільдјаствосө“ мјјан пөвсса сјјө јөзлыс, кодјас об-
щественнөј собственность хранігөм да общественнөј
овмөсын ужалан фісціпліна арталөмлы значеніјесө ез
пуктывлыны.

Ленин гіжліс:

„Нуөд өкуратнөја да добросовестнөја ден-
галы шөт, көзәјнчәјт економнөја, ен лодырнчәјт,
ен гусас, ужалөмын кут чорыд фісціпліна,
— қік тащөм лозунгјас, кодјасөс вескыда севрав-
лывлісны революціоннөј пролетаріјјас секі, көр
тащөм сама еорнјаснас буржуачіја зөблывліс
ассыс ыжыдалөмсө, кызі експлоататорјас класс-
лыс, лөһны өні, буржуачіјаөс шыбытом бөрын,
өчереднөј да медколана лозунгјасөн өніја кадыс-
лөн. . Тајө лозунгјассө сөветскөј властөһн,
сјјө методјасөн, сјјө законјас подув вылын өлө-
мас збылыс нуөдөмыс лө коланаөһн да тыр-
мымөһнөн соціалізмөн помөз вермөм вылө. Та-
јөс і оз кужны гөгөрвоны најө, кодјас
кезјалөмөн вешјөһны медвоқза план вы-
лө тајө „ізбітөј“ да „прөстөј“ лозунг-
јассө выдвігајтөмыс“.

Тајө кывјасыс горалөһны өні, кызі ловјаяс. Најө
кучкалөһны сөветскөј властөлыс да общественность-
лыс қік сјјө представітелјассө, кодјас общественнөј
собственность гусавломсө лыдөһны „ічөтік фактөн“,
код куза налы төждысныс оз сулав. А Ленин ін-
дывлывліс, мыј қік тащөм, сјјө шуөм серті, „капыш-

тысјасыс“, кодјас олõны тащõм правилõ сертї — „мед мед ескõ унжык нещыштны, а сен кõт сесга мед мыј лоõ“, — іменнõ најõ ілоõны кулацкõј да мукõд контрреволюционнõј элементјас ужлы медга бур отсасысјасõн, налы сажõдõн.

Сõветскõј правітелство арталіс общественнõј собственностиыс јона ыжыд значеніјесõ, арталіс сізжõ ужалыс јõзлыс обшществолы паныд муныс јõзјасõн гусасõмјас да насіліјејас нуõдõм вылõ норасõмјассõ. 1932 воõ август 7 луно сõветскõј правітелство лезіс закон „Государственнõј предпрїјатїејаслыс, колхозјаслыс да коопераціјалыс ембургõ хранітõм јылыс да общественнõј (соціалістїческõј) собственности укрупітõм јылыс“.

Тажõ законас шусõ:

„Общественнõј собственности (государственнõј, колхознõј, кооперацівнõј) ем сõветскõј стројлõн подув, сіјõ свјашченнõј да вõрчõдны поэтõм, і обшщественнõј собственности вылõ усласыс јõзõс колõ донјавны кызі став јõзлыс врагјасõс, мыј вõсна общественнõј ембургусалысјаскõд чорыд тыш нуõдõмыс лоõ сõветскõј властї органјаслõн медвоzza мог“.

Общественнõј ембур гусавлõмыс правітелство лõсõдõ наказітана медыжыд мера—лыјлõм, став ембур конфіскујтõмõн. Лыјлõмыс вежсысгõ дас воыс не ещажык кежлõ свободаыс лішітõмõн (пукõдõмõн) мыжсõ небзõдан обстојателствојас дырјї, амністїја прїменіттõг. Кулацкõј да обшществолы паныд муныс мукõд элементјасгаыс насіліеыс да угрозаясыс урчїтчысгõ 5 восян 10 воõз концентраціоннõј лагерõ пуксõдõм, сізжõ амністїја прїменіттõг.

Сõветскõј правітелстволыс тајõ решеніјесõ кол-

хоҗникјас сөлөмсыныс чолөмалісны. Најө аҗҗісны таын бур дорҗысөс да отсагысөс кулакјаскөд, лодырјаскөд, јөз уж помыс овны раҗејтысјаскөд коҗасомын. Тајө шуөм вылас колхоҗникјас вочавіісіны наң да обшественнөј мукөд ембур бурҗыка хранітны бостчөмөн, гусасөмјаскөд обшественнөј тыш нуөдөм котыртөмөн, ідралан ужјас, вартөм өдәдөмөн, срокөд җосударстволы наң сдәјтөмөн да сіз воқө.

Унаыс обшественнөј собственност хранітөмын сознательнөј колхоҗникјас петкөдлөны збылыс героізм. Прімер пыҗҗі вәјөдам ташөм тор. „Ударҗик“ колхозын Пір’атінскөј рајонын Хар’ковскөј областын грабітелјас војнас ускөдчісны көјдыс амбар вічыс стөрөж вылө, Васіліј Віңҗіченко јорт вылө. Баңҗыҗаскөд воҗсагігөн сылы вөчісны көкјамыс рана пуртөн, но сіјө верміс-на лыјны ружјөыс—кыпөдіс тревога. Вірөн ојдөмөн Віңҗіченко јорт аслас пост вылын көлччіс сетчөд, кытчөд ез чукөртчыны колхоҗникјас. Нїөні кілограмм көјдыс колхозлыс гусавны ез вермыны.

Мөд прімер. Песковскөј колхозын Лубенскөј рајонын (Украіна) кулакјас өзтісны колхоҗник Ковалыс керкасө. Ковалыс сіјө војнас віқө вөлі колхознөј амбар. Коваль јорт вөлі аҗҗө, кыҗі сотчө сылөн керкаыс, но ез ускөдчы ассыс ембурсө мездыны, мыј вылө арталөны вөлі кулакјас, а көлччіс колхознөј ембур хранітны.

Колхознөј уроҗај хранітөмын ужалөны сіз-жө піөңерјас, і унаөн на пыс аснысө жаліттөг дорјөны обшественнөј ембур.

Ташөм геројјассө төдө да вылө пунктө најөс став страна. Колхозјас да сөветскөј власт најөс награждајтөны. Ташөм прімерјас вылас колхознөј массајасын колө воспитывајтны обшественнөј собственност дінө выл отношенїе, не кыҗі „јөзлөн“, а кыҗі аслас, став ужалысјаслөн өтувја собственност дінө. Ташөм прімерјас вылас колө воспитывајтны тајө өтувја, соціалістическөј собственност

Војвы в Кавказын „Ле-
нынец“ колхозын
урожај хранићом

хранићом дѣнас выль отношенїе, выль отношенїе колхозса да совхозса ембур вѣчысјасыслы, кычі общественнѣй ембур сѣлѣмыс храничысјасылы, ужалыс јѣзлыс интересјассѣ медвозѣа дорчысјасылы.

Партїјнѣй организацијас, колхозлѣн правленїејас, колхознѣй да сѣветскѣй органјас общественнѣй собственности хранићом да укрепіћом вѣсна тышкасѣмын долженѣс мыжсыны мѣдвоз колхознѣй активыль, ударникјас выль, честнѣја ужалыс колхозникјас выль, кодјас материалнѣй боксаыс мѣдса јона заинтересованѣс гусасѣмјассѣ бырѣдѣмын. Сѣветскѣй властлѣн органјас објазанѣс јона отсавны общественностыслы сѣн обществоволы паныд мунысјаскѣд тышкасѣмын.

Но главнѣјыс—паскыда нуѣдны јѣз пѣвсас тѣдмѣдана да котыртана уж, главнѣјыс—котыртыны став јѣзсѣ общественнѣй собственности хранићом да укрепіћом вы-

лө, сiјö врагјаскөд — јöз врагјаскөд — ко са-
гөм вылө.

Обшественнöј собственност гусавлысјаслы паныд тышкагомсö чорчөдөмыс быт кыпөдö и спекулаци-
јалы паныд тыш öдчөдны колөмсö.

Збылыс, кытыс бостоны спекулантјасыс төвар-
јассö, кодјас сецөмјасыс спекулантјасыс? Најö шедö-
дöны төварјассö не сöмын öткымын колхозникјаслыс
да јединöличникјаслыс нөбөмөн, но и колхозјасыс,
кооперативјасыс да госуларственнöј складјасыс гу-
савлөм ембурсö нөбөмөн. Спекулантјас — сiјö обш-
ественнöј собственност гусавлысјаслы вескыда от-
сасысјас, налөн агентјас. Најö јзыслөн сецөм-жö
врагјас, кычi и ембур гусавлысјас.

Со мыј вöсна сöветскöј правителство спекулацијалы паныд лецис чорыд закон, код јылыс ми сорни-
тим-нин.

Мыј лөö колхозјасöс большевистскöјö пöртөмыс?

Основнöј целыс, кодöс сувтөдис Сталин јорт по-
литотделјас воцö, — „колхозјасöс пöртны большевист-
скöјö“.

Но мыј-нө тајö лөö? Вöчны став колхозникјассö
большевикјасөн, партијаса шленјасөн?

Оз, волі ескö не вескыд тацi гөгөрвоны Сталин
јортлыс лозунгсö. Партијаö пырөм вылө колö ыжыд
развитіје, марксистско-ленинскöј ученије гөгөрвоөм,
партијнöј программа да тактика гөгөрвоөм. Сöмын не-
ыжыд буржык јукөнсö воцын муныс колхозникјас-
лыс да совхозса рабочöјјаслыс ми вермам кыскыны
партијаö.

Но ми бура вермам и долженöс, кычi шусö пар-
тијаса Централнöј комитет шуöмын:

„перјыны сiјос, медем колхозјас —
став колхозјасыс дорвыв — асланыс вес-
көдлөм сертыс лоины большевистскöј-
өн“.

Вбчны болшевістскбјон колхозјасын основнбј— мед кбт іічбтк—јадросб, кбтыртбм (організаціја) боксан јонмбдны колхозјасбс, добітчыны кулацкбј элементјасбс колхозјасыс вбглбм да помбз венны ббрын муныс колхознїкјас вылб налыс вліјанїјесб, добітчыны сіјбс, медем беспартїјнбј актївыс бблбманыс сулалїс болшевістскбј јадро дорыс, завојутны кызвын јбзсб колхозјасын—со мыј лбб колхозјасбс болшевістскбјб пбртбмыс.

Та куза полїтотделјас шедбдїсны гырыс вермбмјас.

Колхозјасын да совхозјасын полїтотделецјасбс встретїтїсны кычї колана отсасысјасбс да журнубдысјасбс. Колхознїкјас ошкбны, мыј партїја аслас буржык војтыр пырыс зїкбз матыетчїс колхознбј производстобн, колхознбј олбмбн вескбдлбмб. Малокабардїнскбј машинно-тракторнбј станціјабн обслужївајтан колхознїкјас вескыда шубны: „Не-кб полїтотдел, мї ег справїтбб ескб горбмбн да кбзбмбн“. Јевпаторїјскбј рајонувса колхознїк-ударнїкјас „Правда“ газетын печатајтбм асланыс шыбдчбмын гїжбны:

„Мї уж вылын аздїм ыжыд пблзасб полїтїческбј отделјасыс, кодјасбс лбббдїс партїја машинно-тракторнбј станціјајасын да совхозјасын. Асланыс медвозза ужалан лунјасаныс полїтїческбј отделјас лбїны добросовестнбја ужавны да асыныс бтувја овмбссб јонмбдны зїлыс колхознїкјаслы вернбј другјасбн да отсасысјасбн“.

Колхознбј масса пбвсын полїтотделецјас зев регыдбн перїїсны аслыныс вьвтї ыжыд авторїтет. Полїтотделјасб пондїсны вољывлыны асланыс быдсама пблбс нуждајасбн, јуасбмјасбн, пондїсны гїжавны лїсмбјас. Шуам, Нововелїчковскбј машинно-тракторнбј станціјаса полїтотдел лыдбб-нїн ветымын гбгор колхознїкбс, кодјас гїжбны полїтотделса газетб. Полїтотделецјасбн актївб кыскбм медбур колхоз-

нікјасыс лоіны-нін партіјалөн зев бур агітаторјасөн јоз пөвсас, обшществолы паныд муныгјасыс колхозјасөс весалөм вөсна гөлөмыс тышкасысјасөн, өтувја овмөс кыпөдөм вөсна тышкасысјасөн. Политотделјас кужісны кыпөдны-корсны јоз пөвссыс самородок талантјасыс тајө вөрчөдлытөм чукөрсө, кодјас жылыс виставлісны Ленин да Сталин,—зев бур организаторјасөс, хожајственнікјасөс, агітаторјасөс. Налы колө сөмын петкөдлыны, мыј да кычі керны, најөс колө сөмын велөдышты да налыс політіка төдөмлунсө кыпөдны. Фастовскөј машинно-тракторнөј станціјаса помітотдел, шуам, вевјаліс-нін колхознікјас пөвсыс выдвінітны колхозјасө сізім председателөс, кодјас ужөн справітчөны зев бура.

Політотделјас аснысө чоңнас оправдајісны кычі сіктын партіјалөн посланецјас, кычі колхозса сіктыс медбур, возмөстчыс элементјасө өтувтыс центрјас. Политотделјас перјісны колхознікјас возын ыжыд авторітет.

Но політотделјас—партіјнөј организацијалөн абу обычнөј форма, тајө—спеціалнөј, торја назначеніјеа, производственнөј тіпа партіјнөј организација, кодөс партіјалөн ЦК лөсөдө большевістскөј вескөдлөм да політічeskөј уж јонмөдөм могыс. ВКП(б) уставын політотделјас жылыс таці шусө:

„Большевістскөј вескөдлөм да політічeskөј уж јонмөдөм могыс Централнөј комітет вермө лөсөдавны політічeskөј отделјас да торјөдавны ЦК-лыс партіјнөј организаторјасөс социалізм стрөітөмын бөрө колчыс участокјас вылын, кодјаслөн торја ыжыд төдчанлуныс народнөј овмөслы да страналы ставнас, а сіз-жө, політічeskөј отделјасөн асыныс ударнөј могјасө нуөдөм бөрті, пөртавны најөс обычнөј партіјнөј органјасө, кодјасөс течөма производственно-терріторіалнөј прізнак серті“.

Јонмөдәм сиктын пролетарскөй диктатуралыс органјассө

Сиктөн пролетарскөй вескөдлөм јонмөдөмын ыжыд уж усө сиктса партијној организацијас ыло да сиктса советјас ыло.

Сиктјасын социалистическөй стрөителстволөн успехјасыс, колхозној стројлөн вермөмыс өткымын јортјасөс. вәјөдисны мөвпалөмө, мыј совет властлөн могјасыс өні вывти јона кокңаммөны, мыј сиктјасын советјасыслы өні нинөм-нин і кернысө. Советјасыслыс могјассө-пө бура олөмас нуөдасны агныс колхозјасыс, а советјассө позас „бырөдны“.

Тәјө — вывти ыжыд да вред вәјана политическөй өшыбка. Партија да советскөй власт чоры да вештисны тәщөм вөзјөмсө.

Колхозној крестанство ыло мыжсөмөн, советскөй власт нуөдө өні классјасөс бырөдөм да классјастөм социалистическөй общество строитан мог. Но классөвөј тышыс сиктын, кыңи ми төдөм, ез небәы, а, мөдарө, содис, өдәис, кулачество ез личөд, кулачество социалистическөй стрөителстволы паныд вөзсәгөмсө, пәдмөдчөмсө нуөдө ыл формајасөн. Кыңи-нө вермасны тәщөм условіејасын сувтөдны коммунистјас вопрос сиктса советјасөс бырөдөм јылыс, кодјас емөс сиктјасын советскөй социалистическөй государстволөн органјас? Оз вермыны, коммунизм делөлы ізмениттөг.

Бостәмөј мөдар боксө сиктын өнәјә положеніејыс. Колхозној стројлөн вермөмыс, кыңи ми төдәм, оз личөд, а, мөдарө, содтө партијалыс да советскөй властлыс кывкутөмсө өтүвјә овмөс вөдөвыло кыпөдөм вөсна.

Сталин јорт шуө:

„Колхозјас стрөитан ужө советскөй властлөн дугдывтөг суитчытөг, сысан дугдывтөг өтсөг сөттөг тәщөм овмөс-сө бура сувтөдны оз поз“.

А ми́янлы вѳзјѳны бырѳдны сѳктса сѳветјассѳ— сѳктыс сѳветскѳј властѳлыс органјассѳ. Ташѳм вѳзјѳм- јассѳ вермасны вѳчны сѳмын колхозјаслѳн врагјас, сѳветскѳј властѳлѳн врагјас, комму́нѳзмлѳн врагјас.

Сѳќѳ, оз бырѳдны ков, а колѳ јѳнмѳдны сѳкт- са сѳветјассѳ, кыќѳ пролетарскѳј фѳктатура орган- јасѳс.

„Пролетарѳатлѳн вына да крепыд фѳктатура,— шуѳ Сталин јорт,—со мыј колѳ ми́янлы ѳнѳ сы вылѳ, медем помѳќ пазѳдны кулыс классјаслыс коласјассѳ“.

Ѳткымын јортјас таќ нѳшта сорнѳтѳны: колхоз да колхоз правленѳе—колхознѳкјаслы, а сѳктсѳвет—ѳт- каолысјаслы. Тајѳ вреднѳј, антѳсѳветскѳј сорнѳјас. Фелѳ вылас тајѳ вѳјѳдѳ сетчѳ, мыј кѳн сурѳ сѳктсѳ- ветјасын фелѳјаснас вескѳдлѳны ѳткаолысјас. Сещѳм сѳктсѳветјасыс оз нуѳдны колана мерајас сещѳм ѳт- каолысјаслы паныд, кодјас пышјалѳны государство возын ѳбјазательствојас тыртѳмыс да мукѳд торјыс. Ташѳм сѳктсѳветјасын частѳ овлѳ, мыј ѳткаолысјасе фѳбѳны, оз вѳставны ассыныс збыль доходјассѳ, спе- кулѳрујтѳны, а сѳктсѳвет не сѳмын оз тышкас такѳд, а весѳгас фѳбѳ сѳветскѳј законѳс ташѳм торкалыс- јассѳ.

Сѳктсѳвет—пролетарскѳј фѳктатуралѳн государст- веннѳј орган, кодѳ вескѳдлѳ полѳтѳическѳј да хѳфѳјет- веннѳј став олѳмнас сѳјѳ террѳторѳја вылын. Нырнуѳ- дана ролсѳ сѳктсѳветјасын колѳ ворсны комму́нѳст- јаслы да возынмуныс колхознѳкјаслы.

Ми́ян закон сертѳ—сѳктса сѳветыс сыѳн шымыр- тан террѳторѳја вылас ем властѳлѳн медвылысса орган. Сѳктса сѳвет могмѳдѳ меставывса (сѳктувса) значѳнѳеја став вопросјассѳ да ѳбсуждајтѳ став му- кѳд вопросјассѳ, республѳканскѳј да ставсојузса зна- чѳнѳеја вопросјасѳќ.

Сѳктса сѳветјаслѳн ѳтѳк зев тѳдчана мог—рево- лѳционнѳј законностѳ јѳнмѳдѳм, торјѳн-нын

сіктын обшщественнөй социалистическөй собственност хранитом.

Сіктса совет виқодө став гражданаон да должностнөй јөзөн законјас олөмө нуөдөм бөрса, тышкасө советскөй власт меропријатіејаслы паныд сувтны бост-сылөмјаскөд, а сіқ-жө советскөй законјассө, советскөй політикасө олөмас нуөдөмын дуглалөмјаскөд. Сіктса советлы законјас серті сетөма права леңны објажі-тана шуөмјас, пуктавны взысканіејас, штрафјас, нуө-давны арестјас да мукөд торјас.

Закон төдчөдө сіктса советјаслыг објазанностјассө

„...торја чорыда орөдавны кулацкөй элементјаслыг советјаслы паныда тыш-касөмсө“.

„Сіктса советјаслөн подувја мо-гөн,— шуө законы,— лоө виқму овмөсын социалистическөй переустройство нуө-дөмөн вескөдлөм“.

Сіктса совет урчитөм кадјасын кывзө колхозјас уж јылыг отчет, сіқ-жө і мукөд учреждениејаслыг, кодјас участвуютөны колхозјас строитөмын. Сіјө від-лалө да вынсөдалө колхозјаслыг да мукөд коопера-тивнөй организацијаслыг планјассө да, ковмас-кө, сетө indөдјас плансө вылпов лөсөдөм вылө. Сіјө лөсөдө аслас территория вылас овмөс да культура кыпөдан план да ыстө сіјөс вынсөдөм вылө районној исполні-тельнөй комитетлы. Сіктса совет сетө ассыс заключе-ніе колхозјасөн кредит корөм куңа, ужалан көлуј да мукөд торјас корөм куңа. Сылөн ем права дугөдны олөмас нуөдөмыг колхозјасөн да мукөд коопера-тивнөй организацијасөн неправилнөја вөчөм решение-јассө, районувса исполнительнөй комитетлы сы јылыг пырыстөм-пыр јуөртөмөн. Сіктса совет вескөдлө кол-хозјасын строителство нуөдөмөн (керкајас, овмөсмы колана мукөд зданіејас строитөмөн).

Виқму овмөсын социалистическөй переустройство нуөдөмөн вескөдлөмкөд өтщөщ сіктса советлөн

зев колана могөн лоо кыскыны сиктса ужалыс жөзөс государствоөн вескөдлан ужө.

Жөз пөвсас тајө ужсө сиктса совет нуөдө медвоз сыөн котыртан секцијаяс да депутатскөј группајас пыр. Сиктса советлөн став шленјасыс објазанөс кутны топыд јитөд аслас бөрјысјаскөд, аслас ужыс на возын нуөдны отчотјас, разјаснајтны налы советскөј властыс меропріјатіејассө, котыртны најөс тајө меропріјатіејассө олөмас нуөдөм вылө.

Сиктса советлөн массөвөј ужыс кутө вывті ыжыд да решајтана значеңіе. Сиктјасөн пролетарскөј вескөдлөмсө јонмөдөмыс шедөдчыссө не сөмыні не сымында сиктыс советскөј власт аппаратсө ассө јонмөдөмөн, көт тајө бөрјыс і зев колана. Сиктын пролетарскөј диктатура јонмөдөмыс шедөдчыссө медгасө жөз пөвсас ужалөмөн, ужалыс жөз массөвөј органајацијаясөн, медвозын колхозјасөн пролетарскөја, большевистскөја вескөдлөмөн. Зік тајө уж пырыс нуөдчыссө олөмас Ленинөн сувтөдөм могыс:

„Міјанлы зев колана зік став ужалыс жөзөс государствоөн вескөдлөмө кыскөм. Тајө—вывті сөкыд мог. Но социализмсө оз вермыны лөсөдны партијаын сулалыс ещажык жөзыс. Сіјөсвермасны лөсөдны дас мільонјас, корвелаласны најө ставсө вөчны агныс“.

Та куза зев төдчанаөс лооны сиктса совет бердса секцијаяс. Секцијаясыс котыртчыссөны советскөј уж торја јукөнјас куза: візму овмөсса, культурно-просветітельнөј, торгово-кооператівнөј, фінансово-налоговөј да мукөдјас. Секцијыс быд советскөј активістлы сетө поңанлун вескыда ужавны советјасөн нуөдан быдлунга ужын, сы могыс сіјө лібө тајө јукөн бөрјөмөн. Секцијаса шлен мунө сиктса советјасөн нуөдан уж став шупөдјас пырыс, кушөмкө вопрос возвыв төдма-

лөмөн заводчөмсаң да секціаөн примітом реше-
ніјесө советөн вынсөдөм бөрын олөмас нуөдөмсө пома-
лөмөн. Тақикөн советскөј активістлы секціаыс лоө
государствоөн вескөдлан збыль школаөн.

Массөвөј уждөн зев колана мөд формаөн лооны
депутатскөј группајас. Производственнөј пред-
пријатіејас вылын—колхозјасын, машинно-тракторнөј
станціјајасын, совхозјасын да мукөдлаын—сіктса сө-
ветјаслөн колө лоны аслас опорнөј пунктјас,
аслас рычагјас, кодјас отсөгөн најө вермісны ескө
пуктыны предпријатіе вылас ассыс быдлунса вескөд-
лөмсө, нуөдны олөмө советскөј властыс постанов-
леніејассө, нуөдны массөвөј уж, төдмавны да мог-
мөдны ужалыс јөзлыс нуждајассө. Тащөм опорнөј
пунктјаснас, рычагјаснас советјаслы лоө-
ны депутатскөј группајас.

Сіктса совет аслас депутатјас группа пыр віқөдө
предпријатіејасса уж бөрсыс да аскадөн нуөдө колана
мерајас, медым ез лоны прорывјас да мукөд сікас
сузсытөмторјас. депутатскөј группа пырыс сіктса
совет нуөдө тыш колхозјасө да совхозјасө сујсөм
классөвөј врагјаскөд да најө агентјаскөд, бөрын кыс-
сыс колхозчикјас пөвсса частнособственніческөј да
рваческөј настројеніејаскөд, нуөдө тыш уж дисцип-
лина јонмөдөм вөсна, общественнөј собственост
хранітөм вөсна. А мөдар боксаң—нуөдө тыш совет-
јаслыс політікасө зугөмјаскөд, бюрократізмкөд, воло-
китакөд да сіз воқө.

Уна советјас кужісны зев бура пуктыны массөвөј
ужсө. Со мыј гіжөны Чубаровскөј рајонса (Українаын)
возын муныс Хвалібоговскөј сіктсоветыс (колө шуны,
мыла-кө зев бөрө колөм німа) шленјас:

„Медвоzza да зев колана условіе, кодөс сыв-
төдө ас воzас сіктса совет, сіјө—төдмавны
колхозса олөмыс быд јукөн, төдны,
мыјөн олө да лолалө быд колхозчик да
бригадир...“

Мі топыда жітчөмәдә мијан колхоз „Плугатар-көд“ асланым депутатскөј группајас пыр, кодјасөс ләсөдөма быд производственнөј бригадаын, да сөветскөј актив пыр, кодөс котыртөма депутатскөј группајас гөгөр. Кыңи правилө, быд группаын журнуөдые пыд-фәиыс сулалө медбур колхозник-ударник... Сиктса сөветлөн став шленјасыс (21 морт) да став сөветскөј активыс (55 морт) ужалөны артелса производственнөј бригадајасын. Общественнөј ужсө ассыныс нуөдөны најө либө ужавныс заводитчытөң, либө ужалан лун помасөм бөрас.

Кушөм методјасөн ужалөны мијан депутатскөј группајас?

Пример пыд-фәи бостам өти медса боевөј вопрос—көјдыс чукөртөм. Быд депутатскөј группа производственнөј бригадајаслы отсөг вылө сетис ассыс медбур активистјассө, кодјас көјдыс фонд чукөртөм куңа тыртисны ассыныс заданјенысө. Колхозса активыскөд өтыв, собранijeјас нуөдөмыс өтдор, сөветскөј актив нуөдис колхозникјас ордын гортаныс сорнијас. Вөли пунктөма көјдыс чукөртөмын бур учот. Кор на кын вөли тащөм учотыс да аслас бригадаыс став колхозникјассө ассыс вит чунсө моз төдөмөн депутатскөј группа өшыбкәтөг вермис индыны, коди јешщө езна тырт ассыс көсјысөмјассө.

депутатскөј группајас лоины кулацкөј саботажкөд тышкасөм котыртысјассөн. Сиктсөветса шленјас—Штепа, Булак, Слипченко да мукөдјас—вескөдлөм улын вөли аң-ңөма уна да с гу ңебөм һаң. Налы, кодјас аңзывлисны гусавлом һаңјассө, сетчывлис 15 процент аңңөм лыдсыс.

Сталин јортлыс кывјассө, мыј кулакөс колө корсны оз колхоз ортысыс, а колхоз пыщсыс,

төдвылын бура кутөмөн сиктсөветса шленјас сизі і вөчлісны. 3 да 4 бригадасын кәдыс чукөртөм вөлі мунө зев жеба. Пондисны корсны помкајассө. І мыј-жө тыдовтчис? Сиктсөветса шлен Анна Геменута төдмаліс, мыј өті бригадаса депутатскөј группасы ачыс председателыс фадик не сөмын саботірујтліс һаң сдәјтөмсө, но і гусавліс һаңсө, кутліс јитөд кулақјаскөд, виставліс, мыј һаныс абу да сиз воҳө. Сиктсөветлөн пленум фадикөс вөтліс ас составсыс, чөвтис сижөс депутатскөј группаса уж вывгыс, і сижө местаө вөлі бөрјөма Геменута јортөс. Нөкымын лун мысті кәдысыс лоі чукөртөма.

Депутатскөј группа аслас заседаніејас вылын кывзывлө бригадаслыс отчотјас да сені-жө индалө практическөј меропріјатіејас. Тајө меропріјатіејасыс јона отсалісны бригадасын уж котыртөмлы, планированіјелы, ужалан дисциплина кыпөдөмлы да сиз воҳө.

Міјан сиктсөвет бердын ужалөны сизім секція“.

Сиктса сөветјаслыс тащөма ужалан примерјассө поҳө вәјөдны зев уна. Колө шуны сөмын, мыј сиктса сөветјас массөвөј ужлөн став коланлуныс јона-на абу тырбура гөгөрвоөма сиктса јурнуөдыс кывзын организаціяјаснас.

Секціяјаслыс да депутатскөј группаслыс ужсө колө чорыда перестроитны да бурмөдны. Секціяјасыс долженөс лоны массөвөј организаціяјасөн сиктса став актівсө (а не сиктсөветса шленјасөс сөмын) сетчө кыскөмөн.

Заседаніејасыс да обследованіејасыс вниманіјесө медјона колө вужөдны колхозјасөн вескөдлан уж вылө, налы отсөг сетөм вылө, ужалыс јөзөс обслуживәјтөм вылө.

Депутатскөј группасяссө колө котыртны быд производственнөј предпріјатіејас

вылын, не сөмын колхозјасын да совхозјасын, но і колхозса бригадајасын да совхозса участокјасын. Депутатскөј группајассө колө вöчны производственнөј участок вылас массөвөј советскөј уж паскөдан шөр пунктөн да чукөртны сы гөгөр паскыд актөвсө.

Сіктса советјаслы такөд өтщөц колө паскөдны массөвөј уж нуөдан мукөд формајассө—производственнөј совещаніејас, нывбабајаслыг делегатскөј собраніејас, том јөзлыг собраніејас, ударникјаслыг слотјас, медколана вопросјас куца бөрјысыјаслыг өтувја собраніејас, расшіреннөј пленумјас, сіктса советлыг выезднөј пленумјас да с. в.

Ем нөшта өтөк мог, коді торја јона усө сіктса совет вылө. Сіјө өткаолысјаскөд уж.

Өткаолыг гөл да шөркөддем овмөсыс колө мјан ещажыкыс-нін. Та вөсна уна сіктса советјас, уна сіктса ужалысјас пондісны вунөдны өткаолысјас жылыг, өткаолыг овмөс вылас пондісны віөдны не-кытчө шогмытөма.

Өткаолысјас вылө тајі віөдны оз поч.

Став сіктса советјаслы да сіктса ужалысјаслы топыда колө кутны төдвылын Сталін јортлыг кыв-јассө:

„Өткаолысјас емөс і најөс оз поч чөвтны щөт вывгыс сы вөсна, мыј најө емөс мјан аскіса колхозникјас“.

Өткаолысјаслөн овмөсыс колө-на мјанын квајт мільон овмөс гөгөр. Абу ещатајө. Өткаолысјас овмөсјас-лөн көза плөщцафыс лоө даскөкјамыс мільон гектар дорыс унжык. Тајө со мільон центнер уро-жај, а то і унжык.

Өткаолыг овмөсјас вылө ковтөм ногөн віөдөмыс 1933 воө вәјөдіс сетчө, мыј колхозјасөн да совхоз-јасөн тувсов көза плансө содтөдөн тыртөм дырјі тајө планыс ез ло тыртөма 2 прөцент вылө, өтка-олысјас овмөсјасөн плансө тырттөм понда.

На вылө ковтөм ногөн виқөдөмсө унаыс көсјоны дорјыны сјјөн, мыј өткаолысјасыс-пө ставныс лоіны спекулантјасөн. Но тајө абу вескыд. Сталин јорт шуө:

„Ме төда, мыј өткаолысјаслөн өтик јукөныс помөң развратитчис да вужіс спекулаціјаө... Но ем мөд, ыжыджык јукөныс өткаолыс-јас пыщыс, коді спекулаціјаө ез вуж, а перјө ассыс наңсө честнөј ужөн“.

Сіктса сөветјаслы да сіктса став оргаңизаціјајаслы өткаолысјас тајө честнөј јукөныс вылө колө виқөдны кыңи аскіса колхоңникјас вылө. На пөвсын колө нуөдны массөвөј уж, төдмөдны најөс сөветскөј власт да партија решеніејасөн, бырөдны став сомнеңіејасө налыс, венны кулаклыс на вылө влјаніјесө, котыртны најөс госуларственнөј заданіејас тыртөм вылө.

„Тајө өткаолысјасыс,—воқө шуө Сталин јорт,—гашкө ескө і ез өткајитчыны колхозө пырөмыс. Но налы торкалөны, өтар боксаңыс, колхознөј туј вескыдлун јылыс налөн шатласөм-јасыс, а мөдарсаң—сјјө скөралөмыс, коді ем өни колхоңникјас пөвсын өткаолысјаслы паныд.

Серт, колө гөгөрвоны колхоңникјасөс да пырны најө положеніеө. Тајө војаснас најө тер-питісны не еша өбіда да серам өткаолысјассаң. Но өбідајасыд да серамјасыд тани не долженөс кутны решатана значеніе. Омөль сещөм вескөдлыс, коді оз куж вунөдны өбіда-јасөс да коді ассыс чувствојасөс пуктө колхознөј уж інтересјасыс вылөжык...

Ме абу паныд сылы, медем колхоз-јасө босталисны відлалөмөн. Но ме паныд сылы, медем колхозө пыран тујсө тупкісны став өткаолысјасыссы

відлавтөг. Тајө абу мјан, абу больше-
вікјаслөн політіка. Колхознікјас не дол-
женөс вунөдны, мыј најө агныс неважөн-на вө-
ліны өткаолысјасөн“.

Стајн јорт тајө індөдјасөн і колө руководствујт-
чыны, тудөдчыны.

Сіктса сөветјаслөн да сіктса партіјнөј організації-
јаслөн главнөј выманіјесө колө пуктыны ферт кол-
хозјас вылө, өд колхозјасыс мјан Сојузын лоіны
віқму овмөсса прөдукціја основнөј лөсөдысјасөн.
Но мјанлы колө добітчыны сіјөс, медым өткаолыс-
ыс ез пукты нінөм тудө мјанлыс вермөмјассө, ез
чінты мјанлыс успехјассө, ез кыскы мјанөс бөрө.
Мјанлы колө добітчыны сіјөс, медым ужалыс өтка-
олысјасөс матыса војасө-жө кыскыны колхозјасө. Та
вылө і колө вескөдны сіктса сөветјаслыс ужсө өтка-
олысјас пөвсын.

БӨРКЫВ

Мјан вітөд беседаыи мјі відлалім тышкасан да
ужалан сіјө выл условіејассө, кодјасөс лөсөдіс сікт-
ын колхозјаслөн вермөмыс. Важас бергөдчан тујыс,
частнособственніческөј овмөсас бергөдчан тујыс по-
мөқ тупкөма. Сіктса буржуазіјаөс пазөдөма. Но клас-
сөвөј врагөс абу-на помөқ віөма. Сіјө чорөдіс со-
ціалізм стрөйтөмлы паныд ассыс пыксөм-воқсасөмсө.
Сіјө мөдіс нуөдны тышкасан выл пріјомјас, выл так-
тіка, коді петкөдчысө мјанлыс социалістическөј ов-
мөснымөс пышкөссаныс кістөмын, овмөсын вреді-
төмын, колхозјасөс да совхозјасөс кістөмын.

Тащөм пыксөмыслөн, воқсасөмыслөн лоны вер-
манлуныс віставысөсө колхознікјас пөвсын частно-
собственніческөј да кулацкөј пережітокјас колөмөн
(кодөн врагыс і пөлзутчө), но торја-нын сіјөн, мыј
мјан сіктса партіјнөј да сөветскөј організаціїјас
уныс ез петкөдлыны колана революціоннөј суглун

(бѣителностъ), ез гѣгѣрвоны сѣктын классѣвѣй тыш му-
нан выл условіејассѣ да аслас ужыг выл могјассѣ.

Сѣктса уна ужалысјас вывтѣ вылѣ пуктѣсны (пе-
реоценѣтѣсны) колхозјассѣ кыѣ соціалѣстѣческѣй пред-
пріятѣіејассѣ, колхозѣникјассѣ прѣмѣтѣсны гѣтѣвѣй со-
ціалѣстѣјас тујѣ, лѣчѣдѣсны колхозјассѣн вескѣдлѣм-
сѣ, содѣтѣм, бурмѣдѣм пыѣдѣі.

Партѣја Сталѣн јорт кывјассѣн сетѣс тырмана індѣд-
јас партѣіјнѣй ужыг ошыбкајассѣ да суѣгытѣмторјассѣ
сѣктыс бырѣдѣм куѣа. Партѣја лѣсѣдѣс сѣктјасын торја
органѣзаціајас,—полѣтотѣделјас, кодјас ворсѣсны зев
ыжыд рѣл колхозјассѣн да совхозјассѣн болшевістѣскѣй
вескѣдлѣм јонмѣдан, бурмѣдан ужын.

— Мі тѣдмасѣм пролетарскѣй сѣктатура сѣктса ор-
ганјас—сѣктса сѣветјас—могјаскѣд. Мі вештѣм контр-
револуціоннѣй теорѣја—сѣктса сѣветјассѣс бырѣдѣны
вѣзјѣм. Мі азѣылім, мыј сѣктса сѣветјас објазанностъ
вылын кујлѣны зев колана гырыс могјас віѣму
овмѣсын соціалѣстѣческѣй переустројство ужѣн вес-
кѣдлѣм куѣа, крестанскѣй овмѣсјассѣс коллѣктѣвѣі-
рујтѣм ештѣдѣм куѣа, сѣктса ужалыс массаѣс да
медвоѣ воѣынмуныс колхозѣникјассѣс государственнѣй
вескѣдлан ужјасѣ кыскѣм куѣа, классово-враждѣб-
нѣй элементјаскѣд да сѣвет властѣлыс сѣктын полѣтѣ-
касѣ торкалѣмјаскѣд, вежнѣдлѣмјаскѣд тышкасѣм
куѣа. Колхозјаслы, кыѣ віѣму овмѣсса продуціја ос-
новнѣй сетѣсјаслы, став вѣманѣје пуктѣмкѣд щѣщ,
некущѣма оз поѣ тырмытѣма донјавны трудѣвѣй ѣт-
каолыс овмѣсјассѣс, кодјаслѣн весыс народнѣй овмѣсын
зев-на ыжыд. Сѣјѣ-жѣ кадѣ оз поѣ лѣѣны некущѣм
лѣчѣдѣмјас сѣјѣ ѣткаолысјаслы да колхозѣникјаслы,
кодјас оз тыртны государство воѣын асыныс обја-
затѣлствојассѣ.

Сѣктѣн пролетарскѣй вескѣдлѣмсѣ јонмѣдѣм-
ыс лѣѣ залогѣн мѣјан странаын соціалѣзмѣн тырвыѣ
верман туј вылыс став колѣм сѣкыд торјассѣ помѣѣ
венѣмлы.

КВАЈТӨД БЕГЕДА

**Ставсојузса коммунистическөй
партия (большевикяслөн)
да Коммунистическөй Интернационал**

Мыј жылыс лоё сорныс квајтөд беседаын

Міјан медвоққа беседаын мі төдмасим социализм жылыс, коммунизм жылыс Маркс—Энгельс, Ленин—Сталин велөдөмкөд. Тајө велөдөмыс лоё теоретическөй оружиёон, революционнөй уж нуөдөмын вескөдлысөн, коммунистическөй партијаяс став ужлы подулөн.

Воқө беседајасын мі петкөдлим Советскөй Сојузын социализм стрөитөм жылыс. Тајө ужнас вескөдлө большевикяслөн Ставсојузса коммунистическөй партија.

Міјанлы колө төдмавны, мыј сіјө партијаыс? Кықи да кор сіјө чужіс? Мыјла сіјө колө? Кущөм партија міјанлы колө? Мыјөн торјалө коммунистическөй партијаыс мүкөд партијаяссыс? Кықи сіјөс организујтөма? Кықи сіјө сөвмө? Кықи ужалө? Кықи вескөдлө? Өтік кывјөн-кө шуны, колө төдмасы коммунистическөй партија жылыс Маркс, Энгельс, Ленин, Сталин велөдөмкөд.

Міжан партія ем Коммуністіческөй интернационаллөн жүкөн. Міжанлы колө гөгөрвонь, мыј сіјө Коммуністіческөй интернационалыс. Кыңытышкасө сіјө буржуаңиялыс ыңыдалөмсө шыбытөм вөсна, коммунизм вөсна? Кушөмөс сьлөн ужалан условіејасыс? Кушөмөс сьлөн моғјасыс?

Став тајө торјас јывгыс і пондам сорнітны мі квајтөд бесөдаын.

Тајө бөрја бесөдасө мі јукам кујім пөлө.

Мөдвоңа жүкөн: Мыј сіјө партијаыс?

Мөд жүкөн: Кык фронт вылө тыш.

Көјмөд жүкөн: Коммуністіческөй интернационал.

МЕДВОЗҖА ЛУКӨН

МЫ СІҖӨ ПАРТІЈАЫС

Кыҗи чужіс да мыҗ вöсна тышкасіс партіја царізм дырҗи

Большевікјаслөн коммунистическөҗ партіја миҗан чужіс важöи-нин, царскөҗ Россіја дырса важ кадјасын-на. Революционнөҗ рабочөҗ партіја кыпалöмлы условіејасыс вöлі лöсöдöма рабочөҗ класс содöмөн, капиталистјаслы паныд рабочөҗ двіженіе содöмөн.

Рабочөҗ кружокјас да организацијајас заводітисны артмавны Россіјаын дасöкмысöд немса öстаткі нолöд јукöнас-на. 1895 воö Ленин вескөдлөм улын котыртчис Петербурҗын „Союз борьбы за освобождение рабочего класса“, коді лоі миҗан партіјалөн зародыш-өн.

Миҗан партіја оліс да ужалис тыш нуöдан зев сөкыд условіејасын, царскөҗ правітелствоөн дугдывтöҗ да зев јона сіҗөс преследујтан условіејасын.

Партіјалөн медга бур борецјасыс сојасөн, сурсја-сөн прöдвітисны турмајас да ссылкајас пыр, істазани-јејас да пыткајас пыр, куліны царскөҗ палачјас кі помыс. Но революционнөҗ тышас дорыссыс да вын-салис миҗан коммунистическөҗ партіја.

Мыҗ вöсна-нө тышсö нуөдіс миҗан партіја царізм дырҗыс?

Партіја нуөдіс тыш царскөҗ самофержавіејекөд, вескөдліс рабочөҗ стачкајасөн, вескөдліс помещік-јаслы паныд крестјанаөн нуöдан тышјасөн. Став тајö тышсö первојсаныс партіја топыда јітліс социализм

вöсна—ужалыс jöзöс капитализм кiпод улыс мездöм
вöсна—тышкасöмкöд.

Медвоцца рабочöй организацијасыс-на, кычi, шуам,
„Южно-русский рабочий союз“ (1873—1875 војасö),
„Северно-русский рабочий союз“ (1877—1879 војасö),
социализмсö асланыс уж нуöдан программаö пук-
тисны кычi „великöй конечнöй цель“.

1898 воö вöли партијалөн медвоцца сјезд. Сјезд
примитис манифест, кытöни шуö:

„Роч пролетариат чöвтас ас вывгыс самоде-
жавијелыс јармосö, медем ыжыджык вынөн ну-
öдны воцö капитализмкöд да буржуазијакöд тыш-
касöмсö социализмөн тырвыјö вермöмöч“.

I сјезд вывса участникјассö арестујталисны. Пар-
тијалөн учредителнöй сјезд пыффыс збылыссö вöл
II сјезд, кодi чукöртчылис 1903 воö. Тајö сјезд вылас
вöли примитöма партијалөн пакыд программа.
Программаас шуöма, мыј став аслас ужас конечнöй
цельөн партија пуктö „капиталистическöй прои-
водственнöй отношенiејасöс социалисти-
ческöйөн вежöм“, а тајö могсö олöмас пöртан
способөн индö буржуазијалы паныд пролетарскöй
революција да пролетариат дiктатура.
„сещöм политическöй власт пролетариатөн
ас кiас бостöм, кодi сетас сылы верман-
лун пöдтыны експлоататорјаслыс став
воцсасöмјассö“.

II сјезд вылын лоi большевикјас да меньшевикјас
вылö торјалöм (раскол). Сысан большевикјас лоины
торја асшöрја партијаон¹.

Ташöм ногөн мијан партија тышкасiс социа-
лизм вöсна аслас чужöмсаңыс, царизм дырјi-на.
Партија первојаңыс пуктiс аслыс мог—рабочöйјаслыс
асвiзывнас кыпалан да öта-мöдсыс јанасөн мунан
тышкасöмсö öтувтны став рабочöй классөн нуöдан

¹) Партија мöд сјезд јылыс ми јещöв вiсталам воцыңыкы.

сознателнӧй, организованныӧй тышкасӧмӧ, кодӧ муно буржуазӧя ыжыдалӧмлы паныд, социализм вӧсна.

Но лок царскӧй режим пӧшшадатӧг пӧдтывлӧс мездысӧмлаӧ быдсама да став зӧлӧмжассӧ, ужалыс жӧзлыс ассыныс оланногсӧ бурмӧдӧм вӧсна быдсама тышкасӧмжассӧ,—кӧт сӧжӧ вӧлӧи ужалан условӧежассӧ бурмӧдӧм вӧсна рабочӧйжаслӧн капиталистжаслы паныда стачка, кӧт помещӧикжаслы паныд му вӧсна крестаналӧн тышкасӧм. Самодержавнӧй царскӧй стрӧйис вӧлӧи медса ыжыд падмӧдысӧн рабочӧй классӧн асӧ мездӧм вӧсна тышлы, социализм вӧсна нуӧдан тышлы. Колӧ вӧлӧи медвоӧ шыбытны самодержавӧежӧсӧ.

Со мыла партӧя программаын вӧлӧи сувтӧдӧма бура уна медматыса требовӧниежас, коджаслӧн пышкӧсыс вӧлӧи вӧжӧдӧ револуциӧя пыр самодержавӧежӧс шыбытӧмӧ, политическӧй свободажас лӧсӧдӧмӧ, демократическӧй республика лӧсӧдӧмӧ, рабочӧйжаслыс ужалан условӧежассӧ бурмӧдӧмӧ, крестаналы сетӧм вылӧ муяс мырдӧмӧ.

Царизмлы паныд, помещӧикжаслы да капитализмлы паныд аслас тышкасӧмын рабочӧй класс ужалыс жӧзлыс да эксплуатируемӧйжаслыс, медвоӧзын крестаналыс, интересжассӧ доржӧмын сӧмын ӧтнас вӧлӧи помӧӧ револуционнӧйӧн.

Партӧя первожаӧныс пунктис мог вескӧдлыны помещӧикжаслы паныд крестанаӧн нуӧдан револуционнӧй тышкасӧмнас да сувтӧдӧс аслас программаын вел уна корӧмжас крестаналы сетӧм вылӧ муяс мырдӧм куӧа, крестанасаӧ пержан вотжассӧ да повинностжассӧ бырӧдӧм куӧа да сӧӧ воӧӧ. Аслас тышкасӧмын ужалысжас паскыд массажаасаӧн рабочӧй класс аӧӧис ӧтсӧг.

Политическӧй свобода вӧсна, медматысса корӧмжас вӧсна тышкасӧмсӧ рабочӧй класс арталис кыӧӧи средство конечнӧй целӧ воӧдчӧм вылӧ, кыӧӧи заводитчана уж социализм вӧсна воӧӧ тыш нуӧдӧм вылӧ. Ленин не ешаыс гӧжӧлис та жылыс. А

Царскöй Россiяын разгонайтöны рабочöй стачечникясöс

1905 вося медвоцца революцiя воэвылын мiян партиа вескыда вiсталис, мыj сijö царско-помещичöй стрöй пазöдöм вöсна тышсö не сöмын пондас воэо нуöдны, но мыj пуктас сijö став вынсö сы вылö, медем буржуазно-демократическöй революцiя вужис социалистическöй революцiяö.

1905 воö сентябрын Ленин гiжлис:

„Демократическöй революцiясаңыс мi пырыстöм пыр заводйтчам вужны i шук мiян вынјас серти, сознательнöй да организованныöй пролетариат вын серти заводйтчам вужны социалистическöй революцiяö. Мi сулалам орлытöм революцiя вöсна. Мi ог сувтöй жын туж вылас“.

А кор 1917 вося Февральскöй революцiя чöвтис царизмöс, мiян партиа пырыстöм пыр пондис нуöдны

паскыд тыш буржуазиялыг властсө шыбытөм вöсна, социалистическөй революция вöсна.

Тажос ставныс төдөны.

1917 воө октабр төлысын партија кыпөдис вос-
станіе буржуазнөй правительстволы паныд. Пролетар-
иат шыбытис буржуазиялыг властсө да лөгөдис сө-
ветскөй власт, рабочөй классыс фактатура.

Со кыд тышкасис мијан партија, кытчөз ез перы
верманлун кутчигны оломө портны ассыс конечнөй
целсө — классјастөм, социалистическөй об-
щество течөм.

Рабочөй класслөн журнудыс отрад

Мы-нө сјө партијаныс да мыла колө сјө рабочө-
јаслы?

Маркс — Энгелс велөдөмлөн основнөй мөвпыс ем
сыын, мыј капитализмлөн кыпалөмыс лөгөдө торја
классөс — пролетариатөс і мыј тајө классыс быт лөб
буржуазияөс „гуалысөн“, выл, социалистическөй, ком-
мунистическөй общество строитысөн.

Сөмын оз пырыстөм пыр і оз зоннас рабочөй
классыс кыпав ас вежөрнас капиталистическөй стројсө
революциясн шыбытөмлыс коланлунсө гөгөрвоөмөз.
Рабочөй движеніелөн історіяныс петкөдлө мијанлы,
мыј рабочөјјасыс медвозынсө котыртчөны сөмын
ужалан условијассө бурмөдөм вöсна асланыс көча-
інјаскөд тышкасөм вылө, буржуазнөй правительствојас-
лыс сещөм законјас перјөм вылө, кодјас капиталисти-
ческөй обществоас неуна кыкнөдыштөны рабочө-
јаслыс оломсө да с.в.

Сөмын өткымынјас, рабочөй класслөн возынжык
мунысјасыс, воөны гөгөрвоөмө, мыј капиталистическөй
обществоас рабочөјјасыс лөоны торја классөн,
кодлөн интересјасыс вужвыјөныс паныд
сулалөны буржуазия интересјаслы, мыј ас-
сыс оломсө бурмөдөм вылө рабочөй классы колө
шыбытны буржуазияөс да строитны ассыс,

соціалістическөй, коммунистическөй об-
шшество.

Рабочөй класслөн воынмуныс тащөм жөзгыс і
течысыс революціоннөй рабочөй партія. Ленин
шуө:

„Партія—класслөн сознательнөй, во-
ынмуныс слогыс, сылөн авангардыс... Ми-
жан партія ем рабочөй классөс мездөм
вөсна сознательнөй, воынмуныс тыш-
касыс жаслөн сојуз“.

Тазақөн партія—сіжө рабочөй класслөн
вожд. Ленин шуліс партіясө рабочөй жасөс да став
ужалыс жасөс велөдысөн, наөн вескөдлысөн.

Рабочөй жаслы колө партіяыс медвоын сы вылө,
медым отсавны налы гөгөрвоны асыныс классөвөй
положенісө, велөдны најөс классөвөй враглы паныд
революціоннөй тыш нуөдөмө. 1913 воө Ленин гижліс:

„Ҷик сы вылө, медым определоннөй класслөн
массаыс верміс велөдчыны гөгөрвоны асыс ін-
терес жасөс, асыс положенісө, велөдчыны нуөд-
ны асыс політикасө, Ҷик та вылө колө пырыстөм
пыр да көт мед мыж классылыс передовөй эле-
мент жасөс организуйтомыс, көт мед воынсө тајө
элемент жасыс вөліны классас і зев ічөтк жукөнөн“.

Рабочөй жасөс велөдысөн да најө вождөөн партія
вермас лоны сөмын сек, туйдөдчысө-кө сіжө рево-
люціоннөй теоріяөн. Ленин гижліс:

„Революціоннөй теорія тәг оз вермы
лоны і революціоннөй двіженіе...“

Воынмуныс тышкасыгыс ролсө
вермас нуөдны сөмын воынмуныс
(передовөй) теоріяөн туйдөдчыс пар-
тія“.

Пролетарскөй революціоннөй теоріяыс лоі лөсө-
дөма рабочөй класса медбур представител жаснас, чело-
вечестволөн медбур вежөр жаснас—Карл Марксөн

да Фрідріх Енгельсөн. Најө-жө медвозын панисны
рабочөј коммунистическөј партія.

Маркс да Енгелс кужисны бура төдманы став
буржуазнөј наукасо да использутны сјөс пролетарскөј
научнөј теорія лөвөдөм вылө. Најө төдмалисны чело-
веческөј обществолыс кыпалөмсө (развитіјесө). Најө
востисны сјө кыпалөмлыс законјассө. Најө гөгөрво-
исны да петкөдлісны капиталистическөј обществоын
пролетариатлыс кызі класслыс особөј положеніјесө,
код вылын кујлө мог бырөдны капитализмөс да лө-
сөдны социалистическөј, коммунистическөј стрөј. Најө
бура төдмалисны да өтувтисны мөдө-мөдөмыс торјалөм,
стіхіннөј рабочөј двіженіјелыс опытсө да революція-
јаслыс опытсө. Најө індісны пролетариатлы тујјассө
буржуазія кіпод улыс аснысө мездыны да выль об-
щество стрөйтны, кытөні оз ло мортөс мортөн
эксплоатірујтөмыс.

Маркс — Енгельсмыс велөдөмсө воэө паскөдіс Ле-
нін, а сесса Сталин. Ленин вөлі мјан большевикјаслыс
Ставсојузса коммунистическөј партія панысөн да сјө
вождөн. Оні партія журнуөдөмын сулалө Ленинлөн
медбур велөдчысыс — Сталин јорт.

Маркс — Енгелс, Ленин — Сталин революціоннөј
теоріялы пуктылісны вывті ыжыд значеніје.

„Сјө отсалас, — гіжліс Ленин, — капиталистиче-
скөј меда рабствоөс шыбытөм вөсна косасыс
став мјрса пролетаріјјаслы јаснөј-кыка вежөртны
аслас тышкасөмлыс целјассө, топыджыка мун-
ны пасысөдөм-нін (наметившемуся) туј кузаныс,
буржыка да топыджыка бөставны вермөмјассө
да кутны вермөмјассө“.

Революціоннөј теоріятөгыс рабочөј двіженіјесыс
вескалө буржуазіјакөд соглашателствоө вөдчан нурө.
Пролетариатөн тышкасөмлы теоріялыс значеніјесө
Сталин јорт петкөдлө ташөм кывјасын:

„Теорія ем став странаса рабочөј двіженіје-
лөн опыт, сјө общөј відөн бөстөмон. Свөрт, те-

оріја лоӊ беспредметнӊӊн, оз-кӊ јітчыссн сіјӊ револуціоннӊ практикакӊд, қік-жӊ сізі, кызі і практика лоӊ сінтӊмӊн, оз-кӊ јурдӊд сіјӊ аслыс туйсӊ револуціоннӊ теоріјаӊн. Но теоріја вермас пӊрны рабочӊј двіженіјелӊн вывтӊ ыжыд вынӊ, течыссӊ-кӊ сіјӊ револуціоннӊ практикакӊд орлытӊма јітчӊмӊн, ӊд сіјӊ, і сӊмын сіјӊ, вермас сетны двіженіјеыслы уверенност (вермӊмас ескӊм), ас гӊгӊрса олӊмсӊ гӊгӊрвоны вын да ас гӊгӊрса лоӊмторјаслыс пыщкӊсса јітӊдсӊ гӊгӊрвоӊм, ӊд сіјӊ, і сӊмын сіјӊ, вермас отсавны практиказыслы гӊгӊрвоны не сӊмын сіјӊс, кызі да кытчӊ мунӊны классјасыс ӊні, но і сіјӊс, кызі да кытчӊ долженӊс мунны најӊ матыса каднас“.

Сіңӊн, со медвоқза помкаыс, мыјла колӊ рабочӊјјаслы асланыс партіја:

Медым вооружітны рабочӊјјасӊс револуціоннӊ теоріјаӊн, велӊдны рабочӊј классӊс гӊгӊрвоны ассыныс положеніјесӊ да локны вернӊјжык, матынжык туйӊд буржуақіјаӊс вермӊмӊ,—та моғыс колӊ став странајасса рабочӊјјаслы асланыс партіја.

Ленін шулывліс партіјасӊ рабочӊјјасӊс да став ужалысјасӊс велӊдысӊн, наӊн јурнуӊдысӊн.

Рабочӊј класслӊн организатор

Капіталістическӊј обшществонн буржуақіја кын ем сешӊм јон организација, кызі госуларственнӊј власт вывтӊ уна быдсікас органјасӊн. Сы ордын фабрикајас, заводјас, машинајас — шуны-кӊ, ембур вӊчан став средствојасыс да ӊрудіјејасыс. Сы ордын служба вылын вічко, школајас да універсітетјас. Сы ордын сурсјасӊн быдсама пӊлӊс обшественнӊј организацијајас. Сы ордын ветлӊдлан да јігӊд кутан став

средствожасыс, вежөр ыло влїајтан став средство-
жасыс.

А медвожынсө рабочөј классыс сулалө буржуаці-
жалы паныд нөтї котыртчытөм. Весігтө өнї капїталї-
стїческөј странажасын рабочөј оргаңизаціажасыс шы-
мыртөны пролетарїатлыс сөмын јукөнсө.

Буржуаціајакөд тышкасөм ыло да сіјөс вермөм
ыло рабочөјжасылы колө медвожын көт мед мыј, а ко-
тыртчыны. Тајө вывті бура петкөдлөма Ленинөн
тащөм кывжасөн:

„Рабочөј класслөн выныс — котыртчөм. Мас-
саөс котырттөг пролетарїат — нїнөм. Котыртчөм-
нас, сіјө — ставыс“.

Отсавны рабочөјжасылы котыртчыны—
таын і лөө партијалөн зев төдчана өтїк могыс. Пар-
тија ем рабочөј классөс да ужалыс јөзөс котыр-
тыс (оргаңизатор).

Рабочөјжасөс котыртөмсө Ленин лыдфө медеа
ыжыд да медеа төдчана условїеөн проле-
тарскөј революціаөн зумыда вермөмлы.
„Тајө котыртчөмас і ем сіјө (революціа) вермөмжас-
лөн жужыд істочнїкыс“ — шуө Ленин.

Ношта төдчанаөн лөө буржуаціајалыс властсө шы-
бытөм бөрын пролетарїатөс котыртөмыс. Колө па-
зөдны буржуазној классжасылыс лок пыксөмсө,— колө
вынсөдны пролетарїатлыс фїктатура, колө асладорө
кыскыны непролетарскөј ужалыс јөз мїллонжассө,
вескөдлыны наон, отсавны налы венны асгыныс
гөгөрвотөмторјассө, падјалөмжассө, колө бырөдны
аслас радјас кушөмкө јукөнсыс шатласөмжассө, колө
нуөдны вывті сложнөј да сөкыд уж, дас мїллон
мортжасылы прөдуктажас вөчөм да јуклөм шымыртыс,
некодыр да некытөн вөвлытөм ыль производственнөј
отношенїежас лөсөдөм куға, колө стрөйтны классжас-
төм, социалїстїческөј общество.

Став тајө гырыс сөкыдторјассө венөм ыло, став
тајө гырыс моғжассө олөмас нуөдөм ыло колө ме-
д-

воз, медса жона пролетарскöй массајасöс котыртöм. „Сöмын котыртчöм пролетариат вермас ставсö выдөржитны,“—шуö Ленин. I сiјö тащöм кывјасөн iндö социалистическöй строителство вылö јöзöс котыртöмлыг төдчалунсö:

„Ми котыртим цар дырјi сурсјасöс i Керенскiј дырјi со сурсјасöс... Тајö вöли лöсöдчана уж, тајö вöли подготовителнöй класс. I кытчöз возынмуныг рабочöјјасыс оз велöдчыны котыртавны дас миллионјасöс, сетчöз најö—абу социалистјас i абу социалистическöй общество творецјас, i котыртчöмлыг колана төдöмјас најö оз вермыны бостны“.

Сiз, со мöд помка, мыјла колö рабочöјјаслы асланыс партија:

медем паскыда котыртны рабочöй классö буржуазијаöс вермöм вылö, а сесса i зик ставнысö котыртны социалистическöй строителствоын сöлöмыг ужалöм вылö, медем отсавны пролетариатлы сiјö-жö могјасö олöмас нуöдöм вылö паскыда котыртны непролетарскöй ужалыг јöзсö, а сесса i ставнысö,— та вылö i колö став странајасса рабочöјјаслы возынмуныг рабочöјјаслөн асланыс организација.

Пролетариатлөн бојевöј штаб

Рабочöй класс олö да вермасö пышкöсса (аслас странаса) да ортсыса (мукöд государствојас костса) вывти сöкыд да сложнöй условиејасын. Борја империалистическöй војнасан тајö условиејасыс лоины нöшта сложнöјöс.

Заводитчiс классјас костын чорыд косјас кыпалан кадколаст, пролетариатлөн революционнöй кыпöдчöмјас, пролетарскöй революцијас кыпалан кадколаст.

Вывти жона паскалöм кризiс треситö став капиталистическöй мирсö. Рабочöјјасыс дас миллионјасөн щыгјалöны. Содöны революција дор настроенiејасыс рабочöјјас пöвсын. Рабочöјјас петöны улiча вылö, пет-

көдлөны ассыныс вынјөрсө, сувтөдөны капіталістјас воқө ассыныс требованіејассө, тышкаөны улчајас вылас полиціјакөд, стрөігалөны баррікадајас.

Буржуачіја лөсөдө вель імперіалістическөј војнајас, лөсөдчө ускөдчыны пролетарскөј диктатура страна вылө.

Буржуазнөј государствојас кышын олыс рабочөј класс Советскөј Сојузын нуөдө чорыд тыш страна пыцца капіталістическөј классјас коласјасыскөд, вын жалитгөгыс косасө овмөс кыпөдан фронтјас вылын, вермөмјасөн стрөитө классјастөм социалістическөј обшество, ортсыгаң ускөдчан опасностсө вунөдтөг.

Рабочөј класслыс тышкасан сөкыд да сложнөј условіејассө Сталін јорт тыр основаніеөн пріравнівајтө војна дырса условіејаскөд да јуалө:

„Коді вермас аңыны төлксө тајө условіејасас, коді вермас індыны вескыд тујсө мільонјас лыда пролетаріјаслы? Нїөтї арміја војна вылын оз вермы овны опытној штабтөг, оз-кө көсјы [вајөдны ассө пораженіеө. Абу-өмөј гөгөрвоана, мыј пролетаріат тащөм штабтөгыс нөшта-нын оз вермы овны, колтчыны, оз-кө көсјы сіјө сетны ассө аслас лок врагјасыслы сојөм вылө? Но кытөні тајө штабыс? Тајө штабнас вермас лоны сөмын революціоннөј партіја пролетаріатлөн. Рабочөј класс революціоннөј партіјатөгыс — сіјө штабтөм арміја. Партіја ем пролетаріатлөн бојевөј штаб“.

Сің, со којмөд помка, мыјла колө рабочөј-јаслы асланыс партіја:

рабочөјјаслы колө аслас бојевөј штаб, аслас політическөј вождь, коді надежнөја нуөдіс ескө пролетаріатсө буржуачіјаөс вермөмө, социализмө, коммунизмө.

Классөвөј організаціјалөн медвылысса форма

Пролетаріатлөн ем непартіјнөј массөвөј вель уна організаціја: профессионалнөј сојузјас, фабрично-за-

водскöй организацијас, кооперативјас, нывбаба организацијас, том јöзлөн сојузјас, культурно-просветителнöй организацијас, кнѳга-газетјас да с. в. Стачкајас да револуционнöй кыпöдчылöмјас дырји пролетариат лöсöдалö стачкајасөн вескöдлыс комитетјас да револуционнöй боевöй организацијас. Буржуаѳиялыс властсö шыбытöм бöрын пролетариат котыртö ассыс государство, лöсöдö сöветјас.

Гöгöрвоанз, кущöм ыжыд тöдчанлун кутöны пролетариатлы тащöм непартѳинöй организацијасыс, кыѳи, шуам, сöветјас да профессиöналнöй сојузјас.

Сöветјас — сѳиö выль форма, государственнöй властлөн выль тѳип, кодöс лöсöдис буржуаѳиялыс ыжыдалöмсö шыбытыс да социализм стрöитыс рабочöй класс. Сöветјас пыр передовöй револуционнöй класс — пролетариат — кыпöдö, воспитывајтö, велöдö да нуöдö ас бöрсаыс ужалыс став јöзсö.

Профессиöналнöй сојузјас лоöны рабочöјјаслөн медса паскыд организацијасөн. Профессиöналнöй сојузјасыс мијанын котыртöны дорвыв став рабочöјјассö. Капиталистическöй странајасын револуционнöй профессиöналнöй сојузјасыс котыртöны рабочöјјаслыс олöмсö бурмöдöм вöсна рабочöјјаслыс капиталкöд тышкасöмсö, вескöдлöны стачкајасөн, кыскöны рабочöјјассö буржуаѳия ыжыдалöмлы паныд, социализм стрöитöм вöсна политическöй тышкасöмö¹.

Мијанын профессиöналнöй сојузјасыс, шуö Ленин, „сѳиö ем... вескöдлан школа, кöѳажничажтан школа, коммунизм школа“.

Непартѳинöй массöвöй мукöд организацијасыс сѳажö лоöны зев ыжыд тöдчанлунаöс рабочöй класслы. Став тајö организацијасыс коланаöс рабочöй класслы. Најö öтувтöны ужалыс јöзсö, најö отсалöны пролетариатлы капитализмкöд тышкасöмын, најö отсалöны

¹) Мукöд государствојасын рабочöјјалөн кызвын профессиöналнöй сојузјасыс лоöны социал-демократическöй да буржуазивöй партѳияјас влѳяније улын. Та јылыс лоö вѳсталöма мијан беседа мöд јукöнын.

1917-öд вося октябр 25-öд лунö Зімнöй дворец бостом

сылы вынсöдны ассыс поңицијассö тыш мунан торја участокјас вылас. Пролетариатон властсö бостом бöрын најö кыскöны јöзсö социалистическöј строительствоын зилöмөн ужалöмö.

Но сувтö жуалöм став тајö организацијаснас вескöдлöм жылыс. Тајö вопроссö видлалö Сталин јорт. Сижö гижö:

„Но кыңи олöмас пöртны сещöм уна организацијас дырји öтiкласаң петан (јединö) вескöдлöмсö? Кöни гаранџијасыс, мыј уна организацијаслөн емлуныс оз вайöд разнобојö вескöдлöмас? Став тајö организацијасыс долженöс нуöдны ужсö öтiк виңöд, öд најö обслуживајтöны öтiк класс, пролетариат класс. Јуавгысö: код урчiтö сижö виңсö, сижö мунан тужсö, код куңа долженöс

нуодны ассыныс ужсö став тајö массöвöј организаціјасыс? Кытöні сїјö центральной организаціјаыс, кодї не сöмын вермö колана опытöн, кодї ем-нын, лöсöдны тајö öтїк вічсö, но кодлөн ем јешщö позанлун та вылö тырмымöн авторїтетöн, кодї ем-нын, бостгöдны став сїјö организаціјассö сїјö вічсö олöмас нуодöмö сымогыс, медым вескöдлöмас воöдчыны једїнствоö да бырöдны перебојјас лоны верманлунсö?

Ташöм организаціјаыс ем пролетарїатлөн партїја.

Партїјалөн ем та вылö став даннöјјасыс сы вöсна, öтїк-кö, мыј партїја лöө сборнöј пунктöн класса медбур элементјасыслөн, кодјас кутöны вескыд јїтöдјас пролетарїат беспартїјнöј организаціјаскöд да зев частö вескöдлöны наöн; сы вöсна, мöд-кö, мыј партїјаыс, кызі рабочöј класс медбур јöзыслөн сборнöј пункт, лöө медбур школаөн рабочöј классөн вескöдлысјассö велöдöмын, кодјас кужöны вескöдлыны аслас класса став пöлöс организаціјаснас; сы вöсна, којмöд-кö, мыј партїја, кызі рабочöј классөн вескöдлысјаслөн медбур школа, аслас опыт сертї да авторїтет сертї, лöө једїнственнöј организаціјаөн, кодї вермö централизуйтны пролетарїат тышкасöмөн вескöдлöмсö да пöртны, ташöм ногөн, рабочöј классыс став да быд сїкас организаціјассö классыскöд сїјöс öтлаалыс обслужївајущöј органјасö да прїводнöј ремењасö. Партїја ем пролетарїат класс организуїтчöмлөн медвылысса форма“.

Ленїн шулывлїс партїјасö „соціалїстїческой рабочöј двїжеңїјелыс медвылысса формаөн“ лїбö „пролетарїјјас классöвöј öтувтчöмлөн медвылысса формаөн“.

Сїз-кö, со нöлöд помка, мыј вöсна рабочöј-јаслы колö аслас партїја:

1917-öд вога Октабр лунјасö В. I. Љеңин сетелö индöдјас
кыпöдчыс . рабочöјјаслы

медем нуöдны олөмö став рабочöј организација-
сөн јесинöј вескөдлөм да сiјö организацијасыслыс
став ужсö вескөдны рабочöј классыс моҗассö
реҗыджык олөмас нуöдөм вылө,— та моҗыс i колö
став странајасса рабочöјјаслы асланыс партија.

Пролетариат дiктатуралөн öрүдiје

Кор странаын кiсмö (назревајтö) революционнö
кризiс, кор делöыс муно пролетариатөн вога рево-
люционнöј кыпöдчөмö, сы воҗын сувтöны торја сö-
кыд моҗас. Колö котыртны рабочöјјаслыс боевöј
элементјассö, кодјас вермисны ескö журнуöдны тајö
кыпöдчөмас да обеспечитны сыын вермөмсö. Колö

лӱсӱдны выл революционнӱ власт, сувтӱдны да сӱвмӱдны пролетариатлы фӱктатура.

Власт сувтӱдӱм мыстӱ колӱ заводӱтны социалистическӱ строителство, социалистическӱ пролетариатлы обеспечӱтны зумыд отсӱг непролетарскӱ ужалыс зев паскыд массајасан, вескӱдлыны тајӱ массајаснас, котыртавны најӱс коллективјасӱ, отсавны налы венны ассыныс шатласӱмјасӱ да частнособственническӱ мӱвпјасӱ, пӱртны најӱс социалистическӱ общество сознательнӱја стрӱитысјасӱ.

Со кушӱм гырыс мојјас сулалӱны пролетариат фӱктатура воӱын. Ленин шуӱ:

„Пролетариатлӱн фӱктатураыс ем зев чорыд тышкасӱм, вӱра и вӱртӱм, насӱлственнӱј и мӱрнӱј, војеннӱј и хоӱажственнӱј, педагогическӱј і административнӱј, важ обществоса вынјаслы да прӱвычкајаслы паныд. Мӱлӱон да дас мӱлӱон јӱз прӱвычкајаслӱн выныс — меда страшнӱј вын. Тышкасӱмын закалитчӱм кӱрт партијатӱг, тајӱ класса став честнӱј јӱз пӱвстас дӱверӱјеӱн пӱлзујтчыс партијатӱг, јӱз настројенӱје борсаыс вӱчӱдны да на вылӱ вӱлјажӱтны кужыс партијатӱг тащӱм тышсӱ успешнӱја нуӱдны оз поӱ“.

Со медбӱрын нӱшта бӱтик помка, мыјла колӱ рабочӱјјаслы асланыс партија:

„Пролетариатлы партија колӱ сы вылӱ, медем завојутны да кугны фӱктатураӱс. Партија ем пролетариат фӱктатуралӱн ӱруфӱје“¹.

Сӱз-кӱ партија ем рабочӱј класс воӱынмуныс јӱзлӱн асвӱлаа ӱтувтчӱм, кодӱ колӱ сы вылӱ, медем пролетариатӱс вооружӱтны революционнӱј научнӱј теорӱјаӱн, котыртны рабочӱј классӱ да ужалыс јӱзсӱ аснысӱ мездӱм вӱсна тышкасӱм вылӱ, лоны политическӱј вождӱн да пролетариатлы буржуазӱјаыскӱд

¹ Кывјасыс Сталин јортлӱн.

тышкасöмын вескöдлан штабөн, централизујтны вескöдлөмсö став рабочöј организацијаснас, отсавны пролетариатлы бостны влагсö ас кias, јонмöдны ассыс диктатурасö да течны социалистическöј общество.

Партијасö оз поџ торјöдны рабочöј классыс, оз поџ сорлавны сiјöс рабочöј класскöд, оз поџ вежны сiјöс рабочöј класс мукöд организацијасөн. Оз поџ торјöдны, сы вöсна, мыј партијаыс ем рабочöј классыслөн аслас организација. Оз поџ сорлавны, сы вöсна, мыј партијаыс ем воџынмуныс јукöныс рабочöј класслөн, кодi кыскö ас бöрсасыс мукöдјассö. Оз поџ вежны, сы вöсна, мыј сöмын партија вермас централизујтны став мукöд рабочöј организацијаснас вескöдлөмсö.

Партијалөн асшöрлун да классöвöј неммиритчöмлун

Ми тöдмалим, мыј быд странаса рабочöј классы быџ колö котыртны ассыс революционнöј партија. Öнi виџöдлам, кушöмөн должен лоны тајö партијаыс.

Марксизм-ленинизм корö, öтi-кö, медем рабочöј революционнöј партија вöли политиканас асшöрлуна, буржуаџија дiнö классово-неммиритчöмлунуна.

Тащöм корöмыс вескыда петö капиталистическöј обществоса основнöј кык класс—пролетариат да буржуаџија—костын миритчыны вермытöм враждујтöм јылыс, мöда-мöдыслы паныд сулалöм јылыс Маркс—Енгельс, Ленин—Сталин велöдöмыс.

Тајö-кö сiџi, пролетариатлыс интересјассö збылыс дорјыс партија некор оз вермы мунны буржуаџијакöд некушöм миритчöм вылö, некушöм ногөн оз вермы терпитны буржуаџијасан ни идејнöј, ни политическöј зависимость. Сöмын тырмиџа политическöј асшöрлун кутöмөн рабочöј партија вермас вайöдны пролетариатöс буржуаџија вылын вермöмö.

Партия выло тащом виждлассо век доржывлісны марксизм панас пуктысяс. Аслас отик писмоын Енгелс шуо, мыј Маркс да сijo 1847 восан-на нощта доржывлісны тащом позіціясо:

„Сы выло, медем решајтана лунјасас пролетариат лоі тырмымонја вына, медем вермыны, колло... медем сijo логодис торја классово-сознательной, классовой партия, став мукод партијасяс торјон да налы паныд сулалыс“.

Сijo-жо Енгелсыс „Рабочојјаслон ставмуывса товарішество“ (I Интернационал) конференція вылын отик сорнітомын шуліс:

„Колло, медем рабочој партиясыс пансис не кыці кушомко буржуазной партијаслон бож, но кыці независимой партия, коллон аслас цел, аслас политика“.

Зик тащом партия восна дугдывтог косасліс Ленин. Зик тащом партия жылыс вистало сijo уна аслас гижодјасын, 1902 воо гижом „Что делать?“ ныма кыгасан заводитчомон, кодын гижыссо большевистской партия котыртөм жылыс да сijo могјас жылыс.

1905 воо Ленин гижліс:

„Социализм победалы јединственной залогсо да победао мунан тусо, коди медјона мездысөма шатласомјасыс, ми аззам ашорја мјритчытөм марксистской, революционной пролетариат партијасыс...“

Пролетариат партијалыс идејной да политической ашорлунсо (самостоятельностьюсо) виждомыс ем социалистјаслон пырса, вежсывтөм, быт нуодана објазанность. Коди оз нуод олөмас таяо објазанностьсо, сijo делө вылас дугдо лоны социалистон, кушом кот искреннойос ез вөвны сылон „социалистической“ (кыв вылас социалистической) убежденијасыс“.

Міжан револуціјалөн опытыс да мукөд госу­дар­ствојасса рабочөј двіженіјелөн практікаыс зоннас вын­сөдісны Ленінлыс тајө мөвпјассө. Мі во­зө а­з­там, мыј лоіс партіјаяскөд, кодјас шу­лы­влісны агнысө „соціалістическојөн“ да воштисны ідејнөј да полі­ти­ческөј асшөрлуисө: најө пөріны буржуа­ці­ялы слуга­јасө.

Став странајасын сөмын комму­ни­стическөј парті­ја­јас кутөны полі­ти­ческөј асшөрлуисө, буржуа­ці­ја дінө классөвөј нем­мі­р­іт­чы­төм­луисө. Сөмын најө емөс збылыс рабочөј класс парті­ја­јас, сөмын најө збылыс нуөдөны пролетаріатсө буржуа­ці­ја вылын вермөмө.

Партіјалөн јединство

Марксизм-ленінизм корө, ме­дым пролетарскөј пар­ті­ја во­лі јединөјөн. Та­шөм корөмыс вескыда петө рабочөј класс ін­те­рес­јас јединство јылыс марксизм-лені­низм велөдөмыс. Об­щес­т­во­ын ас­лас про­из­вод­ственнөј по­ло­же­ні­је сертіыс рабочөј класс лоө өт­ік классөн, буржуа­ці­ялы паныд су­ла­лысөн. Про­ле­таріат­лөн ін­те­рес­јасыс кы­ці класс­лөн, кодөс ек­сп­ло­а­ті­ру­ј­тө да увтыртө буржуа­ці­ја, кы­ці класс­лөн, коді нуөдө тыш буржуа­ці­ялы паныд социализм вөсна,—став мі­рас өт­ік пө­лө­сөс. Енгелс шуө:

„Ас­лас пыщкөс (при­ро­да) сертіыс рабочөј класс ем ін­те­р­на­ці­о­на­ль­нөј“.

Таыс петө знаменітөј чукөстчөмыс Маркс­лөн да Енгелс­лөн „Комму­ни­стическөј ма­ні­фестын“: „Став странајасса про­ле­тарі­ј­јас, өтувтчөј!“

„Соціалістическөј ре­во­лу­ці­ја вөсна тыш­ка­сө­мын про­ле­таріат­лөн јединствоыс ем вывті ы­жыд оружіје“,—шуө Ленін.

Рабочөј классыс-кө јединөј, то сы­лөн вер­мас лоны сөмын өт­ік збыл ре­во­лу­ці­он­нөј про­ле­тар­скөј партіја, коді вермө вес­кө­д­лы­ны рабочөј класс

тышкасӧмнас, вермӧ вайӧдны сійӧс буржуазіа вылын вермӧмӧз. Сіӧ—коммунистическӧй партија.

Пролетариатлӧн јединствоыс доӧнас олӧмӧ пӧртӧма Советскӧй Сојузын. Сіӧ јединствоыс петкӧдчысӧ сын, мыј став пролетариатыс дорвыв котыртӧма мијан јединӧй профессиональнӧй сојузасӧ, сын, мыј Совет Сојузса пролетариатлӧн партијаыс ӧтик—большевикјаслӧн Ставсојузса коммунистическӧй партија, і сын, мыј партијаыс тајӧ јединӧй.

Кықи-нӧ воӧдчыны тащӧм јединствоас? Оз быдса ама пӧлӧс „јединство“ ков рабочӧй классы. Пример пыффі, меньшевикјас сувтӧдлывлісны јединство кутан лозунг і вӧзжывлісны нуӧдны олӧмас јединствосӧ рабочӧй движеніе пышкыс разногласіејасӧ, теченіејасӧ мірітӧм пыр. Фелӧ вылас меньшевикјас тајӧ сорніјас саяс вевттыссывліс налӧн зіломјасыс кежӧдны рабочӧй классӧс революционнӧй туј вывгыс. Фелӧ вылас меньшевикскӧй „јединствоыс“ вӧлі вескӧдӧма буржуазіакӧд революционнӧй тышкасӧмын рабочӧјјас збылыс јединствоыслы паныд, пролетариат авангардлы—большевикскӧй партијалы—паныд. Тащӧм ӧтутчӧмтӧ Ленин зев чорыда вештіс. Сіӧ гижліс:

„Јединство—вывті ыжыд фелӧ, вывті ыжыд лозунг. Но рабочӧй классыслы колӧ марксистјаслӧн јединство, а не марксизм зугысјаскӧд да сылы паныд мунысјаскӧд марксистјаслӧн јединство...“

Ідејатӧм котыртчӧмыд—бессмыслица, коді збылысӧ пӧртӧ рабочӧјјасӧ власт кутыс буржуазіалы жалкӧй прихвостенјасӧ“.

Со кықи кыввіқис Ленин јединство јылыс меньшевикјас горзӧм вылӧ.

Ленин сулавліс чорыд ідејнӧй јединство подув вылын ӧтутчӧм вӧсна. Тащӧм ӧтутчӧмсӧ оз поз „секретјасӧн“ нуӧдны, оз поз лӧсӧдны куш ӧтик резолюціјасӧн. Тащӧм ӧтутчӧмас позӧ воӧдчыны сӧмын марксистско-ленинскӧй теоріја вӧсна

да рабочөй двіженіјеса практікаын сіјөс колана ногөн нуөдөм вөсна чорыда да куҗа тышкасөм нуөдөм пыр.

Большевікјас і перјісны жугөдны вермытөм једінствосө, рабочөй класслыг јуктөм, тыр дөверіјесө, рабочөјјас вылө вліјаңіје-вөсна мукөд партіјајаскөд уна во чөжса, настојчівөј, ідејнөј тыш нуөдөм пыр, агітаціаөн, пропагандаөн, најө тышөн бура вескөдлөмөн асладорас рабочөјјасөс завојутөм пыр, меңшевікјас, есерјас да буржуазнөј мукөд партіјајас бөрсө војдөрсө мунлыг рабочөјјасөс дозмытөг переубеждајтөм пыр, а сіҗ-жө аслас партіја пышса оппортуністіческөј віҗјаскөд мірітчытөм тыш нуөдөм пыр.

Лєнін торја јона індывліс партіја пыщкын ідејнөј једінство быт куҗны коланлун вылө, программа да тактіка вөпросјасын—мөд ногөн-кө, партіја моҗас да сіјө моҗасө оломас пөртөм способјас куҗа вөпросјасын—једінство вөсна тышкасны коланлун вылө.

Ідејнөј једінствоыд өтнәсөн лоө тырмытөм. Колө нөшта оргаңізаціоннөј једінство, — „оргаңізаціјалөн једінство, коді оз вермы лоны оформіттөм уставтөг, ещажыкјаснас унжыкјасыслы подчінајтчытөг, јукөннас ставныслы подчінајтчытөг“ (Лєнінлөн кывјасыс).

Партіјалөн оргаңізаціоннөј једінствоыс требутө, медем партіјаса быд шлен быт ужаліс кушөмкө өтік партіјнөј оргаңізаціјаын, отсаліс партіјалы сөмөн (членскөј вносјас), медем партіјаса быд шлен кывшутөг подчінајтчіс партіја шуөмјаслы, аслас ужын нуөдіс сіјө шуөмјасө оломас. Једінствоыс требутө партіјаса быд шлен уж бөрсө партіјнөј оргаңізаціјасаң контрол нуөдөм, чорыд взысканіјесас, партіјаыс вөтломоҗ, прімітан праваөн. Таҗі гіжөмө партіја уставын.

Жугөдны вермытөм оргаңізаціоннөј једінствосө большевікјас перјісны аслас партіјаын фракціјајаскөд (группајаскөд) лічөдчывтөг ідејнөј тыш нуөдөм пыр,

партіяын пролетарскöй дїсциплїна сувтöдöм вöсна, централизованнöй партїйнöй вескöдлöм вöсна, сылыг авторитетсö кыпöдöм вöсна, шатласыс, партїяö су-сыс мелкобуржуазнöй, оппортунистическöй элементя-сыс партїяöс дугдывтöг весалöм вöсна чорыд тыш нуöдöм пыр.

Партїя не öтчыд примітлывлїс шуöмјас ассыс ідеј-нöй да организационнöй једїнствосö кутöм куџа. Торја ыжыд тöдчанлуныс партїя једїнство јылыс 1921 воö Х партїйнöй сјездöн примітöм резолюцијалöн.

Тажö резолюцијасö гїжлїс Ленин. Сїјö резолюцијас сјезд індіс партїјаса став шленјаслы, мыј колöны:

...„сїјö (партїя) радјаслөн једїнство да сплочонностъ, партїјаса шленјас костын тыр доверїје да збыл öтсöгласа, пролетариат авангард вöла-лыс једїнствосö збыл петкöдлыс уж обеспе-чїтöм...“

Колö, медем став сознательнöй рабочöјјасыс бура гөгөрвоїсны быд сїкас фракционностылыс вредсö да сїјöс (фракционностсö) леџны поч-тöмлунсö“.

Сјезд щöктїс распуеитны став группајассö да щöктїс став партїйнöй организацијаслы не леџны фрак-ционнöй некущöм выступленїејас, а тајö шуомсö олöмас нуöдтöмыс пырыстöм пыр вöтлавны партїяыс.

Сесса сјезд сетїс права Центральнöй комїтет да Центральнöй контролнöй комиссија öтувја заседанїјелы кык кујїмод јукөн гөлöснас вужöдны шленсан кан-фїдатö і весїг вöтлыны партїяыс Центральнöй комї-тетса лубöј шленöс партїјалыс дїсциплїнасö олöмас нуöдтöмыс, лїбö фракционностъ леџöмыс.

Со кущöм стрöгöе да чорыдöе корöмјасыс, кодöс сувтöдö партїя быд шлен воџö једїнство куџа.

Мыјөн тајö вїставыссö?

Ыжыд вреднас, ыжыд опасностнас, кодöс вајö-ны революционнöй партїјалы быдсама пöлöс группїров-

кажасыс да фракціјажасыс. Ленін шульвліс, мыҗ весіг ічөтк разноголасіеҗыс вермас пақкавны јона да јоны політическі өпаснөјөн, мырдөн кө сіјөс дорҗыны. Оти минут кезлө оз поҗ вунөдны, мыҗ коммунистическөј партијајас быдлаын нуөдөны чорыд тыш классөвөј врагкөд — буржуаҗіакод. Сөмын социал-демократическөј партијајас, кодјас буржуаҗіакод тышсө оз нуөдны, а, мөдарө, дорјөны капитализмсө да тыш-касөны коммунизмкөд, вермасны леҗны аслыныс тащөм роскош, кыҗі фракціјајаслы да группировкајаслы свобода. Көрт дисциплина налы оз ков.

Пролетариатөн нуөдан успешнөј тышын да сіјөн буржуаҗіаөс вермөмын медтөдчана условіеөн лоө сіјө авангардлөн јединство — сіјө партија вөлаыслөн јединство. А кор буржуаҗіаыслөн властыс лоө шыбытөма, пролетарскөј партијалон јединствоыс лоө медтөдчана условіеөн пролетарскөј диктатура јонмөдөмын да социалистическөј общество вермөмјасөн стрөитөм ештөдөмын.

Революционнөј пролетарскөј партијаын фракціјајаслөн да разноголасіејаслөн вредыс да опасностыс ыҗдаммө сіјөн, мыҗ пролетариат повстса быд разноголасіеөн классөвөј враг кужөмөн пөльзуйтчө пролетариатлыс вынсө торјөдөм да слабмөдөм вылө.

Міјан революціјалөн опытыс петкөдліс, мыҗ революціјалы паныд муныс партијајас коммунистическөј партија пыщса быд оппозиціја бердө пырыстөм пыр кутчисөны да быдсама ногыс зілөны отсавны тајө оппозиціја вермөмыслы партија киггөм вылө набејаөн.

Мі төдам, мыҗ революціјалы паныд муныс вредительскөј партијајас да организацијајас вескыда нафејчисны первојсө троцкістјас вылө, а најөс пазөдөм бөрын — вескыдыввса оппозиционерјас вылө, кыҗі асланыс сојузныкјас вылө пролетариат диктатуракөд тышкасөмын. Советскөј учреждөніејасын ужалыс

спеціаліст-вредітэляс та могоы быдсама ногоы отсавлісны оппозіціонерјаслы асланы „учонөј“ сөветјасөн, налыс віждласјассө дорјөмөн да мукөд ногон.

Пролетаріат дїктатура дырјї коммуністїческөј партїја вескодлө государствоөн, став государственнөј аппаратөн, Краснөј арміјаөн, професіоналнөј сојузјасөн. Тащөм партїјаас-кө колны фракціјајасөс, сіјө ескө быт вайөдас прівітэственнөј органјасын, Краснөј арміјаын, професіоналнөј сојузјасын, вескодлана став організаціјајасын фракціјајас быт лоөмө. Тајө лоі ескө пролетаріат дїктатураөс вескыда слабмөдөмөн, сіјөс пыщкөссааныс поткөдөмөн. Медпомас вайөдіс ескө тајө сөветскөј власт кїссөмө.

Со мыј вөсна ассыс једїнствоө коммуністїческөј партїја віжө вывті чорыда, јона.

Аслас ідејнөј да організаціоннөј өтувјалуннас (сплочонностьнас) коммуністїческөј партїјајас вывті јона торјалөны соціал-демократїческөј партїјајасыс, кодјасын емөс фракціјајас, группајас, теченїејас, кодјасын ортсысан кажїтчана једїнствоыс перјыссө мөда-мөдысды уступкајас сетөмөн, мөда-мөдыскөд соглашенїејас вөчалөмөн.

Көрт дїсціплїна да аскрїтка

Марксїзм-ленїнїзм корө көрт дїсціплїна пролетарскөј партїја радјасын.

Партїја, пролетаріатлөн боевөј організаціја, должен ужавны өтсөгласөн, кыжі өтік морт. Партїјалы колө ужалөмын једїнство. Партїјалы колө дїсціплїна.

Уж нуөдөмын топыд једїнствоыс, чорыд дїсціплїнаыс подулассөны ідејнөј да організаціоннөј једїнство вылын. Сөмын өтік пөлөс віждласјасөн да могјасөн өтувтчөм да өтік організаціјаө котыртчөм јөз вермасны ужавны збылыс өтсөгласөн, бур дїсціплїна кутөмөн.

Уж нуодомын јединствоыс да дисциплинаыс ем зев јон оружие партијалон пролетариат врагјаскөд косасомын. Мијан революција опыт выло ыстысомон, Ленин лыдфывліс партијаын дисциплинасө буржуачијаос вермомын да пролетарскөј диктатура јонмөдомын өтик медтөдчана условіеөн.

„Большевикјас, гижліс Ленин 1920 воын, ез вермыны ескө сулавныс власт бердас не-нин кык во да жын, но і кык толыс да жын мијан партијаын збыл көрт, чорыд дисциплина куттог“.

„Коммунистическөј Интернационалө примітан условіејасө“ Ленин гижіс тащөм пункт:

„Гражданскөј војна јосман өнија кадө коммунистическөј партија вермас пөртны оломас ассыс могсө сомын секи, лоо-кө сижө котыртөма јонжыка централистическөј ногөн, лоо-кө сыын војеннөј дисциплина коф көрт дисциплина да партијнөј центрыс-кө сылөн лоө паскыд полномочијејаса, партијаса став шленјас возын доверіеөн ползуютчыс властнөј авторитетнөј органөн“.

Невыдержаннөј шленјас јывсыс, дисциплина торкалысјас јывсыс Ленин шуліс таји:

„Коді көт мыјдакө личөдө пролетариат партијалыс көрт дисциплинасө (торја-нин пролетариат диктатура дырји), сижө збылыссө отсалө буржуачијалы, паныд пролетариатлы“.

Но мијан партијаын дисциплинаыслы оз ков нөти лоны „синтөм“, бессознательнөј дисциплинаөн. Мөдарө, большевистскөј көрт дисциплинаыс подулассө вылын сулалана сознательност выло да асвөлаа подчїнајтчөм выло. Тащөм дисциплинаыс возыв аргалө большевистскөј, ленинскөј партијаын аскритикалыс коланлунсө, мөд ногөн-кө,—ужыс сузсытөм-

жассо да ошыбкажассо партия став шленжасон свобод-
ноја обсуждајтом.

„Обсуждајтомын да критика нуодомын сво-
бодатог пролетариат оз признавајт уж нуодомлыс
јединствосо“ (Ленинлөн кывјас).

Аскритикатог партия оз вермы вескыда ужавны
да совмыны. Аскритика отсалө партијалы азыны ас-
сыс сузсытөмторжассо, ассыс ошыбкажассо. Аскритика
кокнөдө партијалы рабочөј класс врагжаскөд нуодан
тышсө, кокнөдө партия пыцца оппортунистическөј
кежласөмжаскөд тышсө.

Торја ыжыд коланлуныс аскритикалөн пролетариа-
төн властсө бостөм бэрын, кодыр партия лоө госу-
дарствонас вескөдлысөн. Правитыс партијалы нөшта-
нин колана ас кадын казавны да вескодавны став
сузсытөмторжассо аслас ужыс, медем кыци шульв-
лис Ленин, „не шапмыны“, не лаңтөдчыны, не сувтны
перјөм вермөмјас вылас.

Но оз быдсама пөлөс критика сет мјанлы отсөг-
сө, оз быдсама пөлөс критика і ков мјанлы. Мјанлы
оз ков критика, коді, сы пыдфј, медем отсавны пар-
тиялы буржыка пуктыны ужсө, зилө ворзөдны ле-
нинизмлыс подувжассо да зугны партијаөн бостөм ге-
нералнөј вјзсө.

Сталин јорт шуө:

„Мјанлы колө сешөм аскритика, коді кыпөдө
культурностсө рабочөј класслыс, паскөдө сылыс
бөвој духсө, вынөдө вермөмјасө сылыс ес-
көмсө, содтө сылыс вынјассө да отсалө сылы лоны
странаас збыль көзайон“.

„Аскритика“ паскөдөм пас улын мј от вермө да
оз і ков мјанлы лезны партијалы паныд сулалан теор-
ријас да вјзөдласјас партијаын паскөдөмсө.

„Колө бура азыны, различајтны,—шуө Ста-
лин јорт,—мјанлы тујтөм, большевистскөј ужлы

паныд муныс „аскритикасö“ да мијанлыс болшеви́стскöй аскритиканымöс, кодi пунктö мог парти́ност паскөдöм, сöветскöй власт јонмөдöм, овмос стрөитан ужнымöс бурмөдöм, овмөсөн вескөдлан кадрјасөс сөвмөдöм, рабочöй клас-сөс вооружитөм“.

Партијаөс весалөм

Партија радјасө сујсыс классово-чуждöй јөзкөд да партијалы паныд сулалана виқөдласјаскөд быдлун-ја тыш нуөдөм кынчи партија кадыс-кадө нуөдө пар-тијаөс весалөм.

Кодыр партијаыс вөли неыжыд подполнöй (гусөн ужалыс) организацијаөн, тащөм весалөмыслөн колан-луныс ез вөв. Жебыник, нафејатөм элементјасыс агныс „весагсывлісны“, вешјывлісны.

Но кодыр партијаыс лоi государствоөн вескөдлыс, правітелственнöй. уна миллион јөзөс котыртыс парти-јаөн, сетчө пондiсны сујсыны вел унаөн қик аслыныс выгода корсом могыс, партијаын лоины вел уна шат-ласысјас, а весіг i партијалы паныд сулалысјас.

Со мыј восна пролетарскöй государствоон јур-нуөдыс коммунистическöй партијасө весалөмыс лоi быт колана н.

Ленин гiжліс:

„Партија ем асвөлаа öтувтчөм, кодi быт ескө раґсiс, первојсө iдејнө, а сесса i материальнө, ез-кө весав сiјө агсө сещөм шленјассыс, кодјас паскөдөны партијалы паныд сулалана виқөдласјас. Партијнөй да анти-партијнөй кост вежтассо (грансо) төдмалөм вылө ем партијалөн программа, тактическöй резолюција-јас партијалөн да сылөн уставыс“.

ґик-жо тақi i Сталин јорт шуö:

„Катласыс војтырсыс кадыс-кадө весассытөг партија оз вермы вынмы-ны“.

Партија весаломыс колө нөшта і сіјөн, мыј сытөг оз поџ бурмөдны да јонмөдны ужсө Һепартијној организаціјајасылыс, кодјасөн вескөдлө партија.

„Тешкод ескө вөлі чәјтны, — шуө Сталин јорт, — мыј поџө вынмөдны мијанлыс советско-хоҗајственнөј, профсојузнөј да кооперативнөј организаціјајасөс, поџө весавны најөс бјурократизм петкөдчөмјасыс ассө партијасө јостытөг... Партијаөс весалөмыс лоө колана сіјө усло-вијеөн, кодтөг оз вермы лоны помөџ нуөдөма рабочөј класс пөвстса став мукөд организаціјајассө бурмөдөмыс, налыс ужсө паскөдөмыс“.

Мијан партија Һөтчыд весавлымыс ассыс радјасө. 1920 воө нуөдөма партијаса шленјасөс перерегистр-рујтөм; 1921 воө — став партијаөс весалөм; 1924 воө — советскөј учрежденијејасса да высшөј учебнөј заве-денијејасса јачејкајасөс весалөм; 1925 воө — сиктса јачејкајасөс прөверитөм; 1929—30 воө — став партијаөс весалөм; 1932 воө — мыјкө мында сиктса јачејкајасөс весалөм; 1933—1934 војасө — став партијаөс весалөм.

Медборја весалөмлөн могјасыс сын, медем кы-пөдны партијаса шленјасыс ідејнөј уровеңсө, вын-мөдны сіјөс полџка боксаң да і организаціоннөја, нөшта содтыны партијалыс беспартијној массајасаң доверіјесө.

Централнөј комітет шуөм серті партијаыс весав-сөны:

„1) пөрјасөмөн партијаө сујсөм да партија радјасөс кистөм могыс сеічө колтчөм классово-чуждөј да враждөбној элементјас;

2) двурушнікјас, партијаөс пөрјавлөмөн олыс-јас, кодјас җөбөны сыыс ассыныс збыл зілөм-јассө да партијалы „верностын“ сетөм клатваөн вевттысөмон збылыссо зілөны ордны партијалыс політикасө;

3) партіялыс да государстволыс көрт дыцпынасө јавө да гусөн торкалысјас, кодјас оз нуодны олөмас партіялыс да правітелствоылыс шуөмјассө, кодјас сувгөдөны сомңеніје улө да ускөдөны доверіјесө партіјаөн лөсөдөм планјаслы да шуөмјаслы, најө „шогмытөм“ да „олөмас нуөсны поэтөм“ јылыс болтовнаөн;

4) буржуазнөј элементјаскөд јітчөм перерожденецјас, кодјас оз көсјыны делө вылас тышкасны классөв ј врагјаскөд, оз тышкасны делө вылас кулацкөј элементјаскөд, рвачјаскөд, лодырјаскөд, обшественнөј собственности гусавлысјаскөд да таргајтысјаскөд;

5) карјерістјас, шкурнікјас да бјурократө пөрөм элементјас, кодјас партіјаын олөмсө да Сөветскөј государствоын службасө іспользүтөны ассыныс шкурніческөј могјассө олөмас нуөдөм вылө, кодјас орөдчөмаөс массајасыс, да рабочөј да крестана корөмјасыс да нуждајасыс бокө вешјөны;

6) морално разложітчөмјас, кодјас аслас туйтөм олөмөн ускөдөны партіялыс достоинствосө, најтөстөны партіялыс знамјасө“.

Коммуністјас, көт і аслас ужас петкөдліснын партіялы ассыс преданностьсө, но налөн абу партіјаса шленјаслы быт төдны колана медса прөсгөј політческөј знаніејасыс, вужөдчысөсөны кандидатјасө. Тајө абу партіјнөј мыждөм, а вужөдсөны політіка боксаң најөс буржыка воспитатјөм могыс, політіка төдөмсө налыс кыпөдөм могыс. Партіја Централнөј комітет шуөмын індысө:

„Оз вермы лоны коммуніст, коді оз төд аслас партіялыс программасө, уставсө да політческөј да организационнөј гырысжык шуөмјассө сылыс“.

Кандидат вужддмјасос во мыгті вермасны бөр партијао примитны, сјо каднас-кө кыподасны најо асыныс политическөј төдөмлунсө.

Коммунистјас пөвсын емос жортјас, кодјаслөн политика төдөмлуныс ескө вывти-нин улын, но кодјас таыс кынзи нөшта і оз зев зумыда сулавны партија тузвіз вылын, партијалыс дисциплинасө нуөдөмын вывти небыдос. Тащөм коммунистјасыс вуждчыссыны сочувствујушщөјө, а во мыгті најос вылыс вермасны примитны кандидатө либө весигтө партјаса шленө, лооны-кө шогманаос сы вылө.

Весалөмыс должен вештыны партијаыс став јөзсө, кодјас оз оправдывајтны партијаса шленлыс ыжыд нимсө.

Партија весалөмыс абу сјо либө тајө парторганизацијаса шленјаслы партијасаң доверје кутөм петкөдлөм. Весалөмыс ем партијалыс радјассө видлалөм сы могыс, медем ердө петкөдны да вужвыјоныс бырөдны партијној организацијалыс став сугытөм-торјассө, сы могыс, медем нөшта вылөжык кыпөдны леңинскөј большевистскөј партијалыс бојеспособностсө.

Партијалөн организационној течасног

Партија јылыс марксистско-леңинскөј велөдөм требутө партијној организацијасос сјі строитөм, коді ескө медеа лөсалис партијалыс могјассө да целјассө олөмө пөртөмлы. Висталам женыфика партијалыс организационној течассө.

Партија состоитө торја организацијасыс. Но пролетариатлөн революционној партија абу прөстө торја организацијаслөн сумма.

Партија течаслөн основној принципс ем демократическөј централизм. Тајө лоө, мыј партија ставнас лоө јединој организацијон, коді вескөдлысө өти центрсаң, кодлы подчинјатчөны став торја партијној организацијас. Такөд өтщөщ тајө центрсө партија бөрјө аслас сјезд вылын, сјо отчитывајт-

чө сјездлы. Ташөм принцип сертї-жө течөма партијалөн быд торја организација—республиканскөј, областнөј (крајевөј), районнөј, первичнөј партијнөј организацијаоҕ пыр.

Ташөм течасыс обеспечивајтө организационнөј јединство, јединөј чорыд вескөдлөм, улысса органјасөн вылыссајаслы подчинајтчом, чорыд дисциплина партијаын. Такөд өтщөш ташөм организационнөј течасыс обеспечивајтө партијалыс вөласө, унжыкнас примитөм сылыс решенијејассө вескөдлан органјасөн олөмө пөртөм, обеспечивајтө партија контроллыс правасө сїјө вескөдлан органјас вылын, права лубөј кадө вежны тајө органјассө, омөла-кө најө ужалөны. Ташөм течасыс обеспечивајтө асшөрлунсө быд партијнөј организацијалыс местнөј вопросјас решажтөмын, партија пыщса олөмын партија став шленјаслыс активнөја участвуйтөм да став партијно-политическөј да хоҗајственнөј вопросјас јылыс сорнитны свобода, кытчоҕ на куҗа абу примитөма партијнөј решеније.

Партија XVII сјезд примитис партијалыс вьл устав. Тајө устав сертыс партијалөн подувнас лоөны первичнөј партијнөј организацијајас. Најө течсоны производственнөј признак серти: фабријас, заводјас вылын, мастерскөјјасын, совхозјасын, колхозјасын, машинно-тракторнөј станцијајасын, хоҗајственнөј да административнөј учрежденијејасын да с. в. Предпријатијејасын да учрежденијејасын, көни партијаса шленыс 3 мортыс еща, лөсөдсөны кандидатскөј да партијно-комсомолскөј группајас партијнөј организаторјас јурнуөдомөн. Парторганизаторјас индуссөны районнөј, карса паркомјасөн лїбө совхозјасса, транспортса политотделјасөн.

Первичнөј партијнөј организацијајас вынсөдсөны ВКП(б) райкомјасөн, горкомјасөн лїбө политотделјасөн.

Гырыс предпријатијејасын, учрежденијејасын, колхозјасын, көни партијаса шленјасыс емөс 100-сан дај

унжык, общцöй первичнöй организација пыщкын вер-
масны лоны котыртöмаöс цеховöй, участковöй да с. в.
партийнöй организацијаас. Сиэ-жö цеховöй, участковöй
организацијаас пыщкын вермасны лöсöдсыны пар-
тийнöй группаас предпријатіјеса бригадајасын, аг-
регатјасын да с. в.

Первичнöй партийнöй организација јитö рабочöй да
крестанскöй массајасöс партијаса вескöдлан органјас-
кöд. Сијö нуöдö массајас пöвсын агитационнöй да ор-
ганизационнöй уж партијалыс лозунгјасö да шуöмјас-
сö олöмö пöртöм могыс, производственнöй планјас
олöмö пöртöм могыс, уж дисциплина јонмöдöм могыс,
соцордјысöм да ударничество паскöдöм могыс. Пер-
вичнöй организација нуöдö тыш расхлабанносткöд да
пријатіјејас вылын да учрежденијејасын бесхөзөј-
ственнöја уж нуöдöмкöд, быдлун төждысö рабочöй-
јаслыс, колхозчыкјаслыс да служащöйјаслыс бытовöй
условијејассö бурмöдöм јылыс.

Сијö кыскö сочувствујущöйјасöс да партијаса выл-
шленјасöс, воспитывајтö најöс политика боксаң. Сијö
отсалö влынжык сулалыс партийнöй органјаслы најö
организационнöй да агитационнöй ужын.

Быдлунја уж нуöдöм вылö первичнöй организација
бөрјö партийнöй комітет 11 мортыс не унжык
составөн. Цеховöй, участковöй да сещöм сама мукöд
организација бөрјö партийнöй организаторöс, коді вын-
сöдсö первичнöй партийнöй комітетөн. Первичнöй комі-
тет бөрјыссö 1 во кезлö. Партийнöй организацијаасын,
көнi ещажык 15 шленыс да кандидатыс, партийнöй
комітетјас оз лöсöдсыны, а торјöдсöны партийнöй ор-
ганизаторјас.

XVII сјезд лöсöдiс јона чорыджык требованијејас
выл шленјасöс партијаö примитöм куэа. Лöсöдöма со
кушöм ноль категорија:

Первој—5 воыс не iчöтжык производственнöй
стажа промышленнöй рабочöйјас. Тајö категоријаса
јöзөн партијаö пырöм вылö требујтсö вiтвоса партиј-
нöй стажа партијаса шленјассаң кујiм рекомендација.

Мөд категория — 5 воыс ічөтжык производственнөй стажа промышленнөй рабочөйяс, вичму дорын ужалыс рабочөйяс, рабочөйяс да колхозникяс пйыс красноармеецяс, инженерно-техническөй ужалысяс, кодяс ужалоны вескыда цехын лйбө участок вылын. Тажө категорияса жөзыслы колө вит рекомендація вит воса стажа партіяса шленжассан.

Кожмөд категория — колхозникяс, кустарно-промысловой артелса шленяс да ічөт школаын велөдчяс. Тажө жөзыслы колө вит рекомендація вит воса стажа партіяса шленжассан да таыс кынжі рекомендація МТС полйототделса лйбө райкомса представителсан.

Нольөд категория — мукөд служащөйяс. Налы колө вит рекомендація дас воса партійнөй стажа партіяса шленжассан.

Партіяө став пырысясыс быт прөйфитоны кандидатскөй стаж. Первой категориялы — өти во, мөд, кожмөд да нольөд категорияласлы — кык во.

Мукөд партіяясыс петысяс, көт кущөм налөн ез вөв социальнөй положеніеыс, партіяө примітсөны сөмын торја случайяс дыржі да торја чорыд условіеясөн да прөйфитоны кујим воса кандидатскөй стаж.

Партія кандидатө примітан условіеяс сещөмөжө, кущөмөс і партія шленө примітігөн.

Партіяө выл шленясөс примітан тащөм пөрадоксө лөсөдөма, өтік-кө, сы могыс, медем пошны партіяө чуждөй элементясөн сујсөмыс, да, мөд-кө, сы могыс, медем регулырујтны партіялыс социальнөй составсө, промышленнөй пролетаріат пйыс коммунистяслыс уфелнөй вессө дугдывлытөг кыпөдөмөн да мукөд ужалысяс слөјясыс выл пырысяслы жона чорыджык прөверка требујтөмөн.

Первой кандидатө, а сесса і партія шленө примітөм жылыс вопросыс решайтсө первичнөй партійнөй организация өтувја собранијеөн, бөрыннас партійнөй комитетөн вынсөдөмөн. Партія шленыс кодөскө вөтлөм жылыс вопрос решайтсө сіз-жө первичнөй партій-

нөй организація отувја собранияеон да вынсөдсө районнөй либө карса партійнөй комитетон.

Партіјаса став шленјас да кандидатјас быд төлымынтөны партійнөй взнојас, уждоныс (заработокыс) урчитөм прөчентон. Кујим төлыс чөж взнојассө немынтысјас лыдфыссөны партіјасыс петөмөн.

Медым котыртны коммунистическөй партіја гөгөр партіјалы медматыса беспартійнөй активістјасөс, кодјас делө вылын петкөдлісны партіјалы асыныс преданностсө, но кодјас нөшта абу-на дасөс пырны партіјаө, первичнөй партійнөй организаціяјас бердын котыртсалөны сочувствуйтыс группајас. Најө ужалөны партіја вескөдлөм да контроль улын да подчиняйтчөны партійнөй органјас став шуөмјаслы. Сочувствуйтыс группајасө примитөмыс нуөдсө заводса, учрежденіјеса комитетјас да политотделјас шуөмөн, партіјаса кык шлен рекомендація серті. Сочувствуйтысјаслы быт колө воылыны партійнөй восса собранияјас вылө, көні најө пользуйтчөны совещательнөй гөлдөсөн. Налы колө воэмоствөмөн тышкасын партіјалыс да совет властыс шуөмјассө олөмө пөртөм вөсна, луныс лун ужавны асыныс идејнс-политическөй төдөмлунсө кыпөдөм вылын.

Партіјалон выль устав сувтөдө јона чорыджык требованіјас коммунистјаслы, кыч вескөдлыс партіја шленјаслы.

„Партіјаса шленлы колө:

а) куины чорыд партійнөй дисциплина, воэмоствөмөн участвуйтны партіјаса да странаса политическөй олөмын, уж вылын нуөдны партіјалыс политикасө да партійнөй органјаслыс шуөмјассө;

б) личлечлытөг ужавны асыс идејнөй вооруженностсө кыпөдөм вылын, марксизм—ленинизмыс подувјассө, партіјалыс медгырыс политическөй да организаціоннөй шуөмјассө усвоитөм вылын да разјаснајтны најөс беспартійнөй массајаслы;

в) кызі Советскөй государствоын вескөдлыс партіјаын шленлы—лоны образецон уж да государст-

ВКП(б) ЦК
ПОЛІТБЮРО
ШЛЕНЈАС

І. В. Сталін

В. М. Молотов

Л. М. Кагановіч

К. Ј. Ворошілов

М. І. Калінін

Г. К. Орджонікідзе

А. І. Мікојан

А. А. Андрејев

В. Ј. Чубар

С. В. Косиор

ВКП(б) ЦК ПОЛІТБЮРОЫН КАНДИДАТJАС

Т. Е. хе

Г. І. Петровскіј

А. А. Жданов

Ј. Е. Рудзутак

П. П. Постышев

венној дисциплина кутöмын, овладејтны аслас уж техникаон, дугдывлытöг ассыс производственној да делöвöј квалификацијасö кыпöдöмөн“.

Сöмын ташöм партијаса шлен вермас честöн новлöдлыны пролетариат воэынмуныс борецлыс нiмсö, кодi стрöитö классјастöм социалистическöј обшчество.

Партијној органјаслыс став шуöмјассö да индöдјассö колö пöртны олöмö öдјö да стöча. Наяöс олöмö порттöмыс партијној организацијалы сетсö порицаније, а мукöд дырјi весигас организацијасö распуствитöм. Партијаса торја шленјасөн партијалыс директивајассö порттöмыс сувтöдсö вид вылö, сетсö выговор, публичной порицаније, кывкутана партијној да советскöј уж вылыс мыкö дыра кезлö вештылöм, дај партијалыс вотлöмоз.

Общепартијној сјезд — партијалөн медвылысса орган. Сјездсан сјездоз партијаон вескöдлö сјездон бöрјом Централној комитет. Öчередној сјездјас чукöртсöны 3 во пыщкын öтчыдыс не шочжыка.

Централној комитет чукöртчывлö пленарној заседанијас вылö. Сijö котырталö ассыс со кушöм органјас: Политическöј бјуро — политическöј вескöдлöм вылö, Организационној бјуро — организационној ужөн обшшöј вескöдлöм вылö, Секретариат организационној да исполнителној быдлуиса уж нуöдöм вылö. Централној комитет индö партијаса генералној секретарöс да ответственној секретарјасöс.

Большевицкöј вескöдлöм да политическöј уж јонмöдом могыс социализм стрöитöмын бöрö колччыс участокјас вылын, кодјас кутöны торја ыжыд тöдчанлун народној овмöслы ставнас, Централној комитет вермö лöсöдны политическöј öтделјас да индавы ЦК-лыс партиној организаторјасöс. Политическöј öтделјаслөн мог — öтсавны меставывса организацијаслы пöртны олöмö партијалыс коренној шуöмјассö социализм стрöитан таяö участок вылын бöрö колччöмсö быродöм куза.

Політiческoй oтдeл'яcьoн аcьыныc удaрнoй мoг'яcьo олoмo пoртoм бoрын нaйo кутaсны пoртcьыны oбычнoй пaртiйнoй oргaн'яcьo, кoд'яcьo тeчoмa пpoизвoдcтвeннo-тeррiтoриaльнoй пpизнaк ceртi. Пoлiтoтдeл'яcь ужaлoны cooтвeтcтвyющoй пpoизвoдcтвeннoй пaртiйнoй кoмiтeт'яc пpaвa'яcьoн дa вeскoдлыccьoны вeкьдa пaртiя ЦК-oн cooтвeтcтвyющoй пoлiтyпpaвлeнi'яcь дa пoлiтiчeскoй ceктop'яcь пьp.

Тop'я рeспyблiкa'яcьлoн пaртiйнoй oргaнiзaцi'я'яcьcь oтyвтeсьoны нaцioнaльнoй кoммyнiстичeскoй пaртi'я'яcьo (Укpaїнcкoй, Бeлopyccкoй, Гpyчiнcкoй рeспyблiкa'яcьлoн дa c. в.). Тaйo нaцioнaльнoй пaртi'я'яcьcь пьpoны Стaвcoюзcя кoммyнiстичeскoй (бoлшeвiк'яcьлoн) пaртi'я coстaвo гьpыc тeррiтoриaльнoй oргaнiзaцi'я'яcь (oблaстнoй, кpa'яeвoй) пpaвa'яcьoн, нaйo зoн'нaс пoдчiн'яйтчoны пaртi'я Цeнтpaльнoй кoмiтeт'ль.

Нaцioнaльнoй кoммyнiстичeскoй пaртi'я'яcь cьeзд'яcь вьльн бop'oны аcьыныc ceнтpaльнoй кoмiтeт, мyкoд мeстaвьвcя oргaнiзaцi'я'яcь кoнфepeнцi'я'яcь вьльн бop'oны аcьыныc кoмiтeт'яcь. Кoмiтeт'яcь aслaныc пьщкьcь бop'oны б'ypo дa ceкpeтaр'яcьcь бьдлyн'я пoлiтiчeскoй дa oргaнiзaцioннoй yжoн вeскoдлoм вьлo.

Цeнтpaльнoй кoмiтeт'лoн дa мeстaвьвcя кoмiтeт'яcьлoн (oбкoм'яcьлoн, кpa'жкoм'яcьлoн) aппaрaт'ыc тeчeсьo пpoизвoдcтвeннo-oтpaслeвoй пpинцип ceртi. Тaцoм тeчacьcь oбeспeчiвaйтo бyр'жык вeскoдлoм, кoнтpoль дa нaрoднoй oвмoсльcь oнa тoдчaнa'жык тop'я oтpaсл'яcьcь oбcлyжiвaйтoм.

Пaртi'я'яcьлoн XVII-oд cьeзд пeрeстpoйтiс мi'ян пaртiйнoй дa cьoвeтcкoй кoнтpoльcь cиcтeмaсьo. Цeнтpaльнoй кoнтpoльнoй кoмicci'я дa Рaбoчe-кpeст'янcкoй iнcпeкцi'я пьфдi XVII-oд cьeзд кoгьpтiс Пaртi'йнoй кoнтpoль нyoдыc кoмicci'я пaртi'я Цeнтpaльнoй кoмiтeт бepдьн дa Сьoвeтcкoй кoнтpoль нyoдыc кoмicci'я o c ccp Coюзcя Нaрoднoй кoмiccap'яcь Сьoвeт бepдьн. Пaртi'йнoй кoнтpoль нyoдыc кoмicci'яo шлeн'яcь бop'ьcьoны пaртiйнoй cьeздoн. Пaртi'йнoй кoнтpoль нyoдыc кoмicci'я accьыc yжeсьo нyoдo кpa'ж'яcьcь, oблaст'

ВКП(б) ЦК СЕКРЕТАРЈАС

И. В. Сталин

ВКП(б) ЦК-са генералнӧй секретар

Л. М. Каганович

Н. С. Хрущев

А. А. Жданов

јасса, республикајасса аслас уполномоченнӧјас пыр. Советскӧј контрол нуодыс комиссјалон составыс индысӧ партиној сјездӧн да вынӧдсӧ ЦК-ӧн да СССР-са Совнаркомӧн.

Контрол системалон тащӧм тчасыс меуса лӧсалӧ выл условјејасын социализм стрӧитан могјаслы.

Централној контролној комиссјаӧс волі лӧсӧдӧма меуса партијаын раскол нелезӧм могыс. Тајӧ могсӧ ЦК-ӧн да местајасвывса сјӧ органјасӧн тырвермӧ-мӧн портӧма олӧмӧ.

„Но өні,—шуис Сталин жорт партія XVII-д сјезд вылын,—мијан абу-ни раскол лоан опасностыс. Но мијанлы өні быт коло сешдм организација, коді ескө вермис вескодны ассыс медыжыд выманјесо партјалыс да сјдө Центральнөј комитетлыс шуөмјассө олөмө портм куза проверка нуодан уж вылө. Ташдм организацијаон вермас лоны сөмын ВКП(б) ЦК бердса Партјнөј контрол нуодан комиссија, коді ужалө партія да сјдө ЦК заданјејас серти да кодлөн местајас вылын емөс меставывса организацијасыс зависитөм представителјас“.

Рабоче-крестанскөј инспекцијалөн могыс медсасө вөлі инспектирујтөм. Но өні миан хожајственнөј уж быдмис да лоі сложнөјжык. Абу нин коланлуныс ни позанлуныс инспектирујтны сјдөс өти центрсаң.

„Өні мијанлы колө оз инспекција,—шуө Сталин жорт,—мијанлы колө өні центрлыс шуөмјассө олөмө портм борса контрол“.

Ташдм контролсө і нуодас олөмө Советскөј контрол нуодыс комиссија, коді индысө сјездөн, ужалө Сојузса Народнөј комиссарјас Совет бертын да кодлөн емөс независимөј представителјас местајас вылын.

Ташдм, жеңыда ви талөмөн, организационнөј тещасјасыс партјалөн. Ташдм тещасыс обеспечивајтө партјалы, идејној јединство подув вылын. уж нуөдомлыс јединствосө да чорылдунсө, став зев ыжыд партјнөј организацијаон, став государственнөј да хожајственнөј органјасөн, став беспартјнөј общественнөј организацијасөн, ужалыс став массаон вескодлан јединствосө.

Партія организацијалөн ленинскөј болшевицкөј система—јон өрудје пролетариат кын сјдө могјас вөсна тышын.

Партјаса быд шленлы колө нуны кушдөмкө партјнөј нагрузка, партјалыс шуөмјассө да аслас пер-

вічнөй організаціялыс заданіејассө олөмө пөртөмөн. Партіја быд шленлы аслас производственнөй да партіјнөй ужын колө лоны прімерөн, обраҗецөн беспартіјнөй массајаслы, колө лоны бојевөй агітаторөн, организаторөн, актївөс, ужалыс массајасөс партіја гөгөр кытытысөн, партіјалыс ыжыд моҗассө олөмө пөртөм вылө ассыс став вынјассө сетысөн. Быд партіејцы колө повнїтны, мыј партіја—сіјө бојевөй організація, кодї закалајтчө врагкөд тышын, быдмө сөкыдјас венөм вылын, нусдө ас бөрсөыс уна мїллон лыда массајасөс, тышкасө коммунизм победа вөсна став мїрын.

Ташөм партіја јылыс велөдөмыс Маркслөн—Енгелслөн, кодөс разработајтисны Ленин да сылөн медса вернөй ученїкыс Сталин јорт, кодї шуїс:

„Абу нїнөм вылынжык партіја шлен нїмыс, кодөс (партіјасө) подувтысөн да вескөдлысөн лоө Ленин јорт“.

МӦд ЛУКӦН

КЫК ФРОНТ ВЫЛӦ ТЫШ

Кытыс лоӧны партія пыцкын разногласіејасыс

Мі казтыштлім-нін, мыј мјан партія быдміс да јонміс рабочӧјјас вылӧ ассыс вліјаніјесӧ јонмӧдӧм куза мукӧд партіяјаскӧд тышкасӧмын, сіз жӧ ас пыцкас течиіејаскӧд, фракціјајаскӧд, вескыд тујыс бокӧ кежӧмјаскӧд (уклонјаскӧд) тышкасӧмын. Рабочӧј классӧн јединствениӧј вескӧдлыгыс ем сӧмын мјан коммуністическӧј партія.

Капіталістическӧј странајасын коммуністическӧј партіяјас кызі емӧс нӧшта мукӧд партіяјас. Ӧткымыныс на пыс аснысӧ шуӧны „рабочӧј“, социал-демократическӧј“ лібӧ „соціалістическӧј“ партіяӧн, а збылысӧ уж вылас рабочӧјјаслыс да социализмлыс інтересјасӧ вузалӧны. Коммуністјас накӧд нуӧдӧны мјрітчытӧм тыш.

Татыс петӧ јуалӧм: мыјла ӧнӧз-на пыр олӧны сіз шусана сізӧ „рабочӧј“ партіяјасыс? Мыјла налӧн ӧнӧз-на ем рабочӧј ӧткымын прослојкајас вылас вліјаніејыс?

Петӧ і мӧд јуалӧм: кытыс лоӧны коммуністическӧј партія пыцкын разногласіејасыс, кежӧмјасыс?

Гӧгӧрбок відлалам тајӧ јуалӧмјасӧ.

Кызі мі тӧдам, рабочӧј классыс лоіс рӧзӧрйтчӧм посні производітелјасыс—ремесленнікјасыс да крестанаыс. Капіталістическӧј обшествоын рабочӧј классыс мукӧд классјасыс да слојјасыс абу јансӧдӧма вужны вермытӧм сѣнаӧн. А зік мӧдарӧ—рабочӧј классыс быдсама ногыс кӧртасӧма капіталістическӧј

обшчествоса буржуазнӧй слојжасыскӧд. Рабочӧй класс радјасӧ дурдывтӧг локтӧны вьл пролетаріјјас. Најӧ вајӧны сӧраныс мелкобуржуазнӧй мӧвпјассӧ, прывычкајассӧ, зьлӧмјассӧ, предрассудокјассӧ сіјӧ мелкобуржуазнӧй средаыслыс, кытыс најӧ петісны.

Кыці мі тодам, посны собственнікјаслӧн ӧніја обшчествонн олӧмыс абу чорыд подув вылын. најӧ олӧны шӧрвыјын, катласӧны буржуазіјасан пролетаріатлан да мӧдарӧ. Крупнӧй буржуазіјалӧн увтыртӧмыс да експлуатруйтӧмысјотконы посны собственнікјастӧ пролетаріатлан. Буржуазіјакӧд тышкасӧмын пролетаріатлӧн вермӧмјасыс кыпӧдӧны налыс революціоннӧй настројеніјесӧ. Мӧдарӧ, тышкасӧмын сӧкыдјасыс, пролетаріатлӧн неудачајасыс тајӧ масса піас кокніа ускӧдӧны настројеніјесӧ, кыпӧдӧны паника, шыбытӧны најӧс бӧр буржуазіјалан.

Тајӧ катласӧмјасыс посны буржуазіјасан быс вужӧны пролетаріат вьл слојжасӧ, кодјас неважон петісны мелкӧй буржуазіја піыс (крестянајас, ремесленнікјас, інтеллігенціја да мукӧд). Со ӧтік туј, кыці рабочӧй класс піӧ, а сысан і рабочӧй партіја піӧ пырӧ буржуазнӧй вліјаніјеыс.

Рабочӧй класс вьлӧ буржуазіјалы удајтчӧ вліјатны нӧшта сіз шусана „рабочӧй арістократіјаӧс“ нӧбӧмӧн, асладорас кыскӧмӧн. Ыжыд квалифікаціјаа рабочӧјјас верхушкалы бурдон мынтӧм вьлӧ буржуазіја оз скупітчы. Таыс кынці социал-демократіческој партіјајасса да соглашателскӧй професіональнӧй сојузјасса должностнӧй јӧз, кодјас оз нуӧдны буржуазіјакӧд революціоннӧй тышсӧ, буржуазнӧй обшчествонн овмӧдчоны вьвті лӧсьда. Рабочӧй організацијајасан најӧ бостӧны ыжыд жалованіје: дас сурсјас н во. Унаыс најӧ мукӧд капиталістјаскӧд ӧтвыв кутӧны фабрікајас, заводјас, сулалӧны банкјас правленіејасын шленјасӧн да сіз воӧд. Тодмалӧма, мыј „капиталістјасӧс рабочӧй забастовкајасыс вичӧмыс“, стачкајас орӧдӧмыс да с.в. унаӧн

на пые бостоны капіталістжаслыс уна сѳм. Ташѳм „рабочѳј вожджасѳ“ Ленін шульвліс буржуѳјѳ пѳрѳм рабочѳјжасѳн“, „капіталістжас класслѳн рабочѳј пріказчїкжасѳн“. Ташѳм „рабочѳј вожджасѳ“ буржуаѳїа кыскѳ весїг ас дінас служба вылѳ чїновнїкжас, мїнїстржас, полїцїјаса началнїкжас пыѳѳї да с. в. Тажѳ верхушкаыс—„рабочѳј арістократїяыс“—ї лоѳ пролетарїат вылѳ буржуазнѳј влїянїјесѳ нуѳдысѳн.

Сесса аслас гїжѳд пыр, аслас школа пыр, вїчко пыр, аслас партїяјас да быдсама обшественнѳј органїзацїяјас пыр буржуаѳїа вескыда влїяјтѳ масса вылѳ. Тажѳ ногѳн буржуаѳїа бѳдлун аслыс колѳм сертї восп тывајтѳ массаѳс, отравляјтѳ рабочѳјжаслыс јурвежѳрсѳ буржуазнѳј пѳрјасѳмѳн, клеветаѳн, сујѳ налы јурас, мыј бур олѳмсѳ сетѳ сѳмын буржуаѳїа. Пролетарїат вылѳ да сїјѳ органїзацїяјас вылѳ ассыс влїянїјесѳ вужѳдѳмын буржуаѳїалѳн ем зев ыжыд вына отсасыс—буржуазнѳј інтеллїгенцїа

Со мыј восна капіталїстїческѳј странајасын емѳс сешѳм партїяјас, кодјас аснысѳ шуѳны „рабочѳјѳн“, а збылвылас ставнас јїжѳмаѳс буржуазнѳј влїянїјеѳн. Со мыј вѳсна револуцїоннѳј пролетарскѳј партїялы, коммунїстїжаслы колѳ косасны не сѳмын буржуаѳїакѳд, а сїѳ жѳ сїѳ шусана тајѳ „рабочѳј“, а збыльсѳ буржуазнѳј партїяјаскѳд, ердѳ пегкѳдны налыс пѳрјасѳмсѳ, налыс предателској ужсѳ да на борса муныс рабочѳј массасѳ кыскыны асладорас. Сїѳ шусана „рабочѳј“ партїяјасыс лоѳны пролетарїат вылѳ буржуаѳїаыс влїянїјесѳ медса јона вужѳдысѳн, најѳ лоѳны буржуаѳїалѳн мед зумыд соціалнѳј опораѳн, мѳд ногѳн кѳ шуны, најѳ лоѳны сешѳм обшественнѳј органїзацїаѳн, код вылѳ пыксѳ буржуаѳїа ассыс ыжыдаломсѳ кутѳм могуыс.

Ѳнї вужам коммунїстїческѳј партїа јылыс сорнїѳ. Тажѳ партїаыс—пролетарїатлѳн медса воѳынмуныс отрад, револуцїоннѳј вождѳ. Такѳд ѳтщѳц

коммуністічэскай партыя — рабочай класнай
жукон, ас мовнаса і олмнаса вескыда жіт-
чома став рабочай класкад, а сы зыр і став
ужалыс жізыскад. А таіо лоі сііо, мыі буржуазнай
вічодласјасыс, прэдрассудокјасыс, шатласомјасыс,
кушомјас еміс рабочай клас пын—ставыс најіо мыі-
кіо мындасіо тідчоны сіз-жіо і рэвалюцыйнай проле-
тарскай партыя вылын. Таіо тыдовтчо партыјаса іткы-
мын слабжык, неустойчівіоужык шлегјас кастын шат-
ласомјасын, кежомјасын.

Сізкіо коммуністічэскай партыјасын разногласіе-
јасыс, вермасіомыс, кежомјасыс абу случаяно лобм-
торјас, а обшчэствоін класјас выліо јук-
сіомлін, класіовіо тышлін петас, проле-
таріат выліо да сііо партыя выліо буржу-
азнай вліјаніјелін петкідчіом.

Вічодлам сесса, кушом условіејасын ужаліо міјан
большевікјаслін Ставсојузса коммуністічэскай партыя.
Сіветскай Сојузсіс кышаліомаіс враждібнай капіта-
лістічэскай государствојас. Сіветскай Сојуз пышкын
класіјасіо абу на помсз бырідіома. Капіталістічэскай
класіјаслін коласјасыс (кулакјас, непманјас) выві
чорыда падмідчоны сіветскай властін да партыіон
нуідан соціалістічэскай мэрпріјатіејаслы. Карса да
сіктса капіталістічэскай элементјас кымын јонжыка
чувствујіоны асыныс пом матысмімсіо, налін сівет-
скай властлы падмідчіомыс сымын нішга јона чоріо.
Наііо мырсіоны асладорас кыскыны рабочай клас пын
гіогірвотіом, боріо коліом војгырсіо, зараіітінны најіс
асланыс разлагајтан вліјаніеіон.

Міјан странаын еи-на уна мілліон крестана. Міл-
ліонісіон жізыс муніоны сіктыс каріо. Муніоны не сы-
понда, мыі налін овмісыс кіссіо, кызі кіссіо капіта-
лістічэскай стрнајасын, а сыпонда, мыі кісјіоны у кав-
ны соціалістічэскай промышленнай прэдріјатіејас
вылын, выліо стріітелствојас вылын. 1930-сд воын
міјан сідіс 2 мілліон выліо рабочай, 1931-іод воын —
3,5 мілліон, 1932-іод воын—3 мілліон рабочай.

Тайо выл локтыс жэзыс отсалёны пырны пролетаріат радјасё мелкобуржуазной настројені ејаслы. Тайо мільон выл кадрјасё пролетаріатлы колё нёшта „пуны“ ас пыщкас, а партіјалы колё вылыс воспітајтны најёс, пёртны најёс социализм дор ужалысјасё, коммунизм дор ужалысјасё.

Міјан сёветскёј, адміністраітвнёј да хоҗајственнёј учрежденијесын ем-на нёшта буржуазной интеллігенціјалён комасјасыс. Најо кушдёмакё јітчёмаёс рабочёј да крестьянскёј массајаскёд, партіјаса шленјаскёд. Врејтелјас вылын суд нуёдёмыс ми тодам, мыј тайо интеллігенціја пыс откмынјас заводітлісны ассыныс служебнёј положеніјенысё ісползугны овмёс кістан контрреволюціоннёј уж вылё. А партіја пыщкёсса оппортуністическёј элементјас унаыс сурлісны буржуазной интеллігенціјаса контрреволюціоннёј вліјаніје улё.

Жёныда-кё шуны, міјан странаын колі-на пролетаріат бёрё колём, гёгөрвотёмжык слёјјас вылё да партіјаса откмын слабжык прослојкајас вылё буржуазной вліјаніјелён лоны вермёмыс. Та понда міјанлы быт колё нуны лічёдчывтём, упорнёј, чорыд тыш марксістско-ленінскёј ідејнёј выдержанностъ вёсна да партіјаын большевістскёј сплочонностъ вёсна, партіја пыщса быдсама шатласёмјаслы да кежомјаслы паныд.

Разногласіјесёс тыш нуёдёмён венём

Мі азылім, мыј буржуазіја зілё бостны ас вліјаніје улас рабочёј классёс да сылыс партіјасё. Пролетаріатлён воҗынмуныс јукёныс мырсё, ужало тайо вліјаніјесё вермём куҗа да став рабочёјјасё революціоннёј пролетарскёј ученіје вліјаніје улё бостём куҗа, коммуністическёј партіја вліјаніје улё бостём куҗа.

Сіқкё партіјной разногласіјесын сорныс муно пыщкёс сертыс кык разной ідеологіја кост

тыш жылыс, кык разнӧй мировоззреније — пролетарској да буржуазној мировоззреније кост тыш жылыс.

„Некушӧм „којмӧд“ идеологија чело­вечество ез лосод—шуӧ Ленин,—да і обществоын, коді чашыссо классӧвӧй противоречіејасӧн, некор оз вермы лоны внеклассовӧй либӧ надклассовӧй иде­ологija“.

Партијнӧй разногласіејасын сорныс мунӧ сы жылыс, кыңи разрешитны сійӧ либӧ мӧд вопрос: либӧ про­летариат интерес дор, либӧ буржуазија ин­терес дор. Со мыј вӧсна пролетариатлы оз поң, вреднӧ тупкыны, мӧритны пролетарској партијаын раз­ногласіе ассӧ. Мӧдарӧ, разногласіејасӧ колӧ ердӧ петкӧдны да паскыда ыставны ужалыс масса во­дӧн, кушӧм мӧвпјас, сорны сайын вевтыссоны бур­жуазијалӧн интересјасыс да кушӧм мӧвпјас, кушӧм сорни петкӧдло пролетариатӧн нуӧдан революционнӧй тышкасомлыс интерессо: Енгелс гижлис:

„Ыкыд странаса быд рабочӧй партија вермас сӧвмыны, быдмыны сӧмын ас пыщкӧсас тыш нуӧдӧмӧн... Противоречіејас дыр кезлӧ тупкыс­ны нӧтчыд оз вермыны, најӧ решајтчӧны тышӧн“.

Міјан партија быдмис ас пыщкӧсас оппортуни­стическој кезомјаскӧд вӧсса тышын. Уналы тајӧ тышыс кжитчывлис кӧвтӧмӧн да вреднӧјн. А Ленин лыд­фывлис сійӧс быт коланаон да бурӧн. 1907-ӧд воын сійӧ гижлис:

„Сытӧг партијасӧ, кодӧс достојнӧ шуны тајӧ кывнас, течны оз поң, і ми течам сійӧс“.

Со мыј вӧсна Сталин јорт шуӧ:

„Міјан партијалӧн історіаыс ем партија пыщ­кӧсса противоречіејасӧ венан історіја да тајӧ

подув вылын мiян партiјаос пыр жонмодан iсто-
рiја.

Тыш нуодан подув вылын партiја
пыщкоссa разногласiежассо веномыс
лоо мiян партiја быдмолон, паска-
ломлон законон“.

Марксистско-ленинскоj вескыд вичыс партiјаон ло-
содчыссо кык фронт выло тыш нуодомын;
вескыдвыв оппортунистjаслы да „шужа-
выв“ оппортунистjаслы паныд.

Оппортунистjас дорjоны да зилоны портны олмо
революционнoй социализмы — коммунизмы враждеб-
ноj виждомjас, сорниjас, кодjас муноны паныд про-
летарскоj партiјаса, коммунистическоj партiјаса цел-
jаслы, могjаслы, шуомjаслы. Оппортунистjас часто туп-
кысоны революционнoй кывjон, сорни вылас сулалоны
революционнoй пролетарскоj партiјаса программа да
шуомjас дор, а уж вылас нуодоны партiјакод да сijo
шуомjаскод тышкаом.

Ми пошпада сэттог тышкасам оппортунизмкод,
ердо петкодам коммунистическоj партiјао суусыс оп-
портунистjасос, вотлалам најос партiјасыс, кызи сылыс
врагjасос.

Кушом жортjас вочасыс оппортунистическоj ошыб-
каjас, ми налыс зилам перjыны асыныс ошыбкаjассо
признаjтом да исправитом. Партiја вескыд вичыс ке-
жысjасос, кодjас асыныс ошыбкаjассо оз косjыны
признаjтны да исправитны, а пыр нуодоны возо да
пыроны пыдожык, ми вотлалам партiјасыс.

Сесса ми тышкасам оппортунизмкод да оппорту-
нистическоj кежомjаскод мирон олмокод. Партi-
јаса откымын шленjас оппортунистическоj виждлас-
jассо бырсодом восона збыл тыкшасомсо вежоны отка-
jосос да группajасос, кушом коф налон виждласjас-
ныс, сорниныс ез вов. обывательjасног „миригомон“,
зилоны тупкыны, вевтjыны партiја пышкын лосыс
оппортунистическоj кежомjассо.

В. І. Ленін да І. В. Сталін Горкын Москва бердын
кѳні шѳтчыліс да лечітчіс Владмір Ілжіч

Коммуністіческѳй партіјаын оппорту-
нізмкѳд мірѳн олѳмыс лезны поэтѳм тор.
Ленін шуѳ:

„Мі партіја, коді нуѳдѳ тышсѳ сѳкыдјас
јосман условіјесын. Міјан колѳ шуны аслыным-
лы: медым једінство мі ан вѳлі јон, колѳ, медым
урчітѳм кежѳмыс (уклоныс) вѳлі осуѳітѳма.
Партіја вічыс кежѳмыс кѳ кутіс тѳдчыны, колѳ
сіјѳс петкѳдны ердѳ да обсуѳітны“.

Ленінскѳй једінствокѳд некызі оз вермы ѳтлаасны
партіја пышкын пріміренчествоыс. Партіјалѳн једін-

ствоыс подулассо збыл ідејнөј отувјалун вы-
лын, а оз мөда-мөдыслы паныда мунаи виқодласјас
да теченіејас кост сорнитчөмөн откывјө воодчөмөн
да уступкајас вөчөмөн.

Оз поџ збылыс тышкасны оппортунизмкөд да оп-
портунистическөј кежомјаскөд, он-ко тышкас щод
сыкөд мирөн олөмкөд. Мирөн олысјас збыл вылас
оппортунизмлөн отсагысјас да најөс дорысјас. Оп-
портунистјаскөд мирөн олысјасөс колө ердө петкөдны,
петкөдлыны мирөн олөмлыс став омөлсө, добивајтчы-
ны, медем партијаса быд шлен бура гөгөрвоис пар-
тија пыщкөсса оппортунизмкөд да оппортунистическөј
кежомјаскөд быт колана мiрiтчытөм большевiстскөј тыш
нуөдөмлыс колөмсө.

**Кушөм врагјаскөд тышкасөмын быдмiс да
јонмiс большевизм**

Мiјан коммунистическөј партија быдмiс да јонмiс
кык фронт вылө тышкасөмын: рабочөј двiженiеын
восса оппортунизмы да мелкобуржуазнөј революци-
онносты паныд тыш нуөдөмын, ас пыщкас вескыд-
выв да „шужавыв“ кежомјаслы паныд тыш нуө-
дөмын.

Мiјан странаса рабочөј двiженiеын буржуацiја
агентјасөн, восса оппортунизм представителјасөн, вө-
лины меншевикјас. Нөкөд тышкасөмын i лоис торја
большевiстскөј организација (1903-өд воса партија мөд
сјездсаң). Көт ескө большевикјас формалнө куца-
на вөлисны меншевикјаскөд өтi партијаын, но делө
вылас најө вөлины кык торја ашөрја партијасөн,
кодјаслөн вөли торја политическөј установкајас да ас-
шөр партијнөј организацијајас.

Ленин шуө:

„Кычi политическөј мөвплөн теченiе да кычi
политическөј партија большевизм олө 1903-өд
восаң“.

Меншевікјаслөн оппортунизмыс тыдовтчіс перво-
сағыс рабочёј класс тышкасёмын быд вопрос куца.
Со гырысжыкјасыс на пыс.

Партіја мёд сјезд вылын (1903 во), кёні лоі тор-
јёдч мыс, меншевікјас тышкасісны боевёј централи-
зованнёј партіја течан леңінској планлы паныд. Ле-
нін вёзжыліс лыддыны партіјаса шленён сійс, коді
не сомьн прізнајтё сылыс программасё да отсалё
сылы сомён да мукёд торјён, но і мед ачыс ужа-
лё кущёмкё өткік партіјнёј организаці-
јаын, сізкё—подчінајтё партіјној дісципліналы. А
меншевікјас лыддысны мёдарё: партіјаса шленлы
партіјнёј организаціјаын ужавны абу быт, а тагыс
петё—партіјној дісципліна кутны сізжё абу быт.
Партіја уставлён Леңінён гіжом медвоzza параграф-
ыс (пунктыс) візіс партіјас быдсама непролетар-
ској, мелкобуржуазнёј јоз пырёмыс. Меншевікјаслөн
медвоzza параграфыс, мёдарё, паскыда восто волі
партіјалыс оqоcсё сещём јозлы (интеллігентјас пыс да
накофјас пыс), кодјас ескё пёлзүтчісны партіјаса
шлен правајсон, но сулалісны партіјаыс бокын, ез
нуны партіјаын некушом уж. Леңін вескыда шуліс,
мыј організаціонној вопросјасын меншевікјас дорјё-
ны оппортуністіческёј віз.

Медвоzza революціја сырјі (1905 воын) менше-
вікјас лыддылісны, мыј тајё революціјаын главнёј
двіжушщёј вынён да вескодльсон лоё буржу-
аціја. Меншевікјас шульвлісны, мыј пролетаріт-
лөн оз ков торкавны буржуаціјалы нуёдны буржу-
азнёј революціја да лёгодны, кызі возынмуныс ка-
пігалістіческёј странајасын, буржуазнёј свободајас.
Царскёј помещічёј власткёд тышкасёмын проле-
таріатлөн коло отсавны буржуаціјалы, сомьн оз ков
секі кыпёдны „вывті революціонној“ коромјас, ме-
дым революціјаыс буржуаціјаос „не повзёдны“, оз
ков отсавны крестаналы помещіккёд паныд тыш
нуёдомын. Пролетаріатлы медса јона коло повны ас
кіас власт бостёмыс да революціонној временној

правітєлствоын участвуйтöмыс: тајөн сїјö сöмын зу-
гас ассыс фелöсö.

Мєншевїкјас сїқкö проповедујтлісны буржуазїја
вєскöдлом улын буржуазнöј стрöј лöсöдöм могыс
пролетарїат да буржуазїја костын јїгöд
лöсöдöм, проповедујтлісны револуціјаын
рабочöј классөн вєскöдлан ролыс зöннас
öткажїтчöм, ез пьфдї пуктывны крєстєна тышка-
сöмлыс револуціоннöј значенї есö. Мєншевїкјас секї-
нїн петкöдлісны аснысö кыці буржуазїякод öткывїö
воöдчысјас, кыці рабочöј классöс да ужалыс массаöс
вузалысјас.

Большевикјас, мöдарö, лыдфывлісны сöмын öтнассö
рабочöј классöс царскöј правітєлствокöд да буржу-
азїякод тышкасöмын помöз револуціоннöј тыш нуö-
дысөн, став ужалыс јöзса предствїтелөн да вождён.
Крєстєнаыс большевикјас ацзылісны главнöј отса-
гысöс пролетарїатлы царскöј правітєл-
ствокöд револуціоннöј тышын, кодöс боль-
шевикјас нуöдїсны быдсама ногөн, оруждёон кыпöд-
чöмöз. Большевикјас тышкасїсны рабочöј классöс да
крєстєнскöј массаöс буржуазїяöн аслас влїянїе улö
бостны зїломјаслы паныд. Та ногөн большевикјас вер-
місны крєстєнаöс бергöдны пролетарїат дор.

1905 во бöрын, револуціонерјасöс эверскöја прєс-
ледујтöмөн, царскöј правітєлстволы вєк-жö быт лöїс
лöсöдны конöр сама парламент код, „народнöј пред-
ствїтелство код“, сїқ шусана „го ударственнöј дума“.
Мєншевїкјас секї термасöмөн јöзöдїсны, мыј револу-
ціја „помїсїс“ да револуціоннöј лозунгассö вєжїсны
царскöј правітєлстволыс реформјас корöмөн. Сїзі,
рєспублїка корöм пыфдї нїјö сывтöдїсны „тыр власта
дума“ корöм, помєшшїкјаслыс да мукöдлыс муассö
мырдфöм пыфдї—земелнöј законгассö выпöв вїдла-
лöм да с. в. Мєншевїкјас чуксалїсны подполнöј пар-
тїјнöј органїзаціја „бырöдöмö“ да царскöј законгас
кыщын ужалыс „пакыд“, „вогса“ партїа лöсöдöмö.
Та понда мєншевїкјасöс і шуїсны „лїквїдаторјасөн“,

„Столыпінскöй рабочöй партіяөн“ (Столыпін—революционерјасöс öшодалыс палач—сijö кадса царскöй министр).

Большевикјас, мöдарö, вiсiсны (сохранили) да јон-мöдисны ассыныс подполнöй организацiјасö, большевикјас воцö гүисны царскöй правiтелстволы паныд, социализм вöсна революционнöй тышкасöм, сöмын мыјкö мында вејисны ассыныс тышкасан ногсö.

Имперiалистiческöй војна завојтчöмсаң (1914 — 1918 војас) меньшевикјас сувтöдисны царскöй буржуазнöй „отечество дорјöм“ лозунг, гöлöсујтiсны царскöй правiтелство војеннöй бјуджет вынöбöм вöсна, кутiсны јöз пiын сорнiтны буржуацiјакöд „гражданскöй мир“ лöсöдöм јылыс, ужалiсны војналы отсасан војенно-промышленнöй комiтетјасын да с. в. Меншевикјас порiны, „оборонечјасö“, мöдногөн-кö шуны—имперiалистiческöй буржуацiјалы агентјасö.

Большевикјас мöдарö, сулалiсны војна вылын ас странаса буржуацiјасöс вермöм вöсна, большевикјас јöзöдисны царскöй правiтелстволы да буржуацiјалы паныда лозунг—имперiалистiческöй војна пöртны гражданскöй војнаö.

Кор 1917 воын лöи царiзмöс шыбытыс Февралскöй революцiја, меньшевикјас буржуацiјакöд лöсöдисны пролетариатлы паныд öтувја фронт. Најö пырисны буржуазнöй правiтелствоö да сöветјасöс мыјкö дыра кeжлö пöртiсны буржуацiјалы отсасыс органö. Најö быдсама ногөн тышкасiсны рабочöй классөн ас кiас власт бостöмлы паныд.

Кор-жö октaбр 1917-öд воын коммунистiческöй партiја вескöдлöм улын пролетариат шыбытiс буржуазнöй правiтелство да бостiс ас кiас власт, меньшевикјас кутiсны косасны пролетарскöй фiктатуралы паныд. Меншевикјас iсковтiсны вöсса контрреволюционнöй лагерö, советскöй республика вылö ускöдчыс ставмуывса буржуацiја лагерö.

Гогөрвоана, мыј большевикјаслы колö вöли медвоцсаң нуны меньшевикјаскöд чорыд, мiрiгчыгöм тыш.

Большевікјас јѳз пѳвстас вѳставлісны меншевікјаслыг буржуаѳіјакѳд ѳткывјѳ воѳдчѳмсѳ, рабочѳј класслыг да ужалыг массалыг интересјассѳ наѳн вузалѳмсѳ. Большевікјас чорыда сулалісны меншевікјаслы паныд да накѳд тышкасѳмын пѳртісны олѳмѳ пролетаріатлыг револуціоннѳј моґјассѳ.

Тажѳ тышкасѳмнас большевікјас завојујтисны рабочѳј класслыг да ужалыг массалыг некѳдкѳд јуктѳм дѳверіје.

Ташѳм рабочѳј двіженіје пыщкын ѳѳік враг, кодкѳд куѳа тышкасѳмын быдміс да јѳнміс большевізм—тајѳ врагыс вескыдыв, восса оппортуністическѳј соціал-демократическѳј партіја меншевікјаслѳн.

Роч меншевізм ем ставмыввса оппортунізмлѳн отрад. Імперіалістическѳј војнаѳ-на јѳна воѳ граґіча сајса соціал-демократическѳј партіјајасын да најѳ ѳт-увтчѳмын—II Інтернаціѳналын—ыжыдалан вічыс лоі оппортуністическѳј. Војна дырса војасѳ II Інтернаціѳналлѳн партіјајасыс јавѳ вуґісны буржуаѳіја дорѳ, ѳсалісны імперіалістическѳј војналы, чуксалісны дорґыны тајѳ војнаын „ассыныс“ імперіалістическѳј ѳте-чествѳсѳ.

Большевікјас тышкасісны II Інтернаціѳналса оппортунізмлы паныд, сіјѳн ѳтувтѳм соціал-демократическѳј партіјајаслы паныд, петкѳдісны ердѳ налыс ічменасѳ да предаѳельствѳсѳ, тоґлалісны соціал-демократјаслыг шуґгавыв мунысјассѳ оппортуністјаскѳд орѳдчѳм вылѳ.

Соціал-демократическѳј партіјајасын оппортунізмлѳн вермѳмыс лоѳ вѳлі марксизмкѳд орѳдчѳм, буржуаѳіјакѳд массѳвѳј револуціоннѳј тыш нуѳдѳмыс ѳткажітчѳм. Маркс—Енгелс-лыг теоріјасѳ оппортуністјас јѳзѳдѳны ѳніја кад условіјејас кеґлѳ „важмѳмѳн“, „тујтѳмѳн“. Најѳ сулалѳны капіталістическѳј обшчествоѳс мірнѳј ногѳн, вѳчасѳн соціалістическѳј обшчествоѳ вужѳдѳм дор. Збыл вылас тајѳ лоѳ капіталізмѳс віѳѳм да рабочѳј-јасѳс пѳрјалѳм. Капіталізмѳс ѳз пѳч преобразујтны

соціалізмö, кыңи оз поз, шуам, из пöртны Һанö. Капитализмöс колö бырöдны, вежны социализмөн. А медым тајö вöчны, колö шыбытны буржуазіјалыг влагтсö.

Ставмувывса меншевізм сувтö буржуазіјакöд революціоннöј тыш нуöдöмлы паныд, пролетарскöј революціјалы паныд, пролетариат диктатуралы паныд.

Со мыј вöсна 1920-öд воын меншевікјас жылыг да заграңичаса социал-демократјас жылыг Ленин гіжліс:

„Тајö вöли большевізмлөн, рабочöј двіженіје пыцкын, дерт, главнöј врагөн. Тајö врагыс колö главнöјөн і ставмувывса рабочöј двіженіјеын. Тајö врагыслы большевізм пуктыліс дај öни-на пуктö медуна вніманіје“.

Социал-демократіческöј партіјаясö Ленин нимтывліс „буржуазіјалөн політическöј отрядјасөн“, „рабочöј двіженіјеын буржуазіја агентјасөн“, „буржуазіјалөн главнöј социальнöј опораөн“.

Социал-демократјас важөн-нин пöрісны буржуазнöј контрреволюціоннöј партіјаясö, коммунизмлы медса лок врагјасö, рабочöј класслы медса подлöј да öпаснöј врагјасö, кодјас ас нимнаныс да социализм жылыг пöрјасан кывјаснас пöрјавлöны массаöс¹.

Рабочöј двіженіје пыцкын мöд врагөн лöб мелко-буржуазнöј „революціонност“, кодкöд ко-сасöмын быдміс да јонміс большевізм. Мелкобуржуазнöј „революціонност“ главнöј петкöдлысјасөн вöліны сің шусана „социалист-революционерјас“ (жеңыда „есерјас“). Најö отрицајтісны став ужалысјасөн агнысö мездöм понда революціоннöј тышкасöмын пролетариатлыг вескöдлан ролсö. Ужалыг массалыг јурвежöрсö најö пемдöдлісны олöмö пöртгытöм мөвпјасөн

¹ Тајö партіјаяс жывеыс буржыкасö мi вiсталам мiјан беседа којмöд јукöдны.

ставыслы օтмындаօн му јуклօм пыр соціалізм олօмօ нудօм јылыс. Тајօ партіјаыс царскօј властлыс торја представителјасօс віалօмыс, индивидуальнօј террорыс аздыліс ыжыд „революціонност“. Есерјас бօрса муниципалны јонжыкасօ мелкօј буржуазіја (интелигенціја, крестана), но муниципалныс на бօрса і рабочօјјас костыс кушօмкօ јукօн.

Медым рабочօјјас да крестана воґын ердօдны есерјасօс, большевикјаслы лоі нуны накօд дыр кадса чорыд тыш. Большевикјас віставлісны, мыј есерјасօн проповедујтан соціалізмыс некушօм ногօн оз օткодасыс збылысса пролетарскօј соціалізмкօд, мыј збылыс есерјасыс лоօны сօмын шујгавывжык муниципалныс буржуазнօј партіјаօн.

Революціја дырјі тајօ ставыс збылміс. Царскօј правітелство шыбытօм бօрын есерјас пырыс-пыр пырысны буржуазнօј правітелствоօ. Октабрскօј революціја воґын есер Керенскіј вօлі весіг сіјօ правітелствоас јуралысօн. Есерјас кіјасօн капіталістјас да помещікјас ыстывлісны крестаналыс кыпօдчօмјасօ пօдтօм вылօ карательнօј отрядјас, нужօдісны імперіалістическօј војна, пазօдавлісны рабочօјјаслыс да крестаналыс революціоннօј организацијајасօс, преследујтісны большевистскօј партіјаօс, арестујтавлісны большевикјаслыс вождјасօс. А Октабрскօј революціја бօрын есерјаслօн партіјаыс օружјеօн кіас петіс тышканы советскօј властлы паныд. Гражданскօј војна дырјі есерјас јона отсавісны белогвардејскօј бандаслыс да ставмуывса імперіалістјаслы том Советскօј республикаօс пօдтыны бостылօмын. Есерјас участвујтісны царскօј адмірал Колчак правітелствоын, коді (Колчакыс) бостліс Сібір, отсавлісны фенікіны, Јуфенічы, Врангеллы. Страна пышкын есерјас котыртавлісны кулацкօј восстаніјејас. 1918 воын есерка Каплан лыліс Ленінлы. Есеровскօј партіјаօн коласјасыс օні заграничаын јона зіла отсавісны Советскօј Сојуз вылօ војнаօн ускօдчыны лօсօдчօмын.

Ас пышкас партія дугдывтөг нуөдiс тыш вескыд-
выв да „шугавыв“ кежөмжаскөд. 1917-өд воын, Ок-
тябрскөй революция воэвылын, партијаса төдчана
шленјаслөн группа Зіновјев да Каменев журнуөдөм
улын, вөссөн сувтiс восстаніјелы паныд, а Ок-
тябрскөй революция лоөм бөрас сувтiс „став совет-
скөй партијасасыс өтувја правітелство“ лөсөдөм дор.

Тажө лоө вөлі пролетаріат фiктатураныс
өткажитчөм, мелкобуржуазнөй партија-
јаскөд (меньшевикјаскөд, есерјаскөд да мукөдкөд),
кодјас вөлі муноны пролетаріат фiктатуралы паныд,
соглашайтчөм, тајө вөлі пролетарскөй рево-
лүция фелөлы вескыд ізмена. Став партија
отсогөн Лєнiн вывтi чорыда осуфiтiс тајө „позор-
нөй шатласөмсө“, партијалы медса решајушщөй
кадас партијнөй радјасыс тајө „дезертирујтөмсө“, —
кычi сiјө шулывліс.

Вескыдывыв оппортунистјас емөс рабочөй класс ін-
тереслы вескыд ізменникјас, буржуазіјалы вескыда
отсасысјас.

Бостам мөд прімер. 1918 воын партијаын лоiс сiз
шусана „шугавывса коммунистјаслөн“ группа лiбө
фракція. Партијакөд торјалөмыс вөлі налөн медса-
нiн Брестскөй мiр јылыс. Најө лыдфывлісны имперіа-
лістiческөй правітелствокөд мiр лөсөдөмсө пролетар-
скөй революция фелөлы прiнципiалнө поэтөмөн да
вреднөјөн. Најө шулісны, мыј тајө лоө социализмлы
ізмена вөчөм да корісны пырыс пыр јавітны герма-
нiјаса имперіализмлы паныд „революціоннөй војна“.

Пролетарскөй революция паскаломлы „шугавыв
коммунистјаслөн“ політикаыс верміс вөчны вывтi гы-
рыс сөкыдјас, да весiг сувтөдны угроза улө сө-
ветскөй власфлыс олөмсө. „Шугавыв коммунизм“ вө-
лі мелкобуржуазнөй революціонностлаң вывтi өпас-
нөй кежөм. Брестскөй мiр вопрөсын „шугавыв ком-
мунистјас“ сулалісны сiјө-жө поэціја вылын,
кушөмын сулаліс мелкобуржуазнөй партија—шугавыв
есерјас. „Шугавыв коммунистјаслөн“ революціоннөй

кывјас улас вöлі **збсыссö** пролетаріат **дiктатура** вын выlö ескытöм, мiјан странаын **соціалiстическöј овмöс** течöм ештöдны вермöм выlö ескытöм. Кыв вылас—**революцiја дор**, а уж вылас—**медса лок оппортунизм**.

Ленiн став выннас ускöдчiс „шужавыв коммунизм“ выlö да шуiс сiјöс „революцiоннöј чечоткаöн“. Ленiн вiставлiс, мыј Брестскöј мiр некущöм ногөн оз ло **революцiялыг iнтересјассö** вузалöм“, а буржуацiјакöд **вынужденнöј** перемiрiје, кодöс лоi **быг** вöчны сы понда, **медым** бостны шöйтчыштан **кост** (передышку) да пуктыны сiјöс вын чукöртöм выlö да **капитализмкöд** воэö тышкасöм выlö.

Збылыссö „шужавыв“ **оппортунистјас** лоöны мелкобуржуазнöј „революцiонерјасөн“, самöј революцiоннöј лозунгјасан **панiкаö** да буржуацiјалы уступка сетöмö **кокнiа** вужысјасөн. Збылыссö **најö** вескыдывыв **оппортунистјаслөн** **отсасысјас**, буржуацiјалөн **отсасысјас**, сöмын **мöдар** **боксан**, **мöд** ногөн. Та понда **најöс** i шуöны **кавычкаын** „шужавывсајасөн“.

Загранiцаын сiг шусана „шужавыв“ **рабочöј партијас** да **группировкајас**, кодјас **торјöдчiсны** **соціал-демократiяыс**, **лiбö** кодјасöс **коммунистјас** вöтлалiсны **аслас** **радјасыс**, **збыл** вылас лоöны **контрреволюцiоннöј** **соціал-демократическöј** **партијаслөн** **торја** **фракцiјасөн**. Тајöјаслөн **могыс**—**отсавны** буржуацiјалы да **соціал-демократјаслы** **коммунизмкöд** **тышкасöмын**, да **кутны** **рабочöјјасöс** буржуацiја **лагерын** „шужавыв“ **сорнiјасөн** да **лозунгјасөн**, „шужавыв“ **пöрјасöмөн**.

Уна во чöж кык фронт выlö **тышкасöмыс** **подполнöј** **уж** **нуöдан** **сöкыд** **условiјејасын**, а сы бöрын **капиталистјас** **кышын** **олiгөн** **озырмöдiс** **мiјан** **партијас** **рабочöј** **класс** **тышкасöмөн** **вескöдлан** **ужын** **зев** **ыжыд** да **быдсама** **нога** **опытөн**. **Революцiоннöј** **пролетаріатлөн** **мiјан** **партија** **лоö** **нафежнöј** **бојевöј** **штабөн**, **ставмуыввса** **коммунистическöј** **движенiјелөн** **журнуöдыс** **жөн** **отрадөн**.

Троцкізмкөд тышкасөм

Большевікјаслы ковміс нуөдны рабочөј двіжені-
јеын нөшта өтї группіровкалы, теченіјелы паныд
тышкасөм — троцкізмлы паныд тышкасөм.

Троцкістјас вөліны торја группаөн лібө фракціјаөн
меншевікјас пыщкын. Асланыс основнөј віөд-
ласјаснаныс троцкістјас емөс меншевікјас. Но
аснысө најө шулісны „нефракціоннөј социал-демо-
кратјасөн“ да пыр зілісны нуөдны (играть) „центрлыс“
рольсө, кодї „мірїтө“ меншевікјасөс большевікјас-
көд. Збылысө тајө лөө вөлі меншевікјаслыс восса
оппортунізмсө тупкөм да большевікјаскөд тышкасөм.

Троцкіј жылыс Ленин сорнітлывліс ыжыд презре-
ніјеөн. Сїјө лыдфывліс буржыкөн кутны фелөсө вос-
са меншевікјаскөд, кодјасөс шулывліс „лібералјасөн“.

„Троцкіјлөн — шуліс Ленин 1914 воө март тө-
лысө — некор некущөм „чужөм“ ез вөвлы дај
абу, а ем сөмын лібералјассаң марксістјас дїнө
да мөдарө лебалөм, шыбласөм, өтарыс да мөда-
рыс нещкалөм кывјас да гора фразајас“.

Троцкіј пыр тышкасіс большевікјаслы паныд, зіліс
большевізмөс вежны троцкізмөн. 1903—1904-өд воја-
сын сїјө вөлі сулалө меншевікјас дор, большевікјаслы
паныд. 1905 воын сїјө вөлі большевікјас да менше-
вікјас костын кызвыннассө большевікјаслы паныд.
Троцкіј сек кыпөдіс лозунг: „цартөг, а правїтельство
рабочөј“. Рабочөј класс да крестанство костын
їтөд кутөм колөмсө сїјө ез лыдфывлы коланаөн. Ас-
сыс лозунгсө сїјө кыпөдіс большевікјас лозунглы —
„пролетарїатлөн да крестанстволөн революціонно-де-
мократїческөј фїктатура“ лозунглы паныд, мөд ногөн-
кө шуны — пролетарїат вескөдлөм улын өтвылыс рабо-
чөјјасөн да крестанаөн царїзмкөд тыш нуөдөмлы паныд.

1912 воын „партіјнөј јесїнство“ нїм улын Троцкіј
котыртіс конференціја меншевік-ліквідаторјаслыс да
мукөд социал-демократїческөј группајаслыс — медеа
вескыдыввјассааныс да „шужавывсајасөқыс.“ Збыл-
ысө тајө конференціјаыс вөлі большевікјаслы

паныд сојузөн, коді пуктыліс аслыс могөн тыш-
касны болшевістскөй партіјакөд.

1917 воын јона кыпалөм революціја вліјаніје улын
Троцкіј сетчөз „шугавывтчіс“, мыј воіс болшевікјас
дінө да лоіс міјан партіјаын шленөн. Но секі-жө,
партіјаө пыртөз воэвылас, сіјө шуіс, мыј лыдфыны
ассө болшевікөн оз вермы. Кызі тыдовтчіс бөрас,
Троцкіј вічіс міјан партіја пыщкын ассыс маскірујт-
чөм троцкістскөй группасө да участвујтліс партіјалы
паныда уна оппозиціоннөй выступленіјесын. 1923
воын сіјө јавө сувтіс партіјалы паныд аслас торја
установкаөн. 1926—1927 војасын сіјө вөлі котырты-
сөн да ідејнөй журнуөдысөн өтувтчөм оппозиціјалөн,
кытчө троцкістјасыс кынзі пырлісны Зіновјев, Ка-
менев да троцкістскөй поціціјас вылө сувтыс му-
көдјас. Öтувтчөм оппозиціја сувтіс партіјалы да сө-
ветскөй властлы паныд тышкасан туј вылө (та јы-
лыс мі вісталам улынжык). Партіјакөд тышкасө-
мыс Троцкіјөс вайөдіс медбөрынсө контрреволюцион-
нөй лагерө, көні троцкізм петкөдлө ассө кызі контр-
революціоннөй буржуаціјалөн медвоэын муныс отрад.

Троцкізмлөн основнөй чертајасыс со кушчөмөс.

Медвоэ, өті странаын социализм стрөйтөм еш-
төдны (построитны) троцкізм лыдфө поэтөмөн. Троц-
кістјас ногөн міјан Сөветскөй Сојуз, міјан рабочөјјас
да колхоэникјас, ас вынөн да ас средствојасөн соци-
алистическөй общество течны оз вермыны. Сөмын
ставмуыввса вермөм пролетарскөй революціјалөн от-
сөг вермас спасітны делөсө, а сытөг став делөыс
міјан пропаітас.

Ташчөм ногөн збылыссө троцкізм сорнітө сізі-жө,
кызі і став меншевікјас, мыј долө став буржуаціјаыс
да сылөн отсасысјасыс: социализм стрөйтөм ештөдны
(построитны) он вермы. Торјалөмыс буржуаціјаыс
сөмын сыын, мыј тајө буржуазнөй ідејасө троцкізм
тупкө мірөвөј революціја јылыс сорніөн.

Мыј-нө петө тајө троцкістјас шуөмсыс? Мыј ок-
табр 1917 воын Сөветскөй Сојузса пролетариатлы-пө

оз вöлі ков бостны ас кіас властсö, мыј міјанлы öні
кольö сöмын кыккіруз пукавны да вічісны, кор
лоас ставмувылын революціја.

Міјан странаын социализм стрöйтöм ештöдны (по-
строітны) вермытöм јылыс троцкістјаслыс шуöмсö зев
паскыда ісползутісны став антісöветскöј, контррево-
люціоннöј группіровкајас сöветскöј властлы паныд
ассыныс тышкасöмсö дорјöм могыс. „Асныс-кö-пö
большевікјас“ (мöдногөн шуны—троцкістјас) сорні-
тöны социализм течны поэтöм јылыс,—шуöны контр-
революціонерјас,—сіз-кö мі правöс, мыј сöветскöј
власт колö шыбытны.

Кызі ақзам, троцкізм лö вывті вреднöј бур-
жуазнöј контрреволюціоннöј теоріјаөн.

Партіја зікөз шыбытіс тајö теоріјасö. Партіја му-
ніс тыш вылö пролетарскöј революціја вермöм понда,
партіја течö социализм, партіја чорыда ескö ассыс де-
лöсö ставнас олöмас нуöдöм вылö, ставсö тајöс под-
улалöма наука серті-да. Мöд ногөн течны социализм
оз і поэт. Ташöм ескöмсö партіјалы сетö ленинизм.
Кызі мі төдам, Ленин востіс закон капіталістиче-
скöј общество неравномернöја развівјатчöм
јылыс. Тајö законнас Ленин подулаліс, мыј социализм-
өн вермöммы ем тыр позанлун первојсö весіг і öті,
торјөн бостöм странаын. Соціалістическöј строітелст-
во практика вылын партіја вождлөн тајö шуöмас
вескыдлуныс қоңнас вынгаліс. Сталин јорт вескöдлөм
улын партіја портіс Сöветскöј Сојузöс жугöдны вер-
мытöм социализм странаö,—став странајасын проле-
тарскöј революціја кыпалöммы мыжöдö.

Мöд-кö, троцкізм лыдфö крестанствоыс основ-
нöј массасö социалістическöј строітелствоö кыскыны
поэтöмөн. Троцкізм став крестанство вылö віқöдö
кызі дорыв реакціоннöј, социализмлы паныд сулалыс
масса вылö. Пролетаріат борса тајö массаыс муніс
сöмын сы вöсна, мыј пролетарскöј власт сетіс сылы
му да помещікыс надежнöј дорјöм. Крестанство
основнöј массакöд, кызі мелкöј собственнік класскöд,

соціалізмлы паныд сулалыскөд, пролетаріатлы өні
лібө бөрынжык быт лоө зурасны. Татөні бара-жө
отсавны делөыслы зермас сөмын ставмувывса рево-
лүціја. Тази шуөны троцкістјас.

Тані троцкізм казтылө сіјө-жө меншевістско-бур-
жуазнөј ідејасө соціалізм течны поэтөм јылыс, сө-
мын мөд ногөн. Ставмувывса револүціја јылыс сор-
ні сажө тупкысөмөн, троцкізм збыл вылас пролетаріа-
төс лыдфө крестана посні овмөса странаын соціа-
лістическөј револүціјаөн вескөдлыны вермытөмөн.
Пролетаріат фіктатура јылыс большевікјаслыс велө-
дөмсө троцкізм гөгөрвоө зік мөдарө, аслыс ногөн.
Большевікјас велөдөм серті пролетаріат фіктатуралөн
медвылыса прінціпыс лоө пролетаріатлөн ужалыс
крестанство массакөд сојуз кутөм. А троц-
кізм пролетаріатлыс фіктатурасө гөгөрвоө сөмын
кызі насіліје, командүјтөм. Крестанство вылө троц-
кізм візөдө кыз буржуаціја вылө.

Троцкізм көсјө докажітны, мыј міјан колхозјасөс
течан став ужыс—некодлы ковтөм уж, мыј сес нінөм
оз артмы. Тајө—колхозјас течөмлы паныд
муныс медса лок контрреволүціоннөј теорі-
ја. Көјмөд беседаын сіјөс мі бура відлалім. Мі тө-
дам, кызі тајө теоріјасө путкылтө ленинізм да соці-
алістическөј строітельствоө ужалыс крестанскөј мас-
саөс кыскөмсө лыдфө зөннас позанаөн. Міјан
ковмас сөмын шуны, мыј ленинізмлыс вескыдлунсө
олөмыс, практикаыс зөннас вынсөдісны.

Көјмөд-кө, партіјаын көрткоф чорыд проле-
тарскөј дісціпліна кутөмлыс колөмсө троцкізм лыдфө
ковтөмөн. Троцкізмлы колө, медым партіја пышкын
фракціјаслы да группіровкајаслы вөлі тыр свобода.
Мөд ногөн-кө шуны, партіја јылыс марксістско-ленин-
скөј велөдөмыс өті основнөј положеніјесө сіјө лыдфө
ковтөмөн да дорјө партіјалыс меншевікјас ног те-
чассө. Отувја крепыд большевістскөј партіјаөс троц-
кізм көсјө вежны группајас да фракціјајас чукөрөн,
быдсөн аслас центрөн, аслас газетөн да с. в. Віставтөр

тöдса тaјö теорiјалöн контрреволюционнöј пыщкöсыс.

Мiјансыным промышленностъ восстанöвитан кадö троцкiстјас вöли корöны сiз шусана „сверхиндустриализация“, мöдногөн-кö индустриалыс паскалöмсö нуöдны сешöм гырыс öдјасөн, кушöмöс сетны мiјан страна сiјö кадö ез вермы. Медым тащöм öдјасөн промышленностъ паскöдöм вылö шедöдны средство, троцкiстјас вöли щöктöны сiкт вылö ыждöдны налогјас медса вылö, „технической сузан выјöз“ да мукöд тор.

Гöгöрвоана, мыј тащöм политикаыс вaјöдiс ескö сöмын пролетарiат да сiктса основнöј масса костын iтöд оромö, крестанакöд зурасöмö. Троцкiстскöј оппöзициялыс тaјö вöзјöмјассö партија ферт жугöдiс.

Кор овмöс восстанöвитöм бөртi партијалöн лöи почанлун вужны промышленностъ тырвыјö реконструирүтöмö, гырыс öдјасөн сiјöс воқö паскöдöмö, сeкi троцкiстјас, — Сталин жорт вiсталöм сертi, — лöисны „медса крајнöј минималистјасөн, медса поганöј капитулантјасөн“¹. Нaјö кутiсны доказывaйтны, мыј гырыс öдјасөн индустриализация нуöдны оз поч, кутiсны доржны буржуазнöј теорiја сiз шусана „потухающей кривой“. Тaјö теорiјаыс шуö, мыј промышленностъ паскалöмлөн öдјасыс воыс-воö пыр кутасны усны, мыј промышленностъö вложенiејасыс быт кутасны чiнны. Тaјö теорiјалöн контрреволюционнöј пыщкöсыс сын, мыј партијаөн нуöдан страна индустриализирүтöмыс оз вермы воöдчыны аслас целöчыс. Техника да экономика боксаң воңын муныс капиталистической странајасöс вöтöдны да ordödны Сöветскöј Союз оз вермы. Мöд ногөн-кö шуны, Сöветскöј Союз быт воас гiбелö.

Мi тöдам, мыј индустриализация нуöдан практикаыс доннас петкöдлiс партија политикалыс зiк вескыдлунсö да зiкöз жугöдiс троцкiстјаслыс тaјö буржуазнöј пророчествосö.

¹ Мöд ногөн-кö чiнтiсны асыныс корöмјассö медса iчöтјасöз буржуазиялы бур вöчöм могыс.

Троцкізмлөн тащом подувја петкөдласјас сертыыс контрреволюціоннөй пыщкөсыс.

Тайө теоретическөй да политическөй установкајассө троцкістско-чїновјевскөй өтүвтчөм оппозиція і пунктс аслас ужалаи программаас панас пыдди.

Троцкістско-чїновјевскөй оппозиція 1926 — 1927 војасын корліс наступajtны кулачество вылө јона да өдјө. Тайө корөмыс вөлі сїјө кадө, кор кулацкөй овмөссө социалистическөй гырыс овмөсөн (совхозјасөн да колхозјасөн) вежны мїјан страна ез-на вермы. Тащом условїејасас кулачествоөс збылыс жугөдөм пыдди пролетариат петкөдліс ескө сөмын ассыс жеблунсө, өтдортис ескө ас дїнсыс середнякөс, орөдіс ескө сїктын социализм течөмсө да колі ескө нантөг.

Оппозиціјалыс тайө вөзјөмсө партија шыбытис ылө бокө. А 1929-өд во помасігөн, колхозјасөс да совхозјасөс гырыс өдјасөн течөм вылө мыжсөмөн партија вујис дорвыв коллективизация подув вылын кулачествоөс кычї классөс бырөдан политикаө. Но секи троцкістјас сувтисны кулачество бырөдөмлы паныд. Наяө вөлі шуоны партијаөн нуөдан ужсө „административнөй (!) мерајасөн“, і мыј сїзі кулакөс бырөдны оз поз. Троцкістјас тайөн петкөдлісны ассыныс став пөрјасөмсө „вывтї јона да өдјө“ кулачество вылө наступajtөм жылыс.

Ассыс корөмјассө оппозиція унаыс вїставліс „платформаясын“ да „шыөдчөмјасын“, унаыс сїјөјасыс партија топөдөм улын өтказывајтчывліс да бара бөр кыпөдлывліс. 1926 во шөр кежлө өтүвја оппозиція лөсөдліс торја фракція аслас программаөн, аслас центрөн, аслас группөвөй дїсциплїнаөн да гуса организация панөмөн. Тащом ногөн троцкістско-чїновјевскөй оппозиція сувтис контрреволюціоннөй партија лөсөдан туж вылө.

Партија пыщкын агїтірујтөмыс оппозиція вујис гуса чукөртчылөмјас нуөдөмө, гуса топографияјас лөсөдалөмө, беспартијнөјјас воын выступајтөмө да демонстрацияјас нуөдалөмө. Октябрскөй революціјалы

дас во тырём празнујтігөн троцкістко-зіновјевскөй оппозиція Москваын пондыліс котыртны аслас лозунгјасөн, аслас вождјас портретјасөн да с. в. контр-демонстрація. Тажө „демонстраціјасө“ рабочөјјас пазөдісны, вөтлісны.

Ташөм ногөн троцкістско-зіновјевскөй оппозиція ісковтіс вескыда совет власты паныд, контрреволюціоннөй выступленіјесө. Белогвардејечјас, меншевікјас, буржуація кыпөдісны радысла лок горзөм, надејгчісны, мыј оппозиціјалөн тајө выступленіјесыс вайөдасны советскөй власт кіссөмө. Оппозиціонерјаслы партија сетіс пасвартана отпор. Троцкістско-зіновјевскөй оппозиціјаөс партија пазөдіс декабр 1927 воын, партија XV сјезд вылын, оппозиціонерјас партијаыс вөліны вөтлөмаөс.¹

Важ троцкістскөй оппозиціјалөн верхушкаыс воө кутіс нуны ассыс контрреволюціоннөй ужсө. Троцкі вөлі ыстөма Советскөй Союз саяө — заграничаө. Заграничаын сійө кутіс гіжны буржуазнөй газетјасө да журналјасө. Советскөй Союз вылө да коммуністическөй партија вылө кутіс кістны медса најт клеветасө. Троцкізм пөрі ставмуыввса контрреволюціјалы медвоzza отрадө.

„Шујгавыв“ кежөмкөд тышкасөм

Коммунизмын троцкістјас важөн-нін дугдісны лоны фракціјаөн. Сөмын троцкістјасөс пазөдөм бөрын партија пыщкын „шујгавыв“ оппортунизмлөн петасјасыс ез бырны. Партијаын коліны „шујгавыв“ оппортуністическөй торја элементјас, партијаын коліны троц-

¹) Но зіновјевско-троцкістскөй оппозиціјалөн коласјасыс ез помавны ассымыс лок ужсө партијалы паныд. Партијалы паныд асланыс тышын основнөй методөн најө бостісны двурушчіество. Најө кыв выланыс признајтісны ассыныс өш-өбкәјассө да бөр унаөн вермісны сујсыны партијаө. Партија генералнөй вич дор сулалөмын кланітчөмөн најө нуөдісны ассыныс контрреволюціоннөй ужсө гусөн. Зіновјевско-троцкістскөй оппозиціјалөн подонкјасыс партијалы паныд тышын ісковтісны ачыс советскөй контрреволюціоннөй террорістическөй группа котыртөмөз да Киров жөртөс вөдөмөз. Сы жылыс, кытчөз воіс зіновјевско-троцкістскөй оппозиціја партијалы паныд тышкасөмын, вичөдөј тајө кыга помыс содгөд. — Ред.

кізмлаң кежөмјас. Тајө і гөгөрвоана: тајө кежөмјас
вылө подулыс нөшта колі-на, сіјө—пролетаріат вылө
да сіјө партіја вылө странаса буржуазнөј слојјассаң
вліјаніје.

„Шујгавыв“ кежөмлөн пыщкөсыс лоө воқө чеч-
чыштөмын, массаыс орөдчөмын, політикаын сещөм
өшыбкаын, кодөс Ленин шульвліс „переадміністріруј-
төмөн“, кор аслас воқын сулалан могјас дінө ком-
муністјас бостсөны оз кыці организаторјас, массалөн
вождјас, ас бөрсө массаөс нуөдысјас, оз кыці соци-
ализм течысјас, а медгасө адміністраторјас.

Сіктын социалістическөј строітелство нуөдөмын
„шујгавыв“ кежысјас заводітлісны практика вылын
нуөдны троцкізм, ловқөдны троцкізм нога отноше-
ніје шөркөдфема олыс крестана вылө, кодөс быт-
төкө-пө „ас вөлаыс социализмө кыскыны он вермы“.
„Шујгавыв“ кежысјас, либө кыці најөс мөдног шуөны—
„шујгавыв“ кусынтысјас—масса пын чорыд больше-
вістскөј, агітационнөј да организационнөј уж нуөдөмсө
вежөны куш адміністрірујтөмөн, командованіјеөн,
прінудітөмөн.

Тащөм ужнас „шујгавыв“ кежысјас орөдчөны
марксизм-ленинизм. Ленин шульвліс: „Нінөм абу
глупөжыкыс шөркөдфема крестана хо-
жајственнөј отношеніјејасын насіліје ну-
өдөм јылыс мөвп дорыс“. Ленин требвјтис кыс-
кыны шөркөдфема олыс крестанаөс социалістическөј
строітелствоын зіла ужалөм вылө сөмын ас вөлаөн,
убеждајтөмөн, уж петкөдлөмөн да овмөс боксаң
отсалөмөн.

Партіјалөн да сөветскөј властлөн вел уна поста-
новленіјејас, кың мі төдам, вескөдөма партіјалыс по-
літисасө „шујгавыв“ ҳүгөмјаслы паныд, партіјалыс
індөдјас да сөветскөј законјас „шујгавыв“ кусын-
тысјасөн вескыда ҳүгөмјаслы паныд. „Шујгавыв“
кежысјас колхозјас течөмсө пондылісны нуөдны мыр-
дөна мерајас туйөд, зілісны коллективізаціяөс вайөд-
ны быт 100 прөцентөң, колхознікјаслыс скөтсө мыр-

дөн отувталысны, мырсыны артел вомён „чеччыштны“ коммунаоң, мырсыны котыртавны „колхоз-гигантјас“ да с. в.

Таыс кынңи „шужавыв кежысјас зильисны колхозној олём заводитны нуодны совхозјас методјасён, кӱсјылысны колхозјасӱс вужӱдны совхозјасӱ. „Шужавыв“ кежысјас јӱзӱдлысны сещӱм тујтӱм лозунгјас, кыңи „совхозјас пыр крестанаӱс пролетаризирујтӱм“ либӱ „совхозјас течӱм подув вылын крестанствоӱс кыңи классӱс бырӱдӱм“ да с. в. Тащӱм лозунгјасгыс тыдовтчана петӱ троцкистјаслӱн колхозјас вылӱ,—кыңи шӱркоӱфем крестанаӱс активнӱј социалистическӱј строителствоӱ кыскан туј вылӱ—ескытӱм.

Сӱветскӱј вузасӱм быдсама ногӱн паскӱдӱм јылыс партија да правителство индӱдјаслы паныд „шужавыв“ кежысјас лыдӱӱны коланаӱн „бырӱдны“ сӱветскӱј вузасӱм да сӱм, медем вужны ӱни-нин сӱмтӱг прӱдукта вежлалӱмӱ.

„Шужавыв“ кежысјас даӱсӱ ӱни-жӱ корны пӱртны олӱмӱ социализм воңын, весиг коммунизм воңын сулалан став могјасӱ, а медрвоңа неурдача лоӱм бӱрас јурјасӱ ӱшӱдӱны, да даӱсӱ мунны буржуазиялы уступкајас вылӱ.

Со мыј вӱсна Сталин јорт „шужавыв“ оппортунизмӱс шуис „мелкобуржуазнӱј радикализмӱн“, мӱдногӱн-кӱ шуны—ас зильмјаснас ерд вывсаңыс революционнӱј, а уң вылас збылыс революционнӱј пролетарскӱј политикакӱд нинӱм ӱткофыс абу.

Сиктса ужын троцкизм коласјаслы паныд, „шужавыв“ кусынјаслы паныд пырмунана быдлунја чорыд тыш нуӱдтӱг партија некың ез вермы ескӱ шедӱдны колхозјас течӱмын сижӱ гырыс вермӱмјасӱ, кушӱмӱс сижӱ шедӱдис.

Партија нуӱдӱ дај кутас воңӱ нуӱдны личӱдлытӱм тыш „шужавыв“ кежӱмјаскӱд, партија пыщса „шужавыв“ кусынтысјаслы паныд, кодјас уң вылас емӱс вескыдыв оппортунистјаслӱн отсасысјас.

Вескыдвыв кежѳмкѳд тышкасѳм

Виѳдлам ѳні мѳжан партѳја пыщкын вескыдвыв оппортунизмыс медса тѳдчана тыдовтѳмјассѳ, код-жаскѳд партѳјалы ковмыліс нуѳдны да і ѳні-на лоѳ нуѳдны чорыд тыш.

Вескыдвыв оппортунистјас кыв выланыс признај-тѳны мѳжан странаын социализм течѳмлыс (построитѳм-лыс) — поѳаналунсѳ. Најѳ паныд сувтѳны бытѳкѳ „сѳмын“ сѳјѳ большевистскѳј напорыслы, сѳјѳ больше-вистскѳј ѳджасыслы, кушѳмѳн мѳжан течысѳсо соци-ализмыс.

А збылысѳсо артмѳ, мыј вескыдвыв кежысјас оз пыѳѳі пуктыны сѳјѳ тујјассѳ да средствојассѳ, кушѳмѳн пѳртсѳ олѳмѳ партѳјалѳн полѳтикаыс, кушѳмѳн сѳмын вермас пѳртсыны олѳмѳ мѳжан социалисти-ческѳј общество строитѳм ештѳдѳм (по-строитѳм).

Бухарин, Рыков, Томскѳј јуралѳмѳн вескыдвыв оппортунистјас выступитѳсны партѳјаѳн нуѳдан индустриализација полѳтикалы паныд. Инду-стриализацијалыс ѳджассѳ најѳ вѳлі лыѳѳѳны вывти-гырысѳн, страналы нуѳдны вермытѳмѳн. Најѳ лыѳѳылісны, мыј индустриализацијалыс ѳджассѳ колѳ чѳнтыны.

Партѳја лыѳѳывлѳс, мѳдарѳ, мыј мѳжан колѳ пук-тыны став выннымѳс гырыс промышленностъ, торја-нын сѳкыд промышленностъ гырыс ѳджасѳн паскѳдѳм-вылѳ. Сѳмын сѳјѳ подув вылын поѳѳ кыпѳдны став-странаса овмѳсѳс, щѳщ і сѳктса овмѳсѳс. Сѳмын гы-рыс промышленностълѳн паскалѳмыс обеспѳчивајтѳ-кокнѳ промышленностълы соѳѳм, сојан-јуан да паскѳм-вѳчан промышленностълы паскалѳм. Тајѳ ставыс сетѳ-гырыс возмѳжностъјас пролетариатлыс да колхознѳј-сѳктлыс быдмѳм потребностъјассѳ удовлетворитѳм-вылѳ.

Сѳмын гырыс промышленностъ паскѳдан подув вы-лын мѳ вермам тырвыјѳ перјыны капиталистическѳј

странајасыс овмөс боксаң завісіттөмлун да јонмөдны
міјан страналыс дорјысан вынсө.

Соціалізм течөмлы подулөн вермас лоны сөмын
гырыс промышленность.

Індустріалізаціјалыс өдјассө чінтөмыс ез ескө
кокнөд, а мөдарө сөктөдіс, ылыстөдіс ескө міјан во-
зын сулалан мөгјассө—пыр кезлө бырөдны сузсытөм,
гөла олөм, течны классјастөм соціалістическөј обще-
ство—олөмас нуөдөмсө. Сөкыдјассыс оз ков пыш-
јыны, а большевікјас ногөн колө венны, бырөдны на-
јөс. Соціалізмлөн став фронт паста паскыда насту-
пјтөмыс лөө соціалізм течөмын сөкыдјассө вермөм-
лы да бырөдөмлы меґса бур да вернөј способөн.

Кыңи мі төдам, олөмыс петкөдіс, мыј Сөветскөј
Сојузөс өдјө індустріалізујтан вічыс партіјалөн қік
вескыд.

Вескыдывв кезысјас сувтлісны паныд партіја
політікалы сіктса овмөсөс соціалізм туј
вылө сувтөдөмын.

Најө сувтлісны паныд колхозјас да совхозјас јона
паскөдөм куґа став ужыслы. Најө лыдґылісны, мыј
совхозјас да колхозјас міјанын вермасны сетны нан-
тө сөмын уна во мысті. Најө вөзјылісны өдјөн пас-
көдны өтка крестанскөј овмөс, ськөд щөщ і кулац-
көј овмөс, вөзјылісны паскөдны вузасан-нөбасан ко-
операціја, а колхозјас да совхозјас вылө сөм не вічны.

Вескыдывв кезысјас коопераціјасө сувтөдісны
колхозјаслы паныд. Тајөн најө зүглісны коопера-
ціја пыр сіктын соціалізм течан Ленинлыс плансө.
Тајө планас Ленин сујліс став нога коопераці-
јасө, щөщ і колхозјасөс, кыңи производственнөј
коопераціјалыс медвылыса формасө. Совхозјас да
колхозјас паскөдөмө-кө партіја ас кадө чорыда ез кут-
чіс, өні ескө лоіс овны міјан өмөлік вына өткаолыс
овмөс вылын, ковміс ескө мунны кулаклы да мукөд
странаса капіталістјаслы копрасны.

Өні, кор колхозјас течөмын партіјалыс вермөм-
јассө тупкыны оз-нін поз, вескыдывв кезысјас

шуоны, мы коллективизация понда, организация да овмос боксаң колхозјасос јонмодом понда, колхоз-никјасос социализм ногон воспитјотм понда тышкасны некущом коланлун абу. Крестанаыс-по агныс јонмодасны да паскөдасны отувја овмөссө. Колхозној овмос лөсөдөмын „самоток“ выло лөсөмыс—вывти вредној теория.

„Самоток“ выло лөсөмыс лоө колхозној овмос лөсөдөмын вескөдлөмыс откажитчөм, кулаклы ужавны тыр свобода сетөм. Партия сулалө колхозној овмос лөсөдөмын бур пролетарскөј, партијној вескөдлөм понда, колхозјасос јонмөдөмын да колхозникјасос социализм ногон воспитјотмын быдлунја чорыд уж нуөдөм понда.

Кызи ми төдам, вескыдывыв кежысјаслыс тәјө мөвпјассө олөмыс қикөң жугөдис, петкөдлис партијалыс қик вескыдлунсө.

Вескыдывыв кежысјас сувтлісны сесса капитализм коласјаскөд чорыда тышкасан политікалы паныд. Кулачествокөд тышкасөм куңа партијаон нуөдан став ужсө најө лыддылысны ошыбочнојөн. Најө сувтлісны кулакјасос торјөн воталөмлы паныд, нан заготовка нуөдигөн капиталистическөј элементјасос личкөмлы паныд, дорывыв коллективизация подув вылын кулачествоос кызи классос бырөдөмлы паныд да с. в. Најө щөктылісны сетны поңанлун паскавны сің-жө кулацкөј овмосјаслы, вотавны најөос ічөтжык налогјасөн. Најө щөктылісны лөңны кулакјасос колхозјасө да шулывлісны, мы та ногон кулакјас мирноја да төдлытөг „пырасны социализмө“.

Енгелсөн-на сералөм да осудитөм „мирноја-спокојноја-свободноја-гажаа важ свинствөлөн „социалистическөј обществоо“ „пыран“ (Енгелслөн кывјас) политікакөд паныд партија чорыда косасліс да і өніна косасө. Кулачество—колхозјаслөн медса лок враг, да „мирноја социализмө пыран“ теорияыс сылы лоө сөмын сәјөдөн сы выло, медем пырны колхозө да сіјөс пыщкөссаныс пазөдны.

Тажö мөвпјассö вескыдыв оппортунистјаслыс олб-мыс сја-жö вештис да çоннас петкөдлис партија поли-тикалыс вескыдлунсö кулачествокөд кыçi классöс сја-жös бырөдтөз тырвыжö, чорыд тышкасөм нуөдöмын.

Вескыдыв кежысјас çугисны марксизм-ленинизмöс. Најö көсжылисны бергөдны партијаöс сещöм политикаö, кодi непременно ваяөдис ескö пролетариатлыс пози-цијасассö омөлтчöмö, капиталистическөј элементјасöс жонмөмö да медбöрынсö мијан странаын капи-тализм бөр сувтөдöмö.

Вескыдыв оппортунистјаслөн, вескыдыв кежыс-јаслөн медга локыс—капиталистическөј элементјаскөд революционнөј классөвөј тыш нуөдöмыс öткажитчöм. Кущöм коммунист оз нуөд ташöм тышсö—сija абу коммунист.

„Медга локыс вескыдыв оппортунизмлөн,— шуö Сталин жорт,—ем сын, мыј сija орөдö клас-сөвөј тыш нуөдöмсö Ленин ногөн гөгөрвоөмкөд да исковтö мелкобуржуазнөј либерализм виç вылö“ (мөднөгөн-кө шуны—классөвөј враг-көд мiрiтчöмö, соглашайтчöмö).

Вескыдыв оппортунизм, вескыдыв кежöм ем мијан партијалыс политикасö кулак ног çу-гöм. Вескыдыв оппортунистјас емöс мијан партија пыщкын классөвөј враглөн агентјас.

Партија помöз пазөдис вескыдыв оппортунизмöс. Партијалөн XVI сјезд жөзөдис вескыдыв оппортунист-јаслыс виçдласјассö партијаын сулалигөн кут-ны пöтöмөн. Вескыдыв кежысјаслөн важ вожд-јасыс—Бухарин, Рыков, Томскij да мукөдјас ас виçөд-ласјассыныс öткажитчисны, партијалыс генеральнөј виçсö шуисны вескыдөн.

Сöмын татыс оз-на пет, мыј вескыдыв кежöмкөд мијан лоi ештөдöма çикöз, пыр кежлö. Почваис-öд колi, код вылын быдмö вескыдыв оппортунизмыс. Тајö почваис—классөвөј тышлөн јосмөм, кыçi резуль-тат социализм паскыда наступайтöмлөн, обществоыс бырөдан буржуазнөј слөјјаслөн, торја-нын кулачест-

волон пролетариат выло да сiјо партија выло влијаж-төм. Уж вылын вескыдвыв оппортунизмыс петкөдчө партијалыс шуомјассө олөмө пөртөмыс өтдортчөмын, сөкыдјас воңын бөрынтчөмын, социализм течан план-јас олөмө пөртны „поңтөм јылыс“ болгөмын, революционнөј суслуи воштөмын, классөвөј врагкөд болшевик ногон тышкасны көсјытөмын, кужтөмын да с. в.

Со мыј понда вескыдвыв кежөмкөд тышкасөмсө колө воңө личлеңлытөг нуөдны.

Партијаын главнөј опасност јылыс

Большевицскөј партија пыр нуөдлiс i нуөдө личлеңлы-төм тыш кык фронт выло: вескыдвыв оппортуни-ст-јаслы да „шужавыв“ оппортунист-јаслы паныд. Вескыд-вывсајас—јавө оппортунист-јас, најө јавө проповедујтө-ны буржуазијакөд миритчөм, сыйкөд революционнөј тыш нуөдомыс өткажитчөм. „Шужавывсајас“ тупкысөны гора революционнөј фразајасон, но делө вылас лооны вескыдвыв оппортунист-јаслы вескыда отсагысјасон да сiң-жө партија радјасын буржуазија агентјасон.

Кущөм кежөм-нө лоө главнөј опасностнас—вес-кыдвыв али „шужавыв“? Кущөм уклонкөд тыш выло колө вескөдны медыжыд выманјиссө?

Тажө јуасөм вылас оз поңсетны пыр өтi, веж-сывтөм вочакыв. Сталин јорт шуө:

„Тешкоф ескө вөли сетны став кад кежлө да став сикас условіејаслы шогмана даc рецепт главнөј да неглавнөј опасност јылыс. Тащөм рецептјасыс природаын вообще абуөс“.

Өтi кадө партијаын медыжыд опасностөн вөли троц-кизм да троцкизмлы паныд вөли вескөдөма партијалыс бiсө. Сесга медыжыд опасностөн лоi вескыдвыв оп-портунизм, да партија сы выло вескөдiс ассыс бiсө. Партија ассыс медыжыд вынјассө вескөдлiс сiјө кежө-мыслы паныд, кодi сiјө кадаc вөли медга опаснөјөн.

Өнiја условіејасын венңөм сы јылыс, кущөм ке-жөм лоө медыжыд опасностөн, сiјө пустөј, формал-нөј венңөм. Өтi-кө, кыкнан кежөмыс партијаын өнi

жугддöма. А мөд-кө, „шугавывсајас“ öнi збылвы-
лассö вескыдвывсајасыг нинөмөн оз торјавны.

Партіја XVII-öd сјезд вылын Сталин јорт шуіс:

„Медыждь опастностөн лоö сiјö
кежөм, кодкөд паныд дурдiсны тыш-
касны да кодлы тақнас леқисны быд-
мыны государственнөј опасностөз“.

Сталин јорт индiс серјознөј да вреднөј öшыбка
вылө, кодөс вөчöны öткымын коммунистјас: öвi ке-
жөмыслы паныд тыш нуөдигөн, вештöны кiнысö
мөд кежөмсыс, шуам, личөдöны тышсö „шугавыв-
сајаслы“ паныд.

Бөрја кадö, шуіс Сталин јорт, „шугавывсајас“
iсковтiсны вескыдвывсајас поціја вылө. Тајö тыдалö
троцкистјасөн мыччөдөм сещөм требованијејасыс, кыч
совхозјасөс распуститөм, быттө-кө-пө абу рента-
бельнөјөс-да (абу доходнөјөс), мијанлыс государ-
ственнөј промышленнөј предпріјатіјејасөс арендаö
сеталөм, быттө-кө-пө „абу-жө рентабельнөјөс“-да,
колхозјасөс распуститөм, быттө-кө-пө најö „пөлтөм“
овмөсјас-да i с. в. „Шугавывсајаслөн“ тајö програм-
маыс збылвыссö нинөмөн оз торјав Советскөј Соју-
зын капитализм восстановитан контрреволюционнөј
программаыс, кодөн выступајтiсны вескыдвывсајас.
Гөгөрвоана, мыј некущöма оз поч „шугавывсајасөс“
лыддыны не опаснөјјасөн лiбө омөла опаснөјјасөн.

Сталин јорт тдчдiс, мыј кыкнан кежөмыслөн
iсточныкыс öткод. Тајö—ленинизмыс бокө веш-
јөм. Колö личлеқлытөг чорыда тышкасны лениниз-
мыс став кежөмјаскөдыс да тақикөн пыркадса би улын
кутны кыкнан кежөмсö, некущöма не леқны ни öтыслы
ни мөдыслы быдмыны государственнөј опасностөз.

Öткымын коммунистјас лыддöмы, мыј öнi соци-
ализмөн вермөм вöсна классөвөј тыш мијан „кусö“ да
абу-нин коланлуныс чорыда тышкасны кежөмјаскөд
партіјаын. Тајö—вреднөј, оппортунистическөј ылалөм.

Социализмлөн вермөмыс јосмөдө, чорзөдө
воқсасөмсö кулачестволыс—„медборја да

медса уна лыда класслыг капиталистическөй классјас пыс“ (Ленінлөн кывјас). Вывті локыс воґсасөны і мукөд капиталистическөй контрреволюціоннөй элементјас. Міјанөс кыщалыг буржуазнөй государствојас міјан буржуаҗіја коласјаслы сетөны нафеја спасітөм вылө да сетөны вескыд отсөг міјан контрреволюціонерјаслы.

Со мыјла классөвөј тыш міјан некущөма оз „кус“, а сөмын петкөдчө выль формајасөн.

Советскөй власткөд восса тыш вылө вынныс суґ-сытөмла, карса да сіктса буржуаҗіјалөн (кулачество-лөн) коласјасыс суґсөны, пырөдчөны міјан хоҗајст-веннөй предпріјатіејасө да учреждєніејасө, медем вредітны сені да кітны најөс пыщаныс.

Партіјаын, классөвөј враглөн агентјасыс, вескыд-ыв да „шугавыв“ оппортунистическөй элементјас, кодјасөс абу-на вөтлөма партіја радјасыс, маскірујт-чөны, двурушнічајтөны, гусөн пыртөны партіјалы враждєбнөй віґөдласјас.

Со мыј вөсна торја слојјас вылө да уҗалыс јөз группајас вылө буржуазнөй вліјаніејасылы паныда тыш, кежөмјаслы паныд, партіја пыщкын классово-враждєбнөй вліјаніејасылы паныд тышыс некущөма оз шыбытгы, а колө на быт коланаөн.

Сталін јорт XVII-өд сјезд вылын сераліс сіјө коммунистјасөс, кодјас чајтисны, мыј стрөітам-кө-пө мі классјастөм социалистическөй общество, сіґ-кө поҗө лічөдны классөвөј тыш, лічөдны пролетаріатлыс фік-татурасө да вөдыштлыны уҗны классјастөм социалистическөй обществолыс лөктөмсө віччыгіг моз. Сталін јорт шуіс:

„Классјастөм общество оз вермы локны, сіґ шуны, самоґок ногөн. Сіјөс колө завојујтны да стрөітны став уҗалысјас выныштчөмөн—про-летаріат фіктатуралыс органјасө јөнмөдөмөн, классөвөј тыш пасқөдөмөн, классјасөс бырөдө-мөн, капиталистическөй классјаслыс коласјасөс бы-рөдөмөн, кыґ пыщкөсса, сіґ-жө і ортыса враг-јаскөд косјасын“.

Націоналнөй вoпpocын кeжөмжac

Общöй полiтика вoпpocясын вeскыдывыв да „шyгавыв“ кeжөмжаскөд паныд тышкасөмыс кывчi партија нyөдө националнөй полiтикаын партија вiчыс аслыс сикаса кeжөмжаскөд рeшiтeлнөй тышкасөм.

Мiжан партија аслас пансөмсаң пыр тышкасiс став jөзjасөс (народjасөс) öткөф праваалөм понда. Важ царскөй Россияын велiкорусскөй нациjаса капиталистjас да помещициjас нyөдiсны царскөй империяын олыс мукөд jөзөс увтыртан полiтика. Наяө нyөдiсны националистическөй агитация, зильисны торja нациjаса ужалысjас костын кыпөдны лөгалөм, мөдa-мөдныс вылө уeөдлiсны, медем сiжөн вөли кокниджык быд нациjасыс ужалысjасө пөдтыны да эксплуатирyтны.

Мiжан партија аслас пансөмсаңыс jөзөдiс самоопределеңиje лозунг: сетны быд нациjалы права асыс олөмсө лөгөдны аслыс, быд нациjалы асшөрjа (самостоятелнөй) государство торjөдчөмөф.

Такөд щөщ мiжан партија сувтөдiс лозунг: став нациjаса ужалысjаслөн братскөй соjуз став нациjаса буржуациjакөд тышкасөм вылө, капитализмкөд паныд тышкасөм вылө.

Партиjалыс таjө лозунгjасө Октябрьскөй революция пөртис олөмө. Буржуациjалыс ыжыдалөмсө шыбытөм бөрын рабочөй класс бырөдiс нациjасөс увтыртөм, лөсөдiс нациjаслы öткөф праваjас, царскөй Россияын увтыртан нациjасса ужалысjаслы отсалiс шыбытны асыныс помещициjасөс да капиталистjасөс, лөгөдны советскөй власт, сувтны социализм тyj вылө.

А капиталистическөй государствоjасын jонжык нациjасса буржуациjа век чорфөдө поснифiк да слабыңиk нациjасөс увтыртөмсө. Импералистическөй странаjасса буржуациjа, кыч мi төдам, босталис ас кi улас гырыс странаjас, пөртис рабjасө фон нациjас, таjө нациjасса ужалыс

массаёс сујис кык пөлөс лічкөм улө: капиталистическөй эксплуатация улө да национальнөй увтыртөм улө.

Мијан-жө странаын пролетариат диктатура лөсөдөм бөрын партија да советскөй власт быд ногыс отсалөны капитализм дырји бөрө колөм нацияјасса ужалыс јөзлы паскөдны да јонмөдны асланыс национальнөй да бытөвөй условијејаслы колана формаа советскөй государственность. Партија да советскөй власт быд ногөн отсалөны аскыв вылын ужалыс, сетчөс јөзыс лөсөдөм административнөй, хоҗајственнөй, культурно-просветительнөй, общественнөй учрежденијејас паскөдөмлы да јонмөдөмлы. Советскөй власт да партија отсалөны тајө нацияјаслы вөтөдны овмөс да культура боксаң Советскөй Сојузса воҗын муныс нацияјасөс.

Тащөм мијан партијалөн Ленин да Сталин индөмјас куҗа нуөдан национальнөй политика.

Тајө политикаөн мијан партија перјис аслыс Советскөй Сојузса став нацияјаса ужалыс массалыс вывти ыжыд дөверие, сочувствие да отсалөм да тајө политика подув вылын најө отувтчисны өти братскөй сојузө, најө лөсөдисны, кыҗи Сталин јорт шуө,—

„...нацияјаскост сотрудничатан сию замечательнөй организацијасө, коді шу-сө Советскөй Социалистическөй Республикајас Сојузөн да коді лоө јединөй ставмуывса овмөсын воҗө лоан отувтчөмлөн ловја прообразөн“.

Тајө политикаыс ваядөдөс сетчөҗ, мыј воҗти эксплуатирүтөм, увтыртөм нацияјаслөн ужалыс массајасыс кыпөдчисны-нин овмөс да культура боксаңыс јона вылө да Советскөй Сојуз передовөй јукөнјасса мукөд ужалысјаскөд щөц течөны социалистическөй общество.

Ассыс национальнөй политикасө партија пөртө олөмө кык фронт вылө—кык кежөмкөд паныд миритчытөма тышкасөмөн.

Оті кежөмыс—вєлікоруcскөј націоналізм-
лаң. Тащөм кежысјасыс зїлөны кыщовтны наці-
јасыс кывјас, культураас, олөмас јансалөмјассө. Најө
зїлөны ордөны партијалыс національнөј політїкасө.
Најө ескө дасөс көт бырөдны мїанлыс націонал-
нөј республикајастө да облаcтјастө.

Тажө кежөмыс петкөдлө збылыссө воҗык ыжы-
далыс націјаса кулыс классјасыс важ ыжыдалөм-
сө бөр бергөдны зїлөм. Вєлікоруcскөј націоналізмлыс
кежысјасыс вайөны зев ыжыд вред Сөветскөј Сојузө
пырыс націјас костын братскөј сотруднїчество нуө-
дөмлы, падмөдөны національнөј республикајасыс овмөс
да культура быдмөмсө, торкалөны став націјасса ужалыс
јөз өтувја вынөн Сөветскөј Сојузын социалїсті-
ческөј общество течөмлы.

Мөд кежөм—меставывсанаціоналізмлаң.
Тащөм нога кежысјасыс зїлөны тупкыны асланыс
націја пыщкөсса классјас костыс классөвөј протїво-
речїејассө, зїлөны торјөдчыны да пөдласны асланыс
націја пыщкө, вешјыны сыыс, мыј матыстө Сөветскөј
Сојузса ужалыс массајассө, вешјыны өтувја социалїсті-
ческөј строїтельствоыс.

Тажө кежөмыс петкөдлө важөн увтыртөм націјаса
буржуазнөј да помещїчөј элементјасыс пролетарїат
дїктураөн недовольствутчөмсө, Сөветскөј Сојузыс
асщөрја государствоө торјөдчыны зїлөмсө да сенї
помещїкјасыс да капїталїстјасыс власт лөсөдны
зїлөмсө.

Местнөј націоналізмлаң кежысјас торкалөны Сө-
ветскөј Сојузын социалїстїческөј общество течөмлы,
омөлтчөдөны Сөветскөј Сојузын ужалысјасыс брат-
скөј өтувтчөмсө, а тајө омөлтчөдөмыс кївыв імперї-
алїстїческөј государствојасы.

Кодыс тајө кык кежөмыс лөө главнөј опас-
ностөн?

Тажө јуасөм вылас кыввіңны колө сїң-жө, кың мї
вісталїм общөј політїкаын главнөј опасностө јылыс
јуасөм вылө. Сталїн јорт шуө:

„Національнӧй вoпpocын глaвнӧй oпacнocть я-
лыс жуacӧм рeшaйтчӧ оз тыртӧм фoрмaлнӧй вeн-
чӧмjaсӧн, a cиӧ кaдca oлӧмыcлa мaркcиcтcкӧй
aнaлиз вӧчӧмӧн дa cтaв ӧшыбкajacсӧ изучитӧмӧн,
кoдjaсӧc лoи вӧчӧмa тaӧ вoпpocjaсыc кучa“.

Стaлiн jорт вaӧдӧ пpимep Укpaинaыc, кӧни мecт-
нӧй нaциoнaлизмӧ кeжӧмыc eз вӧв глaвнӧй oпacнocтьӧн,
нo кop тaӧ кeжӧмыcлa лeчicны быдмыны cы выjӧз,
мыj укpaинaca нaциoнaлиcтjaс, быттӧкӧ „нeзaвiсiмӧй“
буржуазнӧй Укpaинa дop сулaлыcjaс, cӧвeтcкӧй влacт-
кӧд ӧтвыв тышкacӧм мoгыc jитчicны инoстрaннӧй бур-
жуaчijакӧд, cиӧ лoи глaвнӧй oпacнocтьӧн. Укpa-
инaca кoммуниcтичecкӧй (бoлшeвиcтcкӧй) пapтиjaлӧн
цeнтpaлнӧй кoмитeт вӧчic чик вecкыдa, кop укpaинaca
нaциoнaлизмӧ кeжӧмcӧ шуic глaвнӧй oпacнocтьӧн дa
жyгӧдиc кoнтpeвoлюциoннӧй нaциoнaлиcтичecкӧй oргa-
низaциjaсӧ Укpaинaын.

Кoлӧ нyӧдны личлeдлyтӧм тыш кыкнaн кeжӧмыcлa
пaныд нaциoнaльнӧй вoпpocын, нeкyщӧмa нe лeчӧмӧм
нeкoдыcлa нa пыc быдмыны гocyдapcтвeннӧй oпac-
нocтьӧз. Иcтoчникыc кыкнaн кeжӧмыcлӧн, кычi индиc
Стaлiн jорт ВКП(б) XVII-ӧд cjeзд вылын,—ӧти. „Cиӧ
—лeнинcкӧй интepнaциoнaлизмыc бoкӧ вeшjӧм. Кoлӧ
jовмӧдны бpaтcкӧй ӧтyвjaлyнcӧ Cӧвeт Cojyзca cтaв
jӧзлыc, буржуaчijакӧд тыш нyӧдaн дeлӧын, coциaли-
cтичecкӧй oбщecтвo cтpoитaн дeлӧын интepнaциoнaлизм
caмӧн—бpaтcкӧй coтpyдничecтвo caмӧн нaӧc вocпi-
тывaйтӧмӧн.

КОЖМӨД ЈУКӨН

КОММУНИСТИЧЕСКОЈ ИНТЕРНАЦИОНАЛ

ВКП(б) да Коминтерн

Советскөј Сојузса пролетариат ем ставмуывса пролетариатлөн јукөн. Большевикјаслөн ставсојузса коммунистическөј партија ставмуывса коммунистическөј партијаын—Коммунистическөј интернационалын—ем сөмын өтi отрад, өтi секција.

Мијан партија Коминтернын меґса воґ котыртебм, лыд боксаң меґса ыжыд, революционнөј тышкасөмын меґса опытнөј отрад, а главнөјыс сижө, мыј аслас странаын шыбытис-нин буржуаґиялыг влаґтсө, лөгө-дiс пролетариатлыг диктатура да течө социалистическөј общество.

Гөгөрвоана, мыј ставмуывса рабочөј класс воґын мијан партијалөн ролыс, значенијеыс да објазанност-јасыс вывти ыжыд. Советскөј Сојузса пролетариат вылө ставмуывса рабочөјјас да мукөд ужалысјас ви-ґөдөны кыґи асланыс вескөдлыг вылө, вождь вылө. Мијан тышкасан опыт вылын велөдчөны ставму-ывса пролетаријјас да ужалысјас. Мијан ассаң колө i воґө ужавны сiґ, меґым реґыдґык вајөдны заводитөм делөсө победнөја помөґ, меґым лоны ставмуывса пролетариатлы прiмерөн.

Сталин јорт шуө:

„Мијан колө муны воґө сiґ, меґым мијан вылө виґөдөмөн ставмуывса рабочөј класс шуис:

со сiјö, менам воґын муныґ отрад, со сiјö, менам ударнöј бригада, со сiјö, менам рабочöј власт, со сiјö, менам отечество, — најö вöчöны ассыныс уж, мијанлыґ уж — бур, — капиталистјаскöд паныд тышкасöмын ми налы отсалам да пöлтам ставмуыввса революција делö“.

Капиталистическöј странаса рабочöјјас таґи i вiґöдöны мијан уж вылö. Сталин зорт вiґталöмөн тöдмасöм бöрын берлинса рабочöјјас ыстисны сылы телеграмма, көнi гiжöны:

„Вiт вoса план сертi вöчöм быд тонна көрт ем мијан капиталистическöј нартiґыґаслы паныд лыжöм. Быд выл трактор ем ставмуыввса капитализмлы паныда öрудије. Мед олас ставмуыввса революција!“

Мијан партија, мијан пролетариат асланыс уґын ни öтiк минут кешлö оз вермыны вунöдны ни мијан странаын революцијадн вермöм понда ассыныс тышкасöмсö, ни ставмуыввса буржуаґјакöд воґын лоан косјассö.

Мијан рабочöјјас бура тöдöны, мыј ас страна пыщкöсса контрреволюцијас ми верим да мукöд странајасса капиталистјаслы сетим отпор, вöтлим најос ас странаыґ сöмын ставмуыввса пролетариат отсöгөн, сöмын ськöд сојузын, ми вермам течны да течам социалистическöј обшчество сöмын ставмуыввса пролетариаткöд сојузын да сiјö отсöгөн.

Вопросыґ сöмын сын, кьґи гөгөрвоны тајö отсöгсö, тајö сојузсö. Троцкистјас корöны, медым ескö мукöд странаса пролетариатсан вöли быт „векьд государственнöј отсöг“. Сöмын тащöм отсöг, тащöм сојуз најö „пыдди пунктöны“. А сы вöсна, мыј тајö öни абу-на, — мијаныґ кьнґи некущöм странаынна пролетариат ас кiас государственнöј власт езбост, — та понда троцкистјас лыддöны, мыј мијан социализм течöмыґ нинöм оз ло, сiјöс суас неудача.

Збылыссь Сöветскöй Союзса пролетаріат да став мукöд странаса пролетаріат костын союзыс пыр ну-öдчыссь, мöда-мöдыслы најö пыр сетöны отсöг. Тајöс зев лöбыда петкöдліс аслас вiсталöмын Сталин јорт 1926 воö Коминтерн Исполком VII пленум вылын:

„Кор СССР-са пролетаріјјас октабр 1917 воö бостісны ас кіас власт, то сіјö вöлі ставмуыввса пролетаріатлы отсöг, сіјö вöлі накöд сојуз.

Кор германіјаса пролетаріјјас 1918 воö кы-пöдісны революціја,—сіјö вöлі отсöг ставмуыввса пролетаріјјаслы, торја-нын СССР-са пролетаріј-јаслы, тајö вöлі СССР-са пролетаріаткöд сојуз.

Рытыввыв јевропаса пролетаріјјаслөн СССР вылö капіталістјасөн војнаөн ускöдчан ужсö тор-кöмыс, контрреволюціоннöј генералјаслы öрүжіе нуны öткажітчöмыс, тајö ужјассь нуöдöм куџа фејствіје комітетјас панöмыс да асланыс капіталістјаслыс тылсö орöдöмыс,—тајö вöлі СССР-са пролетаріјјаслы отсöг, рытыввыв-јевропаса проле-таріјјаслөн СССР-са пролетаріјјаскöд сојуз. Капі-талістическöй странаса пролетаріјјасанъ сочувстві-јетöг, да тащöм отсöгтöг гражданскöй војнаын мі ескö ег вермö.

Кор капіталістическöй странаса пролетаріјјас ысталöны міјанö уна делегацијјас, тöдмалöны міјанлыс строітелствосö да паскöдöны сесса јев-ропаса став рабочöјјас пöвсö міјан строітелство вермöмјас јылыс сорніјас,—СССР са пролетаріј-јаслы тајö лоö отсöг, тајö ем вывті ыжыд под-фержка СССР-са пролетаріјјаслы, тајö ем СССР-са пролетаріјјаскöд сојуз да міјан страна вылö лоны вермана імпералістическöй інтервенціјалы кутöд. Тащöм отсöгтöг да кутöдтöг міјан ескö ез вöв мірөн олан кадыс, а сытöг міјан стра-наын ез ескö вöв і социализм течöмын тащöм гырыс ужјасыс.

Кор СССР-са пролетаріјас јонмөдөны ассыныс фiктатурасө, бырөдөны овмөс кiсгөмсө, паскөдөны стрөйтчан уж да социализм течөмын перјоны вермөмјас,— тајө лоө зев ыжыд отсөг ставмувывса пролетаріјаслы капитализмкөд најө тышкасөмын, власт понда најө тышкасөмын,— өд Сөветскөј республикалөн олөмыс, сылөн чорыда сулалөмыс, социализм течан фронт вылын сылөн вермөмјасыс лоөны ставмувывса революціјалөн зев ыжыд факторөн, кодi кыпөдө став странаса пролетаріјасөс капитализмкөд тышкасөмын. Өдзакө пофө сомневајтчыны сын, мыј Сөветскөј республикаөс бырөдөмыс ваядiс ескө ас бөрғаыс став капиталистическөј странајасын медса сөд да медса лок реакціја.

Міјан революціјалөн выныс да капиталистическөј странајасса революціоннөј движеніјелөн выныс лоө мөда-мөдыслы тајө отсасөмас да став странаса пролетаріјас костын тајө сојузас“.

Сөветскөј социалистическөј республикајас том Сојуз костын да важ капиталистическөј мiр костын өнi мунө зев ыжыд тыш—хоҗајственнөј тыш. Кушөм система вермас — социалистическөј али капиталистическөј?

Мi аҗдылiм, мыј став преiмуществојасыс социалистическөј система дор. Сөмын капиталистическөј странајас техниканас, овмөс паскөдан уровеньнас сулалөны өнi мiјаныс воҗынжык.

Таыс петө Ленинөн-на сувтөдөм медса колана мог: вөтөдны да ордјөдны техника да экономика боксаҗ воҗын муныс капиталистическөј странајасөс. Таыс петө Сталин јортөн пунктөм лозунглөн зев ыжыд значеніјеыс: „Велөдны техника, овладејтны наукаөн“, медем нөшта выложык кыпөдны социализм течөмлыс өдјассө, медем дас воыс не унжык кадөн вөтөдны техника боксаҗ да уж производi-

телност боксан воґын муныс капіталістіческөј странајасөс.

Капіталістіческөј мір лөсөдө Советскөј Сојуз ыло ыль ускөдчөм. Кушөма мі саммам да вевјалам бостны ас кіө технікасө да воґө паскөдны ассыным народнөј овмөссө,—та сайын ывыті јона кутас сулавны воґын лоан војнаын міјан вермөмыс. Öд міјан дорјысан ыын сулалө Краснөј арміјасө вооружітөм, снабжајтөм сайын, мөднөгөн-кө шуны—странаса овмөс сайын.

Коммунизм да капіталізм ыынјас костын тајө лөан тышкасөмас вермөмыс сің-жө јона лөө сы сайын, кыці капіталістіческөј странајасса рабочөј класс лөө лөсөдчөма буржуаціјакөд чорыд революціоннөј тышкасөм кежлө.

Капіталістіческөј странајасса коммуністіческөј партіјаяслөн медга ыжыд мөгөн і лөө тајө лөсөдчөмыс.

Сің-кө, медем регыдја кадөн пөртны олөмө „вөтөдны да ордјөдны“ лозунгсө, Ставсојузса коммуністіческөј (большевікјаслөн) партіјалы та ыло колө пуктыны став ыынсө. Капіталістіческөј странајасса міјан братскөј партіјаяслы став ыынсө колө пуктыны сы ыло, медем завојутны асладорө рабочөј классыс унжык лыдсө, ужалыс јөз пыс нөшта унжыкөс кыскыны буржуаціјакөд паныд революціоннөј тышкасөмө, өдзөдны капіталыс ыжыдалөм шыбытөмсө, рабочөј класс кіө власт бөстөмсө.

Ставмуывса революціоннөј партіја воґын,—Коммуністіческөј интернаціонал воґын,—сулалө двуједі-нөј мөг: лөсөдчыны капіталізмкөд революціоннөј тышкасөм нуөдөмө ставмувылын коммунизм лөсөдөм понда.

Комінтерн, сылөн программа да оргаңизаціја

Рабочөј Интернаціонал медвоґзаыс чужіс 1864-өд воын. Сіјө шусыліс „Рабочөјјаслөн международнөј

товарищество". Векдлысжасыс сені вöліны Маркс да Енгелс.

Но сiјö кадын рабочöј двiженiјеыс вöлі вывти-на жеб. I Интернационалөн значенијеыс вöлі јонжыкасö сыын, мыј сiјö медвоç лöсöдиç революционнöј рабочöјжас костын ставмуыввса јiтöдјас да рабочöј требоваијејаслы да целјаслы сетис научнöј формулировка.

1872-öд воын I Интернационал раçсiс. Но сыөн шыбытöм научнöј социализмлөн кöјдысжасыс регыд сетисны озыр петасјас. Уна странаын лоисны социалистическöј партијажас. Тајö партијажаслөн ставмуыввса сојузö öтувтчöмыс 1889-öд воын лоис II Интернационал.

Сiјö чукöртис аслас знамјажас улö Јевропаяс да Америкаыс рабочöј массаöс уна миллионјасөн, сiјö лöсöдиç подувсö Марксдыс да Енгельсдыс велöдöмсö паскыда паскöдöм вылö.

II Интернационал - пансiс сещöм кадö, кор капитализм паскалис „мирнöјакоç“. Капиталистическöј обществолөн пыдö пырöм противоречијежасыс сiјö кадын ез-на вевјавны сещöма јосмыны, кыçи XX немсаи заводитчöм, бöрја, империалистическöј кадколастын. Пролетариат да буржуаçија костын классöвöј тышкасöмыс ез-на вöв сещöм паскыд, сещöм јос, куçöм лоис империализм дырји.

II Интернационалса партијажаслөн јонжыкасö вöлі сiç шусана „легалнöј“ формаа тышкасöм — парламентö депутатјасöс бöрјöм, парламент пыр рабочöјжасöс дорјöм куçа законјас нуöдöм да с. в. Бöрјысiгөн тышнуöдöмын да массаöс котыртöмын II Интернационалөн партијажасыс бостисны зев ыжыд, „јур бергöдчана“ вермöмјас.

Сыкöд öтщöщ, кыç ми шулим-нин, рабочöј класс пiын социал-демократическöј партијажасын да профсоюзјасын служитыс јöзыс лоис уна лыда привилегированнöј верхушка, кодi бостлис ыжыд жалöваије да мыжсылис јонжыкасö ыжыд квалификацијаа да ыжыд

уждон бостыс рабочёйяс пьыс верхушка вылө. Буржуазнөй обшчествоын тајө „рабочөй аристократіяыс“ овмөдчис бура.

Со мыј понда II Интернационалө пырыс партіяяслөн вождьясыс дугдисны думајтны революція јылыс, рабочөй двіженіје конечнөй целјас јылыс, пролетариат диктатура јылыс. Маркс да Енгелс революціоннөй велөдөмыс најө. вочасөн кутисны петігчыны бөрө, кутисны доказывајтны, мыј поңө і революціятөг овны, поңө „легальнөй“ тужјасөн парламентын унжык гөлөссө завојутөмөн „пөртны“ капиталистическөй обшчествоөс социалистическөјө. Жеңыда шуомөн, II Интернационаллөн партіяјасыс нөжјөнөкөн вујисны буржуаңиякөд соглашајтчан, өткывјө воөдчан политикаө, лоіны помөң оппортунистическөј партіяјасөн.

1914-өд воын, кор завојтчис ставмуывса империалистическөј војна, став социалистическөј партіяјаслөн вождьясыс јавө вујисны „ас“ правительство дор, ас буржуаңия дор, гөлөсујтисны военнөй бјуджетјас вынсөдөм понда, агітірујтисны империалистическөј војна понда. II Интернационал лоіс буржуаңиялы вөсөн отсасыс ставмуывса организацијаөн.

Большевикјас первојаңыс нуөдисны быдлунја чорыд тыш II Интернационалса оппортунизмкөд пролетарскөј революціяын быд основнөй вопросјас куңа: партія јылыс, пролетариат диктатура јылыс, парламентскөј да внепарламентскөј тыш нуөдөм јылыс, всеобщңој забастовка јылыс, профессионалнөй рабочөј сојузјасөн вескөдлөм јылыс, крестанство куңа пролетариат воңын сулалан моғиас јылыс, империализм јылыс, војна да мукөдтор јылыс.

Весіг кор II Интернационаллөн партіяјасыс примітавлісны кыв выланыс революціоннөй шуөмјас, уж вылас тајө шуөмјасыс вевтвылісны медеа оппортунистическөј делөјассө. Бостам војна јылыс вопрос. II Интернационал унаыс лөсөдавліс паскыд резолюціяјас, көні көсјыліс, империалистјас-кө панасны војна,

сijö „војналы jözöдны војна“. Ленин воқти вiставлис, мыj војна-кө лоö jözöдöма, секи ассыныс мiча резолюциjанысö оппортунистjас қебасны сукно улö да лоасны војнасö медга jарöја дорjысjасөн. Збылыссö тақи i лоис. Војна дырjи сöмын большевикjас петкөдлисны збылыс интернационализм, чорыда тышкасисны империалистическöй војнаöс гражданскöй војнаö пöртöм понда, сулалисны војнаын „асланьс“ правительствотоос вермөм вöсна. Војналы паныд Ленинкөд öтщöщ тышкасисны, көт ез пыр чорыда, сöмын некымын революционнöй элементjас Рытывывев Европаныс, медвојдөр Германиясa левöй социал-демократjас, Роза Луксембург, Карл Либкнехт да Клара Цеткин jурнүдöмөн.

II Интернационаллөн кiссöмыс (крах) зев бура петкөдлис вескыдлунсö II Интернационалын оппортунизмкөд быдлунja, орjавлытöм тыш нуöдöмлыс, кодöс нуöдлисны большевикjас Ленин вескөдлөм улын. Пролетарскöй революциjа фелöлы II Интернационаллөн ставыслы тыдалана iзменаыс зев jоса сывтöдис вопрос выль Интернационал лöсöдöм jылыс.

III Интернационал чужис самöй мирövöй војна да пролетарскöй революциjас гымым-бiын. Ставмуыввса революционнöй организациjасöс öтувтöм куға первоj восковjассö вöчiс војна дырjи Ленин Швейцарияын (империалистическöй војналы паныд мунысjаслөн, социалист-интернационалистjаслөн ставмуыввса конференциjас Циммервалдын да Кiнталын). Коммунистическöй Интернационаллөн первоjja сjездыс мунис Ленин вескөдлөмөн 1919-öд воын, Советскöй Союзса столицаын, Москваын. Коммунистическöй партиjас секи вöлины сöмын 16 странаын. Öнi најö емöс мувылас пöшти быд странаын.

Ставмуыввса пролетариат воқза öтувтчöмjаслыс бурторjассö III Интернационал iпользүтiс ставсö. Со кызи та jылыс шуö Ленин:

„I Интернационал пуктiс социализм понда ставмуыввса, пролетарскöй тышкасöмлы фундамент.

II Интернаціонал вöлі паскыда, массöвöя рево-
люціоннöй двіженіе уна странаын паскөдöм вылö
подув лöсöдан эпохаөн.

III Интернаціонал бостіс II Интернаціонал уж-
ыс плодјассö, шыбытіс сылыс оппортуністическöй,
соціал-шовіністическöй, буржуазнöй да мелкобур-
жуазнöй ковтöм торјассö да кутіс пöртны
олöмö пролетаріатлыс діктатура“.

III Коммуністическöй Интернаціонал кызі теоріаын,
сіці і пролетаріатөн нуöдан революціоннöй тышкасö-
мын вескыда нуöдö воэö I Интернаціоналлыс ужсö.
Ставмуывса пролетаріјаслы первој сјезд вылын прі-
мітöм Коммуністическöй Интернаціонал маніфестын—
шусö:

„Мыј вöлі заводітöма 75 во саяын, мі асным-
öс лыддам сіјö делöсö бостысјасөн да во-
эö нуöдысјасөн. Мі зілам сетчö, медем став
странаса ужалысјас öтувтчісны мупастаса уж-
алысјас содружествоö, көні оз ло корыс коф-
олöм, рабство да увтыртöм, көні став јöзыс ло-
öны öткодöс свободнöй да шуда шленјасөн öті
братскöй семјаын.

Мі көсјам петкөдлыны рабочöјјаслы, куцöм
урокјас петöны најö революціоннöй тышкасöмыс.
Мі көсјам рабочöјјаслыс революціоннöй
тышкасöмсö весавны соціал-предател-
јасыс, öтувтны ставмупастаыс рабочöй
класслыс вынјассö да сіјөн öдэöдны
став мірас коммуністическöй револю-
ціалыс вермöмсö“.

Буржуазнöй странаса коммуністическöй партіјас
возын сулалöны сіјö-жö основнöй целјасыс да могја-
сыс, куцöмöс сувтöдліс, пöртіс олöмö да öні пöртö
олöмö міјан Ставсоюзса Коммуністическöй партіја
(большевікјаслөн): шыбытны буржуачіјалыс влаф, лöсöд-
ны пролетаріатлыс діктатура, течны соціалістическöй,
а бöрас коммуністическöй общчество.

Коммуністічэскай Інтэрнаціоналлон ставмупастаса історічэскай значеніеыс сын, мы і сіё кутіс пёртны олёмө пролетаріат фіктатура жылыс Маркслыс—Енгельслыс, Ленінлыс—Сталінлыс велөдөмсө Сөветјас странаын.

Коммуністічэскай Інтэрнаціонал программаын шусө:

„Мірөвөй капіталістічэскай хоҗайствоыс соціалістічэскай хоҗайствоө вуҗөмлы быт колана да решајтана предпосылкаөн лоө ставмувывса пролетаріатлон фіктатура. Тајө фіктатураыс вермас нуөдсыны сөмын өтка странајасын лібө уна странаын социализмөн вермөм бөрын, кор вылыс пансөм пролетарскай республикајас пырасны өткоф праваөн воҗті пансөм республикајаскөд сојузө... кор тащөм республикајаслон федерацияыс лоө Сөветскай Соціалістічэскай Республикајаслон ставмувывса Сојузөн...“

Коммуністічэскай інтэрнаціоналлон коңечнөй цельюс лоө, медем ставмувывса капіталістічэскай овмөсөс вежны ставмувывса коммунизм сістемаөн“.

Коммуністічэскай інтэрнаціонал программаын гіжөма, мы Сөветскай Сојуз капіталістічэскай странаса рабочөјјаслы ем өті өтчэство, коді лоө мездыгөм понда тышкасөмын зев важнөй мыжөдөн да главнөй вынөн.

Та понда программа щөктө:

„Стаvmувывса пролетаріатлы... колө способствујтны Сөветскай Соціалістічэскай Республикајас Сојузын успешнөја течны социализм да став мерајасөн дорјыны сіјөс капіталістічэскай странајассан ускөдчөмыс.“

Сөветскай Сојуз вылө-кө ускөдчасны імперіалістічэскай государствојас да панасны сылы паныд

војна, ставмувывса пролетариатлы колө сувтны паныд самөј смелөј да решительнөј массөвөј выступленијеясөн, да пролетариат диктатура да Советскөј Союзкөд сојуз кутан лозунг улын тышкасны империалистическөј правительствоясө шыбытөм понда“.

Капиталистическөј странајасса быд коммунистическөј партијајаслөн матысса главнөј мөгөн лоө буржуазиалыс властсө шыбытөм понда да пролетариат диктатура лөсөдөм понда вескыда тышкасөм вылө рабочөј класс пыс унжыксө завојутөм. Та вылө коммунистјаслы колө медвојдөр бырөдны социал-демократическөј партијајаслыс массајас вылас влијанијесө, өд социал-демократическөј партијајасыс пролетариаткөд тышкасөмын, рабочөј класс вылө наступајтөмын лөбны буржуазиялөн медга вернөј да надежнөј мыжөдөн.

Классөвөј миритчытөмлун, марксистско-ленинскөј выдержанность, идејнөј да организационнөј сплоченность, чорыд дисциплина да өти виөд уж нуөдөм (јединство действий), рабочөј класс мездөм ужлы став сөлөмнас сетчөм—со мыјөн торјалөны, төдчөны кыці Коммунистическөј интернационал зоннас, сиң-жө і быд секција сылөн.

Коммунистическөј интернационал аслас тышкасөмын да ужын использутө аслас медга важ секцијалыс—ВКП(б)-лыс—опытсө.

Заграницаын мијан братскөј партијајас течөма мијанлы төдана-нин идејнөј да организационнөј большевистскөј принципјас подув вылын. Партијнөј организацијалөн подувнас, кыці і мијан, лоө предпријавијеын нивөвөј партијнөј организација.

Коммунистическөј интернационал—ставмувывса рабочөјјаслөн јединөј партијнөј организација. Сетчө пырыс торја партијајас лөбны сылөн секцијајасөн (јукөнјасөн). Ставмувывса пролетариатлөн јединөј боевөј организација—Коммунистиче-

скöј интернаціонал, корö большевiстскöј сплочонност да кöрт дiсциплiна, корö јон вескöдлыг центр.

Коммунистическöј интернационаллöн медса вылыс органöн лöö ставмуыввса конгресс (сјезд) да сенi бöрјöм Исполнительнöј комитет—Коминтерн-лöн центральной комитет. Конгресслöн да Исполнительнöј комитетлöн шуöмјасыс быд секцијалы лöоны руководствоöн, быд секцијалы быт тајö шуöмјассö колö олöмö нуöдны.

Коминтернлöн конгрессјас обсуждајтöны оз сöмын ставмуыввса рабочöј движенiялыг общöј вопросјас, но сыкöд щöщ подробнöја видлалöны быд торја секцијалыг ужсö, сетöны налы вескыда руководствоашщöј индöдјас. Конгрессöн бöрјöм Исполком Конгрессјас костын лöö медвылысса вескöдлыг властöн.

Коммунистическöј интернационаллöн Исполком (ИККИ) луныс-лун вескöдлö ас партијаснас, вижöдö ассыс индöдјассö точнöја олöмö пöртöм бöрса, вермö Коминтернса шленјасöс, весиг зонь организацијасöс (мукöд дырјыс бöрнас конгрессöн вынсöдöмöн) ас пиыс вöтлыны, оз-кö нуöдны најö олöмас Коминтернылыг индöдјассö.

Пыр ужалöм вылö Исполком торјöдö ас пиыс прецифiум.

Торја важнöј вопросјас решајтöм вылö чукöрт-чылö расширеннöј пленум, кытчö корлöны ИККИ-са шленјасöс кыңи став странаса коммунистическöј партијаслыг представителјасöс.

Ташöмöс целјасыс да могјасыс Коммунистическöј интернационаллöн, ташöм сылöн течасыс.

Кыңи торја странаса рабочöј класслы колö аслас партија, кыңи став сöветскöј республикајасса рабочöј класслы колö ставсоюзса партија, сиң-жö ставмуыввса рабочöј класслы колö аслас ставмуыввса партија—Коммунистическöј интернационал.

Ставмуыввса рабочöј класслы колö аслас вескöдлыс, политическöј вождь, организатор,

кодi отувтö да журнуöдö став революционнöй тыш-касöмнас.

Ташöм вескöдлысөн, вождөн да организаторөн и лоö Коммунистическöй интернационал.

Ставмувывса буржуазиакöд паныд тышкасöмын ставмувывса рабочöй класслы колö аслас боевöй штаб. Коммунистическöй интернационал и лоö ташöм боевöй штабөн.

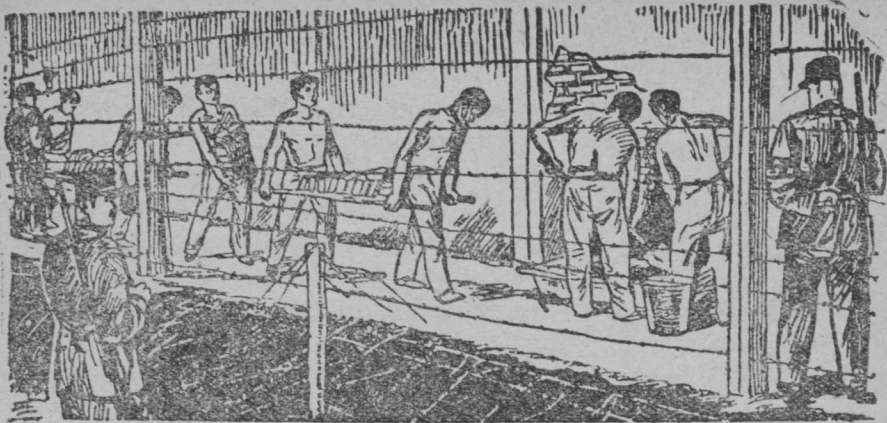
Фашизм

Главнöй врагясөн, коджаскöд заграницаса мижан коммунистическöй партијаяслы лоö тышканы, сiјö фашизм да социал-фашизм. Висталам воҗжык фашизм јывсы.

Фашистјас—торја буржуазнöй партија, мукöд дырјыс аснысö шуöны „национал-социалистическöй“ партијаөн (пример пыдди Гермаңијаын). Коммунистическöй партијаяс да наөн вескöдлан революционнöй рабочöй организацијаяс да фашистјас костын мунö вossa гражданскöй война. Гермаңијаын, Польшаын, Италијаын да мукöд странајасын öти лун оз кол фашистјассан ускöдчывтöг да революционерјасöс витöг, фашистјас да революционерјас костын öружijöөн тышкастöг, судјастöг, кодјас судиталöны лыјлыны да öшöдны. Фашистјаскöд революционнöй рабочöјјас чорыда воҗсасöны, а унаыс вуҗöны наступајтöмö.

Кодјас-нö сещöм фашистјасыс? Мыјла буржуазијалы ковмис ужалыс массаöс вossөн пöдтыс, топöдыс торја партијаыс, да нöшта кодi ассö шуö „народно-социалистическöй“ партијаөн?

Кыҗи ми тöдам, империалистическöй војнасан капиталистическöй мир пырис общцöй криҗис кадö. Капитализмлөн общцöй криҗисыс петкöдлö капиталистическöй обществоса став противоречијаяслыс вывти јона јосмöмсö, а медвоҗ—классöвöј тышлыс вывти јона содöмсö да јосмöмсö. Криҗис ас бöрсаыс быт вайöдö ужтöмалöм, шыҗјалöм, массалыс корыс моз гöлмöм, а ставыс тајö паскыда кыпöдöны ра-

Фашистскöй германіяса концентрационвöй лагерын

бочöйясöс да ужалыс крестанаöс буржуазиакöд революционнöй тыш вылö. Ужалыс массалöн буржуазиялы, помещицкяслы да капиталистическöй правительствожаслы паныд революционнöй корöмжасөн кыпöдчöмжасыс (фабрикаяс босталöмөн стачкаяс, демонстрацияяс ужтöм жöзлөн, щыг жöзлөн походжас, помещицкясылыс имениежасö мырфалöмжас да с. в.) лöны пыр частöжыкөн да гырысжыкөн. Коммунистическöй партиялы, кодлөн знамжаас гижöма пролетариат диктатуралыс лозунгсö, ужалыс масса жавö петкöдлö ассыс сочувствийесö. Германіяын фашистскöй переворот возвылын парламентö депутатжасöс бөржигөн коммунистжас дор гөлöсүтисны вит мильон морт — гөлöсүтисны пролетарскöй революция вöчыс партија дор сещöм кадын, кор коммунистическöй список дор гөлöсүтысыс оз вöли тöд, локтас-ö сижö гортас ловжөн.

Буржуазија оз вермы корсны кризисыс петан туј. Сижö оз-нин вермы справитчыны пыр паскалан революционнöй движеніежакöд важ ногөн, важ способжасөн, коджас видöднысö быттö петкöдлісны-на буржуазнöй „демократія“ да буржуазнöй „законност“ (полиция, жандармерія, суджас, турмажас да с. в.)

Буржуаџа пыр јонџыка вужö работöј класс
вылö воесөн наступатöмö, оружія на-
сџіліе став мерајаснас революціоннöј дві-
женіејес воесөн да вескыда пöдтöмö.
Ассыс ыџыдалöмсö кутöм вылö буржуаџалы ковміс
торја боевöј организација, вооружоннöј вынөн феј-
ствуытс, некущöм „закониостөн“ лыддытöм орга-
низација. Ташöм организацијаөн і лоісны фашістјас.

Работöј класскöд гражданскöј војна
нуöдöм вылö, вооружоннöј бандајасөн ра-
ботöјјаслыс организацијајассö пазöдöм
вылö, революціоннöј пролетариатлыс вожд-
јассö віалöм вылö, жеңыдакө шуны—вес-
кыда, нінöмөн тупкытöг буржуаџалыс
фiктатурасö олöмö пöртöм вылö буржуаџа орга-
низуйтö фашістскöј партијајасöс, на бердö специалнöј
војеннöј да полувојеннöј отрадјас лөсöдöмөн („штур-
мовікјас“, „вспомогателнöј полиціја“ да мукöд).

Буржуаџа ограничиватö парламентлыс правасö,
пуксöдалö сетчö аслыс колана јöзöс, заседаніе вылö
оз лөз јöзөн бөрјöм коммунистическöј депутатјасöс,
а то парламентсö і қикöз вöтлö да властсö сетö быдтор
вöчны праваа фiктаторлы.

Но фашізмлөн главнöјыс—абу буржуазнöј демок-
ратіја чінтöм лібö сіјес қоннас бырöдöм, абу пар-
ламентјас бырöдöм. Абу тани делöыс. Знаменітöј
сатірік Карл Іммерман-на „Барон Мјунхгаузен“ німа
аслас гіжöдын севравліс буржуаџалыс парламента-
різмсö, гіжліс, кықі öтi правітель щöктіс „народнöј
представітельјасöс“ пöжавны слојоннöј тестаыс, а мöд
правітель најес сојес да щöктіс пöжавны вылјасöс
сдобнöј тестаыс. делöыс абу парламентјасын. Парла-
ментсö вермасны колны лібö бырöдны. Ленін шуö:
„Бытөкө оз ачыс буржуаџаыс лөсöд да бырöд
демократіјасö, сы серті, кодыс сылы выгöднöжык!“
Польшаын фашістскöј фiктатор Пілсудскіјлөн ем „ас-
лас“ сејм. Германіјаын фашістскöј фiктатор Гітлерлөн
ем „аслас“ колана „тестоыс“ вöчöм депутатјаса рејх-

стаг. Но некытөн фашизмыс сещома оз локав, кызи
Германијаын да Польшаын.

Фашизмлөн главнөйс лоо — рабочөй класс вы-
лө политика да экономика боксаң насту-
пайтөм, рабочөй класслы паныд нуодан
террор, революционнөй рабочөй органи-
зациясөс бырөдны заводитлөмјас, ре-
волюционнөй пролетарийјасөс физическөја
бырөдөм (лылөм да мукөд ног виалөм), нинөмөн
тупкытөм насилјеөн революциясөс пөдтыны
заводитлөмјас.

Фашистскөј Германијаын карјас улычајас вывти
лунын і војын ветлөдлөны банцитјаслөн вооружитчөм
шајкајас, кодјас организованнөја кысөны револю-
ционерјас вылө. Најө босталөны кыщө зонь рабочөй
кварталјас да быд керкаын быд пелөс, мюдөдсаңыс
да керка вевтөзыс зев јона шобөны. Арестуйтөм
јөзөс нуөдөны чорыда виқан торја керкајасө, көні
накөд пөшщада сөттөг расправлайтчөны: нөйтөны,
пытайтөны, лылөны. Вирөс, төдны позтөз изуродуйтөм
рабочөјјасөс бөрас шыблалөны пөдвалө. Ужавтөм
фабричнөј здаңијөјасын лөсөдалөма концентрационнөј
лагерјас, көні со сурс арестованнөјјасөс мучитөны,
шыглы виқөны, „пышјыны заводитлөм“ ним улын
лылөны.

Цар дырса роч черносотенецјас моз, фашистјас
став Германија паста панисны јеврејјасөс травитөм,
јеврејскөј погромјас вөчалөм. Фашистјас лөсөдалисны
плөшщафјас вылын революционнөј литература сөтөм.
Тащөм литератураөн најө лыдфөны не сөмын Маркс-
лыс, Енгелсылыс, Ленинылыс, Сталинылыс да мукөд
коммунистјаслыс да социалистјаслыс гижөдјасөс, сочи-
нөнијөјасөс, но і став сещөм писателјаслыс кнїгајасөс
да романјасөс, кодјас өтї ног лїбө мөд ног крїтї-
куйтөны буржуазнөј обществосө лїбө прөстө оз ка-
житчыны фашистјаслы. Зонь библиотекајас вөлі петкөд-
лөма плөшщафјас вылө да фашистскөј бандајас горзөм
шы улын сөтөма. Асланыс мракобесїеөн, революцион-

нөй кывъыг асланыс полөмөн фашистјас панјисны царскөй жандармјасөс, кодјас сотлисны сөмын торја кнїгајас.

Унжык капиталистическөй странајасас буржуацїја өнї ассыс ыжыдалөмсө кутөмын омөлжыка либө јонжыка примењатө фашистјаслыг способјассө. Но вөлі ескө өшыбкаөн чajtны, мыј фашизмлөн быдмөмыс лоө капиталистическөй стрөј јонмөмөн. Мөдарө, фашизмө вужөмыс висталө мөд јылыг, висталө, мыј буржуацїја кок улын муыс сотчө, мыј важ моз „мирнөй“ ногөн властвујтны сїјө өнї оз-нын вермы. Капиталистјас собранїе вылын германскөй фашистјаслөн јуралыгыс Гитлер шуө: „Ми-кө ескө ег вөлө, Германијаын буржуацїја ез-нын вөв“. Тајө кывјасас фашистјас көчаин воңын, крупнөй капитал воңын, уна ошјыгөм. Но вескыд сїјө, мыј Германија код странајасын буржуацїја вермас кутчисны јонжыкасө сөмын рабочөй класс вылын куцөм поңө ыжыд насіліје мерајас нуөдөмөн.

Германијаын фашистјаслөн „вермөмыс“ нөтї оз вистав капитализм јонмөм јылыг. Фашистјаслы госу-дарственнөй власт сетөм вылө крупнөй капитал сөгла-сїтчис не сы вөсна, мыј сылөн ставыс бур, а сы вөсна, мыј буржуацїјалөн ассыс ыжыдалөмсө кутөм вылө колї сөмын өтїк туј, шук тајө.

Куцөм јөз вылө мыжсөны фашистјас? Куцөм ногөн депутатјасөс бөрјігөн најө бостисны успехјас, а бөрас воисны властөң?

Фашистјас мыжсөны јонжыкасө мелкөј бур-жуацїја вылө: посні лавочникјас, ремесленникјас, посні крестана, „определьоннөй занатїејастөм јөз“ вылө, кодјас пын уна ужтөмалыг офицерјас да мукөд. Тајө оз ло, мыј фашистјас — мелкөј буржуацїјалөн партија. Тајө сөмын лоө, мыј уна мїллона пемыд, скөрмөм мелкөј буржуазнөй масса лоө крупнөй капи-таллы сїјө главнөй істочникнас, кытыг сїјө пөрјалөмөн вермө-на нөшта бостны аслыс кадрјассө. Крупнөй капитал пөшщадатөг грабитө мелкөј буржуацїјас,

кряҕис вајөдө сiјөс корыҕ олөмө, петан туј аҕытөмө. Мелкөј буржуаҕија зев өдјө рөзөритчө да даҕ мунны лубөј партија бөрса, кодi көсјысө сiјөс мездыны лок олөмсыс.

Фашистјас чукөртисны аслыныс гөлдөсјас медеа јандыстөма ылөдчөмөн—пөрјалисны јөзсө ылөдлана гырыс көсјысөмјасөн, важ „германскөј могушчество“ лөсөдөм јылыс горзөмөн, Версалскөј договор¹ личкөм улыс Германiјаөс мездөм јылыс горзөмөн, „капиталлы паныд“ гора лозунгјасөн. Напрімер, поснi лавочникјаслы фашистјас көсјыселисны тупкавны гырыс универсалнөј магазинјас, мелкөј буржуаҕијаөс көсјыселисны мездыны „долгөвөј рабствоыс“—бырөдны долгјас куҕа прөцент мынтөм, көсјыселисны чинтыны налогјас, лөсөдны „ставыслы уж“, бостны государство кiө (национализирүтны) трестјас, банкјас, ыжыд овмөсјас да с. в.

Көсјысөмјас кiссисны помтөг. Но ҕик гөгөрвоана, мыј капиталистическөј обществонын ташчөм көсјысөмјасыд некушчөм ногөн олөмө нуөдсыны оз вермыны. Фашистјас вермасны пазөдны рабочөј организацијасөс, но најө оз вермыны бырөдны ужтөмалөмсө даҕит мiллон лыда германскөј промышленнөј рабочөјјас пiсыс, кодјас пiыс ужалөны сөмын квајт мiллон. Фашистјас оз вермыны сувтөдны ужө фабрикјас да заводјас, кодјас производственнөј вын кык којмөд јукөн вылас оз ужавны. Фашистјас оз вермыны мездыны рөзөритчөмсыс ужалыс поснi крестанаөс, кодјаслы ассыныс продукциясө некытчө вузавныс.

Кытчөҕ капиталистјаслөн да помещиикјаслөн праваныс да ыжыдалөмныс колө вөрчөдтөм, сетчөҕ фашистјаслөн көсјысөмјасыс олөмө нуөдсыны оз

¹ Версалскөј договор сертi војна дырјi вермөм Германiјалыс бостөма мујас, бостөма колонiјајас, запретиөмасылы вооружајтчыны, сылы колө војна дырјi вермыс державајаслы мынтыны зев ыжыд војеннөј даҕ.

вермыны. А фашистјас самōј капиталистјасō да помешщикјасō і оз кōсјыны вōрчōдны. Власть бердō воом бōрын Гитлер вескыда шуис, мыј аслас економическōј политикалы подулōн сїјō пунктō частнōј собственностъ да частнōј инициатива. Фашистјас асланыс программаын сувтōдлісны не уна не еща кызї „мынтытōг му мырдōом“! Но помешщикјас индōм куза фашистскōј диктатор Гитлер ачыс бōрас разјаснитис, мыј тани колō гōгōрвоны „му вылō праваыс лишитны сōмын најōс, кодјас праватōг мусō бостісны либō омōла сїјōс вōдитōны“. А виқму овмōсōн вескōдлыс фашистскōј министр дарре тајō вопросō нōшта јонжыка гōгōрвоодіс. Сїјō шуис: „Рејхсканцлеркōд (Гитлеркōд) зонōн сōгласујтōмōн јōзōда, кōтъ мед мыј ыжда сїјō ез вōв, некодлыс некущōм овмōс ог вōрчōд. Ме ог вōрчōд сїј-жō ужјōзō пырōм некущōм гырыс овмōсјас. Мōдарō, ме кута сулавны частнōј инициатива виқōм дор“.

Фашистјасōн власть бостōм бōртї трестјас, банкјас, универсалнōј магазинјас, помешщикјаслōн овмōсјас важ моз-жō коліны капиталистјас да помешщикјас кын. Фашистскōј правітелство капиталистјасōс тырвыјō мездіс налогјас мынтōмјасыс уна во кежлō. „Общественнōј ужјас“ котыртōм вылō нїм улын фашистскōј правітелство сеталō капиталистјаслы пособијејас. Тајō „общественнōј ужјас“ вылас ужтōм јōз пыс ічōтїк јукōныс вермō бостны катаргавывса кодужыс луннас 40 пфеннїг (20 ур) да таыс кынзї бытъ колō војеннōј муштровка прōјсїтны. Помешщикјас да кулакјас фашистскōј правітелствосаң бостісны уна мїльонјаса подачка да отсōг. Тајō отсōгсō фашистскōј правітелство вōчїс налы заграницаыс вājōм сојан-јуан главнōј прōдуктајас вылō ыжыд пошлінајас пунктōмōн. Поснї крестанство нōшта-на јонжыка кутїс рōзōрїтчыны.

Ставас таын шенчанаыс нїнōм абу, оd фашист партїја аслас кōчаинлōн—крупнōј капиталлōн ем вер-

нөй слуга. Тажö зев јавö тöдчö Германіјаын, көнi фашістскöј правітелство бердын лöсöдöма став основнöј хоҗајственнöј вопросјассö решајтыс „централнöј хоҗајственнöј совет“. А тајö советас пырöны: германскöј промышленікјас сојузыс председателыс, германскöј банкјас сојузыс председателыс, калиннöј синдикатыс главнöј директорыс, тöдчана промышленікјас-милльонерјас—Крупп, Гіменс, Тіссен да уна мукöд гырыс германскöј капиталістјас да помещікјас.

Ужалыс массалы фашізм вермö сетны сöмын віра насіліје, капиталістјассаң да помещікјассаң експлоатаціја јонмöдöм, ужтöмалыс јöз лыд сөдöм, шыгјалöм, корыс олöм да рöзöритчöм сөдöм. Фашістјасөн пöрјалöм ужалыс јöз регыд каҗаласны, мыјналы віччысны кінöм, гөгөрвоасны пöрјалöмсö да мунасны фашістјас дорыс. Мöд ног лоны оз вермы. Сіјö странајасын көнi фашізм ыҗыдалö унавочöж-нін (Италіја, Польша), фашізмлөн вліјаніјеыс чінö-нін. Весіг Германіјаын фашістскöј „штурмовікјас“ костас заводітчісны бунтјас. Фашістскöј вождјасөн сетлöм көсјысöмјассö радöвöј „штурмовікјас“ корöны нуöдны олöмас. Кенігсбергын сіктса фашістскöј ужалысјаслөн конференціја офіціалнöј докладчіклы сорнітнысö ез сет, а Гітлерлы ыстіс телеграмма корöмөн, медым „көсјысöмјассö олöмö пöртас“. Тащöм требованіјејас вылö фашістјаслөн öтi вочакыв: тащöм јöзыслыс, кодјас вывті јона ескöны фашістјас кыв вылö да корöны сіјöс пöртны олöмö, босталöны öрүжјöјассö, арестујталöны да лыјлöны.

Уналаын фелöыс воліс вооружоннöј зураслöмјасöҗ фашістјас торја частјас костын.

Торја-нін тöдчана та боксаң кровавöј расправа штурмовöј отрадјасса вескөдлысјаскөд щöщ штурмовікјас штабын начальник—полковнік Рем јурнуöдыс-ыскөд, кодöс (расправасö) вöчіс Гітлер 1934-öд вога јун 30-öд лунö. Гітлер вісталöм серті тајö лунас

вөлі лыжлөма штурмовікжаслыс 77 высшөй начальникөс. Збылвылассө лыжлөмжасыслөн лыдыс унжык-на. Штурмовікжасөс разоружајтөны, çонь организаціјас налыс распускајтөны.

Тајө торжыс кутө вывтіыжыд төдчанлун. Најөс, кодјас вылө мыжсис власт вөсна тышын фашизм, најөс, кодјас отсөгөн Гитлер лоі Германіјаса фактаторөн, талун пөщадатөг лыжлөма судтөг да следствијетөг, кыз Гитлер вескөдлөмлы паныд муныс заговорщікжасөс. Тајө висталө фашизм режімлыс жеңыд немсө.

Тајө висталө асланыс фашистјас костын пөрјалөмсө каңалөм да разложитчыны заводітчөм жылыс.

Фашистјасөн властсө бостөмыс ез жугөд рабочөјжаслыс революціоннөј двіженіјесө да ез чег міјан коммуністическөј партіјажаслыс революціоннөј вынсө. Сіјө на воңын пуктіс сөмын выл, сөкыджык могјас, кодјасөс најө честөн пөртөны олөмө. Та жылыс мі висталам-на улынжык.

Соціал-фашизм

Висталам мөд враг жылыс, кодкөд заграңичаса міјан братскөј партіјажаслы лоө тышкасны. Сы жылыс мі унаыс-нын виставлім. Тајө лооны социал-демократическөј, лжесоціалистическөј партіјажас. Мі төдам, мыј најө јітчөмаөс буржуаціјакөд, вузалөны рабочөјжаслыс интересјасөс. Тајө партіјажасыс ужалөны буржуаціја интересјас дор, сөмын фашистјасыс мөдногөнжык. Тајө партіјажасыс отсалөны фашистјаслы. Та понда социал-демократјасөс і шуөны социал-фашистјасөн.

Вывті куң да вывті зывөк социал-демократјаслөн мунан предателскөј тужыс. Мірөвөј имперіалистическөј војна заводітчөмсаң (1914—1918 војас) быд странаын социал-демократическөј партіјажас јөзөдісны став буржуаціјакөд „гражданскөј мір“ кутөм жылыс лозунг да „отечество дорјөм жылыс“ лозунг—буржуазнөј

отечествоос, көні вескөдлө да ужалыг Јозос увтыр-тө капитал. Најө вiставлисны (уверяли) рабочөјјаслы, мыј тајө „медбөрја война“, та бөртi лоас „помас-лытөм мир“ да матысмас социализмөн царство. Социал-демократiја отсалiс буржуачiјалы пөдтыны рабочөј массалыг скөралөмсө да рабочөј класслыг революционнөј движенiјесө да мездiс — медвоззаяс — капитализмөс гiбелыг.

Россијаын пролетарскөј революција лөм бөрүн, кор сөветскөј власт петкөдiс мијан странаос войнаыг, германскөј социал-демократiја вузалiс капитализмлы паныд сувтыг россијаса рабочөјјасөс да крестанаос — отсалiс германскөј император војскалы бостны Украинаос, Польшаос, Латвијаос да Финландијаос да отсалiс германскөј буржуачiјалы мырдөн сујны Сөветскөј республикалы подлөј Брестскөј мир.

Мукөд странаса „социалистическөј“ партијаяс (Францијаын, Англијаын, Војыв Америкаын, Италијаын да мукөдлаын) зiк сiзи-жө отсалiсны „асланыс“ империалистическөј правителствојаслы, кодјас ыставлисны мијан странаса контрреволюцијалы отсөг вылө војска.

А кор Германијаын асланыс лоi революција да лоiны рабочөј да салдатскөј депутатјаслөн сөветјас, социал-демократiја отсалiс буржуачiјалы сувтөдны революцијасө, а бөрас социал-демократ палач Носке кiөн вiр пиын пөдтыны (потопить) рабочөјјаслыг да матросјаслыг кыпөдчөмсө. Социал-демократiја мөдыг мездiс капитализмөс гiбелыг.

Империалистическөј война бөрүн быд странаын социал-демократiја отсалiс буржуачiјалы кыз-кө петны сөкыд война бөрса разрухаыг. Социал-демократiја проповедујтлiс „промышленностын мир“ сувтөдөм, орөдлiс рабочөјјаслыг стачкајас, отсалiс война вылын вермыг странаса буржуачiјалы грабитны война вылын вермөм странајасөс да с. в.

Мыј тащөм гырыг потр'асенијејас бөрас капиталистическөј стрөј вермис кутчiсны, ез кiссы, таыг зев јона мыжа социал-демократiја. Сiјө вузалiс рабо-

чөјјасөс, буржуачіјалыг ыжыдалөмсө кутөм понда тышкасөмын социал-демократіја лоі сълөн главнөј социалнөј мыжөдөн.

Кушөм жертвајас да страдајтөмјас нуис ужалыг масса імперіалістическөј војнаыс, да сіјө војнасан лоөм торјасыс, уждон чінтөм понда, социалнөј страхованіје чінтөм понда, налогјас содтөм понда,— ставсыс таыс социал-демократіја вылын кујлө вуштыны вермытөм да бырлытөм ответственность.

Торја јона ужалісны да і өні-на ужалөны социал-фашистјас Сөветскөј Сојузлы паныд імперіалістическөј војна да інтервенціја лөсөдөмын.

Отарсаңыс, социал-демократјас быд ногөн тупкөны, вевтөны выл мірөвөј војна кежлө да капиталистическөј странајасыс Сөветскөј Сојузлы паныд контрреволюціоннөј војна кежлө лөсөдчөмсө. Најө шуөны, мыј Јапоніјалөн Кітајын нуөдан војнаыс— сіјө „зев ылыс колоніјалнөј војна“, коді јевропаса да амерікаса рабочөјјасы оз інмы. Најө быд ногөн ошкөны војна вылө лөсөдчөмсө тупкөм могыс буржуачіјаөн нуөдан быдсама „мірнөј“ конференціјас. Војналы паныд революціоннөј тышкасөм нуөдөм пыддн најө щөктөны шыасыс буржуазнөј правітельствојасы „петиціјасөн“, да с. в.

Мөдарсаңыс, сөветскөј власт пансөмсаң социал-фашистјас нуөдісны да і өні нуөддны сөветскөј республикалы да пролетариат диктатуралы паныд агітаціја, Сөвет Сојуз јылыс паскөдөны лок, вөвлытөм вистјас. Сің-жө гражданскөј војна дырјі социал-фашистјас поддөрживајтисны белогвардејецјасы отсөг сетыс імперіалістическөј государствојасөс. Социал-фашистјас поддөрживајтисны мјанлы паныд војна лөсөдыс контрреволюціоннөј вредітелјасөс. Социал-фашистјас өні отсалөны буржуачіјалы выл интервенціја Сөветскөј Сојузлы паныд лөсөдөмын. Социал-фашистјас гөлөсујтөны буржуазнөј правітельствојасы војеннөј кредит сетөм понда. Најө муөны паныд став государствојасөн разоружитчөм јылыс

вѳзјѳмјаслы, кѳдјасѳс не ѳтчыл вѳчліс мјан сѳветскѳј правітѳлство. Соціал-фашістјас орѳдѳны јапѳнскѳј буржуазіјалы военнѳј матеріалјас вѳчѳмлы да нуѳмлы паныл рабочѳјјаслыг тышкасѳмсѳ. Наяѳ јандыстѳг шуѳны, мыј „война бырѳдас ужтѳмалѳмсѳ“ да с. в.

Соціал-демократіја јітчіс капіталістическѳј госу-дарствоса став аппаратыскѳд, сіјѳ пѳрі торјавтѳм ју-кѳнѳ ужалыг јѳзѳс увтыртан да експлоатірујтан ма-шінаын, кодѳн сѳмын і вермѳ буржуазіја кутны ас-гыс ыжыдалѳмсѳ: Германіјаын, прімер пыѳѳі, госу-дарственнѳј учреждѳніејасын, карса управленіејасын, профсојузнѳј да кооператівнѳј аппаратјасын пукавліс соціал-демократическѳј чіновнікјаслѳн зѳн 300 сурс лыда арміја.

Соціал-демократіјалѳн буржуазнѳј госу-дарствоса аппараткѳд јітчѳмыс тѳдчѳ не сѳмын сын, мыј соціал-демократическѳј партіјалѳн шленјасыс ужа-лѳны поліціјаын да охранкаын, сулалѳны капіталі-стическѳј правітѳлствојасын чіновнікјасѳн да міністр-јасѳн, мыј соціал-демократіјалѳн партіјнѳј аппаратыс мыжсѳ буржуазнѳј госу-дарствоса аппарат вылѳ. Таяѳ јітчѳмыс тѳдчѳ нѳшта і сын, мыј соціал-демо-кратическѳј партіјајас да најѳ вліјаніе улын олыс рабочѳј організаціјајас (профес-сіоналнѳј сојузјас, кооператівјас да мукѳд) госу-дарственнѳј аппараткѳд ѳтщѳщ пѳрісны рабочѳј мас-саѳс прінуждајтан да увтыртан ѳруѳіеѳ.

Шуам, мыј рабочѳј сорнітѳ буржуазіја ітерес-јаслы паныл, соціал-демократіја віѳѳдласјаскѳд лад-мытѳма,—поліціјаса соціал-демократическѳј началнік сыс сіјѳс арестујтѳ. Рабочѳјјас петѳны улча вылѳ капіталістическѳј режімлы паныл демонстраціјаѳн,—соціал-демократическѳј поліціја најѳс лыјлѳ да тур-маѳ пуксѳдалѳ. Рабочѳј ужавны вермас пырны сѳ-мын профессіоналнѳј сојуз пыр, кѳні пукалѳны со-ціал-демократјас (лібѳ фашістјас). Ужтѳг олѳм понда, вісѳм, інвалідност, пѳрыс, кулѳм понда ѳтсѳг, по-

собије рабочөй бостө сiд-жө профессионалнөй сојуз пыр, сiд-жө социал-демократическөй аппаратчикјас пыр. Бастујтыг рабочөјјаскөд сорнитны капиталстјас сөглашайтчөны сөмын социал-демократјас пыр да с. в.

Со кушөм везјө сурі рабочөјыс социал-демократіја предателство понда. Тајөн і медсасө вiставсө социал-демократіјалөн „выныс“, сылөн өнөз-на рабочөй массајас вылө колөм влијаніеыс: социал-демократіја іспользујтө та вылө став государственнөй аппаратсө да содтөд вылө ас кі улас сурөм рабочөй организаціјајассө пөртө прінуждајтан аппаратө.

Кор ми сорнитам социал-демократіја јылыс, ми төд-вылын кутам медса воэ социал-демократическөй партіјалыс јуралыс верхушкасө. Медвојдөр сы вылө усө ыжыд кывкутөмыс социал-демократическөй партіјајасізменитөмыс, рабочөй массајасөс, кодјас нөш-та муноны-на на бөрсаң, пөрјалөмыс.

Пролетаріат воэын ыжыд кывкутөм усө сiд-жө социал-демократическөй партіјајас шленын сулалыс рабочөјјас вылө, кодјас сешөм кадө, кор буржуаціја муно рабочөй класс вылө јавө наступлениеө, көт лыдфөны анысө рабочөй класс пөвтса воэын мунысјасөн, сознательнөй јукөнөн, а збылыссө сулалөны тыш нуөдөмыс бокын, омөлжык-на—пыр-на поддөрживајтөны асланыс вождјасөс, кодјас отсасөны рабочөјјасөс вiалысјаслы.

Социал-демократіјалы зiк вескыда, уж сертыыс пунктисны позорнөй нiм—„социал-фашистјас“. Социал-демократјас фашистјас моз-жө сулалөны капитализм кутөм да јонмөдөм понда, буржуаціјалыс фiктатурасө кутөм да јонмөдөм понда. Гырыс капитал поддөрживајтө тајө кыкнан партіјасө, дугдывтөг јонжыка сувтө фашизм туј вылө. Социал-демократіја дугдывтөг пыр јонжыка „фашизирүјтчө“, мөд ногөн-кө шуны, вужө буржуаціја фiктатура дор тупкыстөг сулалөмө. Германіјаын, пример пыдфi, фашистјасөн власъ бостөм бөрын социал-де-

мокра́тія некущо́ма тышкасто́г подчіні́тчіс фаши́стскöй праві́телство́лы да кутіс сылы отса́сны.

Со мы́й почда лоі ескö зев ыжыд öшы́бка, арта́лім кө со́ціал-демокра́тіческöй па́ртіяо́с фаши́змы па́ныда суламысо́н, сыкөд тышкасы́с па́ртіяо́н. Збы́лысö фелöыс сула́лө зік мо́дарө.

„Фаши́зм,—шуö Ста́лі́н жо́рт,—ем буржуа́зія-ло́н боево́й орга́ніза́ці́я, коді мы́жсö со́ціал-демокра́ті́яса́н во́змөстчө́мө́н отса́сом вы́лө... Та́јө орга́ніза́ці́я́ясыс мо́да-мо́дсö оз öтдо́ртны, а мо́да-мо́дсö содто́ны. Та́јө абу а́нтіпод́яс, (враг-я́с) а блі́зне́цяс“.

Сöмын та́јө оз ві́став, мы́й фаши́стяс да со́ціал-фаши́стяс ко́стын абу некущо́м то́рјало́м. Та́јө то́р-јало́мыс јонжыкасо́ лоö ужалан ме́тод́ясас, но́г-јасас. Францу́зскöй со́ціал-фаши́ст А́лберт То́ма шуіс: „со́ціа́лізм да фаши́зм то́рјало́ны сöмын уж ме́тод́яснас“.

Фаши́стяс лыдфöны буржыкө́н овны буржуазно́й фі́ктату́расö буржуазно-демокра́тіческöй парламе́нтöн са́јөдо́г. Фаши́стяс воору́жонно́й кіо́н көсјо́ны ві́рын во́јтны рабо́чө́јјасы́с револю́ціонно́й дві́жені́јесö.

Ферт, кы́зі́міа́зды́лім, со́ціал-фаши́стяс сі́з-жо́ рабо́чө́јјасöс выно́н по́дтоны. Сöмын на́јө рабо́чө́й ма́с-са́јасöс по́рјало́м вы́лө лыдфöны ко́ланао́н парламе́нтскöй форма́яс, ко́д́яс вы́лын на́јө спе́ціа́лізі́рујтчі́сны да мы́јөн на́јө оло́ны. Со́ціал-фаши́стяс пукало́ны рабо́чө́й орга́ніза́ці́яса канце́лярі́я́ясын,—бокса́н ві́қөді́гöн на́јө ас јө́з, а збы́л вы́лас ка́піта́ллöн аге́нт́яс, сі́јө і́ндө́м ку́ча ужаты́сяс. Со́ціал-фаши́стяс ужало́ны јө́з пы́н, „разја́снајто́ны“, је́ждө́дöны буржуазно́й вла́стлы́с ужсö да шуө́мјассö, щöкто́мјассö, кутöны рабо́чө́јјасöс ста́чка́ясы́с, револю́ціонно́й вы́ступле́ні́јясы́с, буржуазно́й фі́кту́рако́д ты́шкасо́мыс. Со́ціал-фаши́стяс ужало́ны фаши́змöс са́јөдо́м вы́лө. Со́ціал-фаши́стяс во́сто́ны фаши́ст́ясы́ ту́ј.

Капітал іспользутō тајō кыкнан партіјасō кыңи да кор ковмас, но пыр јонжыка кутіс пōлзутчыны јавō фашизм услугасōн.

Коммуністическōј партіјаслы да революціоннōј рабочōј двіженіјелы медса главнōј да опаснōј врагјасōн лооны социал-фашистјас сы вōсна, мыј на бōрса мунōны-на уна ылōдōм рабочōјјас.

Коммуністическōј партіјас нуōдōны социал-фашизмлы паныд чорыд тышкасōм, быд лун ердōдōны најōс массасјас воңын, нещыштōны јōзсō социал-фашистскōј вождјас кіпод улыс, петкōдлōны фактјас вылын најō предаѳелстволыс став жұждасō, огувтōны јōзōс фашизмкōд тышкасōм вылō, буржуазіјас вермōм понда.

Сōмын та ногōн коммуністическōј партіјас вермасны кыскыны ас дораныс рабочōј класслыс унжыксō да кыпōдны најōс буржуазіјалы паныд революціја вылō.

Мыј лоō Германіјаын фашистјаслōн власт бердō воōмыс

Јанвар 1933 воын Германіјаын буржуазнōј мукōд партіјас сōгласōн фашистскōј партіја сувтис правітелствоōн јуралōмō. Сы бōрын регыд став властыс вужіс фашистскōј диктатор Гітлерлы.

Сувтōны јуалōмјас: мыјла Германіјаын верміс вермыны медса лок, сōд реакціја—фашистјас? Вермасны-ō најō кутны властсō? Кущōмōс Германіјаын революціјалōн суѳбасыс?

Медса тōдчана помкаыс фашистјаслōн власт бердō воōмлы—социал-демократіјалōн предаѳелскōј поліѳикаыс.

Прусскōј буржуазнōј правітелствоын дасноль во чōж олігас социал-демократіја сіјō і вōчіс, мыј муңлытōг преследујтис рабочōј класслыс воңын муныс революціоннōј јукōнсō—коммуністическōј партіјас да рабочōјјас.

лыс став революционнōй организацијајассō. Социал-демократическōй полиціја вōтлаліс да лыјліс рабочōй демонстрацијајассō. Полицијалōн начальник социал-демократ Цергібел тупкіс „гōрд фронтовікјаслыс сојуз“.

Ас бōрса муныс рабочōјјассō социал-демократіја быд ногōн кутліс революционнōй тышкасōмыс, виставліс налы, мыј революционнōй тышкасōмōн да насіліеōн нинōм он бост, мыј социал-демократическōй партіја социализмсō лōсōдас мирнōја, вїртōг да жертвајастōг, буржуазіјакōд ѓткывјō воѓдчан тужōд. Кор фашистјасыс вōлі жугōдлōны, грōмитōны-нын рабочōй кварталјас, социал-демократјас рабочōјјасōс кутісны, щōктісны „фашистјаскōд не заводітны тышкасны сетчōз, кытчōз Гітлер оз торк конституција“. Гітлерōн власт бердō воōм бōрын, кор рабочōјјас вылō фашистјас ускōдчісны-нын став государственнōй аппарат выннас, социал-демократјас рабочōјјасōс чуксалісны „кольчыны конституција подув вылын“ да „кутны вочакыв Гітлерлы бōрјысан бјуллетенōн“.

Гітлерōн властō воōм бōрын социал-демократіја термасіс јōзōдны, мыј сіјō сōглашайтчō овны фашистскōй правітелство бердын кывзыс оппозиција тужын. Социал-демократическōй профессионалнōй сојузјаслōн вождјасыс термасісны шыōдчыны, мыј најō сōгласенōс фашистскōй правітелствокōд „сотрудничайтны“. А уна социал-демократическōй вождјас лыддісны буржыкōн прōстō пышыны заграницаō. Уна социал-демократическōй депутатјас ѓткажитчісны ас мандатјассыныс да партіјаын шленōн сулалōмыс ташōм шыōдчōмјас сетōмōн: „паныд мунōм лыдда некытчō тужтōмōн“, „ог кōсјы воѓō тышкасны вошōм фелō понда“ да с. в.

Фашистјасōн властō вотōз, властō воігас да сы бōрын германскōй социал-демократическōй партіјалōн ужыс да ассō кутōмыс петкōдлō социал-демократіјалыс выл крах, 1914—1918 вогајасыс јона-на жужыджык, не сōмын германскōй социал-

демократіјалыс крах, но і став II Интернаціоналлыс. Од германскöй социал-демократіческöй партіја петкөдлө, кыңи кутас ассө кутны лубöй социал-демократіческöй, лжесоциалистіческöй партіја ташдөм-жө кадас, кор вескыда ковмас тышкасны буржуаңіјакөд власт понда.

Став рабочöй класс сінвоңын коммуністіческöй партіја унаыс шыасліс социал-демократіческöй партіја дінө да социал-демократіческöй профессиональнöй союзјас дінө вöзјөмөн сувтны фашистјаслы паныд öтувја фронтөн. Но быд шыөдчөм вылө сылы вөлі öтказ. Јуль 1932 воын коммуністіческöй партіја вöзјіс котыртны öтувја політйческöй стачка, да лоіс öтказ. Фашистјасөн властсө босттөң коммуністіческöй партіја да революціоннöй профессиональнöй союзјас вöзјісны сувтны фашизмлы паныд öтувја фронтөн—да бара лоіс öтказ.

Подлөй предаҗельствоыс социал-демократіјалөн, код бөрсаң германіјаса рабочöй классөн мунө вөлі ыжыджык јукөныс, тајө предаҗельство пондаыс пролетаріатлөн вын разалөмыс—со медса төдчана помкаыс, мыј понда фашистјаслы удајчіс воны властө.

Фашизмөн мыјкө дыра кешлө вермөмыс став кывкутөмыс усө германіјаса социал-демократіја вылө, социал-демократіческöй партіјаса вескөдлысјасөн нуөдан позорнöй да гнуснöй політйка вылө. Социал-демократіја торјөдіс пролетаріатөс да вузалис сіјөс фашизмлы.

Но Германіјаын революціоннöй пролетаріатөс абу пазөдөма. Сіјө петкөдлө зев ыжыд классөвöй стойкость, выдөржка, бојеспособность. Германіјаын міјан славнöй братскöй партіја абу пазөдөма. Фашизм вынтөм жугөдны рабочöй класслыс революціоннöй партіјасө.

Гурсјасөн коммунистјасөс Германіјаын арестујісны, зев унас на пыс фашистјас віалісны. Германскöй коммуністіческöй партіјалөн вождь Тельман јорт тур-

Германск кӱж ком-
мунистяс печат-
тайтӱны газетяс
подпольӱ тӱпо-
графийын.
Серпасӱ бостӱ-
ма за граничнӱ
журналыс. Ужа-
лысяслыс чужом-
яссӱ серпас вы-
лас сӱдӱдӱма, мед-
ым фашистяс оз
вермыны најӱс
тӱдмавыны.

маын. Но рабочӱяс масса пӱын ужалӱ партијалӱн
Централнӱ комитет. Петӱ гусӱн партијалӱн централ-
нӱ орган (газета) „Роте Фане“ („Горд знамја“). Пас-
кыда разӱдсӱны коммунистическӱ прокламацијас да
листовкајас. Рабочӱяс олӱмнаныс рӱскујтӱмӱн сета-
лӱны прокламацијассӱ мӱда-мӱдныслы да сӱжӱ разӱ-
дысјассӱ бостӱны асланыс дорјӱм улӱ. Уна фабрика-
ын да заводуын лӱсӱдавсӱ фашизмкӱд тышкасӱм вылӱ
рабочӱяс лӱн ӱтувја фронт. Пример пыѳѳи „АЕГ“
нӱма зев ыжыд берлинскӱ предпрѳјатѳје вылын ком-
мунистическӱ летучкајас разӱдӱм бӱрын „штурмо-
викјас“ кӱсјисны бостны заводусӱ, но рабочӱяс сыс
фашистјассӱ вӱтлисны.

Германскӱ компартијалӱн рабочӱ массајас вылӱ
влѳјанѳјеыс јешщӱ-нын кыптис ӱни, кор рабочӱяс аз-
ӱдӱны коммунистическӱ партијаын ӱик ӱтѳи
партијаӱс, кодѳи беззаветнӱја сулалӱ рабо-
чӱяс дор да дорјӱ налыс ѳелӱсӱ, а социал-
демократија вермӱ сӱмын фашистјас воӱын нувсыны.
Асланыс социал-демократическӱ вождѳјас јылыс ра-
бочӱяс шуӱны: „Буржык ескӱ вӱлѳи, фашистјас-кӱ
најӱс ӱшӱдѳисны. Рабочӱ класс ѳелӱлы ескӱ таяӱ вӱлѳи
буржык“.

Коммуністічэскай партыя быдлаын котыртіс фа-
шістяслы чорыд отпор. Го местажасын сіҗө ботіс ас
кіас вескөдлөмсө аслас револуціоннөй уж вөсна, ас-
лас організаціјас вөсна рабочөјјасөн нуөдан час-
тічнөй тышјаснас. Уна карјасын вөлі нуөдөма стачка-
јас, көні коммуністічэскай рабочөјјас кыскісны тыш-
касөмө соціал-демократічэскай да організүтчүтөм
рабочөјјасөс. Фашістјасөн віөм рабочөјјасөс җебігөн
вөлі нуөдөма ғырыс демонстраціјас, көні выступај-
тісны коммуністічэскай партыя Центральнөй комітетса
шленјас. Таҗі фашістскөй бандајаслы рабочөјјас се-
төны револуціоннөй отпор.

Со мыј вөсна фашістјаслөн мыјкө дыра кежлө
вермөмыс нөті оз вістав капіталізм јонмөм јылыс.
Јөзыслы фашізм сетө чорыд урокјас, велөдө сы вылө,
мыј колө петны буржуазнөй законностҗ улыс, колө
вужны буржуаҗіаөс револуціјаөн шыбытөмө. Соціал-
демократічэскай рабочөј паскыд массајасын бырө
өстаткі доверіејыс асланыс вескөдлысјаслы, кодјас
петкөдісны став рабочөј класс воҗын асланыс ізме-
налыс пыділунсө да став најтсө. Рабочөјјас пыр јон-
жыка вужөны коммуністјас дорө.

Германскөй коммуністічэскай партыя дастө рабо-
чөј классөс фашізмлы паныд решітелнөй наступленіеө,
пролетаріат диктатура понда тышкасөмө.

Ставмувывса Октабр понда

Германія прімер вылыс мі аҗҗам, кушөм сөкыд
да кывкутана могјас усөны өні заҗраніцаса міјан
братскөй коммуністічэскай партыјајас вылө. Коммуні-
стічэскай интернаціоналлөн дасөтіөд пленум аслас ре-
волуціјаын індіс:

„Став коммуністічэскай партыјајас
воҗын өніја сулалан главнөй могыс лөө
рабочөј класс пыс унжыксө ас бер-
дө завојүтөмын кыҗі буржуаҗіа вы-

Фашістјасөн властѳ воѳм бѳрын германскѳј буржуаѳја торја јона кутіс лѳсѳдчыны выл војна кешлѳ, коді ескѳ вештіс сылы воѳза војнаын сіјѳс жугодѳм понда лоѳм вошѳмјассѳ.

Германскѳј буржуаѳјалы общѳј кріѳіс условіејасын удајччіс дугдыны зев ыжыд војеннѳј налог мынтѳмыс да заводітчыны вѳссѳн вооружајтчыны, кѳт ескѳ тајѳ лоіс мірнѳј договорлыс условіејассѳ нарушітѳм да кѳт вермыс ѳержавајас вывті јона прѳтестујтѳны талы паныд. Германскѳј вооружоннѳј вынјас лыдѳысѳны-нін ѳтї мільѳн мортѳз, „законнѳј“ (договор серті), со сурс пыѳды. Војна дырјі вермыс ѳержавајаскѳд (Франціјакѳд, Англијакѳд) да најѳ сојуѳнікјаскѳд Германіјалѳн волысѳмыс зев јона јосміс. Германскѳј фашістјас—Гітлер, Роѳенберг, Герінг да мукѳд—јавѳ сорнітѳны Германіјалы выл мујас завојујтны колѳм јылыс да тані вескыда індѳны Сѳветскѳј Сојуз вылѳ. Германскѳј фашістјас ноксѳны Сѳветскѳј Сојузлыс Украинскѳј сѳветскѳј республика да Кавказ мырдѳан планѳн. Тајѳ плансѳ олѳмѳ пѳртѳм вылѳ германскѳј фашізм корсѳ мукѳд государствојас пыс сојуѳнікјасѳс да медвојдѳр наѳейтѳ Јапоніја вылѳ. Со мыј понда імперіалістіческѳј војна да Сѳветскѳј Сојузлы паныд војна лѳсѳдѳмкѳд тышкасѳмын торја ыжыд да кывкутана мог усѳ ѳні медвојдѳр германскѳј коммуністіческѳј партіја вылѳ, а сіѳ-жѳ і мукѳд капіталістіческѳј странајасса коммуністіческѳј партіјајас вылѳ.

Коммуністіческѳј партіјајаслѳн массѳвѳј уж јылыс став індѳдјасыс паскалѳны сіѳ-жѳ і сікт вылѳ. Коммуністіческѳј ітернаціѳналлѳн ХІ пленум сіктын ужалѳм јылыс коммуністјаслы сетіс ташѳм індѳд:

„Ужалыс крестанскѳј массајасѳс завојујтѳм могыс да пролетаріатлыс сіктѳн вескѳдлан ролсѳ јонмѳдѳм могыс коммуністіческѳј партіјајаслы колѳ быдногыс отсавны, вескѳдлыны да котыр-

ны ужалыс крестаналыс ыжыд налогјаскөд да повінностјаскөд, көртымалөмкөд да долго вөјөмкөд тышкасөмсө, жітны таяо двіженіјесө помешчікјаслы паныд тышкасөмкөд, дон мынтытөг му мырddөм понда, буржуаҗіја ыжыдалөмлы паныд, сөветскөј власт понда тышкасөмкөд“.

XII пленум 1932 воын медвојдөр індіс сы былө, мыј кріҗіс жуждөм понда да революціоннөј двіженіје сөдөм понда бара кыпалө классјас костын, госуdarствојас костын уна был гырыс зурасөмјас. Воө был војнајас да революціјајас кадколаст.

Ужалыс массајас економіческөј да політическөј інтересјас понда, пыр сөдан корыс коф олөмлы, праватөм олөмлы, террорлы паныд быдлунја тышкасөм вылын коммуністическөј партіјајаслы колө таяо паскыд массајассө дастыны да ваяөдны решајушщөј тышјас дінө да буржуаҗіја вылын вермөмө.

Пролетаріатөн революціоннөј тышкасөм нуөдөмын, ем-кө сы былө колана условіејас, өтө важнејшөј способөн колө лоны массөвөј політическөј стачка.

Такөд өтщөщ коммуністическөј партіјајаслы колө өтырышја нуны массајас пөвсын пропаганда пролетаріат диктатура быт колөм јылыс да төдмөдны ужалыс массајассө Сөветскөј Сојузын классјастөм социалістическөј общество течан ужөн.

Пленум төдчөдіс, мыј был мірөвөј імперіалістическөј војна да Сөветскөј Сојузлы паныд інтервенціја лоіны вескыд опасностөн, да коріс став коммуністическөј партіјајасөс нуны қікөң матысмөм да фашізмөн өдчөдан преступнөј војналы да інтервенціјалы паныд збылыс тышкасөм.

Пленум резолюціјаын зев бура індалөма конкретнөј моҗјас да медколана лозунҗас, кодјасөс колө

кыпōдны быд странаса коммунистическōй парти-
ялы.

Тайō став мōгжассō олōмō лōртōм понда мижан
братскōй партијаяс успешнōја тышкасōны. Ужалыс
јōз вылō налōн влїјанїеыс пыр пыдōжык пырō. Пыр
частōжык рабочōјјаслōн стачкајас, ужтōма јōзлōн
выступленїејас, крестанскōй двїженїе мунō ком-
мунистическōй партија да гōрд профессионалнōй сојуз-
јас вескōдлōм улын, кōт ескō најōс вывті јона пре-
следујтōны, кōт ескō социал-фашистјас пыр зїлōны
орōдны революционнōй тышкасōмсō. Коммунистјас,
кызї рабочōй класслōн да став ужалысјаслōн буржу-
ачїякōд тышкасōмын зїк òтїк на ÷ежнōй вес-
кōдлысјас, пыр јонжыка завојујтōны массалыс
дōверїесō.

Коммунистическōй партијаясōс зверскōја прегле-
дујтōны. Налы лōō ужавны зїк гусōн (нелегалнōја)
лїбō жынвыїō гусōн. ÷ерт, мижан коммунистическōй
партијаяс сōкыд ужын ем нōшта уна-на тырмытōм-
јас. Тайō тырмытōмјасыс тащōмōс.

Мижан партијаяслōн ужыс бōрō колō ужалыс мас-
сајас òдјō революционїзїрујтчōм двїженїеыс. Массајас
пōвсас коммунистическōй агїтацїаыс унаыс овлō во-
обшче, оз јїтчы массајасōс волнужтан быдлунја нужда-
јасыскōд, колана вопросјасыскōд.

Массајас пын асыныс òдјō кыптан полїтическōй
влїјанїесō мижан партијаяс ез-на велōдчыны нōшта
колана ногōн органїзација боксан јонмōдны,
мōд ногōн-кō шуны, ез-на велавны їспользујтны тайō
влїјанїесō партијаō да сы дїнō прїмыкајтыс массōвōй
органїзацијаясō выл шленјасōс кыскōм вылō.

Социал ÷емократїја да буржуачїја влїјанїе улын
олыс рабочōй профессионалнōй сојузјасын ужсō мижан
партијаяс унаыс лыддōны ковтōмōн. Танї петкōдчō
„шужавыв“ кежōм. Буржуазнōй партијаяс бōрса му-
ныс рабочōјјасōс „шужавыв“ кежысјас лыддōны
„дорыв реакционнōй массаōн“, быд рабочōй социал-
÷емократыс кōсјоны аззыны „їчōтїк Цергїбелōс“ (со-

ціал-демократ Цергібел вöлі берлінскöй поліціянн начальнікөн).

Міжанлы колö социал-фашистяслыс предателскöй вождяссö кужны торјöдны наөн пöрјалöм масса-ясыс, колö ердöдны јöз возын тајö вождяссö, быд профессионалнöй сојузöс бостны ас вліяніје улö, лöсöдны да јонмöдны сені революціоннöй оппозиція, медем тајөн отсавны быдмыны да јонмыны ашöрја революціоннöй профессионалнöй двіженіјелы. Коммуністяслы быт колö вескöдлыны рабочöјясөн нуöдан економіческöй стачкајасөн. Татöг рабочöй классыс-унжыксö ас дорö бергöдны да бостны ас вліяніје улö оз поч.

Вескыдывыв кежöм петкöдчö сыын, мыј öткымын коммуністяс кöсјöны „щöктыны социал-демократіческöй вождяссöс нуöдны революціоннöй політіка“, сы пыдді, медем профессионалнöй двіженіјеас аслыныс шедöдны вескöдлан вліяніјесö, лібö кыпöдöны частічнöй економіческöй корöмјас, сіјö корöмјассö буржуазіјалыс власт шыбыгöм понда пролетаріатөн нуöдан революціоннöй тышкасöмкөд некущöм і огөн јіттöг лібö лыдфöны, мыј крізіс дырјі стачечнöй тыш оз вермы мунны успешнöја.

Рабочöјяслыс öтувја фронт котыртöмөн буржуазіјалы паныд тышкасöм нуöдöмын паныдаглöнына гырыс öшыбкајас да зүгöмјас. Вескыдывыв оппортуністяс öтувја фронтсö гөгөрвоöны кызі коммуністіческöй партіјаяслыс да социал-фашистяслыс мірїтчöм, накөд сојуз. А міжанлы öтувја фронт колö лöсöдны увсаң, социал-фашистскöй вождяс јур вывті, котыртны рабочöй класс возын муныс јукöдлыс—коммуністяслыс—мукöд рабочöй массакöд öтывыв буржуазіјалы паныд революціоннöй выступленіјејас, такөд öтщöщ ердö петкöдны буржуазіјакөд революціоннöй тышкасöмыс öткажітчыс социал-демократіческöй партіја вождяслыс предательствосö.

Мукöд дырјі öтувја гöрд фронтöн кыпöдчыны оз удајчы сы понда, мыј мукöд партіяын сулалыс рабочöјјаслыс коммунистјас воҗык корöны торјöдчыны асланыс вождјассыс да признајтны коммунистическöј партијалыс вескöдлöмсö („шуҗавыв“ кежöм). А збылыссö щук öтувја фронт лöсöдöм пыр, öтувја выступленіеöн бура вескöдлöмöн коммунистјаслы колö кыскыны ас берданыс сіјö рабочöјјассö, кодјас сулалöны-на мукöд партијасын.

Рабочöјјаслöн стачкајас пыр тышкасöмыс оз быд пöраö заводитчы да мун коммунистическöј партијас да гöрд профессиональнöј сојузјас вескöдлöм улын. Сесса абу-на тырмымöн паскöдöма ужыс міјан партијаслöн сиктын, арміяын да том јöз пöвсын.

1933-öд во помын муніс ІККІ-лöн XIII-öд пленум. Сіјö нöшта-на öтчыд индис тајö тырмытöмторјас вылас братскöј компартијас ужын да сувтöдис на воҗö бојевöј мог, перестроитны налыс став массöвöј ужсö,

„массöвöј двіженіјесö експлоататорскöј классјаслыс фіктатура шыбытöм вöсна тыш вылö“ вескöдöмöн.

„Коммунистическöј партијас массöвöј ужын быт колö став леҗсытöмлунöн сувтöдны вопрос власт јылыс. Главнöј лозунгыс Коммунистическöј интернационалöн—сöвет власт“.

1920 воын Ленин гіжліс, мыј коммунистјаслöн первој історическöј могыс лöö „кыскыны пролетариатлыс сознательнöј авангардсö сöветскöј власт да рабочöј класс фіктатура дор“. Тајö могыс кызвыннас олöмö пöртöма-нын. А мöд очереднöј мог,—шуö Ленин,—„лöö массаöс выл позіція вылö важöдны кужöмын, коді вермас обеспечитны авангардлы революціяын вермöм“.

„Кужны вескöдлыны не сöмын ас партијаöн, но і тајö массајаснас выл позіція вылö најö матысман“

да вужан кад чөжыс“—со мыј ыло велөдліс Ленин заграңцаса партіјасыс коммунистјасөс.

Абу некушөм сомненије сын, мыј мијан братскөј партіјас таө велаласны, мыј најө асланыс ужыс став омөлтөртјасө вермасны бырөдны. Та жылыс висталө масса пын налөн влијаније өдјө содөмыс да налөн лыд боксаң содөмыс.

Капитализмлөн медса бөрја империалистическөј шупдас развителиеис лөгөдис став колана условијетјасө коммунистическөј партіјаслыс основнөј да главнөј мөгјасө олөмас нуөдөм ыло—завојутны рабочөј класс пыс унжыксө (болшинствосө). Олөмыслөн мунымыс став странајасса пролетариат да ужалыс крестанство воңын пыр јогжыка да чорыджыка сувтөдө бөрјөм ыло ташөм вопрос:

либө буржуазияләң диктатура сийө террорнас, ужтөмалысјаснас, корысө пөран олөмнас да шыг олөмнас;

либө буржуазиялы паныд революционнөј тышкасөм коммунистическөј партія вескөдлөм улын, зик өти партія вескөдлөм улын, коді гөтов нуөдны массаөс капитализм ыло атакаө, коді индө петан туј—пролетариатләң диктатура, социализм, коммунизм.

БӨРКЫВ

Мијан квајтөд беседаыс ми төдмалім, мыј сешөм коммунистическөј партіяыс, мыј сешөмыс Коммунистическөј интернационалыс.

Коммунистическөј партія—сийө воңын муныс отрад, организатор, политическөј вожд, тышкасыс пролетариатләң боевөј штаб. Коммунистическөј партія—рабочөј класс котыртчөмлөн медса ылыс форма, зик өтик партія, коді вермө өтилаавны да медса бура нуөдны пролетариатлыс тышкасөмсө колана туј помөң.

Мі азылім, мы рабочёй классы колё політэчаскі асшёржа, классово-мірэтчытём, марксістско-лєнінскі выдєржаннёй, ідєјнё да організаціоннё јона отувтчём, строгёја дїсціплїнрваннёй партїја. Сёмын тащём партїја вермас вескёдлыны буржуазїјалы паныд пролетарїат дїктатура завојутём да јонмёдём понда, соціалїстическёй обшество помёз течём понда пролетарїатён нуёдан револуціоннёй тышкасёмён.

Мі тёдмёдім коммуністическёй партїјас пышкын тышкасёмјаслыс, разногласїејаслыс істочнїкјассё. Сїјё лё—ёніја обшестволён классјас вылё јуксём, обшествоса буржуазнёй слојјаслён пролетарїат вылё вліјанїе, а сы пыр і партїјаса откымын элементјас вылё вліјанїе.

Колё пырмунана, отырышјё тышкасём пролетарїат вылё буржуазнёй вліјанїекёд, кодї торја јона нуёдсё рабочёй класс пышкын буржуазнёй агентјас пыр—соціал-демократическёй, соціал-фашістскёй партїјас пыр.

Колё коммуністическёй партїјас пышкын оппортуністическёй элементјаскёд, оппортуністическёй кєжёмјаскёд кык фронт вылё упорнёја тышкасём.

Мі тёдмасім мїјан коммуністическёй партїја возын сулалан международнёй мојјаскёд да рабочёй класс ставмуывса револуціоннёй партїјакёд—Коммуністическёй ітернаціоналкёд. Мі тёдмасім заграңцаса мїјан братскёй партїјас ужын торја условїејасён да на возын сулалан мојјасён. Тајё—капіталїзм обшщёј крїчїслён условїејас да сы подув вылын, лём став капїталїстическёй странајасас вёвлытём економическёй крїчїслён условїејас. Тајё—пролетарїат да буржуазїја кост вывтї јона ёдзём да јосмём классёвёј тышлён условїејас.

Заграңцаса мїјан коммуністическёй партїјас нуёдёны сёкыд тышкасём кык главнёй врагкёд: фашізмкёд да соціал-фашізмкёд. Фашізм лё—капіталїстјаслён рабочёјјаслы паныд гражданскёй војна, буржуазїјалён јавё дїктатура, кодї нуёдсё став ме-

рајасѳн ѳружѳба вынѳн кыпалыѳ революціоннѳй двѳженѳеѳс пѳдтѳм понда. Соціал-фашизм лѳб ѳѳмена да предателство, социал-демократическѳй, лѳжесоциалистическѳй партијајасан, кодјас лѳисны рабочѳй классѳс пѳдтыѳсјаслы отсасыѳсѳн, фашизмлы отсасѳм.

Буржуаѳијалѳн воссѳн фашизмѳ вуѳѳмыс оз сѳмын вывтѳ јона јосмѳѳ классѳвѳй тышсѳ, но сѳѳ-жѳ вајѳѳѳ ставмувывса олѳмсѳ вывтѳ јона јосмѳмѳѳ, кыпѳѳѳ вылѳ империалистическѳй војна лѳѳмлыѳ да Сѳветскѳй Сојузлы паныѳ војна лѳѳмлыѳ опасностсѳ. Ассыѳ ыѳыда-лѳмсѳ фашистскѳй ногјасѳн кутѳмѳ буржуаѳијалѳн вуѳѳмыс некущѳма оз вѳстав буржуазнѳй общество јонмѳм јылыѳ, а вѳсталѳ сѳјѳ олѳмлы пом матысмѳм јылыѳ — власт понда пролетариатлѳн решѳтельнѳй тыш-јас матысмѳм јылыѳ.

Рабочѳй класслѳн да крестанскѳй массајаслѳн революционнѳй двѳженѳеѳс соѳѳ. Соѳѳ сѳѳ-жѳ коммунистическѳй партијајаслѳн массајасын влѳјанијеѳс. Ми-јан братскѳй партијајаслы колѳ кыскыны ас берданыѳ рабочѳй класс пѳвсыѳ унѳыксѳ, кѳтыртны рабочѳй массаѳс пролетарскѳй революција, сѳветскѳй власт, пролетариат ѳиктатура лозунгјас улын да нуѳѳны мас-сасѳ капитализмѳс штурмујтѳм вылѳ.

УНЖЫК РЕВОЛЮЦИОННОЈ СУСЛУНИ!

Ҷиновјевскöј анҗисöветскöј группировкаөн вескөд-
лыяс делö куҗа судөн да следствијеөн вöли төдмалö-
ма җиновјевецясмыс кывлытöм ыжыд мыжяс вöчöм-
сö. Сіҗ шусана „московскöј центр“, кытчö пырлісны
Ҷиновјев, Јевдокімов, Гертік, Бакајев, Куклін, Камен-
нев, Шаров, Фјодоров да Горшенин, котыртіс ас гө-
гöрыс медса актівнöј шленјассö җиновјевскöј анҗисö-
ветскöј оппозијасыс, коді ез дугöд, көт і „капітулі-
рујтіс“, ассыс гуса контрреволюционнöј ужсö. Суд
төдмаліс, мыј сіҗ шусана „московскöј центр“ вес-
көдлөм улын ужаліс гуса (подполнöј) контрреволю-
ционнöј ленинградскöј группа „ленинградскöј центр“
јурнуөдöмөн, кодлыс медса төдчана ужнуөдысјассö
вöли судитöма ССР Сојузса Верховнöј суд војеннöј
коллегіјаөн Г. М. Кіров јортöс віөм јылыс делö
куҗа.

Ҷиновјевскöј анҗисöветскöј оппозијаса верхуш-
каыс („московскöј центр“) вöли төдö ленинградскöј
группаын террорістическöј настројенијес јылыс дај
најö агныс вöли пöлтöны сіҗö настројенијессö. Најö
вöліны вдоховітелјасөн да воспитателјасөн „ленин-
градскöј центрыс“ фашистскöј мортвысјассö.

І öтијассö і мөдјассö вöли öтувтö партија дінö,
сіҗö руководство дінö ыжыд лöглун да скöрлун, ыжыд
лöглун социализм стрöйтöм дінö, коді (социализмыс)
бостіс сещöм гырыс вермөмјас, көт налөн менше-
вістскöј „теоріјасыс“ вöли вісталöны җік мөдтор. Öти-
јассö і мөдјассö öтувтіс олөмнас важөн-нын жугөдöм,
росјысөм троцкістско-җиновјевскöј платформа—міјан

йуда ужсö, тајö јöзыс луныс-луно петкöдчисны самöј настојашщöј революционерјасөн. Ташöм провокаторөн вöли, шуам, Малиновскіј, 1913 воын большевикјас думскöј фракціјаыс вöвлöм шлен.

Ыжыд зывектöм кыптö быд честнöј партіјецлөн, кор думыштан Çиновјевлыс да Каменевлыс партіја XVII сјезд вылын, победителјас сјезд вылын, выступленіејассö. Сјезд вылын партіја дор сулалöмын лидеритана сорніөн выступајтгөн, најö сіјö-жö кадö пыр дугдывтöг нуöдисны контрреволюционнöј ужсö. „Тајö сјезд вылын,—висталис СССР Верховнöј суд залын мыждана Јевдокимов,—і Çиновјев, і Каменев пöрјалисны партіјаöс, тајö выступленіенас најö тöдчöдисны на дор мунысјаслы партіјаöс пöрјавлыны почöм јылыс. Ме щöц-жö мыжа таыс, ме сјезд вылас гöст пыдфи вöли-жö да меным некод ез мешајт петны да ердсдны ассыным контрреволюционнöј ужсö“.

Двурушничество вöли подувја заповедөн çиновјевецјас контрреволюционнöј бандалөн, вöли подувја методөн партіјакöд налөн волысöмын (сношеніејасын). Двuruшничествоö çиновјевскöј оппозиція кутчисіс јешщö партіја вылö медвоцца атакасö вöчигөн-на, XIV сјезд кежлö лöсöдчан кадын. XIV сјезд вылын партіјалы паныд выступленіе дастигөн çиновјевецјас нуöдисны разлагајтан фракционнöј уж ленинградскöј партіјнöј организацијаын. Но тајö фракционнöј ужыс, ЦК-лы паныд локалана да клеветштанана агитацијаыс („термидор“ јылыс, важ партіјнöј кадрјас перерофитчöм јылыс сорніјас да с. в.) вöли саядсöны колана кадöç Централнöј комитетлы верност јылыс пöрјасана, формалнöј шыöдчöмјасөн. Сöмын пöрјасана да двурушничатана тајö методјас отсöгөн çиновјевскöј оппозиція верміс ленинградскöј областнöј партконференція вылын, XIV сјезд воцвылын, кыскыны ас дорыс унжыксö да нуöдны ассыс фракционнöј составсö делегацијаö сјезд вылö. XIV сјезд вылö делегацијаыс бöрјыссіс çоннас фракционнöј прізнак серті, сы пыцкыс вештыссылісны ЦК

дор став мунысјасыс. Сјезд вылын ҫиновјевскӱ оп-
позіціјалыс тајӱ фракціоннӱ антіпартіјнӱ ужсӱ вӱлі
қоңнас ердӱдӱма. Тыдовтчіс, мыј секі-нын, XIV сјезд
возвылын ҫиновјевскӱ актївлы Ленинградын вӱлі
сеталӱмаӱс „дїректівајас“ јавӱ двурушнїческӱ самаӱс:

„Мї долженӱс вїччысӱмӱн нуӱдны рајоннӱ да
губернскӱ конференціјас кежлӱ да XIV сјезд кеж-
лӱ сещӱм лӱсӱдчан уж, медем ассыным вїдӱдласјассӱ
став партїја да ЦК воҫын вїставны: гӱлӱс нӱлӱд
јукӱн шыӱн — рајоннӱ конференціјас
вылын, гӱлӱс жын шыӱн—губернскӱ парт-
конференціја вылын да тыр гӱлӱсӱн ассы-
ным вїдӱдласјассӱ мїјан делегација дол-
жен вїставны XIV партсјезд вылын“ (XIV
сјездлӱн стенографїческӱ отчет 202 лїстбок).

Воҫӱ вылӱ двурушнїчество, партїјаӱс пӱрјавлӱм,
їзмена, предательство лоїны ҫиновјевецјаслы аслыс са-
ма сїмвол верыдн, лоїны зев тӱдчана особенностӱдн
партїјакӱд да сӱвет власткӱд најӱн нуӱдан веролом-
нӱ тышын. „Мї сещӱма велалїм пӱрјавлыны партї-
јаӱс, мыј егӱ кутӱј кужны правдасӱ торјӱдны лӱж-
сыс“,—вїсталїс Јевдокїмов. ҫиновјевскӱ фракціоннӱ
группа, кодӱс ӱнї лої помӱқ пазӱдӱма, вӱлі медеа
предательскӱдн да медеа зывектанадн мї-
јан партїја їсторїјаын став фракціоннӱ
группајас пїсыс. Збылвылассӱ сїјӱ вӱлі бело-
гвардејскӱ организацијалӱн маскїрујтчӱм
формадн, кодї тырвыјӱ заслужїтїс, медем сїјӱ
шленјаскӱд обрашцајтчісны кычі белогвардејец-
кӱд. Абу случајнӱ сїқ-жӱ, мыј шук ҫиновјевскӱ ан-
тїсӱветскӱ группа пїын, сещӱм јӱз пїын, кодјас
тырӱмаӱс партїја дїнӱ најт локлундн, быдмїсны се-
щӱм белогвардејскӱ вїпјас, кычі Нїколајев, Румјан-
цев. Абу случајнӱ сїқ-жӱ, мыј ҫиновјев корсалїс ас-
лыс сещӱм пез јӱзӱс, кычі Румјанцев, кодї јещӱ
1921 воын-на отсалїс сујсыны партїјаӱ аслас вокыс-
лы—белогвардејецлы, Јуфеңїч дырјї коммуңїстјасӱс
лыјлылы.

Јешцѡ Октабрса лунјасѡ-на 1917 воын Ленин гијлис Љиновјев да Каменев „муртавтѡм подлост“ јылыс, „настѡјашщѡј иѣменничество“ јылыс. Ленин тѡдѡдлѡс, мыј Каменевлѡн да Љиновјевлѡн, штрејк-брехерствоыс, ѡечертїрствоыс да иѣменникјас ног авнысѡ кутѡмыс, кодјас вузавлѡсны партїјаѡс да Ленинѡс 1917 воын Октабрса лунјасѡ, ез вѡвны слу-чајнѡјѡс. Љиновјев да Каменев иѣменитлѡсны партїјалы сещѡм лунјасѡ, кор вѡлі рѡшајтѡны социалистическѡј револуцијалѡн суд-бајасыс, кор партїја нуѡдїс мас-сајасѡс Октабрса штурм вылѡ. Тајѡ јѡзыс ѡїкѡѡ їсковтїсны контрреволуција нурѡ, ѡтлаасїсны бело-гварѡејскѡј своракѡд сїјѡ лунјасѡ, кор социализм венїс мїјан странаын. Најѡс нем кежланыс лѡѡ тувјалѡма їсторїја позорнѡј сурјад. Налѡн најт нїмјасыс кутас-ны лоан поколенїејаслыс кыпѡдны сещѡм-жѡ зыбек-тѡм, кыѡї нїмјасыс Малиновскїјлѡн да мукѡд преда-телјаслѡн да револуција врагјаслѡн.

* * *

Љиновјевскѡј контрреволуционнѡј группаса шлен-јас вермасїсны партїјалы да сѡвет властлы паныд, социалистическѡј строїтелстволы паныд, индустриализа-цијалы да коллективизацијалы паныд. Најѡ „чајтлїсны, мыј партїја зурасас коллективизација нуѡдѡмын вен-ны вермытѡм сѡкыдлунјаскѡд да воѡвыв радлїсны воѡын лоан неудачајаслы“. Најѡ ез јандыслыны тајѡ „неудачајассѡ“ нѡнавлыны чуңјассыныс. Став зев ыжыд стрѡїтчан уж вылас, кодї мунѡ мїјан странаын, најѡ вїѡдїсны фашистјас да белогварѡејецјас сїнмѡн. „Суд аѡѡѡ,—вїсталѡ мыждана Јевдокїмов,—мыј мї нїнѡмѡн егѡ торјавлѡј ставмувывса контрреволуцион-нѡј сволочыс. Мї ѡїк-жѡ сїѡї, кыѡї і тајѡ сволочыс, вїчїсїм крах лѡѡм, мї олїм тајѡ крах лѡѡм вылас наѡејаѡн“.

Но ѡиновјевскѡј антїсѡветскѡј группаса јѡз ез сѡмын „вїчїсїны крах лѡѡм“. Најѡ актївнѡја отсасїс-ны мїјан великѡј роѡїна врагјаслы дастыны интервен-

ција, даггыны СССР-лы паныд война. Партија динь, совет власт динь локлуни да логлуни чикоч-нин гинтёммёмди,—„крах“ лодм выло настежа воштём бөрүн—од быд лун вајс дај вајо пыр выл і выл доказательствојас мијан странаын бергөдчүтём выло социализмөн решительнөја вермём жылыс,—контрреволюционнөј чиновевскөј гадјас мунисны ставмуыввса контрреволюцијакөд јитчём выло.

Партија XVII сјезд вылы, ыжыджык бытёлностө чукалг, Сталин јорт төдчөди, мыј „пыр-на ем капиталистическөј кыш, коді зилө ловчөдны да поддөрживајтны капитализмыс коласјасө (пережитокјасө) экономикаын да јөз вежөрын СССР-ын, кодлы паныд ми, большевикјас, пыр долженөс кутны порохсө косөн“.

Чик сы вөсна, мыј мијан успехјасыс гырысөс, мыј Советскөј государстволөн вынјөрыс пыр содө, классөвөј враг, сылөн жугөдөм коласјасыс кутчөдны дај кутасны кутчөсны медса өтчајаннөј, медса јос, медса подлөј тышкаган средствојасө. Сөмын сещөм јөз, кодјас висөны „социализмө кулакөн мрнөја быдман“ вескыдыв оппортунистическөј идеология коласјасөн, вермасны мөвпавны, мыј тыр социалистическөј общество матысмөмкөд щөщ пролетариатлөн врагјасыс кутасны лоны „ручнөјөн“, оз кутны „курччасны“.

І днө бара колө кақтыштны Сталин јортлыс имитана кывјасө, кодөс сјө висталис медвоцфа јатилетка итогјас жылыс докладын:

„Колө кутны төдвылын, мыј Советскөј государстволөн вынјөр содөмыс кутас чорчөдны кулыс классјас медбөрја коласјаслыс воцасөмсө. Щук сы вөсна, мыј најө кулөны да олөны медбөрја лунјас, најө кутасны өтө сикас уласөмјасан вужны мөд сикас, нөшта јосжык сикас уласөмјасө, бөрө колөм олыс слојјаслы апельрујтөмөн да Совет властлы паныд најөс мобилизүјтөмөн. Абу сещөм лөсавтөмтор, сещөм клевета, кодөс ескө тајө вөвлөм јөзыс ез лептыны Совет власт вылө да код гөгөр ез пондывны ескө мобилизүјтны бөрө колөм элементјасө. Та-

јо почва вылас вермасны ловчыны да пондыны вөр-
шитчыны важ контрреволюціонној партіяјаслөн (есерјас-
лөн, меншевікјаслөн, центрса да окраінајасса буржуаз-
ној націоналістјаслөн) жугодом группајасыс, вермасны
ловчыны да пондыны вөршітчыны троцкістјасыс да вес
кыдывв кежысјасыс контрреволюціонној оппозіціонној
элементјаслөн торпырігјасыс. Тајо, ферт, абу страшнө, но
тајос ставсө колө кутны төдвылын, көсјам-кө мі помавны
тајо элементјасыскөд регыдөн да ыжыд жертвајастог.

Со мыј вөсна революціонној оуслун
(бдітельность) лоө самөј сіјө качествоөн,
коді торја јона колө өні большевікјаслы“.

Тајо імітана індөдјассө партія вождылыс абу вөлі
тырмыөмөн зумыда усвоітөма лөнінградскөј партіјној
організаціјаын. Работнікјаслөн өті јукөн, на пыщ-
кын пролетарскөј фіктатура сіјө органјасыс работ-
нікјас, кодјаслы колө вөлі лонм торја бдітельноөн,
вөлом зарачітчөмаөс оппортуністическөј благодушје-
өн. Тајо кокөдіс „лөнінградскөј центрса“ фашістскөј
мортвысјаслы вөчны асгыныс гнусној злодејаніјесө.

Лөнінградскөј област куца НКВД управленіјеса
вөвлыс сотруднікјас фелө куца ССР Сојузса Верхов-
ној суд военној коллегіја пріговорын індыссө, мыј
уна вөвлыс сотруднікјас, торја-нін Балцевіч, коді ас-
ласдолжностьсерті непосредственноја вөлі нуөдө тер-
рор јылыс фелөдјассө, „көт і располагајтісны С. М. Кі-
ров јортөс віны лөсөдчөм јылыс јуөрјасөн, петкөд-
лісны не толькө халатноја вічөдөм, но і преступној
халатность государственној безопасности охрана куца
подувја требованіјесас діно, колана мерајас охрана
куца пріміттөмөн“. Налы сетөм чорыд да заслужітөм
наказаніјесыс лоө ыжыд урокөн да өлөдөмөн сешөм
работнікјаслы, кодјас вісөны оппортуністическөј бла-
годушјеөн.

Нөшта јонжыка јонмөдны вынјөрсө пролетарскөј
фіктатуралыс, нөшта кыпөдны да јосмөдны бдітель-
ностьсө партіяса быд шленлыс! Помнітны, мыј рас-
хлабанность, разгільфајство, беспечность да прөверіт-

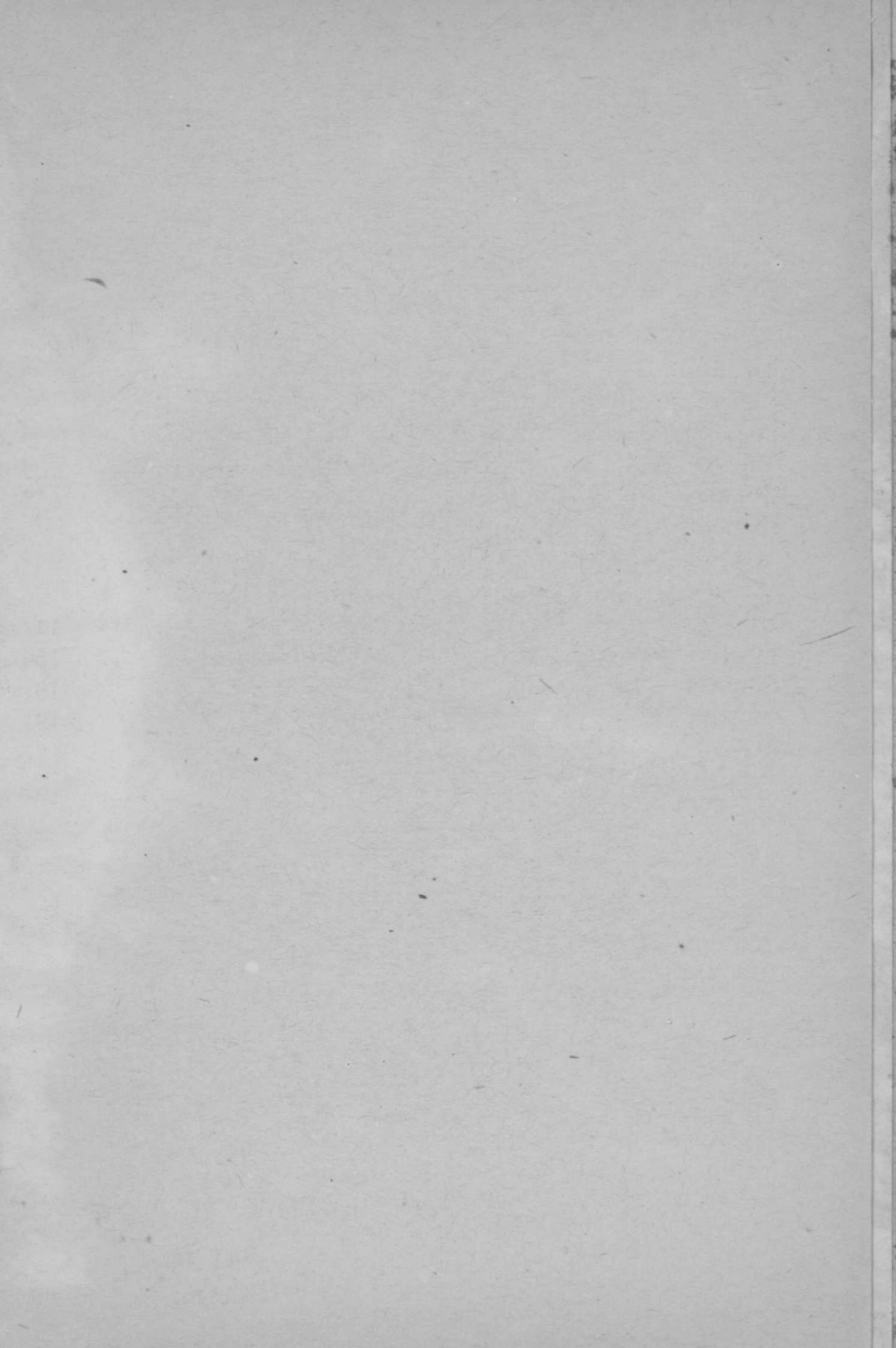
ЈУРИДАЛЫГ

Љистбок

Витѡд беседа. Јонмѡдам пролетарскѡј веокѡдлѡмсѡ сиктѡн	3
Медвозга јукѡн. Помѡз бырѡдны классѡвѡј врагѡс . .	5
Мѡд јукѡн. Став колхозјасѡс вѡчны большевистскѡјѡн.	34
Бѡркыв	72
Квајтѡд беседа. Ставсојузса коммунистическѡј партија (большевикјаслѡн да Коммунистическѡј интернационал .	74
Медвозга јукѡн. Мыј сјѡ партијас	76
Мѡд јукѡн. Кык фронт вылѡ тыш	117
Кожмѡд јукѡн. Коммунистическѡј интернационал . . .	154
Бѡркыв	191
Содтѡд	194

ИНВ. №

4036

Ц. 1935.
Акт № 77
Вкладн. л.

Боныс 2 шәйт
Переплот 30 ур.

4500

2

Коми-3

2-837/3